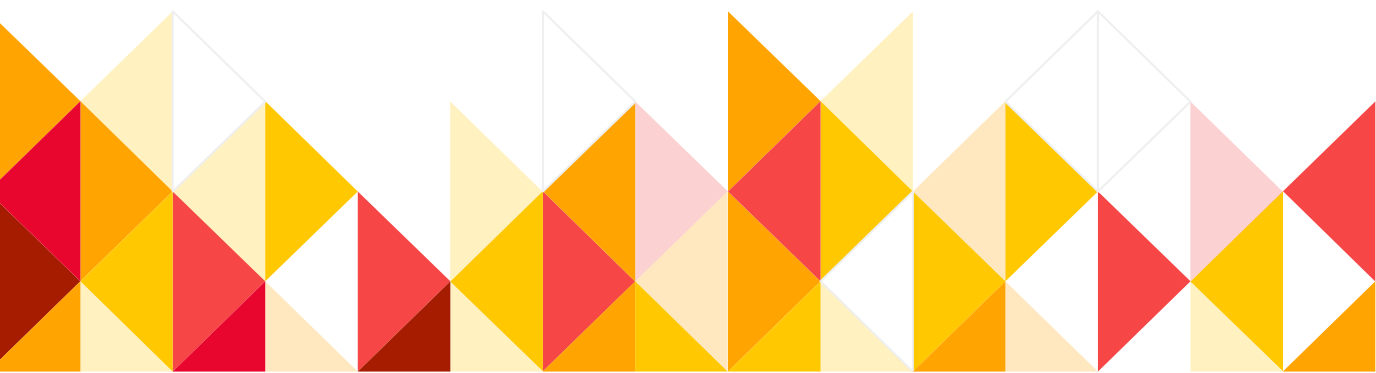

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

The page features decorative geometric patterns in the corners, consisting of overlapping triangles and diamonds in shades of red, orange, and yellow. The top-left and bottom-left corners have a cluster of these shapes, while the right side of the page is framed by a vertical strip of similar patterns.

بسته‌های اجرایی تحول آفرین

برنامه‌های تفصیلی

بهار ۱۳۹۹

- ❖ نام کتاب: **بسته‌های اجرایی تحول آفرین**
- ❖ نظارت:
- ❖ مولف:
- ❖ طراحی جلد و صفحه‌آرایی: **مریم پراکنده**
- ❖ سال نشر: **۱۳۹۹**
- ❖ صاحب امتیاز:
- ❖ نشانی:
- ❖ تلفن و نمابر:
- ❖ آدرس سایت و پست الکترونیک:

امام راحل (ره)

برنامه‌های درازمدت ما برای تأمین مقاصدی که نسل‌های آینده دارند، تنها از راه تعلیم و تربیت تحقق می‌یابد. آن‌هایی هم که بعد می‌آیند... احتیاج به بینش دارند که بتوانند آن چیزی را که شما به دست آورده‌اید، نگهداری کنند. تعلیم و تربیت باید طوری باشد که مسیرش همین نهضت باشد.

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

تحول، کار عمقی است، کار اساسی است که بایستی اتفاق بیفتد. سرعت البته مهم است، لکن سرعت با شتابزدگی فرق دارد... تحول‌خواهی به معنای این است: گرایش مستمر به بهتر شدن، تحول‌خواهی یعنی اکتفا نکردن به داشته‌های موجود... تحول صحیح احتیاج دارد به پشتوانه فکری، یعنی هر حرکت بی‌پشتوانه فکری را نمی‌شود تحول دانست. بعضی از حرکت‌های سبک و سطحی را نمی‌شود به حساب تحول گذاشت؛ تحول پشتوانه فکری [می‌خواهد].

▶ رئیس جمهور محترم

سند اساسی و ملی، «سند تحول بنیادین آموزش و پرورش» خواهد بود که این سند در شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسیده است و هر سند، بیانیه و یا موضوع دیگری که مغایر با این سند باشد، ملغی است.

▶ وزیر محترم آموزش و پرورش

مهم ترین تحولی که در سند تحول بنیادین مورد تأکید قرار گرفته است، انتقال از آموزش به تربیت، از حافظه محوری به فهم محوری است و افزایش مهارت های دانش آموزان برای زندگی مناسب و مؤثر، برای دفاع از ارزش ها و آرمان ها، برای مشارکت فعال در زندگی اجتماعی و مشارکت مؤثر در سازندگی کشور است.

فهرست مطالب

مقدمه

مدرسه خوانا / ۱

بیان مسئله و اهمیت موضوع / ۳

مستندات برنامه / ۶

اهداف / ۷

اهداف کیفی / ۷

اهداف کمی / ۸

خروجی و آثار موردانتظار / ۸

شمولیت برنامه و گستره اجرا / ۹

فرایندها و مراحل اجرایی / ۱۰

عوامل سهیم و موثر و تعیین سهم و نقش آنان / ۱۱

جدول زمان بندی / ۱۳

منابع و اعتبارات مورد نیاز / ۱۴

شاخص های پایش و ارزشیابی / ۱۴

الف) پایش و مستندسازی / ۱۴

ب) ارزشیابی / ۱۴

هر دانش آموز، حداقل یک مهارت / ۱۵

بیان مسئله / ۱۷

اهمیت موضوع / ۱۸

مستندات برنامه / ۱۸

تعریف مفاهیم / ۱۹

اهداف برنامه / ۱۹

بعد کیفی / ۱۹

- بعد کمی / ۱۹
- خروجی های مورد انتظار / ۲۰
- پیامد مورد انتظار / ۲۱
- دایره شمول و فراگیری / ۲۱
- ویژگی ها، فرایندها و مراحل اجرایی برنامه / ۲۱
- الف) ویژگی ها / ۲۱
- ب) فرایندها و مراحل اجرایی برنامه / ۲۳
۱. تعیین محتوای آموزش و سطوح مهارت / ۲۳
۲. آموزش دبیران (زمان بندی و ضوابط اولیه) / ۲۴
۳. تجهیز کارگاه (زمان بندی و ضوابط) / ۲۴
۴. فرایند اجرای برنامه مهارت آموزی دانش آموزان / ۲۴
- مراحل اجرای برنامه / ۲۴
- فاز اول: (سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹) / ۲۵
- فاز دوم و سوم: (سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ و بعد از آن) / ۲۵
- شرایط انتخاب مناطق هدف در سال اول اجرای برنامه / ۲۵
- شیوه های متنوع مهارت آموزی / ۲۵
- عوامل سهیم و موثر / ۲۶
- الف) در سیاست گذاری، برنامه ریزی و نظارت / ۲۶
- ب) در اجرای برنامه / ۲۷
- سایر ملاحظات اجرایی مدرسه / ۲۷
- منابع و اعتبارات / ۲۷
- الف) هزینه های کل طرح / ۲۷
- ب) بر آورد اولیه تجهیزات مصرفی / ۲۷
- منابع و اعتبارات مورد نیاز / ۲۸
- شاخص های پایش و ارزشیابی / ۲۸
- پیوست / ۲۹

مهارت محوری و سمپاد / ۳۱

بیان مسئله / ۳۳

مستندات برنامه / ۳۳

اهداف / ۳۴

راهنماها / ۳۵

شمولیت برنامه / ۳۵

فرایندها و مراحل اجرایی / ۳۵

شیوه‌های ارائه / ۳۶

ارکان اجرایی / ۳۶

زمان بندی اجرا / ۳۸

تعیین روش‌های اجرا / ۳۸

کسب مهارت‌های زندگی / ۳۸

دوره اول متوسطه به منظور کسب مهارت‌های تکنولوژی های پایین / ۳۸

دوره دوم متوسطه به منظور کسب مهارت‌های تکنولوژی های میانی و بالا / ۳۸

خروجی‌ها و آثار مورد انتظار / ۳۹

منابع و مصارف طرح‌ها / ۳۹

شاخص‌های پایش و ارزیابی / ۴۰

کیفیت بخشی به اجرای برنامه ویژه مدرسه (بوم) / ۴۱

بیان مسئله / ۴۳

اهمیت و ضرورت / ۴۴

مستندات مرتبط با اسناد تحولی / ۴۴

اهداف / ۴۴

خروجی مورد انتظار / ۴۵

شمولیت برنامه / ۴۶

دوره تحصیلی / ۴۶

فرایند و مراحل اجرایی / ۴۶

عوامل مهم و موثر و تعیین سهم و نقش آنان / ۴۶

منابع و اعتبارات مورد نیاز / ۴۷

شاخص‌های پایش و ارزشیابی / ۴۷

آثار و دستاوردها / ۴۸

هر دانش آموز یک نقش اجتماعی / ۴۹

بیان مسئله / ۵۱

اهمیت و ضرورت موضوع / ۵۲

مستندات برنامه / ۵۲

۱. توصیه‌های مقام معظم رهبری (مدظله العالی) بیانیه گام دوم انقلاب / ۵۲

۲. برنامه‌های مصوب زیرنظام‌های سند تحول بنیادین آموزش و پرورش / ۵۲

۳. اساسنامه سازمان دانش آموزی (مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی) / ۵۳

۴. آیین نامه داخلی مجلس دانش آموزی مصوب شورای عالی آموزش و پرورش / ۵۳

اهداف برنامه / ۵۳

هدف کلی / ۵۳

اهداف کمی / ۵۳

اهداف کیفی / ۵۴

خروجی آثار مورد انتظار / ۵۴

الف) تحولات ارتباطی / ۵۴

ب) تحولات رفتاری / ۵۵

شمولیت برنامه / ۵۵

دوره‌های تحصیلی مربوط / ۵۵

فرایند و مراحل اجرایی / ۵۵

مراحل و فرایندها (در سه حوزه پیش‌تازان، خبرگزاری پانا و مجلس دانش آموزی) / ۵۶

عوامل سهیم و موثر و تعیین سهم و نقش آن‌ها / ۵۶

جدول زمان بندی شکل‌گیری و فعالیت‌ها / ۵۷

منابع و اعتبارات مورد نیاز / ۵۸

شاخص‌های پایش و ارزشیابی / ۵۸

کنترل وزن و چاقی در دانش‌آموزان / ۵۹

مقدمه / ۶۱

بیان مسئله / ۶۱

اهمیت و ضرورت / ۶۲

اهداف / ۶۳

اهداف کیفی / ۶۳

آثار / ۶۴

اهداف کمی / ۶۴

خروجی و آثار مورد انتظار / ۶۴

شمولیت برنامه (ستاد، استان، منطقه، مدرسه) / ۶۵

دوره تحصیلی مربوط / ۶۵

مجری طرح / ۶۵

منابع و اعتبارات مورد نیاز / ۷۰

شاخص‌های پایش و ارزشیابی / ۷۰

ارتقای مهارت‌های روانی اجتماعی دانش‌آموزان / ۷۱

بیان مسئله / ۷۳

اهمیت و ضرورت / ۷۴

مستندات برنامه (قانونی، پژوهشی، راهکارها و برنامه‌های زیرنظام‌ها) / ۷۵

فعالیت اول: نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان (نماد) / ۷۵

اهداف / ۷۵

اهداف کیفی / ۷۵

اهداف کمی / ۷۶

خروجی و آثار مورد انتظار / ۷۶

دوره تحصیلی مربوط / ۷۶

- فرایند و مراحل اجرایی / ۷۶
- عوامل سهیم و مؤثر و تعیین سهم و نقش آن‌ها / ۷۸
- منابع و اعتبارات مورد نیاز / ۷۸
- فعالیت دوم: یاریگران زندگی / ۷۹
 - مقدمه / ۷۹
 - اهداف / ۷۹
 - اهداف کمی / ۷۹
 - اهداف کیفی / ۸۰
 - دوره تحصیلی مربوط / ۸۰
 - فرایند و مراحل اجرایی / ۸۰
- عوامل سهیم و مؤثر و تعیین سهم و نقش آن‌ها / ۸۱
- شاخص‌های پایش و ارزشیابی / ۸۱

طرح آجر به آجر / ۸۳

- بیان مسئله / ۸۵
- اهمیت و ضرورت / ۸۵
- مستندات برنامه / ۸۸
- اهداف / ۸۸
- فرهنگ‌سازی امر مدرسه‌سازی و توسعه مشارکت‌های مردمی / ۸۸
 - خروجی و آثار مورد انتظار / ۹۰
 - شمولیت برنامه / ۹۲
 - برنامه عملیاتی / ۹۲
- عوامل سهیم و مؤثر و تعیین سهم و نقش آن‌ها / ۹۷
 - مرکز آمار / ۹۷
 - رسانه / ۹۷
 - منابع و اعتبارات مورد نیاز / ۹۷
 - شاخص‌های پایش و ارزیابی / ۹۸

مدرسه انطباقی و مداخلات به هنگام طلایی / ۹۹

مقدمه / ۱۰۱

بیان مسئله و ضرورت اجرا / ۱۰۴

معرفی برنامه‌های چهارگانه بسته تحولی مدرسه انطباقی و مداخلات به هنگام طلایی / ۱۰۸

ضرورت آموزش تخصصی زبان اشاره و خط بریل به مدیران، معلمان، والدین و سازمان‌های مرتبط / ۱۰۹

نتایج مورد انتظار در مدرسه / ۱۱۰

محتوای اپلیکیشن، سامانه ندای همراه و پایگاه مجازی آموزش / ۱۱۱

نتایج مورد انتظار در مدرسه / ۱۱۱

سیاهه ارزیابی فضا، تجهیزات آموزشی، توان بخشی و محتوای آموزشی / ۱۱۳

نتایج مورد انتظار در مدرسه / ۱۱۴

نحوه ارائه خدمات مداخله‌ای به کودکان بدو تشخیصی تا ۴ سال و کلاس ۴ تا ۶ سال / ۱۱۵

نتایج مورد انتظار در مدرسه / ۱۱۶

بالندگی نیروی انسانی / ۱۱۷

بیان مسئله / ۱۱۹

اهمیت و ضرورت برنامه / ۱۱۹

مستندات و اسناد بالا دستی / ۱۲۰

اهداف کلی / ۱۲۱

راهبرد اجرایی / ۱۲۱

خروجی مورد انتظار / ۱۲۱

جامعه هدف / ۱۲۲

مجری و ناظر برگزاری دوره‌های آموزشی / ۱۲۲

فرایندها و مراحل اجرایی / ۱۲۳

شیوه‌های آموزش / ۱۲۳

زمان بندی اجرا / ۱۲۴

منابع و اعتبارات / ۱۲۴

شاخص‌های پایش و سنجش / ۱۲۴

استقرار نظام مکان یابی مدارس / ۱۲۵

بیان مسئله / ۱۲۷

اهمیت و ضرورت / ۱۲۷

مستندات برنامه / ۱۲۹

شمولیت برنامه / ۱۳۰

اهداف برنامه / ۱۳۰

فرایندها و مراحل اجرایی / ۱۳۲

شاخص پایش و ارزیابی طرح / ۱۳۶

خروجی و آثار مورد انتظار / ۱۳۷

جدول اعتبارات و زمان‌بندی اجرای طرح / ۱۳۸

عوامل سهیم و موثر در طرح / ۱۴۰

پیوند سوادآموزی و زندگی / ۱۴۱

بیان مسئله / ۱۴۳

اهمیت و ضرورت / ۱۴۳

مستندات برنامه / ۱۴۴

اهداف / ۱۴۴

هدف کمی / ۱۴۴

هدف کیفی / ۱۴۴

خروجی و آثار مورد انتظار / ۱۴۴

شمولیت برنامه / ۱۴۵

دوره‌های تحصیلی / ۱۴۵

ویژگی‌ها / ۱۴۵

فرایندها و مراحل اجرایی طرح / ۱۴۵

عوامل سهیم و موثر و سهم و نقش آنان / ۱۴۶

منابع و اعتبارات مورد نیاز / ۱۴۷

الف) منابع مالی / ۱۴۷

ب) منابع انسانی / ۱۴۸

پ) تجهیزات مورد نیاز / ۱۴۸

شاخص های پایش و ارزشیابی / ۱۴۸

پایش فرایندی توسط / ۱۴۸

شاخص ارزشیابی / ۱۴۸

بازمهندسی شبکه ملی رشد / ۱۴۹

بیان مسئله / ۱۵۱

ضرورت و اهمیت / ۱۵۱

مستندات مرتبط با اسناد تحولی / ۱۵۲

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش / ۱۵۲

اهداف کیفی / ۱۵۲

اهداف کمی / ۱۵۳

خروجی مورد انتظار / ۱۵۴

شمولیت برنامه / ۱۵۶

دوره تحصیلی / ۱۵۶

فرایند و مراحل اجرایی / ۱۵۶

شاخص های پایش و ارزشیابی ویژه مدارس / ۱۵۸

شاخص های پایش و ارزشیابی ویژه مناطق و استان ها / ۱۵۸

عوامل و بازیگران درون سازمانی یاریگر طرح و نقش هر یک / ۱۵۸

عوامل و بازیگران برون سازمانی یاریگر طرح و نقش هر یک / ۱۶۰

اعتبارات مورد نیاز / ۱۶۰

مدرسه کانون تربیتی محله / ۱۶۱

بیان مسئله / ۱۶۳

اهمیت و ضرورت / ۱۶۳

برخی از مطالعات و تحقیقات / ۱۶۵

مستندات / ۱۶۵

برنامه وزیر آموزش و پرورش / ۱۶۶

هدف های کلی / ۱۶۶

هدف های عملیاتی و سنجش پذیر / ۱۶۶

تعریف متغیرهای اصلی طرح / ۱۶۷

محله / ۱۶۷

مدرسه محله / ۱۶۷

مدرسه / ۱۶۷

خانواده / ۱۶۸

محدوده تعامل / ۱۶۸

خروجی و آثار مورد انتظار / ۱۶۸

سطح اجرای برنامه و دوره های تحصیلی / ۱۶۸

فرایندها و مراحل اجرایی / ۱۶۸

نقش عوامل سهیم و موثر / ۱۶۹

زمان بندی ، منابع و اعتبارات مورد نیاز / ۱۶۹

مدرسه پژوهنده / ۱۷۱

بیان مسئله / ۱۷۳

اهمیت و ضرورت / ۱۷۴

هدف / ۱۷۵

خروجی و آثار مورد انتظار / ۱۷۵

شمولیت برنامه / ۱۷۵

دوره تحصیلی مربوط / ۱۷۵

- عوامل سهیم و موثر / ۱۷۶
- فرایندها و مراحل اجرایی / ۱۷۷
- شاخص‌های پایش و ارزشیابی / ۱۷۸

پایش و ارزشیابی ملی نظام آموزش و پرورش / ۱۷۹

- بیان مسئله / ۱۸۱
- ضرورت و اهمیت / ۱۸۲
- مستندات / ۱۸۳
- اهداف / ۱۸۳
- خروجی و آثار مورد انتظار / ۱۸۴
- شمولیت برنامه / ۱۸۴
- فرایندها و مراحل اجرایی / ۱۸۴
- مراحل پایش و ارزشیابی براساس الگوی اعتبار سنجی / ۱۸۴
- عوامل سهیم و موثر و تعیین سهم و نقش آن‌ها / ۱۸۵
- منابع و اعتبارات مورد نیاز / ۱۸۶
- فرایند گردآوری و تحلیل داده‌ها / ۱۸۶
- ضمائم / ۱۹۲
- فهرست هدف‌های کلان و تعریف مفهومی شاخص‌های مرتبط / ۱۹۲

مسکن معلمان / ۱۹۹

- بیان مسئله / ۲۰۱
- اهمیت و ضرورت / ۲۰۱
- مستندات برنامه (قانونی، پژوهشی، راهکارها و برنامه‌های زیرنظام) / ۲۰۲
- اهداف / ۲۰۲
- خروجی و آثار مورد انتظار / ۲۰۲
- شمولیت برنامه (ستاد، استان، منطقه، مدرسه) / ۲۰۲
- دوره تحصیلی مربوط / ۲۰۳

فرایندها و مراحل اجرایی / ۲۰۳

عوامل سهیم و موثر و تعیین سهم و نقش آنان / ۲۰۴

جدول زمان بندی / ۲۰۴

منابع و اعتبارات مورد نیاز / ۲۰۵

شاخص های پایش و ارزشیابی / ۲۰۶

طرح آشتی با آموزش (آبا) / ۲۰۷

بیان مسئله / ۲۰۹

اهمیت و ضرورت / ۲۰۹

مستندات طرح مبتنی بر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش / ۲۱۰

ویژگی های اصلی / ۲۱۱

اهداف / ۲۱۱

اهداف کلی / ۲۱۱

اهداف جزئی / ۲۱۲

راهبرد اجرایی / ۲۱۲

جامعه هدف و شمولیت / ۲۱۳

خروجی های مورد انتظار / ۲۱۴

عوامل سهیم و موثر و نقش آن ها / ۲۱۵

الف - درون سازمانی / ۲۱۵

ب - برون سازمانی / ۲۱۵

مراحل اجرا / ۲۱۶

منابع مورد نیاز اجرا / ۲۱۷

محل های تامین منابع مالی / ۲۱۷

شاخص های ارزیابی / ۲۱۸

شبکه مدارس صلح و دوستی جهان اسلام (آیسیکو) / ۲۱۹

بیان مسئله / ۲۲۱

اهمیت و ضرورت / ۲۲۱

مستندات / ۲۲۲

اهداف کیفی / ۲۲۲

اهداف کمی / ۲۲۳

خروجی آثار مورد انتظار / ۲۲۳

شمولیت و دوره تحصیلی / ۲۲۳

فرایند اجرای طرح تحولی / ۲۲۳

الف) اجرا در سطح ملی / ۲۲۳

ب) اجرا در سطح جهان اسلام (کشورهای مسلمان عضو آیسسکو) / ۲۲۴

عوامل سهیم و موثر و نقش آنان / ۲۲۵

منابع و اعتبارات مورد نیاز / ۲۲۶

شاخص های پایش و ارزشیابی / ۲۲۶

شاخص های کمی / ۲۲۶

شاخص های کیفی / ۲۲۶

طرح تابان / ۲۲۷

بیان مسئله / ۲۲۹

اهمیت و ضرورت / ۲۲۹

مستندات برنامه / ۲۳۰

اهداف / ۲۳۰

خروجی و آثار مورد انتظار / ۲۳۱

شمولیت برنامه / ۲۳۱

دوره های تحصیلی / ۲۳۱

ویژگی ها و فرایندها / ۲۳۱

مراحل اجرایی / ۲۳۲

عوامل سهیم و موثر / ۲۳۲

شاخص های پایش و ارزشیابی / ۲۳۲

توسعه مدارس هیئت امنایی / ۲۳۳

بیان مسئله / ۲۳۵

ضرورت و اهمیت / ۲۳۵

مستندات برنامه / ۲۳۶

اهداف کیفی / ۲۳۷

اهداف کمی / ۲۳۷

خروجی و آثار مورد انتظار / ۲۳۷

شمولیت برنامه / ۲۳۸

فرایند اجرایی برنامه / ۲۳۸

عوامل سهیم و موثر / ۲۳۹

منابع و اعتبارات مورد نیاز / ۲۴۰

شاخص‌های پایش و ارزیابی / ۲۴۰

تربیت معلم چند ساحتی و چند مهارتی / ۲۴۱

بیان مسئله / ۲۴۳

اهمیت و ضرورت / ۲۴۳

مستندات برنامه (قانونی، پژوهشی، و برنامه‌های زیرنظام‌ها) / ۲۴۵

اهداف / ۲۴۶

اهداف کیفی / ۲۴۶

اهداف کمی / ۲۴۶

خروجی و آثار مورد انتظار / ۲۴۷

شمولیت برنامه و گستره اجرا / ۲۴۷

فرایندها و مراحل اجرایی / ۲۴۸

عوامل سهیم و موثر و تعیین نقش آنان / ۲۴۸

جدول زمان بندی / ۲۴۹

منابع و اعتبارات مورد نیاز / ۲۴۹

شاخص‌های پایش و ارزیابی / ۲۵۰

تربیت و توانمندسازی مدیران / ۲۵۱

بیان مسئله / ۲۵۳

اهمیت و ضرورت / ۲۵۳

مستندات برنامه / ۲۵۴

اهداف / ۲۵۵

خروجی و آثار مورد انتظار / ۲۵۵

شمولیت برنامه / ۲۵۶

دوره تحصیلی مربوط / ۲۵۶

تعداد و نوع واحدهای درسی / ۲۵۶

عوامل سهم و موثر و تعیین سهم و نقش آن‌ها / ۲۵۷

شرایط ورود به دوره / ۲۵۹

منابع و اعتبارات مورد نیاز / ۲۵۹

شاخص‌های پایش و ارزشیابی برنامه / ۲۶۰

نقش و توانایی، مشاغل قابل احراز و دروس مرتبط / ۲۶۰

ارزیابی، پالایش و تنقیح قوانین و مقررات / ۲۶۱

بیان مسئله / ۲۶۳

اهداف / ۲۶۵

مستندات حقوقی / ۲۶۵

خروجی مورد انتظار / ۲۶۵

منابع و اعتبار مورد نیاز / ۲۶۵

عوامل سهم و موثر / ۲۶۶

زمان بندی / ۲۶۶

فرایند و مراحل اجرای کار / ۲۶۶

شاخص‌ها / ۲۶۶

شبکه آموزشی دانش آموزان (شاد) / ۲۶۷

بیان مسئله / ۲۶۹

اهمیت و ضرورت / ۲۶۹

مستندات برنامه / ۲۷۰

اهداف / ۲۷۱

اهداف کیفی / ۲۷۱

اهداف کمی / ۲۷۲

خروجی ها و نتایج مورد انتظار / ۲۷۲

تحولات حوزه مدیریت / ۲۷۲

تحولات حوزه آموزش / ۲۷۳

شمولیت برنامه / ۲۷۴

دوره تحصیلی مربوط / ۲۷۴

فرایندها و مراحل اجرایی / ۲۷۴

عوامل سهیم و موثر در اجرای طرح / ۲۷۴

منابع و اعتبارات مورد نیاز / ۲۷۵

پایش و مستندسازی / ۲۷۵

الف) کوتاه مدت / ۲۷۶

ب) میان مدت / ۲۷۶

ج) بلندمدت / ۲۷۷

مقدمه

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، در پاسخ به تحولات محیطی و نیازهای حال و آینده جامعه و مبتنی بر فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی و با استفاده از آخرین یافته‌های علمی و پژوهشی تدوین و تصویب شده است. این سند که به عنوان قانون مادر برای ایجاد تحولات اساسی و بنیادی در فرایند تعلیم و تربیت دانش آموزان عزیز، در دستور کار نظام آموزش و پرورش قرار داد، حاوی ۸ هدف کلان ۲۳ هدف عملیاتی و ۱۳۱ راه کار اجرایی می باشد که در قالب برنامه های اجرایی ۶ زیرنظام (زیرنظام راهبری و مدیریت، زیرنظام تربیت معلم و تأمین منابع انسانی، زیرنظام برنامه های درسی و تربیتی) زیرنظام تأمین و تخصیص منابع مالی، زیرنظام پژوهش و ارزشیابی، زیرنظام تأمین فضا، تجهیزات و فناوری، متجلی شده است. اجرای مطلوب و اثربخش برنامه های تحولی، نیازمند شناخت والتزام به یافته های دانش «مدیریت تغییر» است. مدیریت تغییر عبارتست از رویکردی جامع، دوره ای^۱ و ساخت یافته برای گذار افراد، گروه ها و سازمان ها از وضعیت کنونی به وضعیت آتی همراه با منافع سازمانی. مدیریت تغییر به سازمان ها کمک می کند تا افراد، فرایندها، ساختارها، فرهنگ و استراتژی را یکپارچه و هم سو نمایند. سازمان های موفق به طور تصادفی تکامل نمی یابند، بلکه تکامل آنها از طریق استراتژی های ارادی و پویا صورت می گیرد، استراتژی هایی که رویدادها، الگوها و روندهای متغیر و نوظهور را پیش بینی کرده، بر آن تأثیر می گذارند و به طور مؤثر به آنها واکنش نشان می دهند.^۲

یکی از عوامل مؤثر در تدوین استراتژی های پویا و کارآمد، داشتن «چشم انداز» تعالی بخش و امیدآفرین است که مورد توافق تمام ذی نفعان، اعم از عناصر درون و بیرون سازمانی، قرار گرفته و عزم و اراده سازمانی برای تحقق آن بوجود آید و تمام ظرفیت ها و امکانات برای دستیابی به آن چشم انداز، بسیج شده و به میدان آیند. تمام تغییرات راهبردی در سازمان، از طریق طرح ها و پروژه ها میسر می گردند و سازمان های موفق، به استقبال تغییرات رفته و آنها را مدیریت می کنند. با عنایت به ضرورت اجرای سند تحول بنیادین و برنامه زیر نظام ها در سال ۱۳۹۹ و در استمرار فعالیت های سنوات قبل و با رویکرد مدیریت تغییر، دو استراتژی زیر اتخاذ شده است:

۱- CYCLIC

۲- موسسه بین المللی مدیریت پروژه PMI، راهنمای عملی مدیریت تغییر در سازمان ها، مترجم، علی بیاتی،

الف- انطباق و همسویی حداکثری تمام برنامه‌ها و فعالیت‌های جاری معاونت‌ها، سازمان‌ها و واحدهای آموزش و پرورش با مفاهیم و احکام سند تحول از سطح ستاد تا استان‌ها، مناطق و مدارس

براساس این راهبردی تمام برنامه‌ها و فعالیت‌ها با اصول و رویکردهایی نظیر کاهش تمرکز و واگذاری امور به سطوح پایین، مشارکت‌پذیری و جلب همراهی و همگامی تمام ذی‌نفعان، اهتمام به تربیت متعادل و متوازن دانش‌آموزان در ساحت‌های شش‌گانه (تربیت اعتقادی، اخلاقی و عبادی - تربیت سیاسی و اجتماعی - تربیت اقتصادی و حرفه‌ای تربیت زیستی و بدنی - تربیت علمی و فناورانه - تربیت زیباشناختی و هنری) ... بازنگری و اصلاح شوند.

ب- تحول آفرینی و شوق‌انگیزی با تدوین و اجرای بسته‌های تحولی ویژه سال ۱۳۹۹
تعریف بسته اجرایی تحولی عبارت است از: مجموعه‌ای از برنامه‌ها، فعالیت‌ها و اقدامات منسجم و یکپارچه منبعت از راهکارها و برنامه زیرنظام‌های شش‌گانه سند تحول که قابلیت تحقق اهداف عملیاتی و چرخش‌های تحول‌آفرین را دارد و زمینه‌ساز تربیت متوازن تمام ساحتی دانش‌آموزان، برای پاسخگویی به نیازها و مسائل اساسی نظام تعلیم و تربیت رسمی‌عمومی در مدت زمان معین می‌باشد و همچنین به ستر جلب مشارکت جامعه و عوامل سهیم و موثر را فراهم می‌آورد». در تدوین بسته‌های اجرایی تحولی، شاخص‌های زیر مورد توجه بوده است:

۱. تحول آفرین بودن: قابلیت تغییر روندها و فرایندهای موجود را به شیوه خلاقانه و نوآورانه داشته و دستیابی به آموزش و پرورش و مدرسه در تراز جمهوری اسلامی ایران را تسهیل نماید.
۲. تحقق پذیر بودن: با توجه به منابع، امکانات و شرایط موجود، اجرای آن امکان‌پذیر و اثربخش باشد.
۳. شوق‌انگیز بودن: ایجاد شور و نشاط و امیدواری در ذینفعان (دانش‌آموزان، معلمان، خانواده‌ها، مسئولین نهادهای فرادستی...) نماید و قابلیت مشروعیت بخششی به برنامه‌های تحولی داشته باشد.
۴. سنجش‌پذیر بودن: برنامه‌ها قابلیت پایش، سنجش (کمی و کیفی) و ارزیابی را داشته باشد.
۵. زود بازده بودن: نتایج حاصله در کوتاه مدت قابل مشاهده و دستیابی باشد.
۶. فراگیر بودن: برای حداکثر مدارس و مخاطبان قابلیت اجرا داشته باشد.

۷. مدرسه محور بودن: برنامه‌ها معطوف به کانون تحول یعنی مدرسه باشد و نتایج آن به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم فرایند تعلیم و تربیت دانش‌آموزان را متأثر و متحول نماید.

از آنجا که عملکرد هر بسته تحولی، بطور مستقیم به عملکرد معاونت‌ها و سازمان‌های مجری وابسته است و سطح بلوغ سازمانی درگروی عوامل درونی و محیطی متعددی است که مهمترین آن‌ها سطح شایستگی‌های نیروی انسانی، است، لذا لازم است کلیه مجریان و دست‌اندرکاران اجرای بسته‌های تحولی، با مبانی نظری سند تحول بنیادین و مفاهیم آموزه‌های آن، آشنایی دقیق و عمیق داشته باشند و در چارچوب فکری و نظری سند برای اجرای بسته‌های تحولی، و نیز سایر برنامه‌های تحولی، برنامه‌ریزی و اقدام نمایند.

امید است با ارتقای فرهنگ سازمانی و توانمندسازی نیروی انسانی براساس مفاهیم سند تحول بنیادین و ایجاد عزم سازمانی، همگرایی نظری و عملی مجریان و اتکای به عنایات الهی، زمینه اجرایی سند تحول بنیادین و دستیابی به آموزش و پرورش و مدرسه در تراز جمهوری اسلامی پیش از پیش فراهم آید و فرزندان عزیزان این مرز و بوم از مواهب تعلیم و تربیت انسان اسلامی هرچه بیشتر برخوردار گردند.

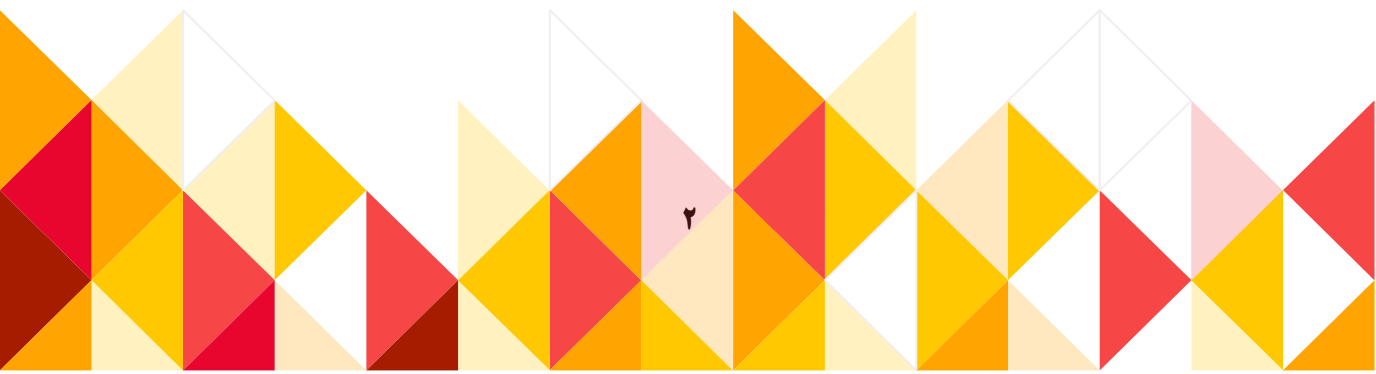
محسن حاجی میرزایی

وزیر آموزش و پرورش

مدرسه خوانا

ارتقای مهارت‌های خواندن، نوشتن و آداب زندگی
دانش‌آموزان دوره ابتدایی

بیان مسئله و اهمیت موضوع

وقتی درباره آموزش و پرورش بحث می شود، چند محور مشترک و بسیار اساسی وجود دارد:

۱. دوره ابتدایی دوره طلایی و پنجره فرصت آموزش و پرورش است. زیرا سنین کودکی و دوره ابتدایی، دوره پایه ریزی ساختار شخصیتی و رفتاری کودک، شکل گیری رشد عقلانی، اجتماعی و عاطفی و شخصیت آدمی و توسعه مهارت‌های بنیادی و حرکتی فرزند آدمی است. به این دلایل است که پیامبر اکرم(ص) یادگیری در دوره کودکی را همانند حکاکی بر سنگ می‌دانند (العلم فی الصغر کالنقش فی الحجر)

۲. مهارت‌های چهارگانه زبانی (خواندن و نوشتن، گوش دادن و صحبت کردن)، حساب کردن و آداب و مهارت‌های زندگی، هدف‌های اصلی و اساس و پایه آموزش و پرورش، به ویژه در دوره ابتدایی را تشکیل می‌دهند. خواندن و نوشتن براساس مبانی دینی ما سرآغاز حرکت انسان به عنوان اشرف مخلوقات در مسیر تربیت ربوبی هستند. از این رو اولین خطاب خداوند متعال به پیامبر عظیم الشان اسلام «اقرء» می‌باشد که دستوری بر خواندن است. پژوهش‌های متعددی بر اهمیت مهارت‌های خواندن و نوشتن در دوره ابتدایی صحنه می‌گذارند و صاحب‌نظران بر این موضوع تاکید دارند که زبان و توانایی‌های چهارگانه زبانی از ابزارهای کلیدی برقراری ارتباط و زیربنای فعالیت‌های آدمی هستند، و بخش قابل توجهی از فرایند تبادل افکار، احساسات، اطلاعات و دانش بشری، رمزگشایی کلمات و متن‌های ناآشنا، دستیابی به ذخایر بی‌انتهای تجربه بشری، کسب آداب و مهارت‌های اجتماعی مانند تعامل با دیگران، تشکر و قدردانی، گوش دادن به دیگران و انتقال فکر به وسیله آن‌ها انجام می‌گیرد. علاوه بر آن، یادگیری زبان و مهارت‌های خواندن و نوشتن وسیله یادگیری‌های دانش‌آموزان در حوزه‌های مختلف مانند ریاضی، علوم، جغرافی، تاریخ و غیره، تفکر و حل‌مسئله، رشد مهارت‌های کودکان و توانایی تحصیلی آن‌ها، یا به تعبیری دقیق‌تر، کلید تمام یادگیری‌ها هم هست (وایلد، مایوکس و ادموندز، ۲۰۰۸؛ پیتان، ۲۰۱۷). همچنین یادگیری آداب و مهارت‌های زندگی در این دوره خشت اول زندگی اجتماعی افراد محسوب می‌شود و با یادگیری آن‌ها می‌توان انتظار داشت فرد در زندگی خانوادگی و اجتماعی نقش مفید و سازنده‌ای داشته باشد. بنابراین یادگیری زبان و مهارت‌های زبانی و آداب و مهارت‌های زندگی می‌تواند آینده تحصیلی و اجتماعی فرد را تضمین و عدم یادگیری آن سبب شکست تحصیلی یا اجتماعی دانش‌آموز در آینده شود. از سوی دیگر، ایران کشور چندفرهنگی است و اقوام مختلف با زبان‌ها و فرهنگ‌های گوناگون در طول زمان زندگی مسالمت‌آمیز با یکدیگر داشته‌اند. بر اساس ماده ۱۵ قانون اساسی آموزش زبان و خط فارسی برای تمام ایرانیان به عنوان عنصر وحدت‌آفرین و انسجام‌بخش فرهنگی یک وظیفه ملی است که باید به آن پرداخته شود.

۳. وضعیت موجود سطح مهارت‌های ۴گانه زبانی (خواندن و نوشتن، گوش دادن و صحبت کردن) و آداب و مهارت‌های زندگی دانش‌آموزان دوره ابتدایی مناسب نیست. یافته‌های پژوهشی ارزشیابی‌های ملی از وضعیت خواندن و نوشتن دانش‌آموزان در دوره‌های مختلف از ضعف‌های قابل توجه در این زمینه‌ها حکایت دارد. برای مثال، یافته‌های سلسبیلی (۱۳۹۸) درباره برنامه درسی فارسی دوره اول ابتدایی نشان می‌دهد مهارت خواندن دانش‌آموزان پایین‌تر از سطح تسلط نسبی (خوب و خیلی خوب) قرار دارد. مهارت نوشتن آن‌ها نیز در حد تسلط محدود و نسبتاً ضعیف است و دانش‌آموزان بیشترین کمبود و ضعف را از نظر تسلط بر مهارت‌های دست‌خط تحریری دارند. یافته‌های عباسی، دانشگر و خسروی (۱۳۹۸) از ضعف کلی دانش‌آموختگان دوره متوسطه حکایت دارد که ریشه‌های آن را باید در دوره ابتدایی جستجو نمود. علاوه بر این، یکی از مهم‌ترین دلایل تکرار پایه دانش‌آموزان پایه‌های پایین‌تر، ضعف اساسی آن‌ها در خواندن و نوشتن و آداب و مهارت‌های زندگی است. به عبارتی می‌توان گفت هرچند دانش‌آموزان در حال حاضر به مدرسه می‌روند و در خلال برنامه درسی خواندن و نوشتن می‌آموزند اما این بیشتر شامل توانایی روخوانی و رونویسی است و دانش‌آموزان به سطح مهارت در موضوع بسیار مهم خواندن و نوشتن دست پیدا نمی‌کنند. نتایج دانش‌آموزان ایرانی در آزمون بین‌المللی خواندن و نوشتن (پرلز) نیز تأییدی بر این وضعیت است. جدول ۱ وضعیت کشور را در دوره‌های مختلف آزمون پرلز نشان می‌دهد:

جدول ۱: روند پیشرفت خواندن دانش‌آموزان پایه چهارم ایرانی در آزمون پرلز

سال	رتبه ایران	نمره ایران	تعداد کشورها	نمره میانگین بین‌المللی
۲۰۰۱	۳۲	۴۱۴	۳۵	۵۰۰
۲۰۰۶	۴۰	۴۲۱	۴۵	۵۰۰
۲۰۱۱	۳۸	۴۵۷	۴۵	۵۰۰
۲۰۱۶	۴۵	۴۲۸	۵۰	۵۰۰

درباره آداب و مهارت‌های زندگی در دوره ابتدایی نیز پژوهش‌های چندانی وجود ندارد و یافته‌های این پژوهش‌ها نیز متناقض است^۳ و نشان از مسئله بودن آن دارد.

۳- به نحوی که جوادی پور، عزیزی و نوروززاده (۱۳۹۳) نتیجه می‌گیرند مهارت‌های زندگی در محورهای تفکر خلاق، تصمیم‌گیری، ارتباطات اجتماعی، خود آگاهی، همدلی، ارتباط بین فردی، حل مسئله، مقابله با هیجان و مقابله با استرس در دانش‌آموزان دوره ابتدایی شهرستان‌های استان تهران تحقق یافته‌است، اما یوسفی افراکتی و صمدی (۱۳۹۶)

تعمق در نتایج فوق نشان می دهد که آموزش و پرورش دوره ابتدایی (پیش دبستانی و دبستانی) کشور با یک مسئله بسیار اساسی و اثرگذار مواجه است. مسلماً نظام آموزش ابتدایی با هدف تسهیل یادگیری های پایه و اساسی دانش آموزان شکل گرفته و درصدد تحقق این هدف است و تمامی تلاش ها برای تدوین برنامه های درسی جدید و روشهای نوین یاددهی-یادگیری در این راستا انجام می شود. اما چنین مسئله ای نیازمند توجه ویژه است. بنابراین معاونت آموزش ابتدایی درصدد است تا راهکاری با عنوان «مدرسه خوانا: تقویت و ارتقای تلفیقی، مشارکتی و مدرسه محور مهارتهای چهارگانه زبانی و آداب و مهارت های زندگی» را طراحی و اجرا نماید. طرحی که دارای چند نوآوری بسیار مهم به شرح ذیل می باشد

❖ نوآوری اول: ایجاد تحول در نظام آموزشی براساس چرخش های اساسی و تحول آفرین سند تحول بنیادین یعنی حرکت از حافظه محوری به مهارت محوری و پرورش خلاقیت (راهکار ۳-۱۷ و راهکار ۱-۱۶، مبنی بر اصلاح و به روزآوری روش های تعلیم و تربیت با تاکید بر روش های فعال و خلاق و طراحی فعالیت های یادگیری مهارتی در تمام ساحت های تربیتی) و تغییر نقش معلم به مربی (راهکار ۶-۱۱ راهبری معلمان و تقویت نقش مربی گری آنان) است.

❖ نوآوری دوم: بهره گیری از جدیدترین یافته های علمی در زمینه تغییرات و تحولات آموزشی، یعنی تلفیقی بودن، مشارکتی بودن و مبتنی بودن بر محیط (مدرسه محوری) و انجام عملی طرح براساس آن یافته ۴، که فعالیتی بسیار ضروری و پیچیده است.

❖ نوآوری سوم: بهره گیری از جدیدترین یافته های علمی در زمینه پروژه های آزمایشی است.

معاونت آموزش ابتدایی امیدوار است در اثر انجام این طرح در:

❖ کوتاه مدت: نتایج این طرح سبب بهبود و ارتقای مهارتهای چهارگانه زبانی و آداب و مهارت های زندگی دانش آموزان گروه نمونه (نتایج مستقیم) و یادگیری های دروس دیگر (نتایج غیرمستقیم) شود و راهکاری بومی و ملی برای ارتقای این مهارت ها ارائه شود.

نتیجه می گیرند که موفقیت برنامه آموزش آداب و مهارت های زندگی اسلامی (طرح کرامت) بر کسب توانایی مهارت حل مسئله دانش آموزان نیازمند رشد و بالندگی بیشتری است و اسدالهی، قاسمی زاده و دهقانی (۱۳۹۵) تأیید می کنند که در کتاب مطالعات اجتماعی پایه ششم، به آداب و مهارت های زندگی در سطح متوسط توجه شده است

۴- در این طرح تیم هایی از حوزه ستادی، ادارات کل، مناطق، معلمان، مدیران، والدین و دیگر دست اندرکاران به طراحی و تدوین بسته های آموزشی و روشهای آموزشی مختلف این مهارت ها در کل کشور می پردازند. در گام بعد، در هر استان یا حتی منطقه و مدرسه، با تشکیل تیمی مشابه، از بین بسته ها و روشهای مختلف آموزشی، متناسب با شرایط و امکانات محیطی، موارد عملی تر را انتخاب و اجرا خواهد کرد.

- ❖ میان مدت: با اجرای طرح در جامعه آموزش ابتدایی، جایگاه جمهوری اسلامی ایران در آزمون بین المللی سواد خواندن و نوشتن ارتقا یابد و دانش آموزان ایرانی به جایگاه واقعی خود در سطح جهانی دست پیدا کنند.
- ❖ بلندمدت: دستاوردهای این طرح باعث تقویت زبان ملی در مناطق دوزبانه، توسعه عدالت آموزشی و تربیتی و تقویت هویت اسلامی-ایرانی در کشور شود و کشور با دانش آموختگانی فرهیخته از نظر تحصیلی و اجتماعی به سمت آینده حرکت کند.

مستندات برنامه

- مهم ترین مستندات انجام طرح «مدرسه خوانا» عبارتند از:
 - بند دو سیاست های ابلاغی تحولی مقام معظم رهبری: ارتقاء جایگاه آموزش و پرورش به مثابه مهمترین نهاد تربیت نیروی انسانی و مولد سرمایه اجتماعی و عهده دار اجرای سیاست های مصوب و هدایت و نظارت بر آن (از مهد کودک و پیش دبستانی تا دانشگاه) به عنوان امر حاکمیتی با توسعه همکاری دستگاه ها

- راهبرد کلان ۱۰ سند تحول: ارتقاء جایگاه نظام تعلیم و تربیت کشور به عنوان مهمترین نهاد تربیت نیروی انسانی، از پیش دبستانی تا دانشگاه به عنوان امر حاکمیتی با توسعه مشارکت همگانی
- هدف کلان ۷ سند تحول بنیادین: ارتقای اثربخشی و افزایش کارآیی در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی
- راهکار ۱-۵ سند تحول بنیادین: تعمیم دوره پیش دبستانی به ویژه در مناطق محروم و نیازمند
- راهکار ۳-۵ سند تحول بنیادین: توانمندسازی دانش آموزان مناطق محروم، روستاها، حاشیه شهرها، عشایر کوچ نشین، مناطق دوزبانه با نیاز ویژه
- راهکار ۳-۱۷ سند تحول بنیادین: اصلاح و به روزآوری روش‌های تعلیم و تربیت با تاکید بر روش‌های فعال، گروهی، خلاق با توجه به نقش الگویی معلمان.
- اهداف مصوب دوره ابتدایی، به ویژه اهداف ساحت اجتماعی و سیاسی و هدف فراساحتی

اهداف

اهداف کیفی:

- < ارتقای کیفیت آموزش و پرورش دوره ابتدایی و استقرار کامل تربیت تمام ساحتی در دوره پیش دبستان و دبستان
- < رشد مهارت‌های گوش دادن، گفتن و آداب و مهارت‌های اجتماعی نوآموزان دوره پیش دبستانی
- < بهبود و ارتقای کیفیت خواندن دانش آموزان در ابعاد درست خوانی، درک مطلب، خواندن انتقادی، نظر دادن، ابراز وجود، ارائه مستقل و غیره.
- < بهبود و ارتقای کیفیت نوشتن دانش آموزان در ابعاد درست نویسی، زیبانویسی، بیان افکار، احساسات و خواسته‌ها و نگارش خلاق و انتقادی
- < بهبود و ارتقای آداب و مهارت‌های زندگی دانش آموزان در دو بعدی آداب و مهارت‌های تجویزی (ادب، صداقت، عزت نفس و مسئولیت پذیری) و نیمه تجویزی (نظم، خوشرویی، مدیریت خشم، مشورت، حل مساله، تفکر نقاد و خلاق)

اهداف کمی:

- تجهیز حداقل ۵ درصد از کلاس های پیش دبستانی به وسایل آموزشی و طراحی مرکز رغبت
- ارتقای سطح عملکرد تحصیلی ۷۰٪ دانش آموزان در ابعاد مختلف مهارت خواندن در ارزشیابی پایانی به سطوح خوب و خیلی خوب ۵
- افزایش سطح عملکرد تحصیلی ۷۰٪ دانش آموزان در ابعاد مختلف مهارت نوشتن در ارزشیابی پایانی به سطوح خوب و خیلی خوب

خروجی و آثار موردانتظار

انتظار می رود پس از انجام طرح مدرسه خوانا، دانش آموز بتواند به توانایی ها و مهارت های زیر

دست یابد:

جدول ۲: خروجی و آثار موردانتظار طرح (در کوتاه مدت) در دوره پیش دبستانی

گوش دادن	صحبت کردن	خواندن	نوشتن	مهارت های زندگی
<ul style="list-style-type: none"> ● به راحتی با دیگران درباره ی احساسات و افکار خود گفت و گو می کنند (توصیف خود توصیف اشیا، رویدادها و روابط) ● از طریق گوش دادن به داستان، اشعار داستان پردازی و قافیه سازی می کنند. ● صداهای مطبوع را از نامطبوع تشخیص می دهند. 	<ul style="list-style-type: none"> ● کلمات را به زبان آموزش به طور صحیح ادا می کنند. ● در صحبت ها و توصیف های روزمره جملات و عبارات کوتاه مناسب را به کار می بندند. ● درباره وقایع و حوادثی که رخ می دهد می تواند به زبان کودکانه صحبت کنند. ● از سخن خودمحور به گفت و گوی دوسویه حرکت می کند 	<ul style="list-style-type: none"> ● کتاب های داستان تصویری، نمادها و نشانه ها را با علاقه می خوانند ● جملات ناقص دیگران را کامل می کنند. ● در مورد داستان های مصور صحبت می کنند و قصه پردازی می کنند. ● پیام تصاویر را درک می کنند و آن ها را به هم ارتباط می دهند 	<ul style="list-style-type: none"> ● به شیوه نقاشی و خط خطی کردن می نویسند. ● داستان یا توصیفی را به دیگران دیکته می کنند تا بنویسند و به نوع نوشتن آن فرد دقت می کنند. ● علامت ها و نمادهای روی قفسه ها و بخش های مختلف کلاس و مدرسه مانند؛ دستشویی، سالن ، ... را در حد نیاز می شناسند 	<ul style="list-style-type: none"> ● تشکر می کنند. اجازه می گیرند. خوش اخلاق هستند. عذرخواهی می کنند. هدیه دادن را دوست دارند ● به خود احترام می گذارند. کارها را با نام خدا شروع می کنند. از کلمات مناسب استفاده می کنند ● به دیگران به خصوص پدر و مادر و بزرگتر ها احترام می گذارند.

جدول ۳: خروجی و آثار موردانتظار طرح (در کوتاه مدت) در دوره دبستان

۵- تحقق این اهداف از مطالعه آزمایشی پیش آزمون-پس آزمون با گروه گواه، پس از اجرای طرح در یک سال تحصیلی سنجیده خواهد شد.

بعد خواندن	بعد نوشتن	بعد مهارت‌های اجتماعی
<ul style="list-style-type: none"> متون فارسی (اعم از نثر و شعر) را درست، روان، با مکث، لحن و آهنگ و سرعت مناسب بخواند، پیام آن را درک کند و به سؤال‌های استنباطی و تلفیق اطلاعات متن پاسخ دهد. شعرهای تعیین شده در کتاب های درسی را حفظ کند متون فارسی (اعم از نثر و شعر) را با نگاهی نقادانه بخواند، ترتیب رویدادهای متن، اطلاعات آشکار و زوایای پنهان و مزایا و کاستی های آن را بیان کند یا به صورت مکتوب بنویسد. متون فارسی (اعم از نثر و شعر) را بصورت مستقل ارائه و ابراز وجود نماید. 	<ul style="list-style-type: none"> متناسب با پایه تحصیلی، بتواند قلم را به درستی در دست گرفته و درباره یک متن خواسته شده، آموخته ها، احساسات یا عواطف خود، یا موضوعات درسی-علمی به صورتی خوانا، زیبا و درست بنویسد و از علائم ویرایشی و نگارشی به نحو صحیح استفاده کند. متناسب با پایه تحصیلی، بتواند جمله های متنوع و متعدد، بندهای مختلف و متن های بلند درباره یک موضوع بنویسد. فعالیت‌های املايي را به درستی انجام دهد افکار، ایده ها، احساسات و خواسته های خود را بصورت مکتوب ابراز کند. متون فارسی را خلاصه نویسی کرده یا برداشت و تفسیر خود از متن یا شعر را به صورت مکتوب بنویسد. درباره یک موضوع مشخص، ایده ها و تخیلات خود را بنویسد، داستان پردازی کند، گزارش بنویسد، شعر بگوید، مثل مربوط را بیابد و بنویسد یا ... 	<ul style="list-style-type: none"> از آداب و مهارت های مختلف اجتماعی موردنظر آگاه شده، آن‌ها را یاد بگیرد و در موقعیت های مختلف بکار ببندد. (متناسب با سه سطح کسب شایستگی)

شمولیت برنامه و گستره اجرا

نمونه‌های مدنظر این طرح، با معیارهای معرف بودن برای جامعه مدنظر و رعایت تنوع کامل و جنسیتی (دولتی- غیردولتی، شهری، روستایی، عشایری و چندپایه)، در سطح ۵٪ مدارس ابتدایی، به شرح جدول زیر تعریف شده است:

جدول ۴: خروجی و آثار موردانتظار طرح (در کوتاه مدت)

استان	۵٪ پیش دبستانی	۵٪ مدارس
سیستان و بلوچستان	۵۸۵	۲۰۰
فارس	۱۴۶	۲۰۸
قزوین	۳۴	۵۰
قم	۲۶	۳۲
کردستان	۱۱۱	۹۶
کرمان	۱۱۶	۱۶۵
کرمانشاه	۸۶	۱۲۲
کهگیلویه و بویراحمد	۴۲	۸۴
گلستان	۷۸	۷۲
گیلان	۶۱	۱۰۵
لرستان	۱۲۰	۱۴۵
مازندران	۱۵۱	۱۱۲
مرکزی	۲۵	۶۰
هرمزگان	۱۱۱	۱۰۵
همدان	۷۹	۷۷
یزد	۳۴	۴۲
جمع	۲۵۰۸	۳۳۵۵

استان	۵٪ پیش دبستانی	۵٪ مدارس
آذربایجان شرقی	۱۷۱	۱۹۳
آذربایجان غربی	۱۵۶	۱۶۴
اردبیل	۶۲	۷۵
اصفهان	۱۱۹	۱۴۸
البرز	۲۳	۵۲
ایلام	۲۳	۳۸
بوشهر	۲۵	۵۰
تهران (شهر تهران)	۵۸	۹۹
تهران (شهرستان‌ها)	۵۳	۹۴
چهارمحال و بختیاری	۷۰	۵۲
خراسان جنوبی	۷۳	۵۸
خراسان رضوی	۱۶۴	۲۶۴
خراسان شمالی	۱۰۱	۶۰
خوزستان	۵۳۹	۲۵۶
زنجان	۴۶	۵۴
سمنان	۲۰	۲۳

فرایندها و مراحل اجرایی

طرح مدرسه خوانا طی فرایند زیر انجام خواهد شد:

- طراحی و تدوین:
 - ✓ اهداف طرح
 - ✓ برنامه زمانی، دستورالعمل‌ها، راهنما و پروتکل‌های لازم
 - ✓ نحوه اجرای طرح (اطلاع‌رسانی، پشتیبانی‌ها، برنامه اجرایی، ویژگی‌های نمونه‌ها، ظرفیت‌سازی فردی و سازمانی، نحوه سازگارسازی‌ها و غیره)
 - ✓ نحوه نهادینه‌سازی طرح (معیارهای موفقیت، نحوه ارزشیابی، گسترش مقیاس و تثبیت طرح)
 - ✓ اعتباربخشی طرح
- اجرای طرح:

✓ آمادگی برای اجرا:

۱. انتشار و اطلاع رسانی
 ۲. راه اندازی دبیرخانه مرکزی-استانی-مدرسه ای
 ۳. تربیت مدرسان کشوری-استانی
 ۴. آموزش مجریان (مدیران، معلمان و والدین)
 ۵. شناسایی موانع اجرا و رفع آن‌ها
 ۶. تهیه بسته های آموزشی ویژه معلمان
 ۷. ایجاد بسته های سخت افزاری و نرم افزاری اولیه
- ✓ تدارک پشتیبانی های مالی، انسانی، فنی، فناوری (سخت افزاری و نرم افزاری) لازم
- ✓ اجرای عملی طرح در مدارس نمونه
- ✓ مدیریت بر اجرا در سه سطح مرکز، استان-منطقه و مدرسه
- ✓ پایش و مستندسازی اجرای طرح
- نهادینه سازی طرح
- ✓ ارزشیابی طرح توسط ارزیابان بیرونی
- ✓ تصمیم گیری درباره طرح و نوع گسترش مقیاس آن (توقف، تداوم با وضعیت موجود، تداوم با اصلاحات جزئی یا اساسی)
- ✓ گسترش مقیاس طرح به تمامی مدارس ابتدایی

عوامل سهیم و مؤثر و تعیین سهم و نقش آنان

همانطور که در عنوان طرح ذکر شده است، این طرح به صورت مشارکتی و با مساعدت دست اندرکاران مختلف به شرح زیر انجام خواهد شد:

جدول ۵: عوامل سهیم و مؤثر در دوره پیش دبستانی

عامل موثر	نقش	عامل موثر	نقش
سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی	حمایت و نظارت بر تولید بسته های آموزشی	سازمان برنامه و بودجه کشور	- تامین اعتبار اجرای طرح در ۵٪ کلاس ها و بودجه ریزی عملیاتی حسب دستاوردها
دانشگاه فرهنگیان	توانمند سازی منابع انسانی دوره و همکاری در تدوین محتوا و تولید بسته های آموزشی	سازمان مدارس و مراکز غیردولتی و توسعه مشارکت های مردمی	- اطلاع رسانی به واحدهای آموزشی - ارایه امکانات و فضای مناسب - همکاری در توانمند سازی منابع
صدا و سیما	اطلاع رسانی و تولید برنامه	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	- نظارت بر حوزه نشر
انجمن اولیا و مربیان	گفتمان سازی و آموزش خانواده ها	سازمان ها و انجمن های مردم نهاد و NGO	- توانمند سازی منابع انسانی - طراحی روش های آموزشی
شهرداری ها) معاونت اجتماعی و فرهنگی (توانمند سازی منابع اختصاص فضا و امکانات لازم جهت اجرا	وزارت کشور	- حمایت جهت توسعه کمی و کیفی - حضور فعال شورای آموزش و پرورش استان ها در حمایت از اجرای طرح
معاونت برنامه ریزی و توسعه منابع	تخصیص اعتبار	سازمان نوسازی و تجهیز مدارس	- حمایت پشتیبانی در اجرا
ادارات کل استان ها	هماهنگی و اجرا	ادارات مناطق و نواحی	- هماهنگی و اجرا و نظارت
معاونت توسعه مدیریت	پشتیبانی مالی و منابع انسانی	معاونت پرورشی	- حمایت و پشتیبانی در اجرا

جدول ۶: عوامل سهیم و مؤثر در دوره دبستان

دست اندرکار	نقش	دست اندرکار	نقش
سازمان پژوهش و برنامه ریزی درسی	تدوین محتواها و بسته های آموزشی	معاونت پرورشی	تجهیز کتابخانه مدارس و کلاسی / کمک به تقویت طرح با برگزاری فعالیت های کتاب خوانی و ...
کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	تدوین محتواها و بسته های آموزشی، تجهیز کتابخانه مدارس و کلاسی	سازمان مدارس غیردولتی	همکاری و پیگیری اجرای طرح در مدارس تحت پوشش
نهاد کتابخانه های عمومی کشور	تدوین محتواها و بسته های آموزشی، تجهیز کتابخانه مدارس و کلاسی	ادارات مناطق و نواحی	تشکیل شورای راهبری در سطح منطقه و اجرای وظایف محوله در دستورالعمل
دانشگاه فرهنگیان	آموزش مدرسين و آموزگاران	مرکز سنجش و پایش آموزشی	سنجش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در ابعاد سواد خواندن و نوشتن و آداب و مهارت های زندگی
معاونت توسعه مدیریت	تامین منابع مالی اجرای طرح	پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش	ارزشیابی کلی بسته تحول
سازمان نوسازی و تجهیز مدارس	ایجاد فضای کتابخانه / تجهیز کلاس ها به کتابخانه کلاسی	انجمن و اولیاء	همکاری در آموزش اولیاء
سازمان استثنایی	همکاری و پیگیری اجرای طرح در مدارس تحت پوشش	ادارات کل استان ها	تشکیل شورای راهبری در سطح استان و اجرای وظایف محوله در دستورالعمل
مدارس	اجرای طرح بر اساس وظایف محوله در دستورالعمل		

جدول زمان بندی

متناسب با فرایندها و مراحل اجرایی طرح مدرسه خوانا، جدول زمان بندی آن به شرح زیر

است:

جدول ۷: جدول زمان بندی طرح

ردیف	محور فعالیت	زمان اجرا
۱	طراحی و تدوین طرح در ابعاد مختلف و اعتباربخشی آن	حداکثر تا پایان خرداد ماه ۹۹
۲	اجرای طرح	آمادگی برای اجرا
		تدارک پشتیبانی های مالی، انسانی، فنی، فناوری
		اجرای عملی طرح در مدارس نمونه مدیریت بر اجرا و پایش و مستندسازی اجرا
۳	نهادینه سازی طرح (ارزشیابی، تصمیم گیری و گسترش مقیاس)	مهر ۱۳۹۹ تا تیر ۱۴۰۰

منابع و اعتبارات مورد نیاز

اعتبار موردنیاز برای اجرای این طرح در دوره پیش دبستانی پنجاه میلیارد ریال و در دوره دبستانی صد میلیارد ریال (در مجموع یکصدوپنجاه میلیارد ریال) برآورد می شود که لازم است از محل اعتبارات وزارت آموزش و پرورش و یا سایر منابع تأمین گردد.

شاخص‌های پایش و ارزشیابی

الف) پایش و مستندسازی

- پایش و مستندسازی نحوه طراحی و تدوین و اعتباربخشی طرح
- پایش و مستندسازی فرایند انتشار و اطلاع رسانی
- پایش و مستندسازی تربیت مدرسان کشوری استانی
- پایش و مستندسازی آموزش مجریان (مدیران، معلمان و والدین)
- پایش و مستندسازی تهیه بسته های آموزشی ویژه معلمان
- پایش و مستندسازی ایجاد بسترهای سخت افزاری و نرم افزاری اولیه
- پایش و مستندسازی پشتیبانی های مالی، انسانی، فنی، فناوری (سخت افزاری و نرم افزاری) لازم
- پایش و مستندسازی اجرای عملی طرح در مدارس نمونه
- پایش و مستندسازی مدیریت بر اجرا در سه سطح مرکز، استان، منطقه و مدرسه

ب) ارزشیابی

- سنجش اثربخشی طرح در ابعاد مهارت‌های چهارگانه زبانی دانش آموزان با تأکید بر معیارهای سواد خواندن و نوشتن آزمون پرلز، و مهارت های اجتماعی دانش آموزان
- سنجش و ارزشیابی کیفیت اجرای طرح در ابعاد مختلف مانند آموزش و آماده سازی مجریان، اجرای عملی، پشتیبانی های لازم، مدیریت بر اجرا و غیره

هر دانش آموز، حداقل یک مهارت ویژه دانش آموزان دوره اول متوسطه

بیان مسئله

یکی از آسیب‌های جدی نظام آموزشی کشور که از دیر زمان مورد نقد صاحب‌نظران و کارشناسان بوده است، تاکید افراطی آموزش و پرورش بر حافظه‌گرایی و آموزش‌های نظری صرف است به گونه‌ای که فارغ‌التحصیلان این نظام آموزشی، مهارت لازم برای «خوب زیستن» و حضور فعال در عرصه‌های اشتغال و کسب و کار را در طول ۱۲ سال تحصیل خود به دست نمی‌آورند. شواهد تحقیقی و یافته‌های پژوهشی فراوانی این کاستی در نظام آموزش و پرورش را گزارش کرده‌اند که از آن جمله می‌توان به گزارش «مشاوران ماورای بحار، طرح توسعه هفت ساله دولت ایران با تاکید بر بخش آموزش» در سال ۱۳۲۸ و نیز یافته‌های پژوهش‌های طرح تدوین سند ملی (سند تحول بنیادین) آموزش و پرورش در سال ۱۳۸۸ اشاره کرد.^۶ به همین دلیل موضوع مهارت‌آموزی دانش‌آموزان به یکی از نیازهای اصلی کشور و دغدغه‌های اساسی دولت‌مردان و مدیران و متخصصان تعلیم و تربیت تبدیل شده است. هم‌اکنون آموزش‌های مهارتی ناظر به شغل و حرفه در آموزش و پرورش در دو حوزه پیگیری می‌شود:

۱. آموزش‌های مهارتی در شاخه تحصیلی فنی و حرفه‌ای و کاردانش: این آموزش‌ها در قالب ۲۰۳ رشته هنرستانی به عنوان آموزش مهارت‌های شغلی و حرفه‌ای در دوره متوسطه دوم ارائه می‌شود.

۲. آموزش‌های مهارتی در دوره اول متوسطه: این آموزش‌ها براساس مفاهیم سند تحول بنیادین و جهت‌گیری برنامه درسی ملی در دوره اول و دوم متوسطه ارائه شده و در تلاش است تا هر دانش‌آموز بعد از فراغت از تحصیل حداقل یک مهارت را برای فعالیت شغلی و کسب روزی حلال فراگیرد.

متأسفانه آموزش‌های مهارتی در متوسطه اول به دلیل نگاه سطحی به آموزش‌ها، نبود نیروی انسانی توانمند و آموزش دیده، فقدان امکانات و تجهیزات متناسب با آموزش‌های مهارتی، اثر بخش نمی‌باشد و فراگیران بعد از پایان یافتن آموزش‌ها، توانایی و مهارت لازم برای کاربرد دانسته‌ها در عرصه زندگی را ندارند. وزارت آموزش و پرورش به منظور حل این مسئله و رفع کاستی‌های مذکور طرح "هر دانش‌آموز حداقل یک مهارت" را مبتنی بر مفاهیم سند تحول طراحی نموده است. امید می‌رود اجرای موفق آن، موجب افزایش سرمایه انسانی ماهر در نظام تعلیم و تربیت شود.

^۶ - انتشارات دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش

اهمیت موضوع

کتاب کار و فناوری در چهارپایه تحصیلی ششم تا نهم و کتاب فرهنگ و هنر در پایه های هفتم تا نهم، کاملاً با رویکرد مهارتی و کسب شایستگی‌های لازم در زمینه حرف و مشاغل نگاشته شده و قصد دارد تا ضمن گسترش شناخت دانش‌آموزان در حوزه‌های صنعت، کشاورزی، خدمات و فرهنگ و هنر آمادگی‌های لازم را در آنان برای ورود به عرصه شغلی و حرفه‌ای فراهم آورد. هدف از تدوین و اجرای این بسته تحولی، هدفمند ساختن آموزش‌ها، عمق بخشیدن به مهارت-آموزی دانش‌آموزان، توانمندسازی نیروی انسانی و معلمان، تامین و توسعه امکانات و تجهیزات آموزش‌های مهارتی است. آموزش و پرورش با پیگیری دقیق سیاست "هر دانش‌آموز حداقل یک مهارت در پایان دوران تحصیل" می‌تواند این هدف را در پایان دوره متوسطه اول، به واقعیت نزدیک ساخته و با تکمیل آن در متوسطه دوم، به آن عینیت بخشند. در واقع این برنامه نگاهی تحولی و نو به مهارت‌آموزی دانش‌آموزان در حوزه حرفه‌ای و شغلی دارد و با پیگیری آن در درون ساختار موجود نظام آموزشی، ضمن ماندگاری آثار آن بر کیفیت نظام آموزشی کشور در آینده، اثربخشی آموزش‌ها را تضمین و بهره‌وری بیشتر را تامین خواهد کرد.

مستندات برنامه

- نقشه جامع علمی کشور^۷
- برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران^۸
- سند تحول بنیادین آموزش و پرورش^۹
- اهداف مصوب دوره‌های تحصیلی^{۱۰}
- برنامه درس ملی^{۱۱}
- قانون اهداف و وظایف آموزش و پرورش مصوبه شورای عالی آموزش و پرورش^{۱۲}

۷. بند ۲-۱، ۲-۲ و ۳-۲ از فصل دوم وضع مطلوب علم و فناوری

۸. بند الف ماده ۶۳ مندرج در بخش ۱۲ برنامه مبنی بر اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به نحوی که کلیه اقدامات وزارت آموزش و پرورش براساس این سند انجام شود و اقدامی مغایر صورت نگیرد.

۹. راهکار ۶-۱- با موضوع گسترش و تنوع حرف و مهارت‌های مورد نیاز جامعه و تعلیم متناسب و برنامه ریزی شده ۹ آن، در همه دوره‌های تحصیلی و برای همه دانش‌آموزان و بند ۸-۳- سند تحول بنیادین مبنی بر توسعه برنامه‌های مهارت‌آموزی و کارآفرینی در تمامی پایه‌های تحصیلی در چارچوب برنامه درسی ملی مح

۱۰. مصوبه ۹۵۲ شورای عالی آموزش و پرورش مورخ ۱۳۹۷/۲/۱۰

۱۱. ۸-۱ حوزه‌های تربیت و یادگیری کار و فناوری و فرهنگ و هنر و بند ۲-۱۳ و فصل ۱۴ سیاست‌ها و الزامات اجرایی

۱۲. ماده (۶) قانون مذکور مبنی بر هدف مهم "حداقل یک مهارت مورد نیاز جامعه برای هر دانش‌آموز"

تعریف مفاهیم

در این برنامه، مهارت‌های حرفه‌ای برای دانش‌آموزان متوسطه اول در دو سطح مد نظر قرار گرفته است.

نخست: مهارت‌های اولیه (پایه): مهارت‌هایی که هدف آن بیشتر توسعه توانایی‌های ذهنی و شناختی دانش‌آموزان است. در این دسته از مهارت‌ها، پایه‌ای‌ترین مفاهیم مرتبط با حرف و مشاغل آموزش داده می‌شود.

دوم: مهارت اصلی (حرفه‌ای): این دسته از مهارت‌ها مجموعه از توانایی‌ها را مد نظر قرار می‌دهد که بر اساس استانداردهای مورد نیاز مشاغل، دانش‌آموزان را تا حد قابل توجهی به حوزه حرفه‌ای نزدیک ساخته و توانایی و آمادگی لازم برای کار را در آن‌ها به وجود می‌آورد.

مرکز مهارتی: در هر منطقه (به ازای هر ۱۵۰۰ دانش‌آموز) حداقل یک مرکز جهت مدیریت آموزش مهارت‌های اصلی دانش‌آموزان در دوره اول متوسطه (اعم از دبیرستان‌ها یا محل تحصیل یا هنرستان‌ها یا فنی و حرفه‌ای منطقه) به گونه‌ای تجهیز می‌شود که امکان اجرای حداقل سه گروه مهارت را داشته باشد.

اهداف برنامه

بعد کیفی:

- تحقق شعار هر دانش‌آموز یک مهارت حرفه‌ای در پایان دوره تحصیلی
- ایجاد نگرش مثبت به کار و اشتغال با توسعه آگاهی‌های دانش‌آموزان از مشاغل
- کیفیت بخشی به آموزش‌های مهارتی
- کمک به هدایت تحصیلی آگاهانه دانش‌آموزان
- افزایش اثربخشی آموزش‌ها و تقویت بهره‌وری در آموزش و پرورش
- توانمندسازی دبیران مهارتی

بعد کمی:

در سال اول اجرای برنامه:

- در هر استان، همه دانش‌آموزان یک منطقه آموزشی، آموزش‌های مهارتی را مطابق الگوی اجرایی و کیفیت معین شده در این برنامه، می‌گذرانند.
- در هر استان همه معلمان منطقه آموزشی منتخب استان، دوره آموزشی مهارت‌آموزی را طی می‌کنند.

- در هر استان حداقل یک منطقه آموزشی مطابق الگوی اعلام شده به تجهیزات مورد نیاز جهت آموزش‌های مهارتی مجهز می‌شود.
- اهداف کمی سال‌های آتی در برنامه جامع تعیین می‌شود. در هر حال در سال سوم همه مناطق آموزشی کشور تحت آموزش‌های مهارتی به شیوه تعیین شده در این برنامه خواهند رفت.

خروجی های مورد انتظار

- در پایان دوره تحصیلی متوسطه اول بر اساس ارزشیابی انجام شده، (با احتساب ساعات آموزش کار و فناوری پایه ششم):
- هر دانش آموز در پایان دوره متوسطه اول، مجموعاً ۴۲۰ ساعت آموزش مهارتی حرفه‌ای مبتنی بر برنامه درسی (کار و فناوری و فرهنگ و هنر) را گذرانده است.

- هر دانش‌آموز حداقل ۲۴۰ ساعت مهارت در یک زمینه شغلی و حرفه‌ای مرتبط با مشاغل (خدماتی، صنعتی، کشاورزی یا فرهنگی و هنری) را به عنوان مهارت اصلی خود آموزش می‌بیند.
 - در پایان دوره متوسطه اول دانش‌آموز موفق به دریافت گواهی شایستگی حرفه‌ای مطابق الگوی مصوب شورای عالی آموزش و پرورش می‌گردد.
- به منظور تکمیل فرایند مهارت‌آموزی بعد از پایان آموزش‌های مهارتی دوره اول متوسطه، هر دانش‌آموز موظف است حداقل ۱۸۰ ساعت مهارت را طی ۲ سال (از همان گروه مهارتی انتخابی دوره اول متوسطه) گذرانده و در این صورت دانش‌آموز شاخه نظری موفق به دریافت گواهینامه مهارت حرفه‌ای خواهد شد. (کم و کیف آموزش و گواهی‌های مهارت می‌تواند در توافق با دستگاه‌های متولی استاندارد تقویت شود).

پیامد مورد انتظار

با گذراندن مهارت‌های اصلی، دانش‌آموز علاوه بر کسب نگرش مثبت به کار و اشتغال، امکان تحلیل واقع‌بینانه‌ی از آینده تحصیلی و شغلی خود پیدا خواهد کرد، و به هدف یادگیری مهارت‌های یک شغل یا حرفه نزدیک شده و با تکمیل آن در دوره دوم متوسطه قادر به کار در حرفه یا شغل معین خواهد بود.

دایره شمول و فراگیری

در همه مدارس دوره اول متوسطه، برنامه مهارت‌آموزی در سه مرحله اجرا خواهد شد. در مرحله اول از هر استان، کلیه دانش‌آموزان پایه هفتم یک منطقه در سال تحصیلی ۹۹-۱۴۰۰ تحت پوشش قرار خواهند گرفت.

ویژگی‌ها، فرایندها و مراحل اجرایی برنامه

الف) ویژگی‌ها:

این برنامه با استفاده از ظرفیت حوزه‌های تربیت و یادگیری کار و فناوری و فرهنگ و هنر دوره اول متوسطه، مهارت‌آموزی دانش‌آموزان را با توجه به راهکار ۶-۱ سند تحول بنیادین دنبال می‌نماید. بر این اساس در قالب مهارت‌های اولیه (پایه) و مهارت‌های اصلی (ویژه) با رویکرد حرفه‌ای و شغلی، محتوا تهیه و اجرا خواهد شد.

- مهارت‌های اولیه (پایه): در این برنامه به شایستگی‌های گفته می‌شود که هدف آن بیشتر توسعه توانایی‌های ذهنی و شناختی دانش‌آموزان است و به شناخت مشاغل و در نتیجه هدایت تحصیلی شغلی دانش‌آموزان کمک می‌کند. (در کار و فناوری حداقل ۳۰ و حداکثر ۶۰ و در فرهنگ و هنر حداقل ۳۰ و حداکثر ۶۰ ساعت)

- مهارت‌های اصلی (حرفه ای): در این برنامه مجموعه توانایی‌های را مد نظر قرار می‌دهد که بر اساس استانداردهای مورد نیاز مشاغل، فرد را آماده انجام کار می‌کند. (میزان مهارت‌های اصلی در سه پایه در درس کاروفناوری حداقل ۱۲۰ و حداکثر ۱۵۰ ساعت و در درس فرهنگ و هنر حداقل ۱۲۰ و حداکثر ۱۵۰ ساعت می‌باشد).

در این مهارت‌ها آموزش به صورت تراکمی در هفته یا پنج شنبه‌ها و یا تابستان اجرا خواهد شد. مهارت‌های اولیه (شایستگی‌های پایه) شامل ۲۰ ساعت آموزش و مهارت‌های اصلی (شایستگی‌های ویژه) شامل ۴۰ ساعت آموزش به شرح زیر است:

شایستگی‌های حوزه تربیت و یادگیری کار و فناوری دوره اول متوسطه

شایستگی‌های پایه (از جدول شماره ۱)		شایستگی‌های حرفه ای (از جدول شماره ۲)
۲۰ ساعت		۴۰ ساعت
برنامه نویسی	سواد دیجیتال، سواد نوآوری و کارآفرینی، سواد حرفه‌ای، مهارت‌های زندگی، سواد اقتصادی	برنامه نویسی

شایستگی‌های حوزه تربیت و یادگیری فرهنگ و هنر دوره متوسطه اول

شایستگی‌های پایه (از جدول شماره ۱)		شایستگی‌های حرفه ای (از جدول شماره ۲)
۲۰ ساعت		۴۰ ساعت
برنامه نویسی	سواد دیجیتال، سواد رسانه ای، سواد فرهنگی، سواد نوآوری و کارآفرینی، سواد حرفه ای، مهارت‌های زندگی، سواد اقتصادی	معماری و ساختمان، طراحی هنری، صنایع دستی، هنرهای دیداری شنیداری، بهداشت و سلامت

مهارت آموزی مرتبط با حرف و مشاغل در دوره های تحصیلی سه گانه
(غیر از شاخه فنی و حرفه ای)

ب) فرایندها و مراحل اجرایی برنامه

۱. تعیین محتوای آموزش و سطوح مهارت

محتوای آموزشی قابل ارائه در متوسطه اول سرفصل های کتاب کار و فناوری و فرهنگ و هنر در سه پایه دوره اول متوسطه است. استانداردهای توافق شده با دستگاه های متولی استاندارد (نظیر استانداردهای طرح ایران مهارت و استانداردهای کوتاه مدت شاخه فنی و حرفه ای و کاردانش) چنانچه به عنوان محتوای آموزشی برنامه های درسی مورد استفاده قرار گیرند، باید با عناوین و سرفصل دروس مورد نظر در کتاب های درسی مطابقت داشته و به لحاظ مهارت و شایستگی های مورد انتظار بالاتر از استانداردهای کتاب های درسی (کار و فناوری و فرهنگ و هنر) باشند. سازمان پژوهش مهارت های اولیه و اصلی درس کار و فناوری را مشخص و حد شایستگی مورد انتظار در زمینه «مهارت های اصلی» دانش آموز را که در جریان آموزش پودمان های درس کار و فناوری ایجاد می شود را، متمایز از شایستگی های تعیین شده اولیه (مهارت اولیه) برای هر پودمان، تعیین خواهد نمود. اگر دانش آموزی به شیوه استاد شاگردی و یا خودآموز موفق به کسب مهارتی در زمینه حرف و مشاغل، خارج از محتوای کتاب های درسی شود، می تواند این مهارت را معادل مهارت اصلی دانش آموز جایگزین کرد. چگونگی تحقق این امر توسط شورای عالی آموزش و پرورش اعلام خواهد شد.

۲. آموزش دبیران (زمان بندی و ضوابط اولیه)

توانمند سازی دبیران در اجرای برنامه از اولویت برخوردار است. دبیری می تواند مهارت اصلی را آموزش دهد که تخصص، تجربه و مدرک تحصیلی وی با یک "گروه مهارت اصلی" منطبق باشد. هنر آموز هنرستان های فنی و حرفه ای و کاردانش و نیروهای خرید خدمات از جمله آموزش دهندگان مهارت های اصلی هستند. زمان، ساعت و روش های توانمند سازی دبیران متنوع و متناسب با الگوی توسعه حرفه ای خواهد بود که بر مبنای شایستگی های مورد انتظار توسط معاونت متوسطه تدوین و ارائه می گردد. ساعت آموزش برای دبیر مهارتی ۴۰ و برای دبیران تخصصی ۲۰ ساعت مطابق برنامه اعلامی معاونت متوسطه و در طول تابستان، خواهد بود.

۳. تجهیز کارگاه (زمان بندی و ضوابط)

تجهیز کارگاه ها یا کمپ های تامین ابزارها و وسایل آموزش مطابق الگوی اعلام شده توسط سازمان پژوهش و برنامه ریزی درسی مربوط می شود. زمان اجرای کامل مطابق برنامه ۶ ماهه اول سال ۱۳۹۹ خواهد بود.

۴. فرایند اجرای برنامه مهارت آموزی دانش آموزان

اغلب پودمان های درس کار و فناوری و دروس فرهنگ و هنر (به ویژه در مهارت های اولیه) در طول سال تحصیلی، در قالب برنامه درسی هر واحد آموزشی و توسط معلمان همان درس در مدرسه محل تحصیل آموزش ارائه می شود. برای آموزش پودمان ها به ویژه در گروه مهارت اصلی، می توان با هماهنگی، از مدارس یا هنرستان های دارای امکان ارائه مهارت یا کارگاه های مرکزی (ترجیحا دایر در مدارس مرکزی) و مراکز آموزش مهارت یا کمپ های دایر در همان منطقه استفاده کرد. (اولویت دوم)

مراحل اجرای برنامه

برنامه مهارت آموزی حداکثر در ۳ فاز به صورت تدریجی اجرا، و بر اساس نتایج ارزشیابی سالانه، روند کار اصلاح و برای توسعه اهداف تصمیم گیری می شود.

فاز اول: (سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹)

در سال اول اجرای این برنامه در یک منطقه آموزشی از هر استان به اجرا در می آید. اقدامات این مرحله پس از آماده سازی محتوا، تعیین ساختار اجرایی گروه مهارت‌ها و تدوین آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های لازم با ابلاغ برنامه به استان‌ها و مناطق به اجرا در می آید. جزئیات اجرایی در برنامه تفصیلی معاونت آمده است.

فاز دوم و سوم: (سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ و بعد از آن)

در فاز دوم تا معادل ۵۰ درصد مدارس دوره متوسطه اول تحت پوشش قرار می‌گیرند. و در فاز سوم همه مدارس منطقه دزیر پوشش خواهند رفت.

شرایط انتخاب مناطق هدف در سال اول اجرای برنامه

۱. حتی‌المقدور در مرکز استان واقع شده باشد.
۲. منطقه پراکندگی جغرافیایی کمتری داشته باشد.
۳. از تنوع هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در دو جنس برخوردار باشد.
۴. دارای حداقل ۱۵۰۰ دانش آموز دوره اول متوسطه باشد.
۵. انتخاب منطقه مورد نظر در سال اول با توافق و اعلام آمادگی منطقه باشد.
۶. حتی‌المقدور منطقه دارای مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای خارج از آموزش و پرورش باشد.
۷. از لحاظ اقتصادی منطقه نسبتاً برخوردار باشد.
۸. منطقه از نظر مدیریتی توان اجرای برنامه را داشته باشد.

شیوه‌های متنوع مهارت‌آموزی

اولویت اول: آموزش در مدرسه توسط دبیر مهارتی.
اولویت‌های بعدی: استفاده از فرصت‌ها و امکانات مدارس هم‌جوار، تشکیل کارگاه‌های مرکزی، تشکیل کمپ‌های فشرده مهارت‌آموزی ثابت، تشکیل کمپ‌های فشرده مهارت‌آموزی سیار، بهره‌گیری از ظرفیت آموزشگاه‌های آزاد، خرید خدمات و در فضای مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزشگاه‌های آزاد، بهره‌گیری از ظرفیت مراکز دولتی آموزش دهنده وابسته به دستگاه اجرایی،

- بهره‌گیری از ظرفیت محیط‌های واقعی کار با هماهنگی قبلی جهت آموزش، نذر فرهنگی و آموزشی، آموزش به عنوان مسئولیت اجتماعی، سایر روش‌های مناسب در محیط‌های آموزشی به صلاحدید گروه مهارت منطقه یا ناحیه از مهم‌ترین شیوه‌های متنوع مهارت‌آموزی دانش‌آموزان خواهد بود.
- در میان همه روش‌های آموزش مهارت، بهره‌گیری از روش‌های "استاد شاگردی" و نیز "خودآموزی" از کم‌هزینه‌ترین و در عین حال موثرترین شیوه‌های یادگیری پایدار مهارت است که مورد تایید و تاکید می‌باشد.
 - حداقل ۲۰ درصد از آموزش مهارت‌های اصلی از طریق خرید خدمات و در فضای مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزشگاه‌های آزاد و ... انجام می‌شود.

عوامل سهیم و موثر

الف) در سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت:

در اجرای این برنامه سه دسته عوامل با مدیریت بالاترین مقام، در سازمان‌دهی، برنامه‌ریزی و نظارت نقش کلیدی دارند. ترکیب اعضا و وظایف آن در برنامه تفصیلی معاونت متوسطه آمده است:

- گروه تخصصی مهارت‌آموزی حوزه ستادی
- گروه تخصصی مهارت‌آموزی استان
- گروه تخصصی مهارت‌آموزی منطقه / ناحیه
- گروه تخصصی مهارت‌آموزی مدرسه

ب) در اجرای برنامه

- مشارکت کنندگان درون سازمانی (هماهنگ کنندگان ستادی)
- مشارکت کنندگان درون سازمانی در (حوزه های اجرا و اقدام)
- مشارکت کنندگان برون سازمانی در سطح (دستگاه‌های اجرایی) مانند: سازمان فنی و حرفه‌ای، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت جهاد کشاورزی، بخش خصوصی و بنگاه‌های اقتصادی، سایر

سایر ملاحظات اجرایی مدرسه

در آموزش پودمان‌ها و دروس معلم مربوطه مسئولیت اداره کلاس و دانش‌آموزان را به عهده دارد. در کلیه آموزش‌ها تناسب جنسیت آموزش دهندگان و آموزش گیرندگان الزامی است.

منابع و اعتبارات

الف) هزینه‌های کل طرح

هزینه آموزش نیروی انسانی، هزینه منابع کالبدی و میزان سرانه آموزش مهارت دانش‌آموزان در دوره اول متوسطه برآورد گردیده و در برنامه تفصیلی معاونت متوسطه مشخص شده است. با توجه به اجرای فاز اول در ۳۲ منطقه منتخب در کشور، اعتبار مورد نیاز در هر منطقه منتخب به طور میانگین حدود ۱۱۴۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال و تجهیز هر کارگاه حدود ۴۰۰ میلیون ریال پیش بینی می شود. محل تامین منابع مالی عبارت است از:

- منابع دولتی
- کمک خیرین
- مشارکت اولیا

ب) برآورد اولیه تجهیزات مصرفی

هزینه‌های تجهیزات و مواد مصرفی بر اساس میانگین هزینه تمام شده بالاترین هزینه گروه مهارت اصلی و پایین ترین هزینه گروه مهارت اصلی محاسبه می‌گردد. بر اساس برآورد هزینه در شرایط فعلی: میانگین گروه مهارتی ۱۰۰ هزار تومان به ازای هر نفر در نظر گرفته می شود.

منابع و اعتبارات مورد نیاز

اعتبارات مورد نیاز این بسته تحولی از محل اعتبارات آموزش و پرورش تامین خواهد شد که در فاز اول به ۴۲۰ میلیارد ریال اعتبار نیاز می باشد.

شاخص‌های پایش و ارزشیابی

ارزیابی پیشرفت برنامه در سطح ستاد				
ردیف	شاخص	مستندات و شواهد	معیار قضاوت (تاریخ آغاز یا اتمام)	نمره ارزیابی (۱-۵)
۱	حصول توافقات نهایی در ستاد برای ارسال بخشنامه از مستند سازی (معاونت آموزش متوسطه و دفتر وزارتی)	به ازای هر ۵ روز تاخیر کسر یک امتیاز	اردیبهشت تا خرداد	
۲	نهایی شدن پیش‌بینی‌های مالی و آغاز فرایند تخصیص (معاونت برنامه‌ریزی و توسعه منابع)	به ازای هر ۵ روز تاخیر کسر یک امتیاز	اردیبهشت تا خرداد	
۳	پایان مراحل تخصیص اعتبار پیش بینی شده (معاونت برنامه‌ریزی و توسعه منابع)	به ازای هر ۵ روز تاخیر از پیش بینی زمان پایان، کسر یک امتیاز	تیر	
۴	برآورد سطوح شایستگی دبیران و ارسال به معاونت آموزش متوسطه توسط (سازمان پژوهش و برنامه ریزی)	به ازای هر ۵ روز تاخیر کسر یک امتیاز	تیر	
۵	طراحی الگوی توسعه حرفه‌ای دبیران و آمادگی برای ارسال به استان‌ها و مناطق (معاونت آموزش متوسطه)	به ازای هر ۵ روز تاخیر کسر یک امتیاز	تیر تا شهریور	
۶	برآورد میزان اعتبار مورد نیاز برای هر استان مطابق الگو (معاونت آموزش متوسطه، سازمان پژوهش و برنامه ریزی)	به ازای هر ۵ روز تاخیر از تاریخ اعلام معاونت آموزش متوسطه کسر یک امتیاز	تیر	
۷	نهایی شدن پیش‌بینی منابع مالی جهت تجهیز و تخصیص یا توزیع تجهیزات (سازمان نوسازی)	به ازای هر ۵ روز تاخیر کسر یک امتیاز	شهریور	
۸	اتمام کلیه فرایندهای سازماندهی برای جریان آموزش دبیران توسط ستاد	به ازای هر ۵ روز تاخیر کسر یک امتیاز	تیر تا شهریور	

ارزیابی سازمان‌دهی و آغاز و اتمام برنامه در سطح منطقه / ارزیابی استان و منطقه			
ردیف	شاخص	مستندات و شواهد	نمره ارزیابی (۱-۵)
۱	تشکیل کارگروه مهارتی در منطقه	ارسال لیست کارگروه استان و منطقه به معاونت متوسطه، به ازای هر ۵ روز تاخیر در هر سطح (استان و منطقه)، کسر یک امتیاز	تیر
۲	شناسایی نیروهای واجد شرایط و آماده سازی لیست نیروهای نیازمند آموزش	ارسال آمار نهایی به معاونت آموزش متوسطه به ازای هر ۵ روز تاخیر، کسر یک امتیاز	تیر
۳	اعلام آمادگی کامل برای اجرای اولین مرحله آموزش دبیران	به ازای هر ۵ روز تاخیر، کسر یک امتیاز	تیر
۴	توافق نهایی برای ابلاغ و اجرای برنامه در منطقه و مدرسه	ارسال بر اساس پیش بینی‌های انجام شده (تاریخ بخشنامه)، هر ۵ روز تاخیر، کسر یک امتیاز	تیر
۵	شروع آموزش دبیران	آغاز فعالیت بر اساس پیش‌بینی (ملاک، شروع فعالیت در منطقه) / هر ۱۰ روز تاخیر، کسر یک امتیاز می‌شود	شهریور
۶	پایان آموزش دبیران	پایان آموزش در منطقه (ملاک، آخرین روز آموزش برای آخرین گروه یا آخرین نفر)، هر ۱۵ روز تاخیر کسر یک امتیاز	شهریور
۷	سازماندهی دبیران مطابق برنامه	پایان سازماندهی نیروها / به ازای هر ۵ روز تاخیر، کسر یک امتیاز	شهریور
جمع			

پیوست

- نمونه گواهی شایستگی و گواهی مهارت دانش آموزان در پایان متوسطه اول
- گواهی صلاحیت دبیران
- شاخص‌های انتخاب کارگاه مرکزی
- جدول شاخص‌های ارزیابی امکانات منطقه در دو بخش مجموع امکانات و فرصت‌ها
- جدول برآورد هزینه کارگاه مرکزی، کمپ‌های ثابت و سیار
- جدول برآورد آموزش هزینه انسانی
- جدول برآورد هزینه‌های اجرای برنامه در سطح مناطق و مدارس
- جدول روند نمای ستاد، استان و منطقه

مهارت محوری و سمپاد

بیان مسئله

دانش‌آموزان با استعداد‌های برتر به‌عنوان یکی از سرمایه‌های خدادادی کشور، نیازمند برخورداری از تعلیم و تربیت تمام‌ساحتی هستند تا ضمن فراگیری علوم و دانش‌نظری، مهارت‌های پایه و اساسی زندگی برای «خوب زیستن» و حضور فعال و با نشاط در جامعه را کسب نمایند و هویت انسانی و اسلامی خویش را تقویت کنند. تاکید افراطی بر آموزش‌های نظری و عدم توجه به سایر نیازهای دانش‌آموزان و جامعه، باعث هدر رفت استعدادها و توانمندی‌های دانش‌آموزان و در نهایت هدر رفت سرمایه‌های انسانی کشور می‌شود که متأسفانه شواهد عینی و یافته‌های پژوهشی، وجود کاستی در این حوزه و آسیب‌دیدگی نظام آموزشی این دانش‌آموزان را گزارش می‌کند. سازمان ملی پرورش استعداد‌های درخشان و دانش‌پژوهان جوان با درک این نیاز و ضرورت حل این مسئله، همسو با رویکردهای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مبنی بر افزایش سلامت جسمی و روانی دانش‌آموزان و تقویت مهارت‌های اساسی زندگی آنان و هدایت‌شان به سوی رشته‌های اولویت‌دار علم و فناوری کشور «بسته تحولی مهارت‌آموزی و سمپاد» را طراحی نموده است. مهارت‌آموزی و مهارت‌ورزی در این بسته تحولی، شامل ابعاد زیر می‌باشد.

- مهارت‌های زندگی
- مهارت فناوری‌های سطح پایین (شایستگی‌های شغلی)
- مهارت فناوری‌های سطح میانه
- مهارت فناوری‌های سطح بالا

مستندات برنامه

- در فصل سوم نقشه جامع علمی کشور، فهرستی از اولویت‌های علم و فناوری کشور ارائه شده و یکی از رویکردهای پشتیبانی از این اولویت‌ها، «هدایت نظام آموزش برای تأمین و جذب نیروهای نخبه و متخصص مورد نیاز در حوزه‌های اولویت‌دار» عنوان شده است.
- اقدام ملی ۵-۲-۱ سند راهبردی کشور در امور نخبگان، موضوع «تقویت و گسترش مشاوره‌های تحصیلی و افزایش آشنایی افراد با رشته‌های تحصیلی در آموزش متوسطه، دانشگاه و حوزه‌های علمی به منظور انتخاب آگاهانه و هدفمند رشته‌های تحصیلی با تأکید بر رشته‌های علوم انسانی» مورد تأکید قرار گرفته است.
- فصل دوم سند تحول بنیادین، بندهای ۴، ۲۱، ۲۵، ۳۰ و در فصل هفتم راهکارهای ۳-۷، ۱۶-۱، ۱۸-۳، ۳-۷

- برنامه‌های ابلاغی سال ۱۳۹۸ مطابق با برنامه‌های اجرایی سند تحول در طول برنامه ششم توسعه به شماره ۹۳۷۳ مورخ ۱۳۹۸/۱/۲۷ در راستای تقویت فعالیت‌های علمی و پژوهشی دانش‌آموزان و معلمان برای حل مشکلات ملی و محلی
- راهبرد ملی ۲ اقدام ملی ۲ سند راهبردی کشور در امور نخبگان «برنامه ریزی برای ارتقاء سطح کیفی آموزش‌های مدرسه‌ای در همه دور‌های تحصیلی به منظور پرورش خلاقیت، مهارت حل مسئله، آداب و مهارت‌های زندگی در دانش‌آموزان»
- ماده ۵ راهکار کلیات نظام تربیت استعداد‌های برتر در آموزش و پرورش مبنی بر «ارایه برنامه‌های مشاوره‌ای ویژه خانواده دانش‌آموزان و مشاوره تحصیلی و شغلی به دانش‌آموزان متناسب با استعداد و علایق آن‌ها و اولویت‌ها و نیازهای کشور»

اهداف

- سازمان ملی پرورش استعداد‌های درخشان پورتفولیویی با هدف "نهادینه کردن مفهوم مهارت در برنامه‌های مدارس دارد که شامل ۴ طرح مهارتی به شرح زیر می‌باشد:
۱. طرح تربیت معرفتی و اخلاقی، هویت ملی و تربیت دینی دانش‌آموزان و اولیا، با روش‌های مستقیم و غیرمستقیم و فعالیت‌های گروهی از طریق تدوین دستورالعمل مهارت‌های زندگی. در این دستورالعمل موارد اساسی همچون: -تقویت مهارت‌های زندگی دانش‌آموزان استعداد‌های درخشان به منظور بکارگیری آموخته‌ها در موقعیت‌های واقعی زندگی در راستای فرایند هویت‌یابی سالم دانش‌آموزان، -افزایش سلامت روانی و اجتماعی دانش‌آموزان مدارس استعداد‌های درخشان به منظور پیشگیری و کاهش میزان شیوع آسیب‌های اجتماعی و -ارتقاء فضیلت‌های روان‌شناختی دانش‌آموزان مدارس استعداد‌های درخشان منجمله: شکرگزاری، خلاقیت، نوآوری به منظور توانمندسازی افراد در راستای تحقق توانایی‌های بالقوه و انطباق با تغییرات زندگی، مد نظر قرار گرفته است (جدول ۱)
 ۲. طرح ارتقای مهارت‌های پژوهشی دانش‌آموزان که متناسب با علاقه دانش‌آموزان و فضای کلی کسب و کار استان در سطح تکنولوژی‌های پایین (کشف شایستگی‌های شغلی)، از طریق فعالیت کارگاه‌های آموزشی، پژوهشی. طبق آیین‌نامه‌های معاونت متوسطه، دانش‌آموزان دبیرستان دوره دوم شرکت‌کننده در این طرح می‌توانند دیپلم دوم دریافت نمایند. همچنین برای دانش‌آموزان متوسطه دوره اول شرکت‌کننده در این طرح، هدایت تحصیلی جامع‌تری تهیه و ارائه می‌گردد (جدول ۲)
 ۳. طرح ایجاد سمپاد مهارتی (هنرستان تیزهوشان) و توسعه تکنولوژی‌های سطح میانی متناسب با زیست‌بوم صنعتی استان (جدول ۳)

۴. طرح ارتقای سطح دانش‌های مرتبط با علوم و فناوری‌های نوین در مدارس استعداد‌های درخشان و سایر مدارس کشور در زمینه‌ی پروژه‌های علوم و فناوری‌های نوین متناسب با ظرفیت‌ها، برنامه‌ها و اولویت‌های منطقه‌ای، استانی و ملی اعلام شده از طرف سازمان‌ها و ارگان‌های ذی‌ربط. علوم نوین در این طرح مطابق با سیاست‌های معاونت علمی ریاست جمهوری است (جدول ۴)

راهبردها

- مد نظر قرار دادن سیاست‌های کلی اشتغال در بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)
- مد نظر قرار دادن مهارت‌های همچون مهارت‌های کارآفرینی، مهارت‌های زندگی، مهارت‌های شغلی، مهارت‌های فنی و حرفه‌ای و مهارت‌های علمی در کلیه طرح‌های تعریف شده
- انگیزه‌بخشی و آموزش به دانش‌آموزان در راستای اجرای مهارت‌های انسانی (پرورشی، حرفه‌ای و علمی)
- فراهم نمودن فرصت‌های همکاری و استفاده از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های سایر نهادهای دولتی و غیردولتی از جمله ستادهای فناوری ریاست جمهوری، کارخانه‌ها و شرکت‌های دانش‌بنیان در پیشبرد فعالیت‌های علمی در آموزش و پرورش
- الگو قراردادن فعالیت‌های خاص علمی پژوهشی برای سایر مدارس

شمولیت برنامه

پورتفولیوی "نهادهای درخشان" در برنامه‌های سمپاد شامل مدارس استعداد‌های درخشان دوره اول و دوم متوسطه سراسر کشور و همچنین سایر مدارس واجد شرایط (در برنامه‌های المپیاد‌های علمی و جشنواره جوان خوارزمی) می‌گردد.

فرایندها و مراحل اجرایی

- فرایندهای پنج‌گانه پورتفوی مهارتی سمپاد عبارتند از:
۱. فرایندهای آغازین که مشخص‌کننده اهداف طرح‌های زیرمجموعه، ذی‌نفعان و منشوری از کل برنامه است.
 ۲. فرایندهای طراحی و برنامه‌ریزی برای طرح‌های چهارگانه
 ۳. فرایندهای اجرای طرح‌ها در ستاد (سازمان، استان، مناطق، ارگان‌های همکار سازمان) و مدارس
 ۴. تهیه و ارسال دستورالعمل مهارت‌های زندگی به استان‌ها

۵. تهیه و ارسال دستورالعمل اجرای کارگاه های آموزشی پژوهشی به استان ها
 ۶. تهیه و دستورالعمل شرکت دانش آموزان علاقه مند در رشته های فنی حرفه ایی سمپاد مهارتی
 ۷. عقد تفاهم نامه با ستاد علوم اعصاب شناختی معاونت علمی ریاست جمهوری برای مشارکت در کاپ سمپاد
 ۸. عقد تفاهم نامه با ستاد زیست فن آوری معاونت علمی ریاست جمهوری برای مشارکت در کاپ سمپاد
 ۹. عقد تفاهم نامه با ستاد توسعه فناوریهای نرم و هویت ساز معاونت علمی ریاست جمهوری برای مشارکت در کاپ سمپاد
 ۱۰. عقد تفاهم نامه با فرهنگستان علوم ادبی کشور برای مشارکت در کاپ سمپاد
 ۱۱. عقد تفاهم نامه با سازمان بسیج مهندسين کشور برای مشارکت در جشنواره من و آینده
 ۱۲. عقد تفاهم نامه با سازمان فضایی برای مشارکت در کاپ و المپیاد نجوم
 ۱۳. عقد تفاهم نامه با سازمان معاونت صنایه دستی وزارت گردشگری کشور برای مشارکت در کاپ صنایع دستی
 ۱۴. عقد تفاهم نامه با سازمان فنی و حرفه ایی کشور برای مشارکت در سمپاد مهارتی
 ۱۵. عقد تفاهم نامه با دانشگاه فنی و حرفه ایی برای مشارکت در سمپاد مهارتی
 ۱۶. فرایندهای نظارتی و ارزیابی
 ۱۷. فرایندهای پایانی و حصول نتایج و رسیدن به اهداف مشخص شده
- طرح های چهارگانه از طریق روش های زیر اجرایی می شود:
- تشکیل کارگاه های آموزشی پژوهشی مدارس سمپاد در رشته های نوین
 - تاسیس هنرستان های فنی و حرفه ای ویژه سمپاد متناسب با رشته های مورد نیاز استان
 - ایجاد رویکرد جدید در برخی از المپیادهای علمی
 - اولویت و اهمیت دادن به طرح های نوین در جشنواره جوان خوارزمی

شیوه های ارائه

ارکان اجرایی

ارکان اجرا شامل دو گروه به صورت وابسته به هم می باشد:
گروه اول، گروه برنامه ریزی و هماهنگی در سطح ستاد و ارگان های همکار با سازمان است.

گروه دوم، گروه عملیاتی در سطح استان، مناطق و واحدهای آموزشی و همچنین صنایع، دانشگاه ها و شرکت های دانش بنیان همکار با سازمان می باشند.

جدول ۱: طرح تربیت معرفتی و اخلاقی، هویت ملی و تربیت دینی در راستای مهارتهای زندگی

تعداد اولیا مشمول طرح(سال تحصیلی۹۸-۹۹)	تعداد دانش موزان مشمول طرح(سال تحصیلی۹۸-۹۹)	تعداد اولیا مشمول طرح(سال تحصیلی ۹۷-۹۸)	تعداد دانش موزان مشمول طرح(سال تحصیلی۹۷-۹۸)	استان های در حال اجرای مهارتهای زندگی
۴۲۰۰۰ نفر (۶۳۰۰۰۰ نفر ساعت آموزش)	۴۵۰۰۰ نفر (۶۷۵۰۰۰ نفر ساعت آموزش)	۲۸۰۰۰ نفر (۴۲۰۰۰۰ نفر ساعت آموزش)	۳۲۰۰۰ نفر (۴۸۰۰۰۰ نفر ساعت آموزش)	کلیه استان های کشور

جدول ۲: طرح ارتقای مهارت های پژوهشی دانش آموزان در راستای توسعه تکنولوژی های پایین

تعداد دانش موزان مشمول طرح	رشته های ارائه شده	استان های در حال اجرای مهارتهای سطح پایین
۳۵۰۰۰ نفر (۸۷۵۰ تیم ۴ نفره)	صنایع دستی، واژه گزینی، ساخت فیلم کوتاه، رباتیک	کلیه استان های کشور

جدول ۳: طرح سمپاد مهارتی در راستای توسعه تکنولوژی های سطح میانی

تعداد دانش آموزان در حال تحصیل در ۲ سال ۹۸-۹۹	تعداد هنرستان ضمیمه ایجاد شده	رشته های ارایه شده	استان های در حال اجرای سمپاد مهارتی
۳۰۰ نفر	۱۶ هنرستان	فتوگرافیک، شبکه نرم افزار، پویانمایی و مکاترونیک	البرز - خراسان رضوی - یزد - همدان - تهران - مازندران - فارس

جدول ۴: طرح ارتقاء مهارت‌های پژوهشی دانش‌آموزان در راستای توسعه تکنولوژی‌های بالا

تعداد دانش‌موزان مشمول طرح	رشته‌های ارائه شده	استان‌های در حال اجرای مهارت‌های سطح بالا
۲۴۰۰۰ نفر (۶۰۰۰ تیم ۴ نفره)	علوم اعصاب شناختی، ژنتیک، لیزر، مهندسی صنایع و انرژی، نجوم	کلیه استان‌های کشور

زمان‌بندی اجرا

اجرای طرح‌های فوق در طول سال تحصیلی و به صورت فعالیت‌های اصلی در برنامه‌های مدارس سمپاد و فعالیت‌های فوق برنامه در دیگر مدارس انجام می‌شود. به‌عنوان نمونه، در سال ۹۸ در چهار استان و برای سال ۹۹ در هفت استان در رشته‌های فتوگرافیک، شبکه نرم افزار، پویانمایی و مکاترونیک از طریق آزمون ورودی پایه نهم در رشته‌های مذکور، پذیرش صورت می‌پذیرد.

تعیین روش‌های اجرا

کسب مهارت‌های زندگی

طرح فوق در سال تحصیلی برای دانش‌آموزان پایه هفتم و هشتم در قالب ساعت درس تفکر و سبک زندگی و برای پایه‌های نهم تا دوازدهم در قالب ساعات فوق برنامه مصوب شورای عالی آموزش و پرورش در مدارس سمپاد برگزار شود (جدول ۱)

دوره اول متوسطه به منظور کسب مهارت‌های تکنولوژی‌های پایین:

آموزش مهارت‌ها از طریق کاپ سمپاد که با برگزاری کارگاه‌های آموزشی و پژوهشی در طول سال تحصیلی به صورت گروهی و انفرادی (مدرسه‌ای، منطقه‌ای، استانی و ملی (جدول ۲)) صورت می‌پذیرد.

دوره دوم متوسطه به منظور کسب مهارت‌های تکنولوژی‌های میانی و بالا:

تکنولوژی‌های میانی: جذب دانش‌آموز از طریق آزمون ورودی برای رشته‌های فنی و حرفه‌ای (جدول ۳).

تکنولوژی‌های بالا: آموزش مهارت‌ها از طریق کاپ سمپاد که با برگزاری کارگاه‌های آموزشی و پژوهشی در طول سال تحصیلی به صورت گروهی و انفرادی (مدرسه ای، منطقه ای، استانی و ملی (جدول ۴)) صورت می پذیرد.

خروجی‌ها و آثار مورد انتظار

رسیدن به اهداف مندرج در طرح‌های ۴ گانه برای حصول هدف اصلی که نهادینه‌سازی "مهارت" است. به این ترتیب دانش آموزانی از سمپاد (و دیگر مدارس واجد شرایط و مرتبط) فارغ التحصیل می شوند که دارای خصوصیات ذیل هستند:

- مومن متعهد متدین و پایبند به اصول هویت ملی، با کسب مهارت‌های زندگی خلاق مبتکر و پژوهشگر، عالم به شمای کلی علوم نوین و دارای انگیزه برای کشف و خلق آثار علمی و هنری با کسب مهارت‌های علوم سطح پایین و بالا
- خود اشتغال و کارآفرین در زمینه های فنی و حرفه ایی با کسب مهارت‌های سطوح میانی در هنرستان های سمپاد.
- ارائه خدمات انگیزشی و تشویقی برای دانش آموزان مشمول طرح های مهارتی:
 - فراهم نمودن زمینه های لازم برای جذب فارغ التحصیلان سمپاد در شرکت های دانش بنیان
 - ارائه امتیاز لازم برای پذیرش در دانشگاه های معتبر
 - فراهم آوردن زمینه اولویت در جذب صنایع مرتبط
 - ارائه امتیازات لازم برای حوزه نظام وظیفه

منابع و مصارف

منابع مالی مورد نیاز از محل‌های زیر تأمین خواهد شد:

۱. استفاده از اعتبارات فنی حرفه ایی معاونت متوسطه
۲. در صورت عدم تأمین منابع از محل فوق، مطابق مواد ۲ و ۳ آیین‌نامه و بندهای ۷، ۸ و ۹ دستورالعمل اجرایی فعالیت‌های فوق‌برنامه به شماره ۲۰۹۶۵۱ مورخ ۱۳۹۳/۱۰/۲۰ عمل خواهد شد.
۳. بند های ۳ و ۴ ماده یازده قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش مبنی بر این که با تصویب شورای مالی مدرسه بخشی از اعتبارات تخصیصی از محل درآمدهای حق ثبت مدارس، موضوع بند ۳ شیوه نامه اجرایی مدارس سمپاد به شماره ۲۶۲۰۰/۷۰۰ مورخ ۹۱/۱۲/۹

۴. بخشی از اعتبارات فنی حرفه ایی معاونت متوسطه
۵. منابع مالی تأمین شده برای برگزاری کارگاه های آموزشی و پژوهشی (کاپ سمپاد)، مطابق ماده ۴ آیین نامه و بندهای ۲، ۳، ۷ و ۸ دستورالعمل اجرایی فعالیت های فوق برنامه، صرف انجام موارد زیر خواهد شد.
- از محل منابع مذکور پرداخت های زیر صورت می پذیرد:
۱. پرداخت حق الزحمه گروه اجرایی و گروه علمی برگزارکننده (با رعایت ماده ۹۳ قانون مدیریت خدمات کشوری)
 ۲. پرداخت هزینه تأمین تجهیزات و مواد (خرید، اجاره و...)
 ۳. پرداخت هزینه اقامت و پذیرایی شرکت کنندگان، گروه اجرایی و گروه علمی (در صورت لزوم)
 ۴. پرداخت هزینه تأمین و آماده سازی فضا و سایر امکانات و تجهیزات

شاخص های پایش و ارزیابی

براساس استانداردهای ارزشیابی و نمره گذاری به همراه استاندارد تدوین شده در حوزه دانش کاربردی، مهارتی و نگرشی است.

کیفیت بخشی به اجرای برنامه ویژه مدرسه (بوم)

بارویکرد کاهش تمرکز در نظام برنامه ریزی درسی کشور

بیان مسئله

نظام برنامه‌ریزی درسی در ایران از دیر زمان به صورت متمرکز مدیریت می‌شده‌است. براساس این سیاست کتاب‌های درسی و بسته‌های یادگیری از سوی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در یک فرایند علمی طراحی و تدوین شده و در مدارس کشور به صورت هماهنگ زمینه یادگیری دانش آموزان فراهم می‌گردد. یک برنامه درسی یکسان و یک کتاب درسی واحد در هر موضوع و در هر پایه تحصیلی برای کل دانش آموزان در تمام کشور تدوین و تدریس می‌شده‌است. این رویکرد علیرغم داشتن محاسن در ابعاد مختلف، امکان پرداختن به اقتضائات محلی و بومی را ندارد. لذا یکی از مهم‌ترین مسائل آموزش و پرورش متمرکز بودن نظام برنامه‌ریزی درسی و عدم پاسخگویی به نیازهای منطقه‌ای و محلی ناشی از تفاوت‌های محیط زندگی (شهری، روستایی، عشایری، فرهنگی، جغرافیایی و...) جنسیتی و فردی دانش آموزان است. برای برون رفت از این وضعیت و کاهش تمرکز در نظام برنامه‌ریزی درسی، یکی از چرخش‌های تحولی در زیر نظام برنامه درسی (صفحه ۴۱۶) چرخش از برنامه‌ی درسی کاملاً متمرکز به برنامه‌ریزی درسی با مشارکت موثر ارکان و عوامل سهیم و موثر در تربیت در تمام سطوح مورد تاکید قرار گرفته شده‌است. درعین حال در راهکار ۵-۵ سند تحول و بند ۲-۱۳ سند برنامه درسی ملی به طور ویژه واگذاری بخشی از اختیارات تولید برنامه‌ی درسی به استان‌ها و مدارس مورد عنایت قرار گرفته‌است.

برای عملیاتی شدن مفاد این راهکارها با در نظر گرفتن مصوبه شماره ۹۲۶ مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۰ شورای عالی آموزش و پرورش، شیوه‌نامه‌ای با عنوان برنامه ویژه مدرسه تدوین و با امضای وزیر وقت به مدارس ارسال شده‌است. (۱۳۹۷/۶/۲۷ - ۱۳۶۴۷۰) براساس این دستورالعمل قرار است در یک بازه سه ساله مدارس ابتدایی و متوسطه از پایه چهارم تا پایه نهم مفاد این شیوه‌نامه را به طور کامل عملیاتی کنند. هر چند ستاد آموزش و پرورش تلاش کرده‌است با تامین حدود ۱۰۰ مدرس و برگزاری جلسات متعدد مفاد این شیوه‌نامه را تبیین کند، ولی بررسی‌ها و شواهد مبین آن است که به علت کافی نبودن آموزش‌ها، عدم اختیارات قانونی لازم مدیران مدارس و عدم تجربه و مهارت کارشناسان استان‌ها در تولید محتوا و... این برنامه در حد مطلوب اجرا نشده‌است. لذا نظر به اهمیت این برنامه از یک سو و عدم اجرای با کیفیت آن، این موضوع به عنوان یکی از برنامه‌های تحولی سال ۱۳۹۹ تلقی شده‌است تا با خرد جمعی و مشارکت همه بخش‌های ستادی، ضمن رفع موانع، زمینه اجرای با کیفیت آن بهتر فراهم آید.

اهمیت و ضرورت

برنامه‌ریزی درسی در سطح مدرسه را باید آغاز کاهش تمرکز در نظام برنامه‌ریزی درسی قلمداد کرد. بعد از چهل سال، براساس راهکار ۵-۵ سند تحول بنیادین و بند ۲-۱۳ سند برنامه درسی ملی اختیار طراحی، تدوین و اجرای برنامه درسی تا ۶۰ ساعت به مدارس واگذار شده است. این فعالیت تنها نشانه کاهش تمرکز در آموزش و پرورش تلقی می‌شود. لذا باید همه ارکان نظام تعلیم و تربیت در اجرای درست این سیاست همت بگمارند و رویه‌های جاری خود را تغییر دهند تا مدرسه نقش خود را به درستی ایفا کند. (اصل توانمندی مدارس و اعتماد به آن‌ها شرط لازم جهت اجرای شیوه‌نامه برنامه ویژه مدرسه است).

نکات فوق مبین آن است که برنامه ویژه مدرسه یک فعالیت در کنار فعالیت‌های جاری آموزش و پرورش نباید تلقی نشود. بلکه باید به عنوان یکی از مهم‌ترین چرخش‌های تحولی قلمداد شود. لذا ضروری است این برنامه مورد اهتمام همه بخش‌های مرتبط ستادی، منطقه‌ای و مدارس قرار گیرد تا به عنوان فاز اول اجرایی شدن راهکار ۵-۵ سند تحول در مدارس نهادینه گردد تا و همکاران مدارس با تمرین تدوین برنامه‌ریزی درسی در سطح مدرسه، خود را آماده کنند تا در سالهای آینده بتوانند با عنایت به مفاد سند برنامه درسی ملی و استانداردهای حوزه‌های تربیت و یادگیری، بخشی از برنامه درسی را طراحی، تدوین و اجرا نمایند. لذا استمرار آموزش‌ها به همراه انگیزه بخشی و نظارت توأم با راهنمایی و رفع موانع، شرط لازم جهت عملیاتی شدن سیاست فوق است که در سال جاری نسبت به آن‌ها اهتمام ویژه‌ای خواهد شد.

مستندات مرتبط با اسناد تحولی

۱. راهکار ۵-۵ سند تحول: اختصاص حداقل ۱۰ درصد و حداکثر ۲۰ درصد از برنامه‌های آموزشی به معرفی حرفه‌ها، هنر، جغرافیا، آیین و رسوم، نیازها و شرایط اقلیمی و جغرافیایی استان به ویژه مناطق روستایی و عشایری با رعایت استانداردهای ارتقا کیفیت و تقویت هویت اسلامی ایرانی
۲. مفاد برنامه درسی ملی به ویژه بند ۳-۱۲ و ۲-۱۳
۳. مصوبه ۹۲۶ مورخ ۱۰/۱۲/۱۳۹۴ شورای عالی آموزش و پرورش

اهداف

۱. آموزش و توانمندسازی ۳۰ درصد مدیران ابتدایی و متوسطه اول به صورت حضوری و کارگاهی

۲. ارزیابی کیفی مدارس مجری موفق (هر استان ۸ مدرسه (۲ مدرسه ابتدایی و ۲ مدرسه متوسطه پسرانه و دخترانه از هر دوره)
۳. تولید راهنمایی برنامه ریزی درسی در سطح مدرسه (هر دوره یک کتابچه)
۴. اجرای جشنواره نقش برنامه ویژه مدرسه در هویت سازی با نشان سردار سلیمانی(درهراستان یک جشنواره و یک مورد ستاد)
۵. آموزش تمامی مدیران مدارس از طریق عرضه محتوای ویدیویی تولید شده به وسیله مؤلفان کتاب بوم در دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی

خروجی مورد انتظار

- ۱- کاهش تمرکز در نظام برنامه ریزی درسی و تولید محتوای آموزشی
- ۲- توسعه شایستگی های مدیریت و توانمندی معلمان مدارس در اجرای برنامه ویژه مدرسه
- ۳- تقویت مسئولیت اجتماعی عوامل سهیم و موثر در مشارکت با مدرسه
- ۴- بهره مندی دانش آموزان در کسب شایستگی های مغفول در برنامه درسی رسمی
- ۵- استفاده هوشمندانه از مشارکت مدیران، معلمان، کارشناسان و بخش غیردولتی در تدوین و تولید برنامه درسی و کتب آموزشی

شمولیت برنامه

ستاد: مدیریت کلان برنامه‌ریزی و هماهنگی جهت اجرای با کیفیت آموزش‌ها و انجام ارزیابی و نظارت
استان: برنامه‌ریزی اجرای آموزش‌ها و همکاری در انجام ارزیابی و نظارت
منطقه: اجرای آموزش، نظارت توأم با راهنمایی و اشتراک‌گذاری تجربیات مدارس
مدرسه: اجرای مفاد شیوه‌نامه برنامه ویژه مدرسه و تولید محتوای مورد نیاز

دوره تحصیلی

۱. دوره دوم ابتدایی: پایه چهارم، پنجم و ششم
۲. دوره اول متوسطه

فرایند و مراحل اجرایی

۱. تشکیل شورای راهبری با عضویت معاونین وزیر (مرتبط با برنامه ویژه مدرسه) و بخش‌های ستادی با مسئولیت سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
۲. هماهنگی نحوه اجرای آموزش‌ها، ارزیابی و نظارت بر فرایند اجرا
۳. پیش‌بینی بسته‌های آموزشی با ایجاد سامانه و سایت پشتیبان علمی
۴. برنامه‌ریزی و اجرای جشنواره‌ی نقش برنامه ویژه مدرسه در هویت‌سازی

عوامل مهم و موثر و تعیین سهم و نقش آنان

این برنامه براساس مفاد شیوه‌نامه باید با بهره‌گیری از ظرفیت نهادهای محلی (اولیا، دانشگاه‌ها، موسسات معتبر علمی و ...) در سطوح مدرسه انجام شود. لذا در ذات خود جلوه‌ای از بهره‌گیری از عوامل مهم و موثر خواهد بود. در عین حال در سطح ستاد نیز با تشکیل جلسه با انجمن‌ها و موسسات علمی و نهاد‌های اجتماعی تلاش خواهد شد تا با تبیین این برنامه زمینه فراهم شود تا نقش خود را در این زمینه ایفا نماید. همچنین برقراری ارتباط تنگاتنگ مدارس با پژوهش‌سراها، کانون‌های فرهنگی و تربیتی، دارالقرآن‌ها و دیگر ظرفیت‌های مناطق آموزش و پرورش هم مدنظر خواهد بود.

منابع و اعتبارات مورد نیاز

اعتبار مربوط به آموزش مدیران مدارس حدود ده میلیارد ریال خواهد بود. که از سوی معاونت برنامه ریزی و توسعه منابع وزارت آموزش و پرورش به استان ها ابلاغ خواهد شد. اعتبار مربوط به ارزیابی ، برگزاری جشنواره ، تولید راهنما و جلسات شورای راهبری ها که حدود هفت میلیارد ریال خواهد بود از سوی سازمان پژوهش و برنامه ریزی تامین خواهد شد.

جدول زمان بندی

۱۴۰۰		برنامه زمان بندی ۱۳۹۹											عناوین فعالیت	
۲	۱	۱۳	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲		۱
														تعیین اعضای شورای راهبری
														تشکیل جلسات شورای راهبری
														تدوین فرایند آموزش و ابلاغ به استانها
														تدوین کتابچه راهنمای
														تدوین طرح ارزیابی
														اجرای ارزیابی و ارایه گزارش
														تدوین طرح جشنواره
														اجرای جشنواره در استانها
														اجرای جشنواره در ستاد

شاخص های پایش و ارزیابی

۱. میزان مفید بودن دوره های آموزشی مربوط به برنامه ویژه مدرسه
۲. میزان آگاهی مدیر و کارکنان مدرسه نسبت به برنامه ویژه مدرسه
۳. میزان مشارکت معلمان و کارکنان در اجرای برنامه ویژه مدرسه
۴. میزان مشارکت عوامل سهیم و موثر در اجرای برنامه ویژه مدرسه
۵. میزان ارتباط برنامه های تهیه شده مدارس با نیازهای محلی و منطقه ای
۶. میزان همخوانی برنامه های تهیه شده با چارچوب ابلاغ شده
۷. میزان امکان اجرایی و عملیاتی بودن برنامه های تهیه شده
۸. میزان کیفیت برونداد عملکرد دانش آموزان در فعالیت های ویژه مدرسه

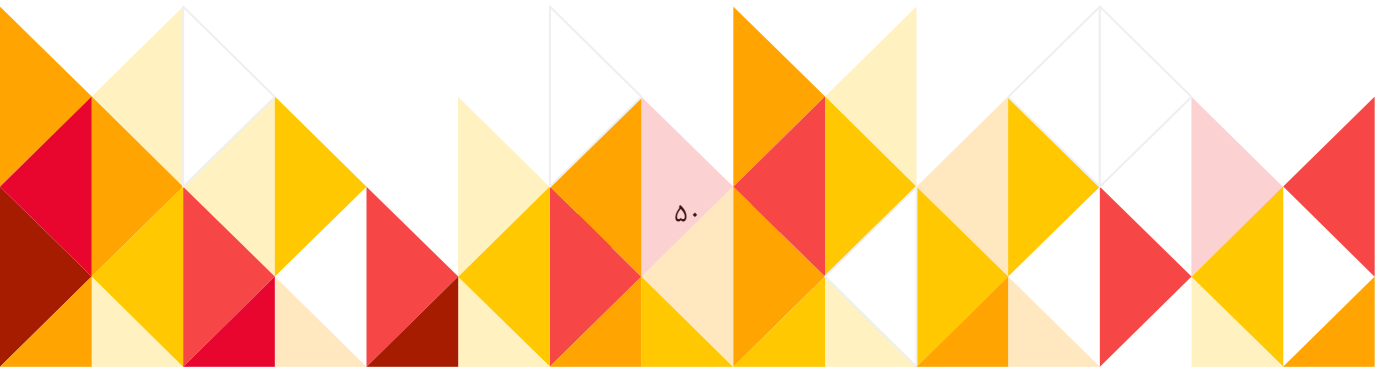
آثار و دستاوردها

- ۱- تنوع بخشی به برنامه‌های درسی و محتوای آموزشی متناسب با اقتضائات بومی و محلی
- ۲- توسعه شایستگی‌های مدیریت و معلمان مدارس در اجرای برنامه ویژه مدرسه
- ۳- تقویت مسئولیت اجتماعی عوامل سهیم و موثر در مشارکت با مدرسه
- ۴- بهره‌مندی دانش آموزان در کسب شایستگی‌های مغفول در برنامه درسی رسمی

هر دانش آموز یک نقش اجتماعی

بیان مسئله

دانش‌آموزان امروز، به عنوان شهروندان و مدیران جامعه فردا، باید از مواهب تربیت تمام‌ساحتی، به ویژه تربیت سیاسی-اجتماعی لازم برخوردار باشند و با کسب مهارت‌ها و شایستگی‌های فردی و اجتماعی مناسب، بتوانند حضوری فعال و بانشاط و مؤثر در جامعه داشته باشند. یکی از مؤثرترین راهبردهای تحقق اهداف تربیت تمام‌ساحتی و ایجاد رفتار مناسب پایدار در متربیان، بسترسازی برای نقش‌پذیری و مشارکت فعال آنان در فرایند تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی درون مدرسه و تمرین دموکراسی دینی آنان می‌باشد. هم‌اکنون علاوه بر برنامه‌های درسی و فعالیت آموزشی تربیتی موجود در مدارس و نیز علاوه بر تشکیلات دانش‌آموزی پیش‌تازان و شبکه دانش‌آموزی خبرنگاران پانا، دو ساختار سازمانی به این نیاز پاسخ می‌دهند.

الف) شوراهای دانش‌آموزی مدارس با مشارکت و نقش‌آفرینی قریب به ۱۲ میلیون دانش‌آموز در تمام دوره‌های تحصیلی

ب) مجلس دانش‌آموزی در سطح ملی با تعداد ۱۵۰ نفر نماینده دانش‌آموزان دوره متوسطه از سراسر کشور

شواهد و یافته‌های پژوهشی و تجربی نشان می‌دهد علی‌رغم وجود مجامع منطقه‌ای و استانی، ارتباط منسجم و ساختار یافته بین این ظرفیت‌ها، نهادها و گروه‌های دانش‌آموزی برقرار نیست و فقدان شبکه ارتباطی کارآمد بین آنها باعث عدم استفاده بهینه از ظرفیت و توان دانش‌آموزان و نیز کاستی در تحقق اهداف تعلیم و تربیت چندساحتی شده است. بسته تحولی «هر دانش‌آموز یک نقش اجتماعی» در پاسخ به این نیاز و برای برقراری ارتباط نظام‌مند و سازمان یافته بین تشکلهای و گروه‌های دانش‌آموزی مذکور و توسعه نقش‌پذیری اجتماعی دانش‌آموزان طراحی شده است.

اجرای این طرح با رویکرد اساسی «دانش‌آموزباوری، دانش‌آموزباوری و مدرسه محوری» ضمن تقویت تربیت تمام‌ساحتی دانش‌آموزان، هویت اسلامی ایرانی انقلابی آنان را ارتقاء داده و حقوق و تکالیف دانش‌آموزان را در رابطه با خود، خدا، خلق و عالم خلقت تبیین می‌کند. از پیامدهای مهم این طرح می‌توان به تسهیل و تسریع فرایند مسئله‌یابی و حل آن در نظام تعلیم و تربیت با مشارکت مؤثر دانش‌آموزان، تمرین دموکراسی دینی و نهادینه شدن مراتبی از خلاقیت و نوآوری، نظم‌پذیری و قانون‌مداری، مسئولیت‌پذیری، مشارکت‌جویی و مشارکت-پذیری، روحیه پرسشگری، مطالبه‌گری، نقادی و مهارت‌های ارتباطی در وجود دانش‌آموزان و تجلی آن در رفتار آنان اشاره کرد.

اهمیت و ضرورت موضوع

توسعه و تقویت ارتباط مؤثر و تعامل اثربخش نهادهای تربیتی دانش آموزی دست‌اندرکاران نظام تعلیم و تربیت، دانش‌آموزان مدارس، فرایند تربیت‌پذیری آنان را تسهیل و تسریع خواهد کرد و تقویت این شبکه ارتباطی می‌تواند مراتبی از خلاقیت و نوآوری، مسئولیت‌پذیری اجتماعی، مشارکت‌جویی، قانون‌مداری و نظم‌پذیری، روحیه پرسشگری، تفکر نقاد و مهارت‌های ارتباطی را بین دانش‌آموزان نهادینه کند. در شرایط فعلی جامعه، حاکمیت نسبی فضای مجازی به عنوان یک رقیب جدی در مقابل نظام تعلیم و تربیت، توسعه روحیه فردگرایی و کاهش مسئولیت‌پذیری، قانون‌مداری و نقش‌پذیری اجتماعی و تضعیف هویت دینی و ملی را هدف گرفته است که آثار و نتایج مخرب آن در قالب آسیب‌های اجتماعی روز به روز نمایان‌تر می‌شود. بطوری که در حال حاضر شاید به یکی از دغدغه‌های جدی متولیان امر اعم از حاکمیتی و دلسوزان تعلیم و تربیت کشور، تبدیل شده است. اجرای این طرح نه تنها موجب تقویت تربیت تمام‌ساحتی دانش‌آموزان می‌شود، بلکه هویت اسلامی ایرانی و انقلابی دانش‌آموزان را نیز ارتقا داده و حقوق و تکالیف نوجوانان در جامعه، خانواده و مدرسه را برای آن‌ها بیش از پیش تبیین می‌کند و این ظرفیت عظیم فکری و اجرایی را بر بحث و بررسی پیرامون مسائل و مشکلات جامعه دانش‌آموزی کشور متمرکز می‌کند.

مستندات برنامه

۱. توصیه‌های مقام معظم رهبری (مدظله العالی) بیانیه گام دوم انقلاب

از جمله توصیه مهم زیر: «دنباله این مسیر که به گمان زیاد، به دشواری گذشته‌ها نیست، باید با همت و هشیاری و سرعت عمل و ابتکار شما جوانان طی شود. مدیران جوان، کارگزاران جوان، اندیشمندان جوان، فعالان جوان، در همه میدان‌های سیاسی و اقتصادی و فرهنگی و بین‌المللی و نیز در عرصه‌های دین و اخلاق و معنویت و عدالت، باید شانه‌های خود را به زیر بار مسئولیت دهند، از تجربه‌ها و عبرت‌های گذشته بهره‌گیرند، نگاه انقلابی و روحیه انقلابی و عمل‌جهادی را به کار بندند و ایران عزیز را الگوی کامل نظام پیشرفته اسلامی بسازند.»

۲. برنامه‌های مصوب زیرنظام‌های سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

– برنامه شماره ۳۳ ذیل راهکار ۳-۸ و زیرنظام مدیریت و راهبری: ایجاد ساز و کار مناسب برای استفاده از فضای مدرسه در ساعات غیررسمی آموزش توسط تشکل‌های دانش‌آموزی، کانون‌های علمی و فرهنگی، انجمن‌های اسلامی و مجلس دانش‌آموزی برای ارائه خدمات آموزشی، فرهنگی و اجتماعی به سایر دانش‌آموزان و مردم محله

- برنامه شماره ۴۱ ذیل راهکار ۲-۱۳ و زیرنظام مدیریت و راهبری: افزایش کار آمدی شوراهای درون مدرسه، شورای معلمان و شورای دانش آموزی، توانمندسازی و آموزش اعضای شورای معلمان و اعضا شورای و مجلس دانش آموزی و تقویت تعاملات در سطح استان و کشور
- برنامه شماره ۴۳ ذیل راهکار ۳-۸ و زیرنظام مدیریت و راهبری: اصلاح قوانین و مقررات برای افزایش اختیارات و مسؤلیت های دانش آموزان و تشکل های دانش آموزی در مدرسه تا پایان برنامه ششم توسعه

۳. اساسنامه سازمان دانش آموزی (مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی)

- بند ۸ ماده ۳ اساسنامه: حضور در کلیه عرصه های توسعه کشور اعم از فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و غیره به منظور ارتقای توانمندی های فردی و اجتماعی دانش آموزان متناسب با مقتضیات سنی، اجتماعی و محل جغرافیایی
- بند ۱۱ ماده ۴ اساسنامه: برگزاری گردهمایی، همایش، جشنواره، اردو، مسابقات فرهنگی و ورزشی، کنگره ها و مجمع های گوناگون برای اعضا

۴. آیین نامه داخلی مجلس دانش آموزی مصوب شورای عالی آموزش و پرورش

(ماده ۴۱، بند ب ماده ۴، ماده ۲۳، ماده و بند ج ماده ۲)

اهداف برنامه

هدف کلی

توسعه مهارت های ارتباطی و نقش آفرینی اجتماعی دانش آموزان

اهداف کمی

۱. تشکیل و راه اندازی ۳۲ مجلس دانش آموزی در مراکز استان ها
۲. تشکیل و راه اندازی ۳۵۰ مجلس دانش آموزی منطقه ای در سطح شهرستان ها و مناطق واجد شرایط کشور (با حضور ۲۵ دانش آموز دختر و ۲۵ دانش آموز پسر دوره متوسطه در هر مجلس منطقه ای)
۳. توسعه و تقویت ضریب نفوذ فعالیت های تشکیلات دانش آموزی پیشتازان با جذب ۲ میلیون و ۲۵۰ هزار نفر دانش آموز، ۸۶ هزار مربی در ۵۰ هزار مدرسه و با عضویت ۱۵۰ هزار نفری اعضا و مربیان شبکه مجامع اعضا و مربیان در سطح منطقه، استان و کشور

۴. گسترش شبکه دانش آموزی خبرنگاران پانا جذب، سازمان‌دهی و تربیت ۱۵۰۰ نفر دانش آموز خبرنگار (دختر و پسر) در ۷۵۰ منطقه؛ تلاش در راستای تحقق هدف تربیت ۱۱۰ هزار دانش آموز خبرنگار در ۱۱۰ هزار مدرسه با چشم انداز هر مدرسه یک خبرنگار (در افق ۱۴۰۴)

اهداف کیفی

ارتقای نقش‌پذیری اجتماعی دانش آموزان از طریق برقراری ارتباط و تعامل موثر و ساختارمند و مشارکت فعال و موثر در امور تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی با تمرکز بر مسایل و مشکلات نظام تعلیم و تربیت کشور

خروجی آثار مورد انتظار

پیامدهای اجرای این طرح در دو بخش تحولات ارتباطی و رفتاری بشرح ذیل خواهد بود:

الف) تحولات ارتباطی:

توسعه شبکه ارتباطی دو سویه شورای دانش آموزی مدرسه و مجلس دانش آموزی منطقه/شهرستان و استان و اتصال آن به مجلس دانش آموزی کشور و برقراری ارتباط موثر سه جانبه بین نظام تعلیم و تربیت، دانش آموزان مدارس و شبکه ارتباطی دانش آموزان از پیامدهای اجرای این طرح است. همچنین موجب تسهیل و تسریع فرایند مسئله یابی و حل آن در فرایند تعلیم و تربیت با مشارکت مؤثر دانش آموزان با برقراری ارتباط کارآمد آنان و فراهم شدن زمینه دسترسی نظام تعلیم و تربیت به نیازهای واقعی و به‌روز مدارس نیز می‌شود.

ب) تحولات رفتاری:

ایجاد تغییر و تحولات رفتاری مطلوب در دانش آموزان مشارکت کننده بویژه در شاخص های تربیتی، خلاقیت و نوآوری، نظم پذیری و قانون مداری، مسئولیت پذیری، مشارکت جویی و مشارکت پذیری، روحیه پرسش گری، مطالبه گری و نقادی، مهارت های ارتباطی

شمولیت برنامه

این طرح متناسب با هرم سطوح اجرایی، از طریق توسعه شبکه ارتباطی تشکیلاتی و ساختار یافته جامعه دانش آموزی کشور را از تمامی دوره ها و در دو جنسیت دختران و پسران در فرایندهای اجرایی هم افزایندهای وارد نقش های اجتماعی کرده و با یکدیگر و نظام تعلیم و تربیت مرتبط می کند و همچنین به گسترش نقش پذیری دانش آموزان در تشکل های دانش آموزی از جمله تشکل پیشتازان و خبرنگاران پانا می انجامد.

دوره های تحصیلی مربوط

تمامی سطوح و دوره های تحصیلی ازدو جنسیت دانش آموزی(دختران و پسران)

فرایند و مراحل اجرایی

این طرح با شعار «هر دانش آموز حداقل یک نقش اجتماعی» و از طریق ایجاد و توسعه «شبکه ارتباطی دانش آموزان» با تحقق الزامات و فرایندهای ذیل به مرحله اجرا گذاشته می شود:

- الزامات زیر ساختی(حقوقی) از قبیل: طراحی و ابلاغ ساختار هرم ارتباطی دوسویه بین سطوح شبکه ارتباطی مطابق با شکل زیر:

- طراحی و ابلاغ ساختار و دستورالعمل اجرایی تعامل سه جانبه بین سه ضلع نظام ارتباطی شامل: دانش آموزان مدارس، شوراها و مجالس دانش آموزی و نظام تعلیم و تربیت؛

توضیح: علاوه بر آن، الزامات زیر ساختی اجرایی متعددی طراحی شده و مطابق شیوه نامه های اجرایی عملیاتی خواهد شد.

مراحل و فرایندها (در سه حوزه پیش‌تازان، خبرگزاری پانا و مجلس دانش آموزی)

۱. تشکیل و فعالیت شبکه دانش آموزی مدرسه
 ۲. تشکیل و فعالیت شبکه دانش آموزی دانش آموزی منطقه
 ۳. تشکیل و فعالیت شبکه دانش آموزی استان
 ۴. تشکیل و فعالیت سر شبکه دانش آموزی کشور
- توضیح: مشروح فعالیت در هر یک از مراحل و فرایندهای مذکور در شیوه نامه اجرایی مربوطه درج گردیده است.

عوامل سهیم و موثر و تعیین سهم و نقش آنها

- شورای عالی آموزش و پرورش (تصویب آیین نامه های لازم)
- معاونت پشتیبانی و توسعه مدیریت (تأمین اعتبار)

- سازمان دانش آموزی (ایجاد هماهنگی تأمین الزامات و اجرا)
- اداره کل فرهنگی هنری، اردوها و فضاهای پرورشی (هماهنگی و همکاری های دوجانبه اجرایی در تمامی سطوح)
- مرکز روابط عمومی و خبرگزاری ها و رسانه های جمعی (پوشش رسانه ای لازم)

جدول زمان بندی شکل گیری و فعالیت ها

توسعه و تقویت ضریب نفوذ فعالیت های تشکیلات دانش آموزی پیشازان

ردیف	عنوان فعالیت	زمان
۱	فراخوان مدیران مدارس برای ایجاد مدارس تمام تشکیلاتی	نیمه دوم تیر
۲	انتخاب مدارس تمام تشکیلاتی از بین مدارس متقاضی	مرداد
۳	فراخوان مربیان تشکیلاتی متقاضی همکاری در مدارس منتخب	نیمه اول شهریور
۴	جمع بندی و انتخاب مربیان	نیمه دوم شهریور
۵	فراخوان عضو گیری و انتخاب یاور مربیان	تا ۱۵ مهر
۶	عضو گیری از دانش آموزان	نیمه دوم مهر
۷	سازماندهی، آموزش و توانمند سازی اعضا	از ابتدای آبان

شبکه ارتباطی مجلس دانش آموزی

ردیف	عنوان اقدام	مدرسه	منطقه	استان	ستاد
۱	برگزاری انتخابات	هفته اول آبان ماه هر سال	هفته اول آذر ماه هر سال	هفته اول دی ماه هر سال	اسفند ماه (دو سال یکبار)
۲	تشکیل جلسات تخصصی	۱۵ روزه	۴۵ روزه	سه ماهه	شش ماهه
۳	تشکیل جلسات عمومی	۱۵ روزه	سه ماهه	شش ماهه	سالانه

شبکه خبرگزاری دانش آموزی پانا

برگزاری دوره تخصصی تکمیلی	معرفی منتخبین دوره مقدماتی به ستاد	آموزش تخصصی متناسب با سطح بندی	سطح بندی دانش آموزان	جمع بندی آمار و اطلاعات	انتخاب و معرفی خبرنگار منطقه به استان	فراخوان جذب خبرنگار دانش آموزی
هفته چهارم بهمن	نیمه اول دی	نیمه دوم آذر	هفته چهارم آبان	نیمه دوم آبان	هفته اول آبان	نیمه دوم مهر

منابع و اعتبارات مورد نیاز

مجموع اعتبار مورد نیاز برای اجرای این طرح ۱۰۰ میلیارد ریال می باشد که شامل موارد ذیل می باشد:

- ۸۳ میلیارد و ۵۰۰ میلیون ریال بابت توسعه و تقویت فعالیت ها و ضریب نفوذ تشکیلات دانش آموزی پیشتازان
- ۶ میلیارد و ۵۰۰ میلیون ریال بابت گسترش و تقویت فعالیت ها و شبکه دانش-آموزی خبرنگاران پانا
- ۱۰ میلیارد ریال بابت توسعه و تقویت فعالیت ها و شبکه ارتباطی مجلس دانش آموزی

اعتبار لازم به تناسب نقش ها و سهم های اجرایی از محل اعتبارات و منابع مالی وزارت آموزش و پرورش و سازمان دانش آموزی جمهوری اسلامی ایران تامین خواهد شد.

شاخص های پایش و ارزشیابی

نظارت، ارزیابی و بازخورد حین، قبل و بعد از اجرا در تمامی سطوح اجرایی براساس نمونه برگ های ارزیابی و پایش و تشکیل، گروه های ارزیابی هر شش ماه یکبار انجام خواهد شد.

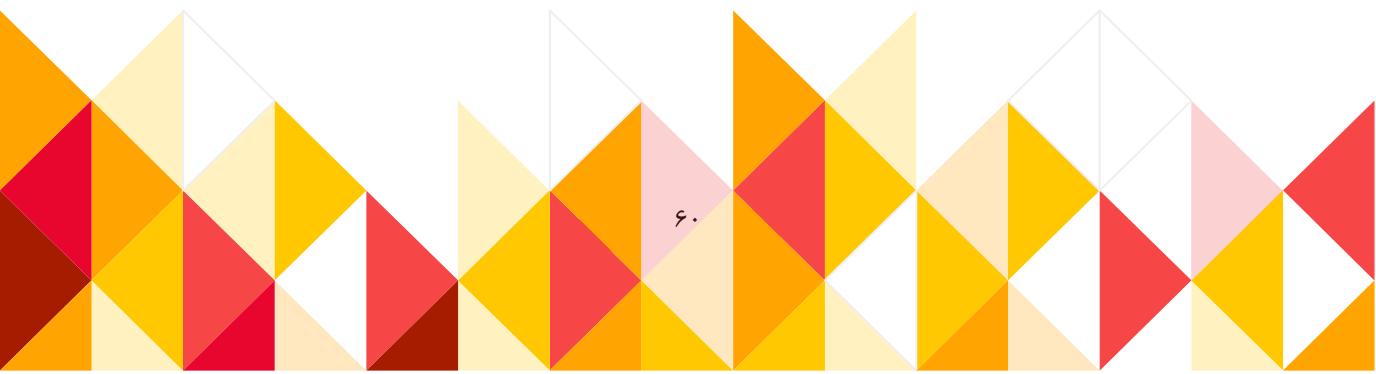

کنترل وزن و چاقی در دانش آموزان

با رویکرد ترویج سبک زندگی فعال و سالم

مقدمه

سلامتی یکی از بالاترین نعمت های الهی است. در بیانیه ارزش های سند تحول بنیادین نیز سلامت جسمانی و نشاط دانش آموزان یکی از گزاره های ارزشی نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی شناخته شده است. آمارهای مختلف نشان می دهد که اضافه وزن و چاقی دانش آموزان به عنوان یک عامل خطر و زمینه ساز بیماری های غیرواگیر مانند دیابت نوع ۲، فشار خون بالا، مشکلات قلبی، عروقی، متابولیکی، عوارض روانی و اجتماعی و... در بسیاری از کشورها به مرز هشدار دهنده ای رسیده است. عوامل زمینه ای و محیطی در جامعه، توسعه امکانات و وسایل رفاهی، شیوه های نوین زندگی در مدرسه و منزل و همچنین عادات، نوع تغذیه و سبک زندگی والدین تأثیرات تعیین کننده ای در ایجاد اضافه وزن و چاقی دانش آموزان دارد که می بایست مورد توجه قرار گیرد. چاقی کودکان امروز بر وضعیت سلامت و سبک زندگی آنان در آینده و حتی سبک زندگی فرزندان آنان نیز تأثیر منفی می گذارد. نظام آموزش و پرورش از بزرگترین و گسترده ترین سیستم های هر جامعه ای است که سرنوشت آن جامعه را در بلند مدت تعیین می کند و در تأمین و ارتقای سلامت جسمی و روانی کودکان و نوجوانان و تقویت مهارت های زندگی آنان از وظایف اصلی آن به شمار می رود. بر همین اساس، وزارت آموزش و پرورش، اجرای طرح تحولی کنترل وزن و چاقی دانش آموزان را با رویکرد ترویج سبک زندگی فعال و سالم در دستور کار خویش قرار داده است.

بیان مسئله

وزارت آموزش و پرورش با احساس مسئولیت در قبال تضمین سلامت نسل، اجرای پروژه ملی کنترل وزن و چاقی دانش آموزان را به منظور غربالگری، شناسایی و مشاوره دانش آموزان دارای اضافه وزن و چاق و افزایش آگاهی سایر دانش آموزان در دستور کار خویش قرار داده است. به لحاظ محدودیت حضور دانش آموزان در مدرسه می بایست همکاری و مشارکت جدی والدین و دستگاه های مسئول محلی، همسویی برنامه های مدرسه، خانه و محله و همچنین مشارکت وزارتخانه و سازمان های محلی را در ایجاد همکاری بین بخشی ملی به کار گرفت تا با تمرکز ارائه خدمات به این سنین، سلامتی نسل های آتی تضمین گردد. همچنین با انجام مشاوره، نظارت و مداخلاتی که در خصوص تغذیه سالم و انجام فعالیت های حرکتی در داخل و خارج از مدرسه صورت می گیرد، می توان با افزایش آگاهی و بهبود نگرش در دانش آموزان آنها را در گرایش به داشتن سبک زندگی سالم و فعال ترغیب نمود.

در ایران بر اساس نتایج مطالعه عوامل خطر بیماری های غیرواگیر در سال ۱۳۹۵، حدود ۶۰ درصد جمعیت دچار اضافه وزن و چاقی هستند و چاقی در کودکان و نوجوانان کشور روند

افزایشی را طی می کند. مطالعه کاسپین در سال ۱۳۹۴ نشان داده است که حدود ۲۱ درصد کودکان و نوجوانان کشور در سنین مدرسه (۷-۱۸ سال) دچار چاقی هستند. طبق نمونه گیری و پایشی که در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ در وزارت آموزش و پرورش نیز انجام گرفت حدود ۲۷ درصد دانش آموزان پایه های سوم تا یازدهم کشور دارای اضافه وزن و چاقی بودند. بر همین اساس، در راستای اجرای سند تحول بنیادین این سؤال مطرح است که چگونه می توان با کنترل وزن و شروع سبک زندگی فعال سلامت جسمانی دانش آموزان و اهداف ساحت زیستی و بدنی را تامین نمود و طراحی و اجرای کدام طرح فراگیر می تواند بیشترین نقش را در تحقق این اهداف ایفا نماید؟ کدام طرح با بیشترین اثر و اقبال اجتماعی مواجه است و اجرای آن به یک دستاورد ملی در حوزه یادگیری سلامت و تربیت بدنی می انجامد. بدین منظور، پروژه ملی کنترل وزن و چاقی در دانش آموزان با رویکرد سبک زندگی فعال توسط اندیشه ورزشان اجرای سند تحول انتخاب و تدوین گردید.

اهمیت و ضرورت

شیوع فزاینده اضافه وزن و چاقی کودکان و نوجوانان پدیده جهانی است که روند رشد یابنده دارد و نگرانی های حاصل از آن به جهت خطرات بالقوه بروز ناراحتی های مرتبط با تندرستی است. پیشگیری و درمان هرچه زودتر اضافه وزن و چاقی در دوران کودکی، باعث کاهش قابل توجه عوارض کوتاه مدت و بلند مدت اضافه وزن خواهد شد. بدیهی است که شکل گیری عادات صحیح و سبک زندگی سالم و فعال در سنین پایین تر به مراتب ساده تر و پایدارتر از اصلاح عادات نادرست در سنین بالاتر خواهد بود. بنابراین لازم است اقدامات زیربنایی برای پیشگیری و کنترل هرچه زودتر اضافه وزن و چاقی از سنین دانش آموزی انجام شود. از طرفی کودکان و نوجوانان نمی توانند به تنهایی عادت غذایی و فعالیت بدنی خود را تغییر دهند بلکه آن ها احتیاج به کمک و حمایت از طرف والدین و اطرافیان خود دارند. حمایت و همکاری معلمان و خانواده در پیشگیری و درمان اضافه وزن و چاقی کودکان و نوجوانان امری ضروری است و این یکی از اساسی ترین زمینه های موفقیت در پیشگیری و درمان اضافه وزن و چاقی می باشد. بنابراین، با توجه به سبک زندگی خانواده ها، لزوم برنامه ریزی و اجرای برنامه های مداخله ای جهت افزایش فعالیت بدنی دانش آموزان و همچنین افزایش آگاهی در مورد لزوم تحرک بدنی برای سلامتی و پیشگیری از عوارض چاقی برای این طیف سنی در سطح مدارس ضروری است.

مستندات برنامه (قانونی، پژوهشی، راهکارها و برنامه‌های زیرنظام)

منبع در سند تحول بنیادین	عبارت مندرج در سند تحول بنیادین
ردیف ۱۰ بیانیه ارزش	سلامت جسمانی، نشاط و تقویت اراده
مدرسه درافق چشم انداز ۱۴۰۴	تامین کننده نیازهای فردی و اجتماعی و محیط اخلاقی، علمی، امن، سالم، بانشاط، مهرورز و برخوردار از هویت جمعی
مدرسه درافق چشم انداز ۱۴۰۴	متکی بر ارکان تعلیم و تربیت و بهره مند از ظرفیت عوامل سیستم و موثر و مبتنی بر مشارکت ذینفعان، تاکید بر مربیان، دانش آموزان و خانواده
راهبردهای کلان سند تحول بنیادین	تعامل اثربخش و فعال نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی با سایر نهادها و دستگاه های مرتبط به ویژه نهاد خانواده و رسانه و تاکید بر کاهش مرزهای تعلیم و تربیت رسمی و غیر رسمی
بخشی از هدف عملیاتی شماره ۱	با درک مفاهیم بهداشت فردی شایستگی حفظ و ارتقای سلامت فردی و بهداشت محیطی را کسب می کنند و با ورزش و تفریحات سالم فردی و گروهی به نیازهای جسمی و روانی خود و جامعه بر اساس اصول برگرفته از نظام معیار اسلامی پاسخ می دهند.

اهداف

اهداف کیفی:

- ترویج سبک زندگی فعال و سالم و ترغیب به داشتن وزن متناسب در بین دانش آموزان کشور
- ارتقای سطح آگاهی، دانش و مهارت کلیه ذی‌نفعان به ویژه مدیران، معلمان، دانش آموزان و والدین و مشارکت آنان در پیشگیری از اضافه وزن و چاقی دانش آموزان

آثار

- بهبود سلامتی و افزایش توانمندی جسمی و حرکتی نسل و کاهش هزینه های سرسام آور بیماری های غیر واگیر در دراز مدت در کشور

اهداف کمی:

- غربالگری و تعیین BMI صد در صد دانش آموزان قبل و بعد از اجرای طرح
- افزایش سطح آگاهی ۵۰ درصد خانواده ها و ۱۰۰ درصد دانش آموزان در مورد سبک زندگی سالم و فعال، تغذیه مناسب، فعالیت بدنی و عوارض چاقی و روش های پیشگیری و کنترل آن
- تغییر الگوی تغذیه و عادات رفتاری مربوط به سبک زندگی فعال و سالم به میزان ۱۵ درصد در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹
- کاهش تعداد دانش آموزان دارای اضافه وزن به میزان ۳ درصد در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹
- افزایش تعداد دانش آموزانی که حداقل ۳۰ دقیقه در روز به ورزش می پردازند به میزان ۵ درصد در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹

خروجی و آثار مورد انتظار

- افزایش آگاهی دانش آموزان، اولیا، مدیران و ذینفعان نسبت به " کنترل وزن و چاقی در دانش آموزان "
- افزایش آگاهی در سطح ملی به منظور ارتقا سطح سلامت جامعه و ممانعت از بروز بیماری های مرتبط با چاقی در نسل های آینده کشور
- افزایش سطح آگاهی خانواده ها و دانش آموزان از عوارض چاقی و آشنایی با اقدامات تغذیه ای و فعالیت بدنی مناسب جهت پیشگیری و کنترل اضافه وزن و چاقی
- کاهش آمار اضافه وزن و چاقی در دانش آموزان کشور از طریق ترویج سبک زندگی سالم و فعال
- پیشگیری و کنترل اضافه وزن و چاقی در دانش آموزان سراسر کشور
- تغییر سبک زندگی بی تحرک و تغییر الگوی تغذیه و عادات رفتاری به سبک زندگی فعال و سالم در خانواده ها
- کاهش هزینه های درمان بیماری های غیر واگیر و کاهش مرگ و میر ناشی از آن در آینده کشور

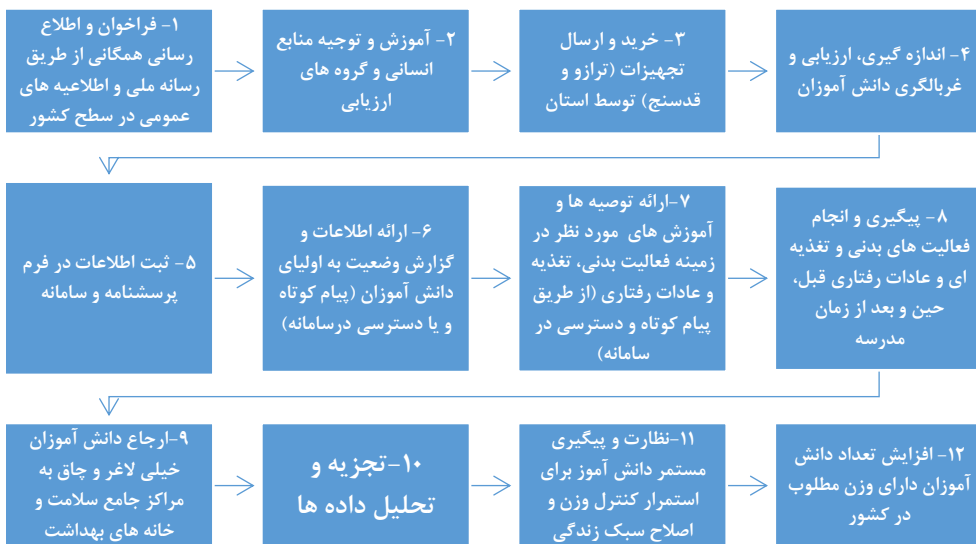
شمولیت برنامه (ستاد، استان، منطقه، مدرسه)

این طرح در تمام مدارس کشور با حمایت و پشتیبانی ستاد های منطقه ای، استانی و ستادی برگزار خواهد شد.

دوره تحصیلی مربوط

این طرح از مهرماه ۹۹ آغاز و تا پایان اسفند انجام خواهد شد و شامل کلیه دانش آموزان دختر و پسر در تمامی دوره های تحصیلی به تعداد ۱۵۸۸۶۷۷۴ نفر است.

فرایندها و مراحل اجرایی

مجری طرح

مجری طرح حاضر، معاونت تربیت بدنی و سلامت با همکاری سایر معاونت های وزارت آموزش و پرورش و نهادها و سازمان های سهیم و موثر برون وزارتخانه ای می باشد که سهم و نقش هر یک از عوامل به تفکیک در جدول "عوامل سهیم و موثر و تعیین سهم و نقش آنان" آورده شده است.

فروردین				اردیبهشت				خرداد				تیر				مرداد				شهریور			
هفته																							
موارد پیگیری	۱	۲	۳	۴	۱	۲	۳	۴	۱	۲	۳	۴	۱	۲	۳	۴	۱	۲	۳	۴			
تدوین و ارسال دستورالعمل	*				*	*	*	*															
تامین اعتبارات پروژه	*				*	*	*	*															
تشکیل ستاد ملی پروژه									*	*	*												
تشکیل ستاد عالی تشکیلاتی																	*	*					
فراخوان و اطلاع رسانی همگانی از طریق رسانه ملی و اطلاعیه های عمومی (در سطح ملی)									*	*	*	*	*	*	*	*							
تشکیل ستادهای استان و شهرستان/ منطقه	*	*																					
آموزش و توجیه منابع انسانی و گروه های ارزیابی (سطح ملی/ استانی/ شهرستانی/منطقه ای)																							
خرید و ارسال تجهیزات (سطح استان)	*	*	*	*																			
اندازه گیری، ارزیابی و غربالگری دانش آموزان (سطح مدرسه)																							
ثبت اطلاعات در فرم پرسشنامه و سامانه سناد																							
ارائه اطلاعات و گزارش وضعیت به اولیای دانش آموزان توسط پیام کوتاه و یا دریافت گزارش از طریق دسترسی به سامانه																							
ارائه توصیه ها و آموزش های مورد نظر به دانش آموزان و اولیا																							
ارجاع دانش آموزان خیلی لاغر و چاق به مراکز جامع سلامت و خانه های بهداشت (سطح مدرسه)																							
تجزیه و تحلیل داده ها																							
نظارت و پیگیری مستمر دانش آموز برای استمرار کنترل وزن و اصلاح سبک زندگی																							

مهر		آبان		آذر		دی		بهمن		اسفند		
هفته												
مورد پیگیری	۱	۲	۳	۴	۱	۲	۳	۴	۱	۲	۳	۴
تدوین و ارسال دستورالعمل												
تامین اعتبارات پروژه												
تشکیل ستاد ملی پروژه												
تشکیل ستاد عالی تشکیلاتی												
فراخوان و اطلاع رسانی همگانی از طریق رسانه ملی و اطلاعیه های عمومی (در سطح ملی)	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
تشکیل ستادهای استان و شهرستان / منطقه										*	*	
آموزش و توجیه منابع انسانی و گروه های ارزیابی (سطح ملی / استانی / شهرستانی / منطقه ای)										*	*	
خرید و ارسال تجهیزات (سطح استان)										*	*	
اندازه گیری، ارزیابی و غربالگری دانش آموزان (سطح مدرسه)									*	*	*	*
ثبت اطلاعات در فرم پرسشنامه و سامانه سناد									*	*	*	*
ارائه اطلاعات و گزارش وضعیت به اولیای دانش آموزان توسط پیام کوتاه و یا دریافت گزارش از طریق دسترسی به سامانه					*	*	*	*	*	*	*	*
ارائه توصیه ها و آموزش های مورد نظر به دانش آموزان و اولیا					*	*	*	*	*	*	*	*
ارجاع دانش آموزان خیلی لاغر و چاق به مراکز جامع سلامت و خانه های بهداشت (سطح مدرسه)					*	*	*	*	*	*	*	*
تجزیه و تحلیل داده ها					*	*	*	*	*	*	*	*
نظارت و پیگیری مستمر دانش آموز برای استمرار کنترل وزن و اصلاح سبک زندگی	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

عوامل سهیم و موثر و تعیین سهم و نقش آنان

محورهای همکاری و مساعدت	حوزه
جلب مشارکت معاونین آموزش ابتدایی و متوسطه استان ها ، مناطق و همچنین همکاری مدیران، معاونان و آموزگاران مدارس ابتدایی و متوسطه کشور در اجرای موفق پروژه	معاونت آموزش ابتدایی و متوسطه
برگزاری جشنواره عکس، فیلم و نقاشی، کاریکاتور، نمایش و سرود در زمینه اهداف پروژه، فعال سازی اعضای تشکل های دانش آموزی و توسعه مشارکت آن ها در اجرای پروژه	معاونت پرورشی و فرهنگی
تامین اعتبارات و تجهیزات مورد نیاز پروژه، تاکید به معاونان پشتیبانی و توسعه مدیریت استان ها جهت همکاری، تهیه سامانه تحت وب و پیامکی برای اجرای پروژه	معاونت برنامه ریزی و توسعه منابع
تصویب پروژه	شورای عالی
آگاه نمودن والدین از اهمیت سبک زندگی سالم و فعال دانش آموزان و جلب مشارکت آنان در اجرای پروژه	انجمن اولیا و مربیان
جلب حمایت صدا و سیما و خبرگزاری ها ، تهیه تیزر و کلیپ تبلیغاتی و تبلیغ و توجیه ضرورت اجرای پروژه	مرکز اطلاع رسانی و روابط عمومی
برنامه ریزی، راهبری و اجرای پروژه در کلیه مدارس استثنایی کشور و رصد روند افزایش وزن و چاقی دانش آموزان از طریق اطلاعات مندرج در شناسنامه سلامت دانش آموزان	سازمان آموزش و پرورش استثنایی
برنامه ریزی و راهبری لازم به منظور اجرای موفق طرح در کلیه مدارس استعدادهای درخشان	سازمان استعداد های درخشان
درج موضوع پروژه در دستور اولین جلسه شوراهای آموزش و پرورش استان ها، شهرستان ها و مناطق و برنامه ریزی و راهبری لازم به منظور اجرای موفق پروژه در کلیه مدارس غیر دولتی	سازمان مدارس و مراکز غیر دولتی و توسعه مشارکت های مردمی
طراحی، اجرا و تجهیز سازه کلاس درس تربیت بدنی در مدارس ابتدایی ، کمک به خرید تجهیزات مورد نیاز طرح (قدسنج و ترازو)	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس
بررسی محتوای کتب درسی از لحاظ میزان توجه به وزن سالم و پرهیز از اضافه وزن و چاقی	سازمان پژوهش
اختصاص بخشی از محصولات فرهنگی کانون به آموزش تغذیه سالم، وزن سالم، تربیت بدنی و ورزش کودکان	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

حوزه های برون سازمانی

محورهای همکاری و مساعدت	حوزه
فراهم سازی زیرساخت فناوری جمع آوری اطلاعات و ارسال و دریافت داده ها به خانواده ها از طریق سامانه های تحت وب و پیامکی	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
۱- بهره مندی از نکته نظرات اساتید و پزشکان در توصیه و آموزش والدین ۲- حمایت اجتماعی و رسانه ای از اجرای پروژه ۳- همکاری دانشگاه های علوم پزشکی، مراکز جامع سلامت و خانه های بهداشت در اجرای پروژه	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
حمایت معاون فرهنگی و توسعه ورزش های همگانی وزارت ورزش و جوانان و دفاتر و فدراسیون های تحت پوشش و واحد های استانی این معاونت از اجرای پروژه به عنوان یکی از شرکای پروژه فراهم نمودن بسترهای فعالیت بدنی جهت دانش آموزان دارای اضافه وزن و چاق با همکاری مبادی ذیربط	وزارت ورزش و جوانان
۱- استفاده از بیلبوردها در معابر عمومی و بدنه اتوبوس ها و ایستگاه های مترو برای ارائه توصیه ها و پیام های آموزشی و درج پیام و شعارهای آموزشی در زمینه تغذیه، فعالیت بدنی و عادات رفتاری فعال ۲- ایجاد زیرساخت و نصب تجهیزات ورزشی لازم در محلات برای افزایش فعالیت ها حرکتی کودکان، نوجوانان و جوانان	شهرداری ها

منابع و اعتبارات مورد نیاز

اجرای طرح در مجموع ۲۰ میلیارد تومان اعتبار نیاز دارد که به ازای هر دانش آموز هزار تومان سرانه در نظر گرفته شده است و همچنین جهت تهیه ابزار و وسایل به تعداد ۱۵۰۰ (ترازو، قدسنج به ازای هر منطقه ۲۰ عدد) نیاز است که به استان ها تعلق خواهد گرفت.

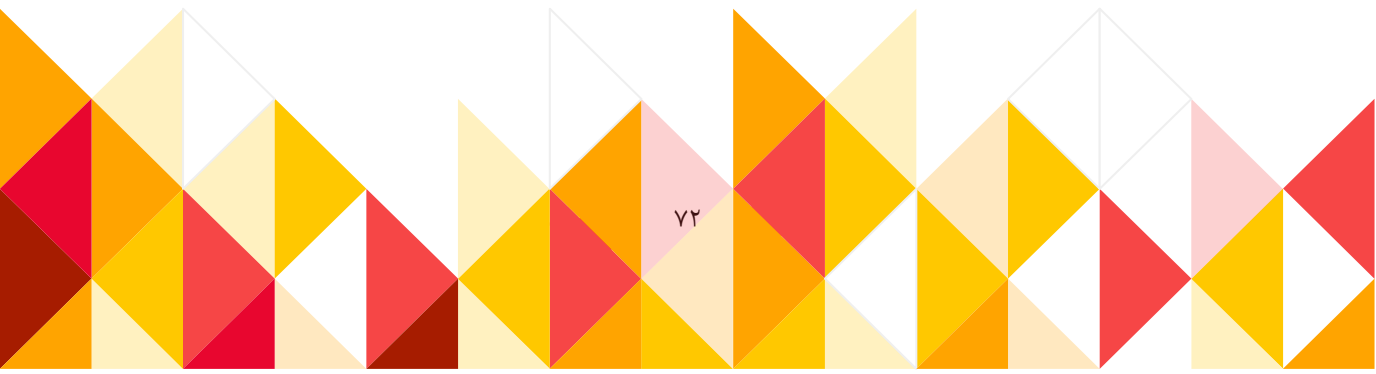
شاخص های پایش و ارزشیابی

- ✓ تعداد دانش آموزان ثبت شده در سامانه
- ✓ تعداد دانش آموزان دارای اضافه وزن
- ✓ تعداد دانش آموزان دارای وزن مطلوب
- ✓ ارایه کارنامه به دانش آموزان
- ✓ تعداد نفرات آموزش داده شده در خصوص چاقی
- ✓ تعداد خانواده های آموزش دیده شده

ارتقای مهارت های روانی اجتماعی دانش آموزان

بیان مسئله

یکی از کارکردهای مهم وزارت آموزش و پرورش، رشد مهارت‌های اجتماعی در چارچوب ساحت تربیت اجتماعی به عنوان بخشی از جریان تربیت رسمی و عمومی می‌باشد. ارتقای سلامت روانی و مهارت‌های اجتماعی شهروندان، زمینه سازگسترش احساس رضایت عمومی از زندگی، بسط تعاملات اجتماعی سازنده، رشد اعتماد عمومی و مشارکت همه جانبه اجتماعی می‌شود. اگر جامعه‌ای در صدد است تا مسیر توسعه و پیشرفت را به شایستگی طی کند و به آرمان‌های خود برسد، لازمه آن داشتن شهروندانی با نشاط و شاداب و دارای سلامت روانی و برخوردار از مهارت‌ها و شایستگی‌های اجتماعی است که با روحیه‌ای سرشار از امید در مقابل چالش‌های پیش رو، انتخاب آگاهانه و مبتنی بر شناخت درست داشته باشند.

سیر تحولات و پیچیدگی‌ها، در جامعه کنونی و تغییرات سریع اجتماعی- فرهنگی، تغییر ساختار خانواده، شبکه گسترده و پیچیده‌ی ارتباطات و فناوری اطلاعات، گستردگی و هجوم منابع اطلاعاتی، باعث شده است تا نوجوانان براساس ویژگی‌های رشدی خود، آسیب‌پذیری بیشتری داشته و در معرض آسیب‌هایی چون اعتیاد به مواد مخدر، رفتارهای پرخطر و بزه‌کاری قرار بگیرند گزارش‌ها و شواهد عینی نشان می‌دهد دلیل اصلی این مخاطرات، فقدان مهارت‌های لازم برای مواجهه با آسیب‌ها و مخاطرات می‌باشد و کودکان و نوجوانان، اولین قربانیان این آسیب‌ها می‌باشند. به ویژه آنکه دشمنان، فرصت طلبان و سوءاستفاده‌کنندگان نیز دانش‌آموزان را مخاطبان برنامه‌های شوم خود قراردادده و برای آسیب‌دیدگی فزونتر آنها، سرمایه‌گذاری کرده‌اند. بنابراین ضرورت ایجاد می‌کند زمینه برای ارتقای توانمندی‌های روانی- اجتماعی در قالب آموزش‌های ارتقایی منسجم و مداخلات درمانی و حمایتی هدفمند مدارس مهیا گردد و آموزش و پرورش با استفاده از تمام ظرفیت‌ها و امکانات خود از جمله ظرفیت برنامه‌ها و کتاب‌های درسی، فعالیت‌های تربیتی، فرهنگی، هنری، ورزشی، اردویی و ... برای ارتقای سلامت روانی و افزایش مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان و در نهایت ایجاد نشاط و شادابی در آن‌ها برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری نماید.

لذا بسته تحولی ارتقای مهارت‌های روانی- اجتماعی دانش‌آموزان با استقرار "نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان (نماد)" و نقش‌پذیری دانش‌آموزان با راه اندازی "کانون یاریگران زندگی" به عنوان راه‌حل کاهش و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی، مراقبت در برابر رفتارهای پرخطر و تحقق اهداف تربیت اجتماعی براساس رویکرد پیشگیری رشدمدار و لحاظ نمودن ویژگی‌های رشد و تکامل یکپارچه دانش‌آموزان، تدوین و در دستور کار قرار گرفته است.

اهمیت و ضرورت

براساس نتایج ارزیابی های صورت گرفته مبتنی بر داده های "آزمون غربالگری سلامت روانی- رفتاری و گزارش مراکز و هسته های مشاوره و خدمات روان شناختی کشور"، در حوزه سلامت روان با رویکرد مثبت و منفی (مشمول بر خرده مقیاس های خوش بینی، امید، نشاط و عزت نفس و افسردگی، اضطراب، خشم و رفتارهای پرخطر)، حدود یک سوم دانش آموزان در معرض خطر و نیازمند انجام اقدامات فوری و تخصصی می باشند. متأسفانه در مقایسه جنسیت باید گفت: دختران بیشتر از پسران در معرض آسیب دیدگی قرار دارند و نیازمند مداخله جدی تری هستند، نتایج ارزیابی های صورت گرفته مبتنی بر داده های "سامانه پایش و آسیب های اجتماعی دانش آموزان" و تحلیل کلی روند آن ها، حاکی از آن است:

- داده های میدانی در یک بازه زمانی شش ساله نشان می دهد که فراوانی دانش آموزان در معرض خطر، از ۱۸۷/۰۰۰ در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲، به حدود ۲.۵۰۰.۰۰۰ در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ رسیده است که نشان دهنده رشد حدود ۱۰ برابری میزان خطرپذیری دانش آموزان (با رشد سالانه حدود ۱/۵ درصد) می باشد.
- بر اساس آخرین برآوردها، ۱۰ تا ۲۰ درصد دانش آموزان کشور، در معرض خطر هستند. ۵ تا ۱۰ درصد از دانش آموزان پرخطر بوده و ۱ تا ۲ درصد نیز از موارد فوریت های اجتماعی می باشند.
- هر ساله حدود ۱۴۰۰ دانش آموزان، در معرض خطر خودکشی هستند که نزدیک به ۵۰۰ نفر از این جمع، دست به خودکشی می زنند. بطوری که در سال ۱۳۹۸، ۹۶ مورد خودکشی منجر به فوت در بین دانش آموزان گزارش شده است. این وضعیت به گونه ای است که در طی سه سال گذشته، خودکشی، همواره یکی از سه خطر اول تهدیدکننده دانش آموزان در زمینه رفتارهای پرخطر بوده است.
- خشونت، رتبه بالایی در بین رفتارهای پرخطر دانش آموزان دارد. به گونه ای که بطور میانگین، همواره رتبه اول را در بین خطرپذیری دانش آموزان دارد.
- روند رفتارهای پرخطر کودکان و نوجوانان در آینده به سمت افزایش اختلالات بهداشت روان، تشدید انحرافات اخلاقی، مصرف مواد مخدر، خشونت و خودکشی، پیش خواهد رفت. بنابراین ارتقای مهارت های روانی-اجتماعی دانش آموزان یکی از مهمترین راهبردهای پیشگیری و کاهش آسیب های اجتماعی است که با سرمایه گذاری اندک می توان به دستاوردهای بزرگ دست یافت و از هزینه های سنگین درمان، جلوگیری کرد.

مستندات برنامه (قانونی، پژوهشی، راهکارها و برنامه‌های زیرنظام‌ها)

- توصیه هفتم و دوم از بیانیه گام دوم انقلاب توسط مقام معظم رهبری (در خصوص سبک زندگی، معنویت و اخلاق)
- راهکار ۷-۳، ۸-۳ و ۷-۱ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
- برنامه درسی ملی بند ۳-۳ و زیر نظام راهبری و مدیریت تربیتی
- سیاست‌های کلی مبارزه با مواد مخدر و سند جامع پیشگیری از اعتیاد در ظرفیت‌سازی برای توسعه کمی و کیفی برنامه‌ها و خدمات پیشگیرانه در مدارس کشور

فعالیت اول: نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان (نماد)

این برنامه مجموعه‌ای نظام‌یافته از خدمات و برنامه‌ها شامل غربالگری، آموزش و توانمندسازی، و حمایت‌های روانی و اجتماعی دانش‌آموزان در برابر رفتارهای پرخطر، آسیب‌های اجتماعی و جرائم از طریق مداخله به موقع و مؤثر از دوره پیش‌دبستانی تا پایان متوسطه دوم می‌باشد که در چند فاز و با مشارکت ۱۴ دستگاه با محوریت آموزش و پرورش اجرا می‌گردد.

اهداف

اهداف کیفی:

- استقرار نظام جامع مراقبت اجتماعی برای دانش‌آموزان از طریق مشارکت بین بخشی
- گسترش آموزش‌های رشد مدار در جهت پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی
- ایجاد نظام شناسایی دانش‌آموزان آسیب‌پذیر و آسیب‌دیده
- طراحی و توسعه مداخلات مؤثر حمایتی و توانمندسازی برای دانش‌آموزان از طریق استقرار نظام ارجاع مناسب ارائه خدمات و حمایت به دانش‌آموزان
- هم‌افزایی منابع و برنامه‌های نهادها و دستگاه‌های حوزه امور اجتماعی و بسیج ظرفیت مشارکت مردمی و خیریه

اهداف کمی:

خدمات مددکاری و معاضدتی	خدمات تخصصی و مداخله‌ای		انجام شناسایی نشانگان محور و اورژانسی در مدارس		انجام غربالگری پایه		ارائه خدمات ارتقایی به دانش آموزان / والدین / کارکنان		عناوین خدمات
	مدارس تحت پوشش	مدارس تحت- پوشش	دانش آموزان تحت پوشش	مدارس تحت پوشش	دانش آموزان تحت پوشش	مدارس تحت پوشش	دانش آموزان تحت پوشش	مدارس تحت پوشش	دانش آموزان تحت پوشش
۱۰۵,۰۰۰	۱۰۵,۰۰۰	کل دانش- آموزان	۱۰۵,۰۰۰	کل دانش آموزان	۶۵۷۸	۱,۰۰۰,۰۰۰	۶۵۷۸	۱,۰۰۰,۰۰۰	فاز اول سال تحصیلی ۹۹- ۱۳۹۸
۱۰۵,۰۰۰	۱۰۵,۰۰۰	کل دانش- آموزان	۱۰۵,۰۰۰	کل دانش آموزان	۱۳,۴۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۱۳,۴۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	فاز دوم سال تحصیلی ۱۴۰۰- ۱۳۹۹
۱۰۵,۰۰۰	۱۰۵,۰۰۰	کل دانش آموزان	۱۰۵,۰۰۰	کل دانش آموزان	۳۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	فاز سوم سال تحصیلی ۱۴۰۱- ۱۴۰۰

خروجی و آثار مورد انتظار

- کاهش آسیب‌های روانی - اجتماعی
- ارتقای توانمندی‌های روانی - اجتماعی و سلامت روان دانش آموزان و در نتیجه ارتقای نشاط و شادابی در جامعه
- دسترسی مطلوب دانش آموزان به خدمات ارتقایی و تخصصی

دوره تحصیلی مربوط

پوشش جمعیت دانش‌آموزی (۱,۰۰۰,۰۰۰ نفر به صورت پوشش ۱۰۰ درصدی در فاز دوم) در تمام دوره‌های تحصیلی بر اساس غربالگری پایه، شناسایی و تشخیص نشانگان محور و اورژانسی در چارچوب سامانه همگام با پوشش تمام دانش‌آموزان کشور

فرایند و مراحل اجرایی

- آموزش ارتقایی و پیشگیرانه برای مجریان طرح و کارکنان مدرسه و والدین

- آموزش ارتقایی و پیشگیرانه برای تمامی دانش آموزان مدرسه
- اجرای همزمان آزمون‌های غربالگری پایه، چک‌لیست‌ها از طریق سامانه همگام (بخش سامانه جامع مشاوره)
- اجرای شناسایی (نشانگان محور واورژانسی) برای دانش‌آموزان در معرض خطر در مدرسه (توسط مشاور یا مربی منتخب)
- مداخله مختصر مدرسه برای دانش‌آموزان شناسایی شده
- ارجاع دانش‌آموزان شناسایی شده به کمیته نماد منطقه جهت ارجاع درون دستگاہی (هسته‌های مشاوره و مراکز مشاوره و خدمات روان‌شناختی منطقه‌ای و استانی) و ارجاع برون دستگاہی (دستگاه‌های همکار مانند وزارت بهداشت، بهزیستی) از طریق سامانه همگام (بخش سامانه جامع مشاوره)
- ارائه خدمات (تشخیص درمان تخصصی مشاوره‌ای و روان‌شناختی)، مددکاری و حمایتی، معاضدت‌های انتظامی و قضایی درون و برون دستگاہی به دانش‌آموزان ارجاع شده
- بازگشت به مدرسه برای انجام مراقبت، پایش و پیگیری دوره‌ای دانش‌آموزان

مسیر اجرایی طرح نماد

عوامل سهیم و مؤثر و تعیین سهم و نقش آن‌ها

- ایجاد ساختار منسجم در (قالب دبیرخانه برنامه، دفتر مرکزی نماد و گروه‌های تخصصی در سطح ستاد و میز استانی و منطقه‌ای نماد) به‌منظور به اشتراک‌گذاری منابع و ظرفیت‌های مشترک بین ۱۴ دستگاه (آموزش و پرورش، وزارت کشور، قوه قضائیه، سازمان برنامه و بودجه، کمیته امداد امام خمینی (ره)، نیروی انتظامی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان بهزیستی، وزارت تعاون و ...)
- تأمین خدمات درمانی، حمایتی و مددکاری، معاضدتی و حمایت‌های قضایی برای دانش‌آموزان
- ایجاد نظام شناسایی و پیاده‌سازی نظام جامع غربالگری تشخیص و درمان به منظور تقویت عوامل محافظت‌کننده و دیده‌بانی عوامل خطر
- استقرار سامانه جامع مشاوره (نماد) به عنوان بخشی از سامانه همگام آموزش و پرورش و بهره‌گیری از آن در فرایند برنامه نماد

منابع و اعتبارات مورد نیاز

منابع و اعتبارات مورد نیاز طرح از محل اعتبارات آموزش و پرورش و با مشارکت سایر دستگاه‌های ذی‌ربط، تأمین خواهد شد که در گام اول به ۴۲۰ میلیارد ریال اعتبار نیاز می‌باشد. در صورت تأمین اعتبار، بسته در نظر گرفته شده به طور کامل اجرا خواهد شد (غربالگری، آموزش، ارجاع و مداخله از طریق غربالگری پایه‌محور، نشانگان‌محور و اورژانسی) و در صورت عدم تأمین اعتبار، برنامه در تعدادی از مدارس به صورت کامل (۶۵۰۰ مدرسه) و در سایر مدارس بخشی از بسته با توجه به اولویت اجرا می‌گردد. (خدمات اورژانسی)

فعالیت دوم: یاریگران زندگی

مقدمه

«کانون یاریگران زندگی» با هدف استفاده از ظرفیت همه تشکل‌ها و آموزش و مشارکت هم‌تایان و همسالان شکل گرفته و می‌تواند نهضتی فرهنگی برای ارتقاء مهارت‌های دانش‌آموزان و در نتیجه ارتقاء سلامت روانی اجتماعی و کاهش آسیب‌های اجتماعی و پیشگیری از اعتیاد ایجاد نماید.

اهداف

اهداف کمی:

عنوان اقدامات	شاخص	فاز اول سال تحصیلی ۱۳۹۸-۹۹	فاز دوم سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰	فاز سوم سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱
راه اندازی کانون یاریگران زندگی در مدارس (تمامی دوره تحصیلی)	مدرسه	۲۰ درصد مدارس	۶۰ درصد مدارس	۱۰۰ درصد مدارس
عضوگیری فعال کانون یاریگران زندگی از میان دانش آموزان	۵۰ نفر دانش آموز به ازای هر مدرسه / کانون	۱/۰۰۰/۰۰۰	۳/۰۰۰/۰۰۰	۵/۰۰۰/۰۰۰
برگزاری کارگاه‌های آموزشی	یک دوره به ازای هر ۱۰ کانون / مدرسه	۲۰۰۰	۶۰۰۰	۱۰۰۰۰
شبکه‌سازی کانون یاریگران زندگی در مدارس	شبکه	۳۳	۳۳	۳۳
آموزش‌های مهارتی دانش آموزان عضو کانون	یک دوره به ازای هر منطقه	۷۵۰	۷۵۰	۷۵۰

اهداف کیفی:

- هم‌افزایی ظرفیت‌های مدارس کشور به ویژه تشکل‌های رسمی و غیررسمی فعال، برای پیشگیری، کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی به‌ویژه اعتیاد در مدارس و جامعه دانش‌آموزی کشور
- ترویج و ساماندهی فعالیت‌های داوطلبانه، مشارکتی و جامعه‌محور در زمینه پیشگیری اولیه از آسیب‌های اجتماعی به ویژه اعتیاد در بین دانش‌آموزان، والدین و کارکنان
- توانمندسازی کمی و کیفی گروه‌ها و تشکل‌های دانش‌آموزی برای مبارزه با آسیب‌های اجتماعی به‌ویژه اعتیاد در مدارس
- آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی مستمر و هدفمند به‌منظور پرهیز و انزجار از مواد مخدر و ترویج الگوها و رفتارهای سالم در جامعه دانش‌آموزی کشور
- خروجی و آثار مورد انتظار
- توانمندسازی تشکل‌های دانش‌آموزی جهت مبارزه با آسیب‌های اجتماعی به‌ویژه اعتیاد در مدارس
- کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی به‌ویژه اعتیاد در مدارس

دوره تحصیلی مربوط

تمام دوره‌های تحصیلی در مناطق روستایی و شهری به‌صورت مرحله‌ای در طی چند مرحله اجرایی مشمول طرح خواهد شد.

فرایند و مراحل اجرایی

- ابلاغ دستورالعمل به مناطق تابعه، تعیین مدارس مجری، برگزاری جلسه هماهنگی در سطح استان‌ها، آغاز تشکیل کانون در مدارس منتخب در ۲۰٪ مدارس کشور در فاز اول و عضوگیری کانون
- ظرفیت‌سازی برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای کانون‌ها در سطح مناطق و مدارس، توانمندسازی دانش‌آموزان، والدین و کارکنان در مدارس مجری طرح، حمایت از فعالیت‌های کانون یاریگران زندگی در مناطق و مدارس
- شبکه‌سازی راه‌اندازی سامانه وب‌سایت کانون یاریگران زندگی در استان، تشکیل بانک اطلاعات کانون یاریگران زندگی در استان، برگزاری جلسات قطبی و منطقه‌ای کانون یاریگران زندگی

- هویت بخشی طراحی و اعطاء کارت عضویت کانون یاریگران زندگی، اهدای کلاه و حمایل کانون یاریگران زندگی، اختصاص فضای اداری مناسب در استان و مناطق تابعه جهت برگزاری جلسات فعالیت‌های ستاد اعضای کانون یاریگران زندگی
- ترویج برگزاری نمایشگاه و جشنواره دستاوردهای کانون یاریگران زندگی در سطح استانی، منطقه‌ای و ملی * تجلیل از برترین کانون یاریگران زندگی در قالب جشنواره نوجوان سالم، برگزاری همایش ملی استانی کانون یاریگران زندگی، مستندسازی و انتشار دستاوردهای کانون یاریگران زندگی

عوامل سهیم و مؤثر و تعیین سهم و نقش آنها

الف) برون بخشی: ستاد مبارزه با مواد مخدر / کمیسیون فرهنگی اجتماعی شورای اسلامی
 ب) درون بخشی: ظرفیت سازمان دانش آموزی / تشکل‌های دانش آموزی در مدارس / شورای دانش آموزی / ظرفیت اداره کل فرهنگی و هنری (کانون‌های فرهنگی تربیتی) / مشاوران / دبیران / معلمان / مدیران / کارکنان مدارس

منابع و اعتبارات مورد نیاز

سال تحصیلی	۱۳۹۸-۹۹	۱۳۹۹-۴۰۰	۱۴۰۰-۱۴۰۱
اعتبار پیش‌بینی شده (میلیارد ریال)	۳۰۰	۶۰۰	۱۲۰
اعتبار محقق شده (میلیارد ریال)	۱۴۰	-	-

شاخص‌های پایش و ارزشیابی

- سنجش شاخص‌های عملکردی براساس میزان دستیابی به اهداف اجرایی کوتاه مدت و اثربخش:
- تعداد دانش‌آموزان، معلمان، کارکنان و والدین و مدارس تحت پوشش مداخلات ارتقایی (آموزش‌های ارتقایی و پیشگیرانه) در سامانه نماد
 - تعداد کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی و کیفیت اجرای آموزش‌های برگزار شده برای مشاوران و مربیان منتخب مدارس مدارس تحت پوشش نماد
 - میزان کیفیت اجرای مداخلات حمایتی (مددکاری) و معاضدتی در سامانه نماد
 - تعداد دانش‌آموزان و مدارس تحت پوشش فعالیت کانون یاریگران زندگی

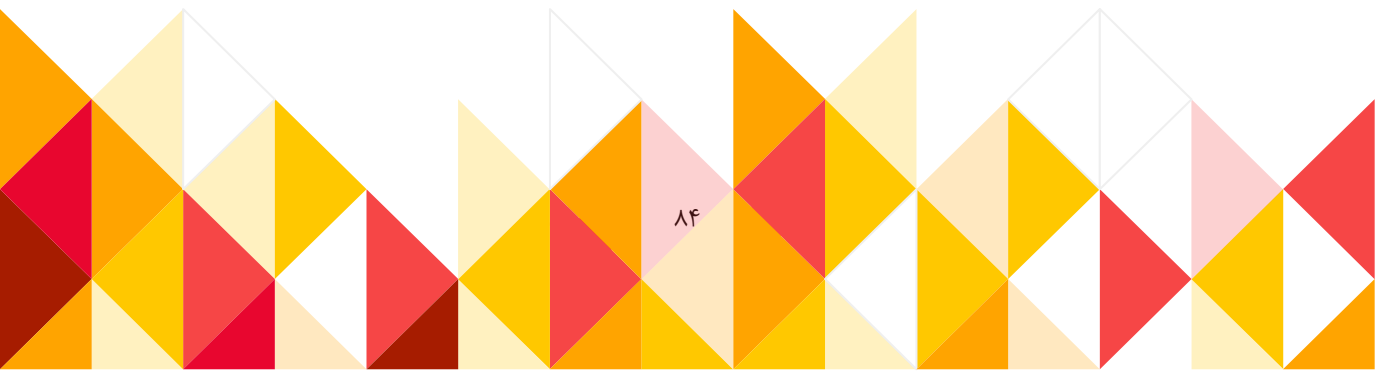
- تعداد دوره‌های آموزشی اجرا شده برای دانش‌آموزان و مربیان عضو کانون یاریگران زندگی
- تعداد و میزان کیفیت برگزاری نمایشگاه‌ها و جشنواره دستاوردهای کانون یاریگران زندگی
- میزان کاهش آسیب‌های روانی- اجتماعی، ارتقای توانمندی‌های روانی- اجتماعی و سلامت روان دانش‌آموزان و دسترسی مطلوب آنان به خدمات ارتقایی و تخصصی

طرح آجر به آجر

فرایند جمع‌سپاری و گسترش مشارکت‌های مردمی

بیان مسئله

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، در پاسخ به نیازهای زمان و مبتنی بر فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی برای دستیابی به آموزش و پرورش در طراز جمهوری اسلامی ایران، تدوین و تصویب شده است. زیرنظام «تأمین فضا، تجهیزات و فناوری» یکی از شش زیرنظام اصلی نظام تربیت رسمی عمومی است که مأموریت تأمین، اصلاح و ایجاد تحول در حوزه فضا، تجهیزات و فناوری در آموزش و پرورش را عهده‌دار است. با عنایت به بند (۳) اهداف و بند (۷) سیاست‌های اجرایی برنامه زیرنظام «تأمین فضا، تجهیزات و فناوری» که بر جذب مشارکت حداکثری سازمان‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی و کمک‌های مردمی و تنوع بخشی و توسعه روش‌های مشارکت خیرین و نهادهای دولتی و غیردولتی در جهت طراحی، ساخت، مقاوم‌سازی و تجهیز و نگهداری فضاهای آموزشی، تربیتی و ورزشی تأکید دارند و نیز سیاست مقام عالی وزارت مبنی بر اینکه "موضوع توسعه مشارکت گسترده خیرین بسیار اهمیت دارد. ما باید به گونه‌ای عمل کنیم که ۲۰ هزار میلیارد تومان را در این مسیر هدف‌گذاری کنیم و تغییر محسوسی را در جریان ساخت و ساز فضای آموزشی ایجاد کنیم"، و با توجه به اهمیت موضوع جذب مشارکت‌های مردمی، طرح اجرایی تحولی آجر به آجر در دستور کار سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس قرار گرفت.

جریان خیرین مدرسه ساز به عنوان یک جریان بالنده فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی در دهه های اخیر بیش از ۳۰ درصد از اعتبارات ساخت و ساز مدارس کشور را تأمین کرده است. این جریان نیکوکاری، بیشتر بر کمک‌ها و مشارکت‌های مردم توانمند و دارای توانایی مالی استوار است. سؤال مورد توجه در این بسته تحولی آن است که چگونه می‌توان ضمن استمرار و حمایت از جریان اثربخش و سازنده خیرین مدرسه ساز، زمینه گسترش و مردمی‌تر کردن آن را فراهم آورد و با جذب کمک‌های خیرین و مردمی و جمع‌آوری قطره قطره اعانات مردم سیل جدیدی راه انداخت و بر بالندگی بیشتر آن افزود؟

اهمیت و ضرورت

روند تعهدات خیرین مدرسه‌ساز طی دو دهه اخیر در شکل ۱ نمایش داده شده است. روند رو به رشد سال‌های اخیر نتیجه سرمایه‌گذاری بیست ساله وزارت آموزش و پرورش در حوزه خیرین است، و استمرار و ارتقای این روند از استراتژی‌های حوزه مشارکت‌های مردمی است. اما به منظور استفاده از فرصت‌های موجود نیاز به اضافه شدن استراتژی جدید و تحولی در حوزه مشارکت‌های مردمی احساس می‌شود.

شکل ۱: روند تعهدات خیرین مدرسه‌سازی طی دو دهه اخیر

این استراتژی جدید مبتنی بر مفهوم تأمین مالی جمعی (Crowdfunding) است و بر توجه به کمک‌های خرد مردمی تمرکز دارد. تأمین مالی جمعی یک روش ابتکاری است که در آن، مردم طی یک حرکت دسته جمعی به منظور تأمین بودجه مورد نیاز برای راه‌اندازی یک پروژه جدید، حمایت از کسب و کارهای نوپا و همچنین مشارکت در فعالیت‌های خیریه، اقدام به جمع‌آوری سرمایه حاصل از تجمیع منابع مالی خرد یا متوسط می‌کنند. آغاز دوره بلوغ تأمین مالی جمعی و روند تکاملی آن در نتیجه بهره‌گیری از پتانسیل اینترنت حاصل شده است. استفاده از این رویکرد در طراحی فعالیت‌های خیریه، به افزایش مشارکت‌های مردمی کمک کرده و سطح گسترده‌تری از جامعه را درگیر امر خطیر مدرسه‌سازی می‌نماید. مشارکت‌های دسته جمعی ریشه عمیقی در فرهنگ ما دارد و آیین‌هایی مانند گل‌ریزان بخشی از تاریخ بزرگ ایرانیان است. اعتقاد به قدرت جمع در زبان و ادبیات ما حضوری پررنگ دارد.

به این ترتیب در بسته اجرایی تحولی آجر به آجر، استراتژی گسترش مشارکت‌های خرد مردمی در نوسازی مدارس مورد نظر است. لازمه این امر در گام اول فرهنگ‌سازی و دغدغه مند ساختن نسل‌های مختلف در حوزه مدرسه‌سازی می‌باشد. رویکرد فرهنگی - تربیتی یکی از نکات مورد توجه در سند تحول آموزش و پرورش بوده و فراهم‌سازی زمینه تربیت‌پذیری کودکان متناسب با اقتضات فرهنگی ایرانی - اسلامی در تمامی فعالیت‌های آموزش و پرورش باید مورد توجه قرار گیرد^{۱۳}. در این مسیر استفاده از ظرفیت‌های مختلف رسانه‌ها از جمله فضای مجازی محور تدوین راهکارها و اقدامات قرار گرفته است.

با توسعه فضای مجازی و ظهور فناوری‌های ارتباطی نوین اعم از رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی، ارتباط خیریه‌ها با ذی‌نفعان خود ابعاد جدیدی به خود گرفته است. تحقیقات جهانی

^{۱۳} به نقل از دکتر مهدی نوید ادهم، دبیرکل شورای عالی آموزش و پرورش

نشان می‌دهد خیریه‌ها ۴۳ درصد از کمک‌هایشان را از طریق شبکه اجتماعی فیس‌بوک دریافت می‌کنند. همچنین کمک‌رسانی از طریق توئیتر به ۱۵ درصد و در اینستاگرام به ۴۴ درصد در سال‌های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ رسیده است. بر اساس آخرین نتایج طرح آمارگیری برخورداری خانوارها و استفاده افراد از فناوری اطلاعات و ارتباطات مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۶، ضریب نفوذ اینترنت بین خانوارهای ایرانی ۷۲٫۸ درصد است. از تعداد کل کاربران اینترنت شش سال و بیشتر (بر اساس گزارش مرکز آمار بالغ بر ۴۷ میلیون نفر) ۷۰٫۵ درصد در شبکه‌های اجتماعی شرکت دارند. در آمارها غیر رسمی جدید افزایش قابل توجهی از این ارقام را گزارش شده است. از نگاه اقتصادی، بر اساس گزارش اقتصادی سالیانه شاپرک در سال ۱۳۹۷، از مجموع ۲۱٫۷۶۶ ابزار الکترونیکی تراکنش مالی ۱۱٫۱۴ درصد سهم ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی است که این مقدار ۹٫۲۹ درصد (معادل ۲٫۸۸۴ هزار میلیارد ریال) از مبلغ کل تراکنش‌های الکترونیکی را شامل می‌شود. این موضوع به معنای وجود پتانسیل بالایی در فضای مجازی برای دسترسی و اثرگذاری بر مخاطبان در ایران وجود دارد. رادیو و تلویزیون (اعم از شبکه‌های سراسری و استانی) نیز به عنوان رسانه‌های پر مخاطب اثرگذاری منحصر به فردی بر گروه‌های مختلف مخاطبان دارد. ظهور بسترهای نمایش درخواستی (VOD) مانند فیلمو، نماوا و ... نیز فرصت مناسبی برای دسترسی و اثرگذاری بر مخاطبان را فراهم کرده‌اند.

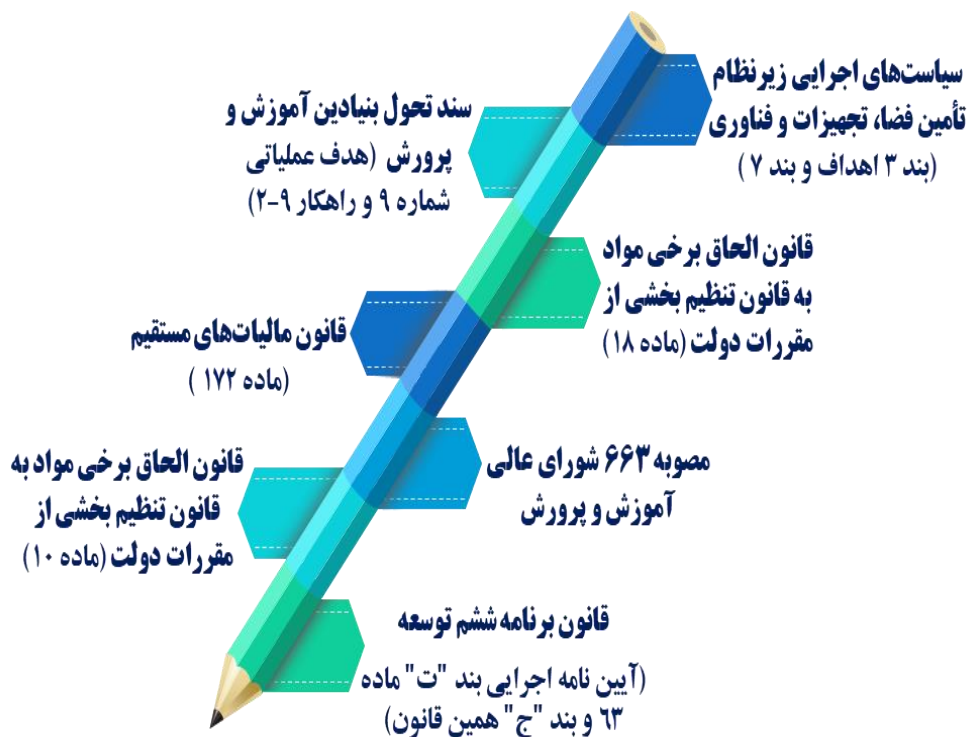
به منظور تدوین برنامه استفاده از ظرفیت‌های رسانه‌ها باید سه عامل اساسی مورد توجه قرار گیرد: مخاطب، رسانه/پلتفرم و محتوا. مخاطبان را می‌توان بر اساس متغیرهای مختلفی اعم از حقیقی/حقوقی، جنسیت، سطح تحصیلات، طبقه اجتماعی، سن و ... دسته‌بندی نمود. بر اساس یک دسته‌بندی سنی (برگرفته از نتایج آخرین سرشماری نفوس و مسکن کشور)، نسل Z یعنی افراد ۱۴ تا ۲۴ ساله ۱۱٫۸۵۱٫۸۷۶ نفر، نسل هزاره یا Y یعنی افراد ۲۵ تا ۳۹ ساله ۲۳٫۸۳۹٫۶۴۴ نفر، نسل X یعنی افراد ۴۰ تا ۵۴ ساله ۸٫۷۶۴٫۹۱۹ نفر، افراد ۵۵ تا ۷۳ ساله ۸٫۷۸۲٫۲۵۵ نفر و در نهایت افراد ۷۵ ساله و بیشتر ۱٫۹۸۲٫۴۲۹ نفر از هرم جمعیتی کشور را تشکیل می‌دهند. مسلماً هر یک از این افراد انگیزه‌های متفاوتی در کمک به خیریه‌ها دارند. همچنین سبد مصرف رسانه‌ها ی هر نسل با نسل دیگر متفاوت است. بنابراین در تنظیم برنامه‌های ارتباطی برای نسل‌های مختلف، توجه به رسانه‌های تأثیر گذار بر هر نسل و نوع محتوای اثرگذار بر آن‌ها باید مورد توجه قرار گیرد.

به این ترتیب استراتژی تحولی توسعه مشارکت‌های مردمی، با عنوان طرح اجرایی تحولی آجر به آجر مبتنی بر فرهنگ‌سازی و استفاده از رویکرد جمع‌سپاری و مشارکت گروهی در امر مدرسه‌سازی و استفاده از ظرفیت‌های مختلف رسانه‌ها ی است. پیاده‌سازی این استراتژی

مستلزم برنامه‌ریزی هدفمند و هوشمندانه است و در این بسته اجرایی تحولی با در نظر گرفتن ابعاد مختلف تأثیرگذار بر این موضوع تلاش شده است تا برنامه‌ای جامع ارائه شود.

مستندات برنامه

امر مشارکت‌های مردمی در اسناد و قوانین متعدد بالادستی مورد توجه قرار گرفته است که شکل زیر به آن‌ها اشاره شده است. مشروح بخش‌های مربوط به این اسناد و قوانین، در گزارش پشتیبان بسته اجرایی تحولی ارائه شده است.

اهداف

بسته اجرایی تحولی آجر به آجر مبتنی بر هدف عمده زیر طراحی شده است:

فرهنگ‌سازی امر مدرسه‌سازی و توسعه مشارکت‌های مردمی

اهداف فرعی بسته به شرح زیر است:

در پایان سال ۱۳۹۹ انتظار می‌رود با استفاده از تمام روش‌های جلب مشارکت، میزان ۴۰ درصد رشد (تعهد ۲۱۹۶ میلیارد تومان) در منابع جذب شده از محل مشارکت‌های مردمی نسبت به سال قبل صورت پذیرد. همچنین انتظار می‌رود در پایان سال ۱۴۰۰، منابع جذب شده از محل مشارکت‌های مردمی نسبت به سال ۱۳۹۹ رشد ۶۰ درصدی (رسیدن به تعهد ۳۴۳۵ میلیارد تومان) را داشته باشد.

هدف‌گذاری کمی به تفکیک استان‌ها

میزان تعهد سال ۱۴۰۰ (میلیون ریال)	میزان تعهد سال ۱۳۹۹ (میلیون ریال)	استان
۲,۲۰۰,۰۰۰	۱,۴۰۰,۰۰۰	آذربایجان شرقی
۱,۱۰۰,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰	آذربایجان غربی
۳۵۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	اردبیل
۲,۶۰۰,۰۰۰	۱,۶۰۰,۰۰۰	اصفهان
۱,۸۴۰,۰۰۰	۱,۱۵۰,۰۰۰	البرز
۶۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	ایلام
۸۵۰,۰۰۰	۵۵۰,۰۰۰	بوشهر
۴,۷۰۰,۰۰۰	۲,۹۵۰,۰۰۰	تهران
۲۸۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰	چهارمحال و بختیاری
۴۵۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	خراسان جنوبی
۲,۶۰۰,۰۰۰	۱,۶۰۰,۰۰۰	خراسان رضوی

۲۸۰،۰۰۰	۱۸۰،۰۰۰	خراسان شمالی
۳،۲۰۰،۰۰۰	۲،۰۰۰،۰۰۰	خوزستان
۲۴۰،۰۰۰	۱۵۰،۰۰۰	زنجان
۴۰۰،۰۰۰	۳۰۰،۰۰۰	سمنان
۱،۸۰۰،۰۰۰	۱،۳۰۰،۰۰۰	سیستان و بلوچستان
۲،۰۰۰،۰۰۰	۱،۳۰۰،۰۰۰	فارس
۴۵۰،۰۰۰	۲۵۰،۰۰۰	قزوین
۶۰۰،۰۰۰	۳۵۰،۰۰۰	قم
۲۴۰،۰۰۰	۱۵۰،۰۰۰	کردستان
۱،۶۰۰،۰۰۰	۱،۰۰۰،۰۰۰	کرمان
۷۵۰،۰۰۰	۵۰۰،۰۰۰	کرمانشاه
۲۴۰،۰۰۰	۱۵۰،۰۰۰	کهگیلویه و بویراحمد
۴۵۰،۰۰۰	۳۰۰،۰۰۰	گلستان
۳۰۰،۰۰۰	۲۵۰،۰۰۰	گیلان
۴۵۰،۰۰۰	۳۵۰،۰۰۰	لرستان
۶۴۰،۰۰۰	۴۰۰،۰۰۰	مازندران
۶۵۰،۰۰۰	۴۰۰،۰۰۰	مرکزی
۱،۳۰۰،۰۰۰	۸۵۰،۰۰۰	هرمزگان
۶۴۰،۰۰۰	۴۰۰،۰۰۰	همدان
۵۵۰،۰۰۰	۳۵۰،۰۰۰	یزد
۳۴،۳۵۰،۰۰۰	۲۱،۹۶۰،۰۰۰	مجموع

خروجی و آثار مورد انتظار

طی دوره برنامه‌ریزی ضمن تحقق هدف کمی ارائه شده، با توجه به نوع برنامه‌های پیشنهادی، خروجی‌های زیر تولید خواهد شد:

ردیف	نوع برنامه	خروجی تولید شده
۱	تولید و انتشار محتوا در رسانه‌های مختلف	آیتم‌های تصویری، صوتی و اقلام چاپی
۲	برگزاری رویداد	گزارش برگزاری و میزان جلب مشارکت
۳	سازمان‌دهی	تشکیل کمیته یا کارگروه و گزارش عملکرد
۴	توانمندسازی	گزارش پیاده سازی برنامه توانمندسازی
۵	برنامه‌ریزی	سند برنامه‌ریزی

همچنین با توجه به اینکه بخش مهمی از برنامه مربوط به فرهنگ‌سازی است آثار زیر در سطح جامع انتظار می‌رود:

- اولویت‌دار شدن سهم مشارکت در امر مدرسه‌سازی به عنوان یک فرهنگ عمومی در سبب مشارکت‌های خیریه آحاد مختلف مردم
- اعتماد سازی و جلب توجه ایرانیان خارج کشور
- تقویت شبکه خیرین مدرسه‌ساز

شمولیت برنامه

مطابق برنامه ریزی های انجام شده تحقق اهداف این برنامه وابسته به مشارکت فعال این ارکان است: جامعه خیرین مدرسه ساز، ادارات نوسازی استان ها، مجامع خیرین مدرسه ساز در سراسر کشور، اداره کل آموزش و پرورش استان ها

برنامه عملیاتی

در جدول زیر راهکارها و برنامه عملیاتی مربوط به اهداف مورد نظر به همراه برنامه زمانی ارائه شده است. برنامه های ارائه شده با توجه به اقدامات طراحی شده و گام های اجرایی خود در بازه زمانی مشخص پیاده خواهند شد. با توجه به ماهیت بسته اجرایی تحولی آجر به آجر، راهکارها و برنامه عملیاتی به گونه ای تدوین شده است که در بازه زمانی مورد نظر، ضمن توجه به مخاطبان هدف (اعم از خیرین فعلی، سازمان های دولتی و خصوصی، گروه های جهادی و گروه های مختلف سنی به عنوان مخاطب عام) و رسانه های تأثیرگذار بر هر دسته از مخاطبان، در مراحل مختلف منجر به مشارکت اقدامات متناسب صورت پذیرد. این مراحل عبارتند از: قرار گرفتن در معرض پیام، جلب توجه و جلب اعتماد، پذیرش و مشارکت (اعم از مالی، معنوی و ...)

هدف	راهکار	برنامه عملیاتی	برنامه زمانی	
			اقدام قابل تحویل	مدت
۱- فرهنگ سازی توجه به مدرسه سازی در میان اقشار مختلف مردم و جلب مشارکت آن ها	۱-۱- راه اندازی سامانه مردمی توسعه مدارس و معرفی آن به عنوان درگاه اصلی دریافت مشارکت	۱-۱-۱- تکمیل و رونمایی از سامانه مردمی توسعه مدارس	سامانه مردمی توسعه مدارس - گزارش مشارکت	۳ ماه
		۱-۱-۲- معرفی و تبلیغ سامانه در رسانه های مختلف	گزارش	۳ ماه
		۱-۱-۳- طراحی و رونمایی از اپلیکیشن مربوط به سامانه مردمی توسعه مدارس	اپلیکیشن توسعه مدارس	۴ ماه
		۱-۱-۴- مذاکره و همکاری با پلتفرم های پرداخت (مانند آپ) برای تسهیل کمک های مردمی	توافقنامه همکاری دوطرفه	۲ ماه
		۱-۲-۱- راه اندازی و فعالیت مستمر در شبکه های مختلف مجازی	گزارش ماهانه فعالیت در فضای مجازی	مستمر
۲-۱- فعالیت مؤثر در رسانه های اجتماعی متناسب با گروه های مختلف مخاطب		(این برنامه و اقدامات مربوط به آن در تمام دوره برنامه ریزی به صورت مستمر پیاده خواهد شد.)		

هدف	راهکار	برنامه عملیاتی	اقدام قابل تحویل	برنامه زمانی	
				مدت	تاریخ شروع
۳-۱- حضور گسترده و پیوسته در رسانه های مختلف (دیداری، شنیداری و مکتوب) همراه با برنامه ریزی محتوایی متناسب با انگیزه نسل های مختلف	۱-۲-۲- راه اندازی کمپین های مختلف با محوریت افراد مشهور مورد توجه گروه های مختلف مخاطب و نشر آن ها از طریق رسانه های مختلف (اعم از تبلیغات محیطی و سایر رسانه ها)	گزارش ماهانه اثربخشی کمپین ها	مستمر	(این برنامه و اقدامات مربوط به آن در تمام دوره برنامه ریزی به صورت مستمر پیاده خواهد شد.)	
	۱-۳-۱- تولید و انتشار محتوا به منظور فرهنگ سازی در سطح کودکان و نوجوانان از طریق رسانه های اجتماعی، تلویزیون و بسترهای نمایش درخواستی (VOD)	برنامه تصویری	مستمر	(این برنامه و اقدامات مربوط به آن در تمام دوره برنامه ریزی به صورت مستمر پیاده خواهد شد.)	
	۱-۳-۲- پیاده سازی طرح فلک مهربانی در مدارس سراسر کشور	گزارش برگزاری و میزان مشارکت	مستمر	اردیبهشت ۱۳۹۹	
	۱-۳-۳- برگزاری و مشارکت در مسابقات، جشنواره ها و نمایشگاه ها با هدف فرهنگ سازی و دریافت مشارکت های مردمی (مانند عکس، فیلم، استندآپ و ...)	گزارش برگزاری و میزان جلب مشارکت	مستمر	(این برنامه و اقدامات مربوط به آن در تمام دوره برنامه ریزی به صورت مستمر پیاده خواهد شد.)	
	۱-۴-۳- تولید محتوا سرگرم کننده با محوریت طنز (تاک شو) در بسترهای نمایش درخواستی (VOD)	برنامه تصویری	۱۴ ماه	مرداد ۱۳۹۹	
	۱-۵-۳- تولید و انتشار محتوا به منظور فرهنگ سازی در بستر رادیو و تلویزیون	برنامه تصویری و صوتی	مستمر	(این برنامه و اقدامات مربوط به آن در تمام دوره برنامه ریزی به صورت مستمر پیاده خواهد شد.)	
	۱-۶-۳- برگزاری تورهای مدرسه سازی با مشارکت سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	گزارش برگزاری	۱۳ ماه	شهریور ۱۳۹۹	
	۱-۷-۳- حضور مشارکتی در کنسرت های موسیقی با هدف فرهنگ سازی و جلب کمک های مردمی	گزارش برگزاری و میزان جلب مشارکت	مستمر	(این برنامه و اقدامات مربوط به آن در تمام دوره برنامه ریزی به صورت مستمر پیاده خواهد شد.)	

هدف	راهکار	برنامه عملیاتی	اقدام قابل تحویل	برنامه زمانی		
				مدت	تاریخ شروع	
		۱-۳-۸- تولید موسیقی خاص نوسازی مدارس با هدف هویت بخشی به کمپین آجر به آجر	فایل موسیقی	۴ ماه	مرداد ۱۳۹۹	
	۱-۴-۴- استفاده مؤثر از ظرفیت‌های استانی در جلب مشارکت های مردمی	۱-۴-۱- برگزاری رویدادهای فرهنگی به صورت محلی با محوریت مدرسه‌سازی و برگزاری تأمین مالی جمعی (Crowdfunding)	گزارش برگزاری و میزان جلب مشارکت	۱۲ ماه	مهر ۱۳۹۹	
		۱-۴-۲- برنامه ریزی تهیه برش‌های استانی بسته اجرایی تحولی	سند برنامه‌ریزی استانی و گزارش جذب مشارکت	۳ ماه	فروردین ۱۳۹۹	
۲- جلب مشارکت شرکت‌ها و سازمان‌های خصوصی و دولتی در امر مدرسه‌سازی	۱-۲- نگاه صنفی به جلب مشارکت های مسئولیت اجتماعی بخش خصوصی	۱-۲-۱- تشکیل کارگروه بانک‌ها و موسسات اعتباری	گزارش تشکیل و مصوبات کارگروه	۱ ماه	خرداد ۱۳۹۹	
		۲-۱-۲- برنامه ریزی برای استفاده از ظرفیت اصناف مختلف (مانند پزشکان، کسبه بازار و ...) برای جلب مشارکت	سند برنامه‌ریزی	۳ ماه	اردیبهشت ۱۳۹۹	
		۲-۱-۳- تشکیل کارگروه مرتبط به منظور شناسایی، نحوه ارتباط و جذب منابع مالی بخش خصوصی	گزارش تشکیل و مصوبات کارگروه	۱ ماه	اردیبهشت ۱۳۹۹	
			۲-۱-۴- تفاهم‌نامه وزارتین صمت و آموزش و پرورش برای تأسیس دفتر همکاری‌های مشترک و توسعه فرهنگ مشارکت در امر مدرسه‌سازی	تفاهم‌نامه	۲ ماه	خرداد ۱۳۹۹
		۲-۲- رایزنی با دولت برای جلب مشارکت مسئولیت اجتماعی سازمان های دولتی	۲-۲-۱- طراحی بسته مشارکت سازمانی برای سازمان‌های بخش دولتی	کاتالوگ جلب مشارکت سازمانی	۲ ماه	اردیبهشت ۱۳۹۹
			۲-۲-۲- تشکیل کارگروه جلب مشارکت سازمان‌های دولتی	گزارش تشکیل و مصوبات کارگروه	۱ ماه	اردیبهشت ۱۳۹۹
		۲-۲- حضور فعال در مجامع، نمایشگاه‌ها و ... برای جذب کمک‌های خیرین حقوقی	۲-۲-۱- ایجاد دبیرخانه دائمی در سازمان برای پیگیری امور نمایشگاه‌های بین‌المللی	گزارش تشکیل و مصوبات دبیرخانه	۱ ماه	خرداد ۱۳۹۹
			۲-۲-۲- انعقاد تفاهم‌نامه با نمایشگاه‌های بین‌المللی و تمهید مقدمات برای ایجاد غرفه خیرین در نمایشگاه‌های صنوف مختلف.	تفاهم‌نامه	۳ ماه	خرداد ۱۳۹۹

هدف	راهکار	برنامه عملیاتی	اقدام قابل تحویل	برنامه زمانی	
				مدت	تاریخ شروع
		۲-۳-۳- حضور پرننگ در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران	گزارش حضور	۱ ماه	زمان تشکیل نمایشگاه در سال ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰
۳- حمایت‌های ایرانیان خارج کشور	۳-۱- جلب اعتماد و مشارکت ایرانیان مقیم خارج کشور از طریق تولید محتوا و انتشار در فضای مجازی و سایر بسترهای رسان‌ها ی مناسب	۳-۱-۱- فعالیت موثر در رسانه‌های اجتماعی مورد توجه ایرانیان خارج کشور (تولید محتوا به زبان انگلیسی)	گزارش ماهانه فعالیت در فضای مجازی	مستمر	(این برنامه و اقدامات مربوط به آن در تمام دوره برنامه ریزی به صورت مستمر پیاده خواهد شد.)
		۳-۱-۲- برگزاری همایش خیرین خارج از کشور (در یکی از کشورهای همسایه)	گزارش برگزاری و میزان جلب مشارکت	۶ ماه	زمان مناسب با توجه به شرایط جاری و انجام راینی‌ها مشخص خواهد شد.
	۳-۱-۳- برگزاری تورهای مدرسه‌سازی برای ایرانیان خارج کشور	گزارش برگزاری	۱۰ ماه	آذر ۱۳۹۹	
	۳-۱-۳- برگزاری کمپین در رسانه‌های اجتماعی با محوریت ایرانیان خارج کشور	گزارش ماهانه برگزاری	مستمر	(این برنامه و اقدامات مربوط به آن در تمام دوره برنامه ریزی به صورت مستمر پیاده خواهد شد.)	
	۳-۲- ایجاد ساز و کار لازم در سازمان برای جلب مشارکت ایرانیان خارج از کشور	گزارش تشکیل و مصوبات شورا	۱ ماه	اردیبهشت ۱۳۹۹	
	۳-۲-۳- ایجاد دبیرخانه دائمی خیرین مدرسه‌ساز ایرانیان خارج از کشور در سازمان	گزارش تشکیل و عملکرد دبیرخانه	۱ ماه	خرداد ۱۳۹۹	
۴- ایجاد شبکه داوطلبان مدرسه‌ساز	۴-۱- همکاری نزدیک با گروه‌های جهادی مدرسه‌ساز	۴-۱-۱- تشکیل کارگروه دانشجویان جهادگر مدرسه‌ساز (بر اساس الگوی موفق زنده‌یاد علی‌مرادی)	گزارش تشکیل و عملکرد کارگروه	۱ ماه	خرداد ۱۳۹۹
		۴-۱-۲- تشکیل کارگروه جوانان و موسسات خیریه مدرسه‌ساز	گزارش تشکیل و عملکرد کارگروه	۱ ماه	تیر ۱۳۹۹
	۴-۱-۳- تعریف فعالیت‌های مشترک با گروه‌های جهادی مدرسه‌ساز	فهرست فعالیت‌ها	۲ ماه	اردیبهشت ۱۳۹۹	
	۴-۱-۴- شناسایی سایر گروه‌های جهادی فعال و	سند برنامه‌ریزی	۳ ماه	فروردین ۱۳۹۹	

هدف	راهکار	برنامه عملیاتی	اقدام قابل تحویل	برنامه زمانی	
				مدت	تاریخ شروع
۵- حفظ و توسعه شبکه خیرین مدرسه‌ساز	۲-۴- خلق هویت داوطلب مدرسه ساز	۱-۲-۴- برگزاری رویدادهای فرهنگی به منظور گسترش شبکه داوطلبان مدرسه ساز	گزارش برگزاری و نتایج آن	۱۲ ماه	مهر ۱۳۹۹
			دستورالعمل هویت بخشی به داوطلبان مدرسه‌ساز	۳ ماه	تیر ۱۳۹۹
	۱-۵- تکریم و پاسداشت خیرین مدرسه ساز	۱-۱-۵- تکریم خیرین در سازمان و استان‌ها	گزارش فعالیت‌ها و نتایج حاصله	مستمر	(این برنامه و اقدامات مربوط به آن در تمام دوره برنامه ریزی به صورت مستمر پیاده خواهد شد.)
			گزارش فعالیت‌ها و نتایج حاصله	مستمر	(این برنامه و اقدامات مربوط به آن در تمام دوره برنامه ریزی به صورت مستمر پیاده خواهد شد.)
			انتشار کتاب، تولید سردیس و گزارش سایر فعالیت‌ها	مستمر	(این برنامه و اقدامات مربوط به آن در تمام دوره برنامه ریزی به صورت مستمر پیاده خواهد شد.)
	۲-۵- تقویت ارکان تأثیرگذار در امر جلب مشارکت‌ها در کل کشور	۱-۲-۵- تقویت واحد مشارکت‌ها در کل کشور (۳۱ استان)	گزارش عملکرد	مستمر	(این برنامه و اقدامات مربوط به آن در تمام دوره برنامه ریزی به صورت مستمر پیاده خواهد شد.)
			گزارش عملکرد	مستمر	(این برنامه و اقدامات مربوط به آن در تمام دوره برنامه ریزی به صورت مستمر پیاده خواهد شد.)
		۲-۲-۵- تقویت شورای هماهنگی مناطق ۶ گانه			

برنامه زمانی		اقدام قابل تحویل	برنامه عملیاتی	راهکار	هدف
تاریخ شروع	مدت				
(این برنامه و اقدامات مربوط به آن در تمام دوره برنامه ریزی به صورت مستمر پیاده خواهد شد.)	مستمر	گزارش عملکرد	۵-۲-۳- تقویت جایگاه بانوان خیر مدرسه‌ساز کشور		

عوامل سهیم و مؤثر و تعیین سهم و نقش آن‌ها

در زیرنظام تأمین فضا، تجهیزات و فناوری، سهم و نقش عوامل مؤثر برون سازمانی مشخص شده است. عوامل مرتبط با بسته اجرایی تحولی آجر به آجر به شرح زیر است:

مرکز آمار

- همکاری و مساعدت در خصوص تحویل لایه‌های جمعیتی و اطلاعاتی و سایر موارد مورد نیاز
- مجامع خیرین مدرسه ساز شهرستان ها، استان ها و کشور
- فرهنگ سازی و جذب خیرین برای ساخت، توسعه و تجهیز فضاهای آموزشی، تربیتی و ورزشی

رسانه

- فرهنگ سازی در خصوص خیرین مدرسه ساز و انتشار فعالیت‌های نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور در خصوص توسعه عدالت آموزشی
- فرهنگ و ارتقای دانش فنی خانواده‌ها، معلمان و دانش آموزان در زمینه حفظ و نگهداری فضا، تجهیزات و فناوری

منابع و اعتبارات مورد نیاز

- منابع و اعتبارات این بسته از دو منبع زیر تأمین می‌شود:
- اعتبارات هزینه‌ای مربوط به فعالیت تکریم خیرین مدرسه‌ساز سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور
- برنامه‌های مرتبط با تکریم خیرین اعم از رویدادها، همایش‌ها و ... از این منبع تأمین می‌شود.

- منابع فصل هفتم سایر قراردادهای مرتبط با اهداف طرح «تکمیل فضاهای آموزشی نیمه تمام که ۵۰ درصد آن توسط خیرین تأمین شده باشد» سایر برنامه‌های سند از این منبع تأمین می‌شود.

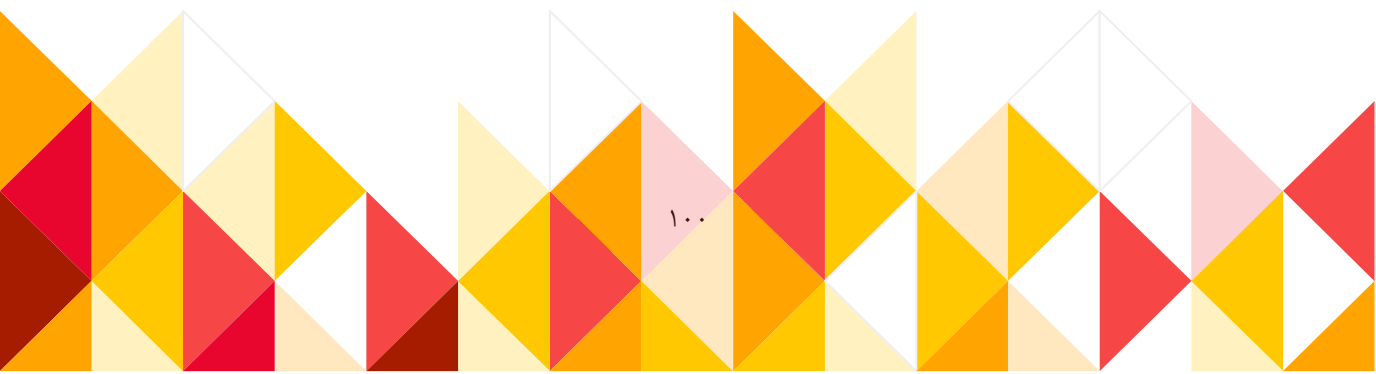
شاخص‌های پایش و ارزیابی

با توجه به هدف کمی ارائه شده (میزان جلب مشارکت مردمی)، شاخص پیشنهادی برای پایش و ارزیابی میزان مشارکتهای جذب شده می‌باشد.

مدرسه انطباقی و مداخلات به هنگام طلایی

یکی از آرمان‌های نظام تعلیم و تربیت حرکت در مسیر مدارس ترکیبی و انطباقی با حضور تمام دانش‌آموزان است. مدارس ترکیبی مدارسی هستند که می‌توانند گروه‌های متفاوت دانش‌آموزان اعم از دانش‌آموزان عادی، با نیازهای ویژه و دارای استعدادهای درخشان را در درون خود جای دهند و معلمان و کلاس‌های ترکیبی داشته باشند تا مدرسه و کلاس درس به مثابه جامعه کوچک از اجتماع واقعی، قدرت انعطاف‌پذیری بالایی در حوزه تعلیم و تربیت داشته باشد. رویکرد آموزش و پرورش مبتنی بر تفاوت‌های فردی، فرایند یاددهی - یادگیری در کلاس درس برای دانش‌آموزان با تفاوت‌های گوناگون را محقق می‌سازد. این چنین مدارسی نیازمند مناسب‌سازی از حیث فضا، تجهیزات، معلم، محتوا، مدیر و اولیاست. اکنون تا دست یافتن به چنین آرمانی فاصله زیادی داریم، اما در نظام تعلیم و تربیت ایران و بر اساس مفاد سند تحول بنیادین یک چرخش تحول‌آفرین در حوزه تعلیم و تربیت دانش‌آموزان با نیازهای ویژه شکل گرفته است بر این اساس تعداد زیادی از دانش‌آموزان با نیازهای ویژه به شیوه تلفیقی و فراگیر همانند سایر دانش‌آموزان به مدرسه می‌روند و در قالب مدارس ترکیبی و پذیرا فرایند تعلیم و تربیت را سپری می‌کنند. اکنون حدود ۲۵ هزار دانش‌آموز با این رویکرد در دست کم ۲۰ هزار مدرسه پذیرا در کنار سایر دانش‌آموزان به تحصیل اشتغال دارند. رویکرد نظام تعلیم و تربیت این است که این جهت‌گیری با توسعه و رشد بیشتری مواجه گردد. انجام چنین امر مهمی، مستلزم آن است که این مدارس مناسب‌سازی شوند و مدیران، معلمان، فضا، تجهیزات، کتب درسی و دانش‌آموزان عادی، آمادگی‌های لازم برای این مهم را پیدا نمایند. موضوعی که از آن به عنوان "مدرسه انطباقی" یاد کرده‌ایم. البته مدارس خاص دانش‌آموزان با نیازهای ویژه که امکان تحصیل در مدارس پذیرا را ندارند مثل دانش‌آموزان با اختلال طیف اتیسم، با کم‌توانی ذهنی، با آسیب جسمی - حرکتی، با آسیب شنوایی، با آسیب بینایی و چند معلولیتی نیز از این قاعده مستثنی نیستند.

"بسته تحولی مدارس انطباقی" با چنین رویکردی طراحی شده است تا هم در مدارس پذیرا و هم مدارس خاص دانش‌آموزان با نیازهای ویژه، مناسب‌سازی‌های لازم برای استاندارد سازی و کیفیت بخشی به نظام تعلیم و تربیت را محقق سازد. بخش اول برنامه‌ها مبتنی بر مناسب‌سازی فضا و شرایط فیزیکی و آموزش و پرورش دانش‌آموزان با نیازهای ویژه بر اساس نوع

آسیب، سن و جنس دانش آموزان است که هم در مدارس پذیرا و هم ویژه، هدف‌گذاری شده است. در این راستا برای ۳۲ استان کشور ۳۲ مدرسه پذیرا به شکل الگویی، مناسب سازی و هم چنین برای دانش آموزان طیف اتیسم نیز مدارس انطباقی مناسب سازی شده به تعداد ۳۲ مدرسه ایجاد خواهد شد، که ۱۴ مدرسه توسط سازمان نوسازی مدارس برای سال ۹۹ در حال ساخت است. علاوه بر فضا، تجهیزات آموزشی، توان بخشی، ورزشی و پرورشی از دیگر نیازهای جدی تعلیم و تربیت دانش آموزان با نیازهای ویژه است که با طرح " نهضت مشارکتی توان افزایی " مجموعه این وسایل و تجهیزات شناسایی در طول سال نسبت به تامین و تخصیص آن‌ها به مدارس با استفاده از اعتبارات دولتی و خیرین کمک های مضاعف صورت خواهد گرفت. برنامه توانمند سازی مدیران و معلمان از دیگر الزامات مدرسه انطباقی است که با سه فعالیت مهم نهضت آموزش زبان اشاره، بریل آموزی و آموزش معلمان مبتنی بر مهارت های چندگانه محقق خواهد شد. استفاده از فناوری های نوین و دیجیتالی با عنوان ایجاد شبکه جامع آموزش و اطلاع رسانی تخصصی در بستر فناوری اطلاعات و رسانه، نیاز دیگر مدارس و تعلیم و تربیت امروز است که در بسته تحولی با عنوان "طراحی و تولید اپلیکیشن جامع آموزش و پرورش استثنایی، سامانه ندای همراه برای مدارس پذیرا و ایجاد پایگاه مجازی آموزش " هدف گذاری شده است.

آخرین برنامه تحولی در این مجموعه به "مداخلات به هنگام طلایی" مربوط می شود که سه مسئله اصلی را نشانه گرفته است:

اول، این که با هماهنگی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان بهزیستی فرایند شناسایی کامل و جامع دانش آموزان با نیازهای ویژه محقق گردد.

دوم، پس از شناسایی ، مداخلات به هنگام طلایی برای تعلیم و تربیت این کودکان محقق گردد

سوم، این مداخلات به شکل کیفی و موثر محقق شود تا از این طریق مدارس، خود را بر شناسایی کامل مداخلات به هنگام طلایی و نیز موثر مناسب سازی کنند.

امید است این برنامه های تحولی بتواند در توانمندسازی دانش آموزان با نیازهای ویژه موثر واقع شود.

نمای کلی بسته تحولی

برنامه اول: توانمند سازی مدیران و معلمان در شناسایی، هدایت و بهره برداری از ظرفیت ها و امکانات و خلق فرصت های متناسب با نیازها و علایق و تفاوت های فردی دانش آموزان

فعالیت ۱: نهضت آموزش زبان اشاره

فعالیت ۲: آموزش معلمان مبتنی بر مهارت های چندگانه

فعالیت ۳: نهضت آموزش خط بریل

برنامه دوم: ایجاد شبکه جامع آموزش و اطلاع رسانی تخصصی در بستر فناوری اطلاعات و رسانه

فعالیت ۱: طراحی و تولید اپلیکیشن جامع آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه

فعالیت ۲: سامانه ندای همراه ویژه معلمان پذیرا، رابط و والدین دانش آموزان تلفیقی و فراگیر

فعالیت ۳: ایجاد پایگاه مجازی آموزش

برنامه سوم: مشارکت در طراحی، ساخت و تجهیز فضاهای آموزشی، تربیتی و ورزشی با نیازهای ویژه و تفاوت های جنسیتی و سنی دانش آموزان با سازمان نوسازی و تجهیز مدارس کشور (مدرسه انطباقی)

فعالیت ۱: مدرسه انطباقی پذیرا (الگو) ویژه دانش آموزان تلفیقی و فراگیر

فعالیت ۲: مدرسه انطباقی دانش آموزان با اختلال طیف اتیسم

فعالیت ۳: نهضت مشارکتی توان افزایی

برنامه چهارم: بازنگری برنامه درسی و فعالیت های آموزشی تربیتی دوره پیش دبستانی بر اساس اسناد تحولی و برنامه (مداخله به هنگام طلایی)

فعالیت: تدوین و اجرای برنامه مداخله به هنگام تشخیصی، آموزشی، توان بخشی و حمایتی کودکان با نیازهای ویژه

بیان مسئله و ضرورت اجرا

- < جامعه دوستدار انسان (جامعه دوستدار افراد دارای نیازهای ویژه)
- < جامعه دارای حداقل محدودیت (نظریه امتداد)
- < گسترش و تامین همه جانبه عدالت آموزشی (نظریه توسعه انسان مبنا)
- < تغییر نگرش نسبت به کودکان و دانش آموزان با نیازهای ویژه و توانمندی های آنان (نظریه دارایی محور)

با پذیرش اصل "تفاوت های فردی" باید همه دانش آموزان تحت پوشش نظام تعلیم و تربیت قرار گیرند و متناسب با خصوصیات و ویژگی های خاص ایشان، مدارس انطباقی و مناسب سازی شده را مهیا ساخت تا تعلیم و تربیت دانش آموزان در مسیر کیفیت قرار گیرد. در چنین وضعیتی است که بر مبنای اصل "توسعه انسان مبنا" همه انسان ها در فرایند توسعه می توانند نقش آفرینی کنند و از مواهب آن بهره مند شوند. از سوی دیگر مدرسه انطباقی مدرسه ای است که در قلمروهای مختلف مناسب سازی را محقق سازد. مناسب سازی مدیران، معلمان، محتواهای آموزشی، والدین، دانش آموزان و فضاهای فیزیکی و خصوصا تجهیزات آموزشی، پرورشی و توان بخشی برابر نظریه "امتداد"، توسعه امتداد حواس انسان هاست در حالی که برخی از حواس تعدادی از دانش آموزان با محدودیت مواجهه است، در نظام تعلیم و تربیت باید با ساخت و در اختیار قرار دادن این تجهیزات، جانشین مناسبی برای نداشتن آن حس برای دانش آموزان به وجود آورد. متناسب سازی جامعه و آموزش و پرورش نیازمند تغییر نگرش جامعه به انسان ها و پذیرش اصل تفاوت های فردی است.

بر اساس نظریه "دارایی محور" نظام تعلیم و تربیت و جامعه باید نگرش خود به انسان ها را بر مبنای دارایی و داشته هایشان متمرکز سازد تا نداشته ها و کمبودهایشان در چنین شرایطی که امکان ایجاد و گسترش جامعه دوستدار انسان که مولفه های اصلی آن دوستدار کتاب، کودک و انسان های با نیازهای ویژه است، محقق خواهد شد. باید بپذیریم برغم تلاش های زیاد در حوزه تعلیم و تربیت دانش آموزان با نیازهای ویژه برای تحقق عدالت آموزشی و نقش آفرینی همه دانش آموزان در امر توسعه، باید تحول اساسی را رقم زنیم. مناسب سازی مدارس برای پذیرش همه دانش آموزان و پرورش استعداد های آنها و مداخلات حرفه ای، به هنگام طلایی برای پوشش تحصیلی دوره های پیش دبستان از بدو تشخیص و دبستان در گروه های مختلف دانش آموزان با نیازهای ویژه از جمله مواردی است که برای تحقق عدالت آموزشی و فراگیر سازی آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه و پیشگیری از بروز معلولیت های بیشتر و شدیدتر سازمان آموزش و پرورش باید بر آن اهتمام ورزد.

بسته تحولی " مدرسه انطباقی و مداخلات به هنگام طلایی " این اهداف را نشانه گرفته است و در پی رفع مشکلات موجود و ارتقا تعلیم و تربیت دانش آموزان با نیازهای ویژه در گروه های هفت گانه است. این بسته تحولی شامل ۴ برنامه و ۱۰ فعالیت است که با مشارکت درون سازمانی، برون سازمانی مدارس، معلمان ، اولیا ، برخی سازمان ها و دستگاه ها قابلیت تحقق را دارد. برای آشکارسازی ضرورت تحقق اهداف و برنامه های این بسته تحولی نگاهی گذرا به وضعیت موجود و فاصله آن با وضع مطلوب خواهیم داشت.

جدول شماره ۱ – وضعیت موجود و مطلوب (مدارس، تجهیزات و معلم) سال تحصیلی ۹۹-۹۸

ردیف	گروه هدف	وضع موجود	وضع مطلوب
۱	معلمان دانش آموزان با نیازهای ویژه	نسبت معلم به دانش آموز ۱۱ به یک است.	نسبت ۶ به یک باید باشد.
۲	معلمان رابط	نسبت معلم رابط به دانش آموز ۱۷ به یک است.	نسبت ۶ به یک باید باشد.
۳	زبان اشاره و خط بریل	۱۹۳۳ نفر آموزش دیدند.	۵ هزار نفر آموزش خواهند دید.
۴	آموزش معلمان مبتنی بر مهارت های چندگانه	وجود ندارد.	۱۰ درصد معلمان دانش آموزان کم توان ذهنی آموزش خواهند دید.
۵	مدارس پذیرا مناسب سازی شده استاندارد	۵ درصد	۹۵
۶	مدارس مناسب سازی شده طیف اتیسم	۳ مدرسه	۶۲
۷	تجهیزات توان بخشی، ورزشی و آموزشی	۱۱۰ قلم حداکثر ۵ درصد تامین شده	۸۳ هزار نیاز وجود دارد.

جدول فوق وضعیت موجود ضرورت تحول در قالب برنامه های اول و سوم این بسته تحولی را نشان می دهد. برنامه های دوم و چهارم این بسته شامل ایجاد شبکه جامع آموزش و اطلاع رسانی تخصصی در بستر فناوری اطلاعات و رسانه و مداخلات به هنگام طلایی است نیز از این

قاعده مستثنی نیست. با توجه به این که استفاده از فناوری های نوین و فضای آموزش مجازی در حال حاضر به خصوص برای دانش آموزان با نیازهای ویژه دارای جایگاه بلندی است. به منظور اطلاع رسانی تخصصی، دسترسی راحت، امن و پاسخگویی به نیازهای دانش آموزان، والدین، معلمان و اقشار مختلف جامعه ضرورت تولید اپلیکیشن جامع و پایگاه آموزش مجازی و سامانه ندای همراه برای این گروه از دانش آموزان به شدت احساس می شود و هم چنین با توجه به تخصصی بودن این حوزه و ویژگی های متفاوت دانش آموزان با نیازهای ویژه و استفاده دانش آموزان از ابزارهای تخصصی و عدم کارایی فضاهای مجازی برای آموزش این دانش آموزان، برنامه ریزی در این حوزه را در اولویت های سازمان قرار داده است. لذا در کنار کمبود معلمان، وسایل و تجهیزات آموزشی، ورزشی و توان بخشی، عدم استفاده مطلوب از فناوری های نوین، کمبود فضاهای آموزشی و ورزشی و تربیتی متناسب سازی شده برای دانش آموزان با نیازهای ویژه در مدارس پذیرا و خاص ضرورت تغییر وضعیت موجود را مضاعف می سازد.

درخصوص برنامه چهارم یعنی مداخلات به هنگام طلایی وضعیت موجود با مشکلات و چالش هایی روبه روست:

۱. هماهنگ نبودن سازمان با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و بهزیستی در خصوص معرفی کودکان دارای نیاز ویژه کمتر از ۳ سال
۲. نبود آمار در خصوص تعداد کودکان متولد شده دارای نیاز ویژه
۳. کمبود نیروی انسانی (مشاوره ، توان بخشی و آموزگار)
۴. کمبود فضای آموزشی مناسب
۵. پوشش تحصیلی حمایتی و توان بخشی نامناسب
۶. فقر آزمون های تشخیصی معتبر و دارای نرم ملی
۷. همکاری کم والدین و انکار وضعیت جسمانی و رشدی فرزندشان

جدول شماره ۲- کودکان با نیازهای ویژه دریافت کننده خدمات مداخله به هنگام سال تحصیلی ۹۹-۹۸

پایه	با اختلال طیف اتیسم	با آسیب بینایی	با آسیب شنوایی	با معلولیت جسمی حرکتی	با کم توانی ذهنی	چند معلولیتی	جمع
بدو تشخیص تا ۴ سال	۶۱	۲۸	۵۰۱	۲۶	۴۲	۲۴	۶۳۷
چهار تا ۶ سال	۶۸	۰	۰	۰	۶۲۹	۱۲۹	۸۲۶
جمع	۴۸	۲۸	۵۰۱	۲۶	۶۷۱	۱۵۳	۱۴۶۳

جدول شماره ۳- نرم کلاسی دانش آموزان با نیازهای ویژه (مداخلات به هنگام)

عنوان	دانش آموزان کم توان ذهنی	دانش آموزان آسیب دیده شنوایی و آسیب دیده بینایی	طیف اتیسم و چند معلولیتی و معلول جسمی - حرکتی
دوره پیش دبستان	۴ تا ۷ نفر	۴ تا ۷ نفر	۳ تا ۵ نفر
		-	۳ تا ۵ نفر

در ساختار آموزش و پرورش استثنایی انجام مداخلات به هنگام برای کودکان با نیازهای ویژه لحاظ شده است. با توجه به کمبود فضای آموزشی و نیروی انسانی (آموزگار) نرم کلاسی در بیشتر مدارس رعایت نمی شود و از مدل چرخشی ۲ یا ۳ روز در هفته برای هر کودک در کلاس (۴ تا ۶ سال) استفاده می شود. در قبال هر ۱۴۱,۹ دانش آموز با نیازهای ویژه یک گفتاردرمانگر وجود دارد که با توجه به ضوابط و درجه بندی مدارس در قبال هر ۲۵ دانش آموز با نیاز ویژه باید یک گفتاردرمانگر وجود داشته باشد. با توجه به اهمیت توان بخشی در آموزش و پرورش استثنایی کمبود ۱۸۹۴ گفتاردرمانگر در مدارس ویژه مشهود است و در قبال هر ۲۲۱,۶ دانش آموز با نیازهای ویژه یک کاردرمانگر وجود دارد که با توجه به ضوابط و درجه بندی مدارس در قبال هر ۲۵ دانش آموز با نیاز ویژه، باید یک کاردرمانگر وجود داشته باشد. با توجه به اهمیت توان بخشی در آموزش و پرورش استثنایی کمبود ۱۹۴۲ کاردرمانگر، مشکلات زیادی را در روند آموزش این دانش آموزان ایجاد کرده است.

ضروری است با توجه به کمبود نیروی توان بخشی در آموزش و پرورش استثنایی، راهکارهای مناسب جهت جذب و نگهداشت نیروی توان بخشی مدارس (ردیف استعدادی، جذب نیروهای طرحی، سرباز معلم متخصص و ...) بکار گرفته شود. در حال حاضر جهت شناسایی کودکان با نیازهای ویژه در مدارس ویژه و انجام مداخلات به هنگام، ارتباطی بین سازمان و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان بهزیستی برقرار ناست و سازمان با انجام اطلاع رسانی در خصوص نحوه ارائه خدمات و مراجعه والدین، کودکان شناسایی و خدمات مورد نیاز را ارائه می دهد. با توجه به این که هیچ گونه آمار و اطلاعاتی در خصوص کودکان متولد شده با نیازهای ویژه در دست ناست سازمان با عقد تفاهم نامه با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، بهزیستی و سایر سازمان های مرتبط، مشکل شناسایی و معرفی کودکان دارای نیازهای ویژه به مدارس ویژه را با توجه به غربالگری های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در بدو تولد رفع نماید و بین دو دستگاه چرخه کاری صحیح و سیستماتیک جهت شناسایی و جذب برقرار گردد. از آنجایی که یکی از نماد های توسعه یافتگی یک کشور، کیفیت ارائه خدمات آموزشی و توان بخشی به کودکان و دانش آموزان با نیازهای ویژه است. این امر ضرورت اجرای برنامه مداخله به هنگام تشخیصی، آموزشی، توان بخشی و حمایتی کودکان با نیازهای ویژه را دو چندان می نماید.

معرفی برنامه های چهار گانه بسته تحولی مدرسه انطباقی و مداخلات به هنگام طلایی

بسته تحولی مدرسه انطباقی و مداخلات به هنگام طلایی از ۴ برنامه و ۱۰ فعالیت تشکیل می شود که به معرفی مختصر آنها که مبتنی بر محتوای برنامه، اهداف، شاخص های کمی قابل اندازه گیری، مشارکت پذیری، نوآوری، مبتنی بر اسناد بالادستی به ویژه سند تحول بنیادین و نتایج قابل انتظار از اجرای این برنامه هاست، خواهیم پرداخت.

برنامه اول: توانمند سازی مدیران و معلمان در شناسایی ، هدایت و بهره برداری از ظرفیت ها و امکانات و خلق فرصت های متناسب با نیازها و علایق و تفاوت های فردی دانش آموزان

ضرورت آموزش تخصصی زبان اشاره و خط بریل به مدیران ، معلمان ، والدین و سازمان های مرتبط

- ❖ احترام و حمایت از حقوق افراد دارای نیازهای ویژه
- ❖ به روز آوری اطلاعات و مهارت های حرفه ای معلمان دانش آموزان با نیازهای ویژه
- ❖ ضرورت آموزش زبان اشاره به اقشار مختلف جامعه بخصوص به کارکنان مشاغل اجتماعی
- ❖ کمبود نیروی انسانی متخصص در حوزه های آموزش گروه های آسیب دیده شنوایی، بینایی و طیف اتیسم
- ❖ بازنشستگی نیروهای متخصص
- ❖ آشنایی معلمان دانش آموزان با کم توانی ذهنی با ویژگی ها و برنامه درسی و کسب مهارت نحوه تدریس دانش آموزان گروه های آسیب دیده شنوایی، آسیب دیده بینایی و طیف اتیسم
- ❖ وضعیت موجود در دانشگاه فرهنگیان و عدم ارائه آموزش های تخصصی در گروه های مختلف آموزش استثنایی

ردیف	فرایندها و مراحل اجرایی	بازه زمانی
۱	تدوین طرح عملیاتی	اردیبهشت
۲	طراحی برگزاری کارگاه های کشوری و استانی	اردیبهشت تا خرداد
۳	تعیین استان های برگزارکننده کارگاه های قطبی و مدرسان آن ها	خرداد
۴	تامین و ابلاغ اعتبار به استان ها و اجرای کارگاه ها	تیر تا بهمن
۵	نظارت بر اجرای کارگاه ها	تیر تا بهمن
۶	ارزشیابی از اقدامات انجام شده و ارایه گزارش	مرداد تا اسفند

نتایج مورد انتظار در مدرسه

- ❖ ارتقای کیفیت ارائه خدمات آموزش ویژه به دانش آموزان با نیازهای ویژه
 - ❖ ارتقای کیفیت یاددهی یادگیری به دانش آموزان با نیازهای ویژه
- سهم اجرایی هر یک از حوزه های همکار در حین اجرای برنامه با تفاهم نامه های منعقدہ مشخص می شود.

برنامه دوم: ایجاد شبکه جامع آموزش و اطلاع رسانی تخصصی در بستر فناوری

اطلاعات و رسانه

فعالیت ۱

طراحی و تولید اپلیکیشن جامع آموزش و پرورش دانش آموزان با نیازهای ویژه

فعالیت

سامانه ندای همراه ویژه معلمان پذیرا، رابط و والدین دانش آموزان تلفیقی و فراگیر

فعالیت ۳

ایجاد پایگاه مجازی آموزش

محتوای اپلیکیشن، سامانه ندای همراه و پایگاه مجازی آموزش

- ❖ معرفی ویژگی های گروه های هفت گانه نوآموزان و دانش آموزان با نیازهای ویژه
- ❖ مشارکت جویی مخاطبان در خصوص طرح های مشارکت محور در حال اجرای سازمان
- ❖ معرفی تمامی فعالیت های سازمان در زمینه های تشخیصی، آموزشی، پرورشی، توان بخشی و تلفیقی و فراگیر
- ❖ آموزش تعاملی با همراهی کارشناسان، معلمان به صورت تصویری و نوشتاری
- ❖ آموزش مکمل برای همه دانش آموزان با توجه گروه استثنایی
- ❖ رایبه آموزش به دانش آموزان که قادر به حضور در مدرسه نمی باشند.
- ❖ امکان مشاوره تلفنی از طریق اپ با اتصال به ۱۵ مشاور و ۱۶ مرکز مشاوره

ردیف	فرایندها و مراحل اجرایی	بازه زمانی
۱	تدوین طرح عملیاتی و تشکیل کارگروه تخصصی با حضور همه گروه های ذینفع	اردیبهشت
۲	تدوین سناریو طراحی اپلیکیشن و سامانه ندای همراه و پایگاه مجازی آموزش	خرداد
۳	تدوین محتوای اپلیکیشن و بانک محتوا برای پایگاه مجازی آموزش	تیر و مرداد
۴	هماهنگی با استان ها جهت تکمیل بانک محتوا	تیر
۵	عقد قرارداد با شرکت تولید کننده	خرداد تا تیر
۶	بازبینی اپلیکیشن و سامانه های طراحی شده و رفع مشکلات احتمالی	مهر
۷	فعال سازی اپلیکیشن و سامانه های طراحی شده	آبان
۹	هماهنگی با مشاوران و مراکز مشاوره در خصوص پاسخ گویی به مشکلات	شهریور
۱۰	گزارش گیری از سامانه ها و ارزیابی و رایبه گزارش از عملکرد سامانه ها و مخاطبان	تمام سال تحصیلی

نتایج مورد انتظار در مدرسه

- ❖ ارتقای کیفیت ارائه خدمات آموزش ویژه به دانش آموزان با نیازهای ویژه
 - ❖ ارتقای کیفیت یاددهی - یادگیری به دانش آموزان با نیازهای ویژه
 - ❖ ارتقای سطح آگاهی و دانش مخاطبین (دانش آموزان، والدین، معلمان و نیروهای آموزشی و توان بخشی)
 - ❖ آشنایی مخاطبان با برنامه ها و خدمات آموزشی، توان بخشی و حمایتی سازمان آموزش و پرورش استثنایی
- سهم اجرایی هر یک از حوزه های همکار در حین اجرای برنامه با تفاهم نامه های منعقد شده مشخص می شود.

برنامه سوم: مشارکت در طراحی، ساخت و تجهیز فضاهای آموزشی، تربیتی و ورزشی با نیازهای ویژه و تفاوت های جنسیتی و سنی دانش آموزان با سازمان نوسازی و تجهیز مدارس

فعالیت ۱

مدرسه انطباقی پذیرا (الگو) دانش آموزان تلفیقی و فراگیر

فعالیت ۲

مدرسه انطباقی دانش آموزان با اختلال طیف اتیسم

فعالیت ۳

نهضت مشارکتی توان افزایی

فعالیت ۱: مدرسه انطباقی پذیرا (الگو) دانش آموزان تلفیقی و فراگیر

بازه زمانی	فرایندها و مراحل اجرایی	ردیف
اردیبهشت	تدوین طرح عملیاتی	۱
اردیبهشت	تدوین شاخص های مناسب سازی فضای آموزشی	۲
مرداد	تامین و ابلاغ اعتبار به استان های هدف برای مناسب سازی فضای مدارس پذیرای الگو	۳
مرداد تا شهریور	نظارت بر اجرای مناسب سازی مدارس پذیرای الگو	۴
مهر تا دی	طراحی و اجرای آموزش والدین مدارس پذیرای الگو در خصوص تغییر نگرش نسبت به دانش آموزان با نیازهای ویژه	۵
مهر تا دی	طراحی و اجرای آموزش کارکنان مدارس پذیرای الگو در خصوص تغییر نگرش نسبت به دانش آموزان با نیازهای ویژه	۶
مهر تا دی	طراحی و اجرای آموزش تخصصی و حرفه ای تمامی معلمان مدارس پذیرای الگو	۷
مهر تا دی	طراحی و اجرای آموزش تمامی دانش آموزان با نیازهای ویژه و عادی مدارس پذیرای الگو در خصوص تغییر نگرش نسبت به دانش آموزان با نیازهای ویژه	۸
مهر تا دی	تهیه و ارسال محتوای آموزشی و راهنمای تدریس معلمان ویژه معلمان و دانش آموزان با نیازهای ویژه مدارس پذیرای الگو	۹
بهمن	ارزشیابی از اقدامات انجام شده و ارائه گزارش	۱۰

فعالیت ۲: مدرسه انطباقی دانش آموزان با اختلال طیف اتیسم

ردیف	فرایندها و مراحل اجرایی	بازه زمانی
۱	تدوین طرح عملیاتی	اردیبهشت
۲	تدوین شاخص های مناسب سازی فضای آموزشی مدرسه اتیسم	خرداد
۳	تامین و ابلاغ اعتبار برای مناسب سازی فضای آموزشی دو مدرسه اتیسم شهر تهران	تیر تا مرداد
۴	نظارت بر اجرای مناسب سازی دو مدرسه اتیسم شهر تهران	تیر تا مرداد
۵	تهیه و تدوین فیلم از مدارس اتیسم مناسب سازی شده الگو	شهریور تا مهر
۶	ارسال شاخص های مناسب سازی فضای آموزشی به همراه فیلم مدارس اتیسم مناسب سازی شده الگو به استان ها	مهر
۷	تامین و ابلاغ اعتبار برای مناسب سازی فضای آموزشی مدارس اتیسم در استان های هدف	مهر
۸	مناسب سازی مدارس اتیسم در استان های هدف	آبان تا بهمن
۹	ارزشیابی از اقدامات انجام شده و ارایه گزارش	دی تا اسفند

سیاهه ارزیابی فضا، تجهیزات آموزشی، توان بخشی و محتوای آموزشی

- ❖ نور و توصیه های طراحی به منظور نورپردازی - آرامش، نظم و سادگی و حداقل استفاده از جزئیات و تزئینات
- ❖ وضعیت آکوستیک - سازماندهی فضا - حریم و فضای شخصی - کنترل و امنیت - گرمایش و تهویه مناسب
- ❖ رنگ، بافت و مصالح - فضاهای ویژه
- ❖ محتوای آموزشی - تجهیزات آموزشی، توان بخشی و ورزشی .

نهضت مشارکتی توان افزایی با فراهم کردن تجهیزات مورد نیاز دانش آموزان با نیازهای ویژه و ارائه خدمات آموزشی و توان بخشی در جهت کاهش محدودیت های دانش آموزان گام بردارد. خدمات ارائه شده شامل تجهیزات ورزشی، آموزشی، توان بخشی و خدمات درمانی و خدمات توان بخشی

فعالیت ۳: نهضت مشارکتی توان افزایی

ردیف	فرایندها و مراحل اجرایی	بازه زمانی
۱	تدوین طرح عملیاتی	اردیبهشت
۲	تشکیل کارگروه تخصصی با حضور همه گروه های ذینفع	اردیبهشت
۳	تهیه فهرست اقلام آموزشی، توان بخشی و ورزشی	اردیبهشت تا خرداد
۴	نیازسنجی از استان ها و کارشناسی های مربوط	تیر تا مرداد
۵	تامین و ابلاغ اعتبار به استان ها	شهریور تا بهمن
۶	نظارت بر تجهیز مدارس ویژه در استان های هدف	شهریور تا بهمن
۷	ارزشیابی از اقدامات انجام شده و ارایه گزارش	مهر تا اسفند

نتایج مورد انتظار در مدرسه

- ❖ گسترش مناسب سازی مدارس پذیرا در استان ها با الگو برداری از مدارس الگو
 - ❖ ارتقای کیفیت ارائه خدمات آموزش ویژه به دانش آموزان با نیازهای ویژه
 - ❖ افزایش آرامش و امنیت فضای آموزشی برای حضور دانش آموزان اختلال طیف اتیسم
 - ❖ ارتقای کیفیت یاددهی یادگیری به دانش آموزان با نیازهای ویژه با تامین تجهیزات مورد نیاز و آموزش تخصصی معلمان
 - ❖ آماده سازی همه جانبه مدارس پذیرا برای پذیرش دانش آموزان با نیازهای ویژه
- سهم اجرایی هر یک از حوزه های همکار در حین اجرای برنامه با تفاهم نامه های منعقد شده مشخص می شود.

برنامه چهارم: بازنگری برنامه درسی و فعالیت های آموزشی تربیتی دوره پیش دبستانی بر اساس اسناد تحولی و برنامه درسی ملی (مداخلات به هنگام طلایی)

پشتیبانی و حمایتی که برنامه مداخله به هنگام از کودک و خانواده او به عمل می آورد، می تواند از مشکلات و ناتوانی های بیشتر وی جلوگیری کند. مداخله به هنگام می تواند به خانواده ها کمک کند تا نسبت به داشتن کودک دارای ناتوانی سازگاری بیشتری نشان دهند؛ به والدین مهارت هایی را برای رفتار مؤثرتر با کودک می آموزد و به خانواده ها کمک می کند تا خدمات حمایتی جانبی را که ممکن است به آن نیازمند باشند، دریافت کنند.

فعالیت: تدوین و اجرای برنامه مداخله به هنگام تشخیصی، آموزشی، توان بخشی و حمایتی کودکان با نیازهای ویژه

نحوه ارایه خدمات مداخله ای به کودکان بدو تشخیصی تا ۴ سال و کلاس ۴ تا ۶ سال

۱. هماهنگی با وزارت بهداشت و بهزیستی جهت معرفی کودکان شناسایی شده
۲. معرفی کودکان شناسایی شده به مدارس ویژه
۳. ارجاع والدین و کودک به مشاور مدرسه
۴. پس از بررسی اولیه توسط مشاور معرفی به تیم توان بخشی
۵. بررسی وضعیت مراحل رشد توسط تیم توان بخشی و تعیین سن رشدی کودک
۶. ارائه خدمات توان بخشی، مشاوره به والدین و کودک
۷. ارایه گزارش میزان پیشرفت کودک به والدین توسط تیم توان بخشی، مشاوره و آموزش
۸. در کلاس های ۴ تا ۶ سال علاوه بر خدمات مشاوره و توان بخشی، آموزش ویژه نیز به کودکان ارایه می شود.

ردیف	فرایندها و مراحل اجرایی	بازه زمانی
۱	تشکیل کارگروه تخصصی همه گروه های ذی نفع	اردیبهشت
۲	تدوین سند مداخلات به هنگام	اردیبهشت تا مرداد
۳	برگزاری جلسات مشترک با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان بهزیستی	خرداد تا بهمن
۴	همه‌نگی به استان ها و تعیین مدارس ارایه دهنده خدمات مداخله ای	تیر تا مرداد
۵	همه‌نگی با مراکز بهداشت، درمان و سازمان بهزیستی جهت معرفی کودکان واجد شرایط به مدارس ویژه	شهریور
۶	ثبت نام و ارائه خدمات مداخله ای به نوآموزان در مدارس ویژه	مهر تا خرداد ۱۴۰۰
۷	نظارت بر عملکرد مدارس و رعایت قوانین برنامه مداخلات به هنگام	شهریور تا اسفند
۸	ارزشیابی برنامه و تدوین گزارش عملکرد استان‌ها	آبان تا اسفند
۹	تدوین راهنمای برنامه درسی دوره پیش دبستان با توجه به گروه های مختلف استثنایی	مرداد تا مهر
۱۰	تدوین استانداردهای آموزشی دوره پیش دبستان	مهر تا اسفند

نتایج مورد انتظار در مدرسه

- ❖ شناسایی و جایدهی مناسب کودکان و ارائه خدمات مشاوره و توان بخشی با توجه به ویژگی های خاص هر گروه کودکان با نیازهای ویژه
- ❖ افزایش آگاهی های فرزند پروری والدین در اجرای برنامه های مداخلات به هنگام و ورود کودکان با یادگیری پیش نیازهای لازم به دوره ابتدایی
- ❖ دانش افزایی معلمان با توجه به آشنایی آنان با روش های مداخله
- ❖ سهم اجرایی هر یک از حوزه های همکار در حین اجرای برنامه با تفاهم نامه های منعقد شده مشخص می شود.

بالندگی نیروی انسانی

توانمندسازی نیروی انسانی در مدارس غیردولتی

بیان مسئله

معلم اصلی ترین و مهم ترین مؤلفه تعلیم و تربیت است و صلاحیت ها و شایستگی های حرفه ای و تخصصی او تضمین کننده ی کیفیت فعالیت های آموزشی و پرورشی می باشد. لذا ضرورت دارد تمام معلمان در تمام مدارس - اعم از دولتی و غیردولتی - از شایستگی های بایسته و استاندارد برخوردار باشند.

هر چند قانون مدارس غیردولتی، مؤسسين این مدارس را ملزم کرده است که صلاحیت معلمان و کارکنان را از منظر علمی و تخصصی بررسی نموده و افراد توانمند را به خدمت بگیرند، اما شواهد تجربی و یافته های پژوهشی نشان می دهد این اصل اساسی در بسیاری از موارد رعایت نشده است و تعدادی از معلمان بدون کسب شایستگی ها و دارا بودن صلاحیت های علمی و تخصصی در مدارس اشتغال دارند. به عنوان مثال یافته های پژوهشی (برخه ۱۳۸۵) گزارش می کند که ۲۷ درصد معلمان مجری برنامه درسی فارسی در شهر تهران بدون گذراندن آموزش های ضمن خدمت، کتاب فارسی (بخوانیم و بنویسیم) را در پایه سوم ابتدایی تدریس می کنند. در نتیجه یکی از مسائل مهم در ارزیابی عملکرد مدارس غیردولتی پاسخ به این سؤالات است که «استانداردها ضوابط علمی و تخصصی در جذب معلمان این مدارس کدام است؟ معلمان موجود مدارس تا چه میزان شایستگی ها و صلاحیت های عمومی، حرفه ای و تخصصی را کسب کرده اند؟ برای توانمند سازی آنان چه می توان کرد؟

بسته تحولی «بالندگی و توانمند سازی نیروی انسانی در مدارس غیردولتی» درصدد حل این مسئله و فراهم آوردن زمینه ارتقای کیفیت فعالیت های آموزشی و تربیتی این مدارس است تا با رصد، پایش و توانمندسازی نیروی انسانی این مدارس زمینه ارتقاء و تضمین کیفیت فعالیت های آموزشی و تربیتی آن ها فراهم آید.

اهمیت و ضرورت برنامه

با عنایت به این که در سال تحصیلی جاری حدود ۱۷۵۰۰۰۰ دانش آموز معادل ۱۱،۷۸ درصد از کل دانش آموزان در بیش از ۱۷۰۰۰ مدرسه غیردولتی مشغول به تحصیل بوده و قریب به ۲۰۰۰۰ معلم و مربی در این مدارس مشغول به فعالیت های آموزشی و پرورشی اشتغال دارند که باید شایستگی های حرفه ای و تخصصی آنان ارزیابی شده و مورد تأیید قرارگیرد، و از آنجا که بر اساس بند پ ماده ۹ قانون تاسیس و اداره مدارس و مراکز غیردولتی، مسئولیت جذب نیروی انسانی برعهده ی موسسان مدارس غیردولتی قرارداد شده است و این امر موجب شده است تا برخی از موسسان در جذب نیروی انسانی توجه لازم و کافی به هویت حرفه ای معلمان و شایستگی های عمومی، تخصصی مورد نیاز حرفه معلمی نداشته باشند، لذا با توجه به اهمیت

نقش معلم در نظام تعلیم و تربیت، و با توجه به نبود برنامه ای جامع در خصوص جذب، توانمند سازی و ارتقاء هویت حرفه‌ای معلمان شاغل در مدارس غیردولتی، ضرورت دارد توانمندسازی نیروی انسانی، تضمین کیفیت و سنجش صلاحیت های حرفه ای و تخصصی معلمان و نحوه جذب آنان در دستور کار جدی سازمان قرار گیرد^{۱۴} سوی دیگر چون خانواده های دانش آموزان هزینه های تحصیلی این مدارس را تأمین می کنند انتظار دارند از آموزش و پرورش با کیفیت و حضور معلمان توانمند در کلاس های درس فرزندان خود برخوردار باشند. لذا با استفاده از تجربیات موجود و بهره‌گیری از یافته‌های پژوهشی، بسته‌ی تحولی « بالندگی و توانمند سازی نیروی انسانی » تدوین شده است و انتظار دارد با اجرای این طرح تحولی گام موثری در راستای رسیدن به اهداف سند تحول بنیادین و ارتقای کمی و کیفی جایگاه این مدارس برداشته شود.

مستندات و اسناد بالا دستی

۱. سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری
 - بهسازی و اعتلای منابع آموزش و پرورش به عنوان محور تحول در نظام تعلیم و تربیت کشور و بهبود مدیریت منابع انسانی
۲. سند تحول بنیادین
 - راهکار ۱۸/۲، راهکار ۱۱/۶، راهکار ۱۱/۷، راهکار ۸-۶، راهکار ۱۰-۲، راهکار ۱۱-۶
۳. قانون تاسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی
 - بند پ ماده ۹ (وظایف مؤسسان مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیردولتی)
 - تأمین منابع انسانی، فضا و امکانات مورد نیاز طبق ضوابط وزارت آموزش و پرورش
 - ماده ۲۷- معلمان، مربیان و سایر کارکنان مدارس و مراکز غیردولتی موظفند دوره های آموزشی تکمیلی بدو خدمت یا ضمن خدمت لازم را با اعلام وزارت آموزش و پرورش بگذرانند. هزینه این دوره ها توسط مؤسسان و افراد مذکور حسب نظر آن وزارتخانه پرداخت می شود
 - تبصره - وزارت آموزش و پرورش می تواند برای ارتقای سطح دانش معلمان، مربیان و سایر کارکنان مدارس و مراکز غیردولتی، با اولویت مناطق محروم، پرداخت تمام یا بخشی از هزینه برگزاری دوره های مذکور را برعهده گیرد.

^{۱۴} به منظور ارتقای توانمندی معلمان شاغل در سال های ۹۷ و ۹۸ دوره آموزشی ویژه معلمان مقطع ابتدایی به صورت الکترونیکی و با استفاده از ظرفیت موسسات دارای مجوز آموزش کارکنان دولت برگزار گردید. سرفصل و محتوای آموزشی توسط مرکز نیروی انسانی وزارت آموزش و پرورش تایید گردید. در این دوره ها بیش از ۳۰ هزار معلم شرکت نموده و ۲۴ هزار نفر موفق به گذراندن کامل دوره های آموزشی گردیده و گواهی صلاحیت دریافت نمودند. در تهیه این طرح از تجربه اجرای این دوره ها استفاده شده است. خلاصه گزارش اجرا به پیوست ارائه شده است.

۴. برنامه های مقام عالی وزارت

- تدوین برنامه جامع، تأمین و بهسازی منابع انسانی به منظور ارتقای کیفیت فرآیند تعلیم و تربیت

اهداف کلی

- اهداف بسته تحولی بالندگی و توانمند سازی نیروی انسانی عبارتند از:
- ارتقا و تضمین کیفیت فرایند جذب، نگهداشت و توانمندسازی منابع انسانی مدارس غیردولتی
 - تضمین کیفیت فعالیت های آموزشی و پرورشی مدارس غیردولتی
 - کیفیت بخشی سنجش صلاحیت های تخصصی و حرفه ای معلمان مدارس غیردولت
 - ایجاد رقابت سالم و سازنده بین داوطلبان خدمت منابع انسانی موجود مدارس غیردولتی

راهبرد اجرایی

در این طرح از شیوه های تنوع یادگیری از جمله: یادگیری الکترونیکی و کلاس های حضوری با بهره گیری از توانمندی های دانشگاهها و موسسات آموزش عالی دولتی و غیردولتی با مشارکت شورای هماهنگی موسسان مدارس غیردولتی به عنوان راهبرد اجرایی استفاده شده است.

خروجی مورد انتظار

انتظار می رود در اجرای طرح بیش از ۳۰۰،۰۰۰ نفر متقاضی تدریس در مدارس غیردولتی در دوره های آموزشی حضور یابند که از میان آنها با برگزاری آزمون بر اساس شاخص های تعیین شده معاونت های تخصصی و مشارکت مجریان طرح و با نظارت مرکز آموزش نیروی انسانی و شورای هماهنگی موسسان مدارس غیردولتی در پایان دوره ها، افرادی که موفق به کسب امتیاز لازم شده اند کارت صلاحیت تدریس به شرح ذیل دریافت خواهند نمود:

- برگزاری دوره آموزش آموزشی الکترونیکی مطابق جدول شماره ۲ تا پایان سال ۱۳۹۹ و صدور گواهی موقت برای ۱۲۰۰۰۰ نفر از معلمان
- برگزاری دوره آموزش حضوری بر اساس دوره های تعریف شده با شاخص های تعیین شده توسط معاونت های تخصصی و صدور گواهی صلاحیت برای ۲۰۰۰۰۰ نفر از معلمان تا پایان سال ۱۴۰۲

جامعه هدف

در مرحله آغازین طرح بالندگی و توانمند سازی معلمان با توجه به مزایای آموزش الکترونیکی تعداد ۱۲۰۰۰۰ نفر از معلمان شاغل در مدارس انتخاب و سپس کلیه معلمان شاغل در مدارس غیردولتی، کارشناسان، کارشناس مسئولان و اعضای شورای هماهنگی موسسان غیردولتی استان و منتخب کشور به عنوان جامعه هدف دوره آموزشی تعیین گردید.

مجری و ناظر برگزاری دوره های آموزشی

نظر به اهمیت موضوع توانمندسازی معلمان، جامعه مخاطب گسترده، حضور دانشگاه ها و موسسات صاحب صلاحیت در اجرای طرح ضروریست. اولویت های برگزاری دوره ها به شرح ذیل می باشد:

۱. دانشگاه فرهنگیان و دانشگاه شهید رجایی
 ۲. دانشگاه های دولتی، پیام نور و غیردولتی دارای ظرفیت متناسب^۲
 ۳. موسسات دارای مجوز آموزش کارکنان دولت از سازمان برنامه و بودجه^۳
- دوره های آموزشی مورد تایید مرکز برنامه ریزی و نیروی انسانی که عناوین آن در جدول شماره ۲ آمده است برای برگزاری در سال ۹۸ و ۹۹ در سامانه LTMS ثبت گردیده است.

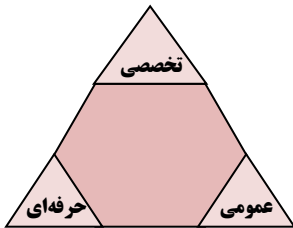
عوامل سهیم و موثر

مدرسه	منطقه	استان	سازمان	شورای موسسان	موسسات مجری	معاونت های تخصصی	مرکز آموزش نیروی انسانی	شورای عالی	
			*	*	*		*		تشکیل کارگروه برنامه ریزی طرح
			*	*	*	*	*	*	طراحی سرفصل های آموزشی
			*		*	*	*	*	تدوین محتوای آموزش
	*	*	*						تعیین شیوه های اجرای دوره ها
			*	*			*		تعیین مجریان صاحب صلاحیت
*	*	*	*	*	*		*		اجرای برنامه در چارچوب سامانه
*	*	*	*	*			*		نظارت بر اجرای برنامه
	*	*	*				*		ارزشیابی معلمان
			*	*			*		ارائه گزارش

فرایندها و مراحل اجرایی

۱. نیازسنجی و برنامه ریزی آموزشی و تعیین صلاحیت‌های حرفه‌ای و طراحی دوره‌ها توسط مرکز آموزش نیروی انسانی و معاونت‌های تخصصی ذی‌ربط
۲. بارگذاری دوره‌های طراحی شده در سامانه توسط مرکز آموزش نیروی انسانی در سامانه LTMS
۳. اطلاع رسانی اجرای دوره‌ها از طریق بخشنامه توسط سازمان مدارس و مراکز غیردولتی و توسعه مشارکتهای مردمی
۴. هماهنگی با شورای هماهنگی مؤسسان مدارس غیردولتی جهت مشارکت فعالانه در برگزاری دوره
۵. الزام در ثبت نام متقاضیانی که تاکنون موفق به دریافت گواهی دوره‌های آموزشی نشده باشند در سامانه LTMS
۶. اجرای دوره‌های آموزشی در چارچوب تعیین شده توسط مراکز آموزشی و ارائه گزارش لازم مجری طرح
۷. نظارت و پایش اجرای دوره‌ها از طریق سازمان مدارس غیردولتی و مرکز آموزش نیروی انسانی و شورای هماهنگی و مؤسسان

شیوه های آموزش

در یک نگاه کلی، دوره‌ها به دوره‌های حرفه‌ای و تخصصی و عمومی و همچنین با توجه به اهمیت نیاز معلمان برای دوره‌های حرفه‌ای و تخصصی طبقه‌بندی می‌گردد که در شکل سمت چپ قابل مشاهده است.

تنوع سرفصل‌های دوره‌های آموزشی، گستردگی جامعه مخاطب و لزوم توجه به بسترهای بومی هر استان و منطقه در اجرای طرح ضروری به نظر می‌رسد. به همین منظور دو نوع آموزش مدنظر قرار می‌گیرد. آموزش الکترونیکی که با استفاده از ظرفیت فضای مجازی و در مرحله ابتدایی مورد استفاده قرار می‌گیرد و داوطلبان پس از گذراندن موفق دوره‌ها گواهینامه موقت صلاحیت تدریس دریافت می‌کنند. در مرحله دوم و با توجه به شرایط ذکر شده دوره‌های آموزشی حضوری مدنظر قرار می‌گیرد و شرکت کنندگان پس از گذراندن دوره‌ها کارت صلاحیت حرفه‌ای دریافت می‌نمایند. تعیین شاخص‌ها و سرفصل‌های دوره‌های حضوری در کارگروه مشترک معاونت‌های آموزشی تعیین می‌گردد.

زمان بندی اجرا

جدول زمان بندی مراحل اجرا

اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر	شهریور	مرداد	تیر	خرداد	اردیبهشت	فروردین	مراحل اجرا زمان
*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	تشکیل کارگروه برنامه ریزی طرح
									*	*	*	طراحی سرفصل های آموزشی
						*	*	*				تدوین محتوای آموزش
									*	*		تعیین شیوه های اجرای دوره های آموزشی
						*	*	*	*	*	*	تعیین مجریان صاحب صلاحیت
*	*	*	*	*	*	*						اجرای برنامه در چارچوب سامانه
*	*	*	*	*	*	*						نظارت بر اجرای برنامه
	*	*										ارزشیابی معلمان
*												ارائه گزارش

منابع و اعتبارات

اعتبارات لازم برای اجرای این برنامه از محل اعتبارات سازمان / موسسان و کارکنان مدارس غیردولتی تامین و پرداخت می شود.

شاخص های پایش و سنجش

با اتصال سامانه LTMS به سامانه مشارکتها وضعیت حضور معلمان در دوره های توانمندسازی به صورت آنلاین میزان حضور، دریافت گواهینامه در دوره های آموزش الکترونیکی و حضوری پایش می شود. با تصویب شورای سیاستگذاری از سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳ موسسان صرفا از معلمان صاحب صلاحیت و دارای گواهینامه ویژه بهره گیری می نمایند.

استقرار نظام مکان‌یابی مدارس

بیان مسئله

در «کجا» و «کدام زمین» باید مدرسه ساخت؟ «مکان مدرسه» چه ویژگی‌هایی باید داشته باشد. آیا در هر زمینی می‌توان مدرسه ساخت؟ ضوابط و استانداردهای مکانیابی کدامست؟ مدرسه به عنوان کانون اصلی یادگیری، باید از مختصات و ویژگی‌هایی برخوردار باشد تا کودکان و نوجوانان در آن احساس امنیت، نشاط و شادابی کرده و با آرامش خاطر فرایند یاددهی - یادگیری را سپری نمایند. مدرسه به مثابه خانه دوم دانش‌آموزان است لذا فضای فیزیکی آن باید برای آنان دوست داشتنی باشد و از جذابیت و آرام بخشی کامل برخوردار باشد تا دانش‌آموزان با رضایت کامل در طول ۱۲ سال، هر روز چند ساعت را در آن فضا سپری کرده و در آن زندگی کنند. یکی از عوامل مؤثر در جذابیت و اثربخشی فضای فیزیکی مدارس، چگونگی مکان‌یابی آن‌ها است که باید از ضوابط علمی و کارشناسی برخوردار بوده و امکان دسترسی آسان و ایمن و عادلانه دانش‌آموزان به مدرسه را فراهم آورد.

شواهد تجربی و یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهد فرایند مکان‌یابی و انتخاب زمین برای ساخت مدرسه کاملاً علمی و کارشناسی نیست. در نتیجه تعداد قابل توجهی از مدارس پس از ساخت با هزینه‌های سنگین، به دلیل تحولات و جابجایی جمعیت بدون استفاده مانده و یا با حداقل ظرفیت، خدمات آموزشی و تربیتی ارائه می‌دهند. همچنین تعداد قابل توجهی از مدارس از هم‌جواری نامناسب رنج می‌برند. لذا این بسته تحولی با استناد به مفاد سند تحول بنیادین و راه‌کارهای زیرنظام فضا، تجهیزات و فناوری در صدد بهینه کردن فرایند مکان‌یابی مدارس است و به این سؤال پاسخ خواهد داد که در کجا و در کدام زمین با کدامین ویژگی‌ها می‌توان مدرسه ساخت؟

اهمیت و ضرورت

طی سال‌های گذشته توجه صرف به ساخت مدارس در هر کجا و هر زمین و عدم توجه به سایر عوامل مؤثر در انتخاب مکان مناسب برای ساخت مدارس جدید و همچنین عدم توجه کافی به مسئله تحولات جمعیتی، آمایش سرزمین و توسعه پایدار باعث بروز مشکلاتی از جمله احداث مدارس در مکان‌ها و زمین‌های نامناسب و هم‌جواری با کاربری‌های ناسازگار و مناطق حادثه‌خیز شده‌است. مهاجرت در بعضی مناطق و پیدایش با مدارس فاقد دانش‌آموز در برخی از مناطق و ایجاد مدارس با تراکم بالاتر از استاندارد در مناطق دیگر، در نتیجه عدم رعایت عدالت آموزشی، عدم توجه به اقتضائات محیط‌های آموزشی، عدم رعایت استاندارد سرانه زمین و فضا، ساخت و ساز سلیقه‌ای فضاهای آموزشی بر اساس توصیه افراد غیرمطلع و یا در زمین‌های هدایی نهادها و ارگان‌ها و یا افراد خیر باعث اتلاف امکانات و منابع اندک موجود شده

است. به طوری که هم اکنون حدود چهل درصد مدارس کشور، دانش آموزان کمتر از ۵۰ نفر را در خود جای داده‌اند. از طرف دیگر، اتخاذ رویه‌ها، مدل‌ها، شاخص‌ها و داده‌های مختلف در مکان‌یابی مدارس در مناطق مختلف کشور، پراکنده بودن اطلاعات مکانی موردنیاز مکان‌یابی مدارس در سازمان‌ها و ارگان‌های مختلف و عدم امکان برنامه‌ریزی مکانی میان مدت و بلند مدت برای مناطق مختلف کشور در سطح استانی و ملی، اهمیت و ضرورت پرداختن به مقوله مکان‌یابی فضاهای آموزشی را دوچندان می‌نماید.

فرایند مکان‌یابی مدارس، مبتنی بر آمایش سرزمین و تحولات جمعیتی، مستلزم تدوین شاخص‌ها و معیارهای تخصصی از یک طرف و مدلسازی و پیاده‌سازی آن‌ها در قالب یک نظام هوشمند الکترونیکی از سوی دیگر است. در شکل ۱ ضرورت‌های مکان‌یابی فضاهای آموزشی ارائه شده است.

شکل ۱: ضرورت مکان‌یابی فضاهای آموزشی

مستندات برنامه

- ❖ قانون تاسیس سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور
- ❖ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
- راهکار شماره ۲-۲۱ از هدف عملیاتی ۲۱ با عنوان استقرار نظام مکان‌یابی مدارس براساس سامانه آمایش سرزمین و تحولات جمعیتی (ناظر به ۵۰ سال آینده)
- ❖ برنامه زیرنظام تامین فضا، تجهیزات و فناوری که شامل برنامه های و سرفصل های ذیل است:
- تدوین شاخص ها و معیارهای مکان‌یابی فضاهای آموزشی، تربیتی و ورزشی مبتنی بر آمایش سرزمین و تحولات جمعیت
- طراحی و استقرار نظام هوشمند الکترونیکی برای مکان‌یابی مناسب فضاها و مراکز آموزشی، تربیتی و ورزشی
- ساماندهی فضاهای آموزشی موجود به منظور تجمیع آنها و افزایش بهره‌وری با رویکرد مدارس متوسط و بزرگ

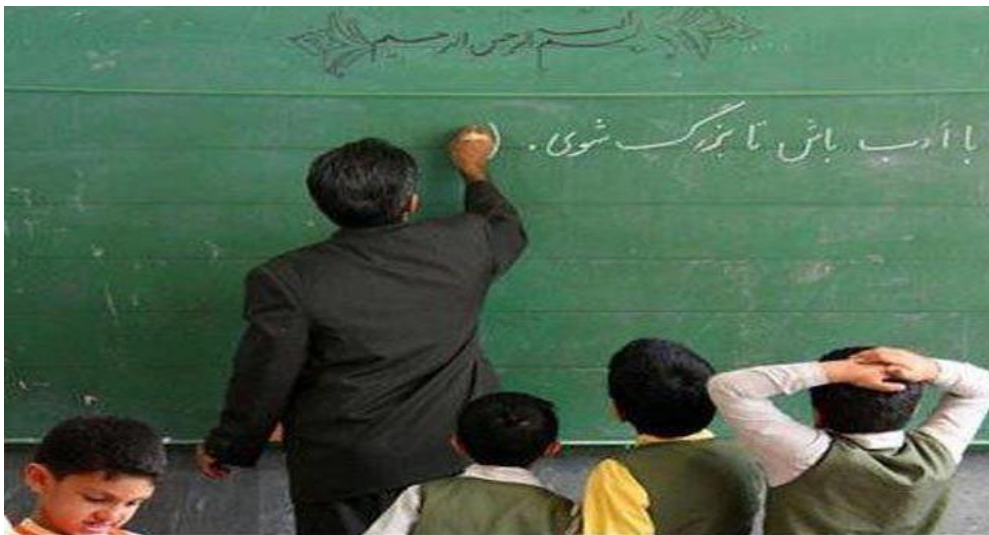
- سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور موظف است در مکان‌یابی فضاهای آموزشی، تربیتی و ورزشی، ضمن رعایت اصول فنی و مهندسی با توجه به تحولات جمعیتی و پراکنش فضاهای موجود و با رعایت ضوابط و اصول همجواری، ویژگی‌های محیطی، شعاع دسترسی، اقلیم و ظرفیت و با هماهنگی ادارات آموزش و پرورش و سایر نهادها، زمین مناسب را انتخاب نماید.
- در تخریب و بازسازی مدارس موجود و نیز احداث مدارس جدید توسط خیرین و نیکوکاران، رعایت استاندارد سرانه زمین و فضا الزامی است و حتی المقدور باید از ساخت مدارس در زمین‌های کوچک جلوگیری شود.

شمولیت برنامه

طرح استقرار نظام مکان‌یابی و تخصیص فضاهای آموزشی براساس آمایش سرزمین و تحولات جمعیتی به منظور تعیین فضای مکانی بهینه آموزشی یک استان، شهرستان (شهری و روستایی) بر اساس انواع فضاهای آموزشی موجود و همچنین با توجه به دوره تحصیلی، جنسیت و سال افق پیش‌بینی، تدوین گردیده است.

اهداف برنامه

در جدول زیر هدف گذاری کمی تعداد پروژه‌هایی که با این ضوابط و سامانه، مکان‌یابی اصولی و احداث می‌شوند:

ردیف	استان	پروژه های دولتی و مشارکتی احداثی در سال ۱۳۹۹ و پنج ماهه اول سال ۱۴۰۰ با روش مکانیابی اصولی
۱	آذربایجان شرقی	۲۰
۲	آذربایجان غربی	۱۲
۳	اردبیل	۸
۴	اصفهان	۲۰
۵	البرز	۱۰
۶	ایلام	۸
۷	بوشهر	۸
۸	تهران	۲۵
۹	چهارمحال و بختیاری	۸
۱۰	خراسان جنوبی	۶
۱۱	خراسان رضوی	۲۵
۱۲	خراسان شمالی	۸
۱۳	خوزستان	۲۲
۱۴	زنجان	۸
۱۵	سمنان	۶
۱۶	سیستان و بلوچستان	۲۴
۱۷	فارس	۲۰
۱۸	قزوین	۸
۱۹	قم	۶
۲۰	کردستان	۸
۲۱	کرمان	۱۳
۲۲	کرمانشاه	۱۲
۲۳	کهگیلویه و بویراحمد	۸
۲۴	گلستان	۹
۲۵	گیلان	۱۲
۲۶	لرستان	۱۰
۲۷	مازندران	۱۳
۲۸	مرکزی	۹
۲۹	هرمزگان	۹
۳۰	همدان	۹
۳۱	یزد	۶
	مجموع	۳۷۰

فرایندها و مراحل اجرایی

در راستای نیل به اهداف استقرار نظام مکان‌یابی مدارس، مراحل اصلی طرح مطالعاتی استقرار نظام مکان‌یابی و تخصیص مدارس بر اساس آمایش سرزمین و تحولات جمعیتی شامل موارد ذیل می‌باشند:

شکل ۲: فازهای طرح استقرار نظام مکان‌یابی و تخصیص مدارس

فاز یک:

تدوین شاخص‌های مکان‌یابی فضاهای آموزشی و ضوابط توزیع مکانی فضاهای آموزشی

فاز دوم:

طراحی، توسعه و استقرار سامانه حامی برنامه‌ریزی به منظور مکان‌یابی و تخصیص فضاهای آموزشی

فاز سوم:

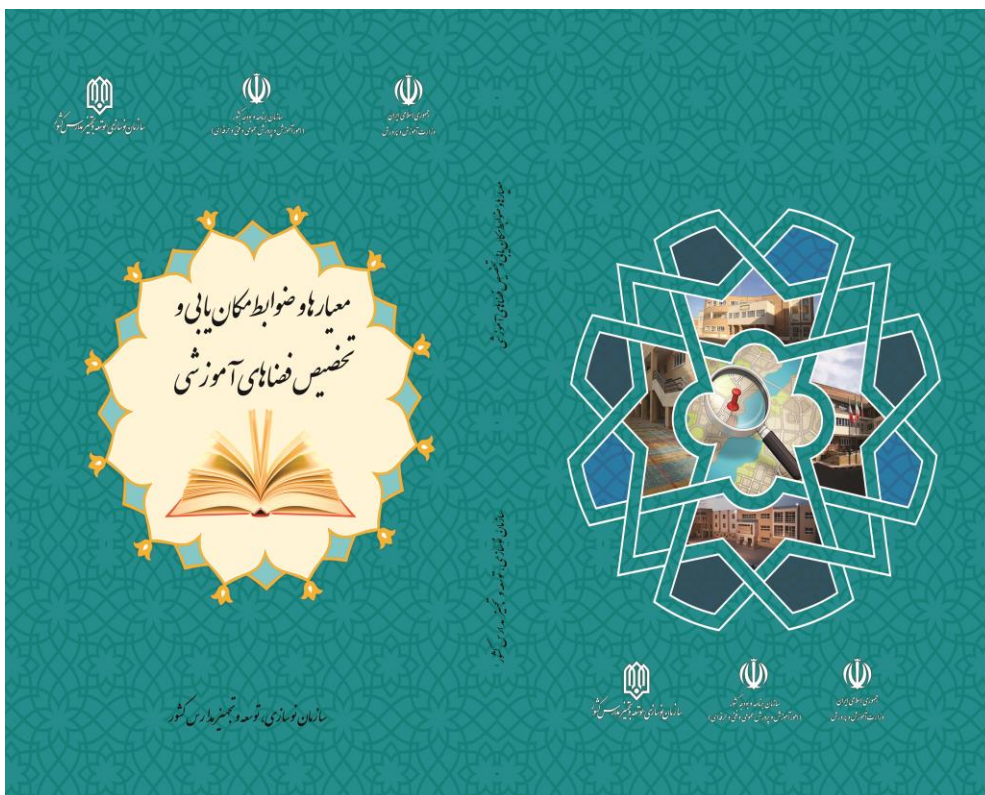
انجام پروژه پایلوت و تخصیص فضاهای آموزشی در یک شهر و دهستان نمونه

در اولین مرحله از طرح، مجموعه اقدامات لازم جهت بررسی شاخص‌ها، فرایندها، مدل‌ها، سیستم‌ها و داده‌های مرتبط با مکان‌یابی مدارس انجام گرفته است. در این مرحله پس از بررسی اسناد بالادست و ضوابط، استانداردها و دستورالعمل‌های مرتبط در کشور، به تحلیل مطالعات داخلی و خارجی مرتبط پرداخته شده است. بر اساس این مطالعات و برگزاری جلسات کارشناسی، محدودیتها و معیارهای موثر مربوط به هر منطقه آمایشی کشور (براساس منطقه‌بندی مصوب شورای عالی آمایش سرزمین مورخ ۱۳۹۶/۵/۲) و وزن این معیارهای موثر تعیین گردید و در قالب یک مستند ارائه گردید (شکل ۳). محدودیت‌ها و معیارهای موثر تعیین شده شامل موارد ذیل می‌باشند:

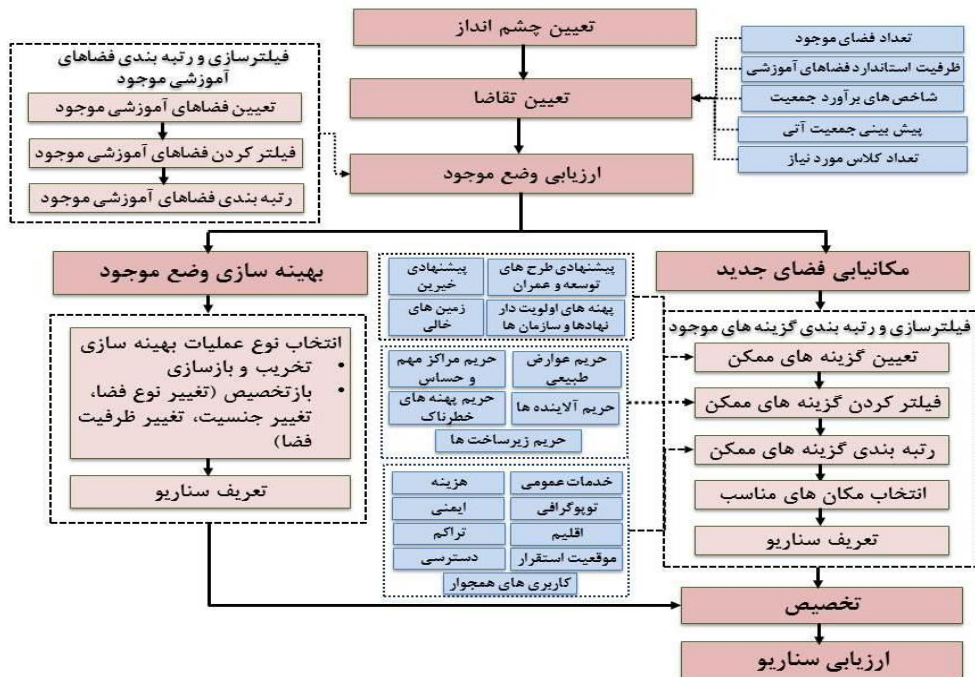
- ❖ محدودیت های استقرار فضاهای آموزشی شامل ۶۵ محدودیت در ۵ کلاس اصلی حریم عوارض طبیعی، حریم مراکز مهم و حساس، حریم زیرساخت‌ها، پهنه‌های خطرناک و دوری از آلاینده‌ها
- ❖ معیارهای موثر در مکان‌یابی فضاهای آموزشی شامل ۲۸ معیار در قالب ۹ کلاس اصلی هزینه، ایمنی، تراکم، دسترسی، کاربری‌های همجوار، خدمات عمومی، توپوگرافی، اقلیم و موقعیت استقرار

شکل ۳: معیارها و ضوابط مکان‌یابی و تخصیص فضاهای آموزشی

در دومین مرحله از طرح، بر اساس نتایج مرحله قبل، سامانه حامی برنامه‌ریزی مکانی به منظور مکان‌یابی فضاهای آموزشی طراحی می‌شود. مدل مفهومی مکان‌یابی فضاهای آموزشی در شکل ۴ ارائه شده است.

شکل ۴: مدل مفهومی مکان‌یابی فضاهای آموزشی

براساس مدل مفهومی ارائه شده، در طراحی سامانه حامی برنامه‌ریزی مکانی به منظور مکان‌یابی فضاهای آموزشی موارد ذیل لحاظ شده است:

- ❖ تعیین تقاضا: تعیین تقاضا به معنای پیش‌بینی تعداد دانش‌آموز و تعداد کلاس مورد نیاز در فرایند مکان‌یابی فضاهای آموزشی سیبر اساس پیش‌بینی جمعیت می‌باشد. در این خصوص، پیش‌بینی جمعیت مناطق مورد نظر در سه دوره زمانی کوتاه مدت (تا افق ۱۴۱۰)، میان مدت (تا افق ۱۴۲۵) و بلند مدت (تا افق ۱۴۵۰) و همچنین در سه حالت افزایشی (باروری افزایشی آرام، امید زندگی افزایشی و مهاجرت کاهشی)، خوشبینانه (باروری افزایشی با سرعت بیشتر نسبت به حالت اول، امید زندگی افزایشی با سرعت بیشتر نسبت به حالت اول و مهاجرت کاهشی با سرعت بیشتر نسبت به حالت اول) و بدبینانه (باروری کاهشی، امید زندگی افزایشی با سرعت کندتر نسبت به حالت اول و مهاجرت بصورت ثابت) در نظر گرفته می‌شود.
- ❖ ارزیابی وضع موجود: پس از تعیین تقاضا، وضع موجود فضاهای آموزشی ارزیابی و رتبه‌بندی گردیده و در نهایت درجه تناسب انواع فضاهای آموزشی موجود نمایش داده می‌شود.

شکل ۵: ارزیابی مطلوبیت مکانی مدارس موجود

ارزیابی وضع موجود

- ❖ بهینه سازی وضع موجود و مکان یابی فضاهای آموزشی جدید: بهینه سازی وضع موجود به معنای تغییر و بهبود وضعیت فضاهای آموزشی موجود بدون احداث فضای آموزشی جدید می باشد. پس از محاسبه تقاضا و ارزیابی وضع موجود فضاهای آموزشی موجود، دو عملیات بهینه سازی وضع موجود و همچنین مکان یابی فضاهای جدید صورت می پذیرد. همانگونه که ذکر شد بهینه سازی فضاهای آموزشی موجود شامل تخریب و بازسازی و همچنین باز تخصیص شامل تغییر نوع فضا، تغییر جنسیت و تغییر ظرفیت فضا است. مکان یابی فضاهای جدید بر اساس رتبه بندی گزینه های ممکن و بر مبنای محدودیت ها و معیارهای موثر صورت می پذیرد.
- ❖ تخصیص و ارزیابی سناریو: در این مرحله با اختصاص نقاط تقاضا (بلوک های جمعیتی) به گزینه های ممکن، مکان یابی فضاهای آموزشی به کمک حداقل نمودن فاصله گزینه های مکان یابی از بلوک های جمعیتی (دسترسی)، ظرفیت آموزشی و امتیاز این فضاهای آموزشی بر اساس معیارهای موثر مکان یابی، سناریوهای در نظر گرفته شده ارزیابی می شوند و سناریوی مناسب انتخاب می شود.

شکل ۶: رابط کاربری سامانه حامی برنامه ریزی مکان‌یابی مدارس

ساماندهی وضع موجود

ردیف	مکان نام	رتبه مکان	مجموع رتبه مکان	مکان های مناسب
۱	مکان نام ۱	۱	۱	مکان های مناسب
۲	مکان نام ۲	۲	۲	مکان های مناسب
۳	مکان نام ۳	۳	۳	مکان های مناسب
۴	مکان نام ۴	۴	۴	مکان های مناسب
۵	مکان نام ۵	۵	۵	مکان های مناسب

در سومین مرحله از طرح، با توجه به نتایج گام‌های قبلی و با استفاده از سامانه طراحی و پیاده‌سازی شده، اجرای پروژه نمونه (یک شهر و یک دهستان) به منظور صحت‌سنجی سامانه طراحی شده انجام می‌پذیرد.

شاخص پایش و ارزیابی طرح

همان‌طور که در بالا اشاره گردید در فاز سوم طرح تحت عنوان انجام پروژه پایلوت، ضمن تعریف و ارزیابی سناریوهای مختلف مکان‌یابی فضاهای آموزشی و انتخاب سناریوی مناسب، بازخورد مناسب جهت بازنگری در خروجی‌ها و مستندات گام‌های اول و دوم طرح فراهم گردیده

و بر این اساس سامانه و شاخص‌ها و ضوابط تدوین‌شده مورد پایش و ارزیابی قرار می‌گیرد، تا قابل توسعه و تعمیم به سایر نقاط کشور گردد.

شاخص‌های پایش و ارزیابی طرح استقرار نظام مکان‌یابی مدارس به شرح ذیل تعریف می‌شوند:

- ❖ جامعیت شاخص‌ها و معیارهای مکان‌یابی مدارس
- ❖ جامعیت و کاربرپسند بودن سامانه حامی برنامه‌ریزی مکان‌یابی مدارس
- ❖ میزان پیاده سازی و عملیاتی نمودن سامانه حامی برنامه‌ریزی مکان‌یابی مدارس به تفکیک استان، شهرهای با جمعیت بالای بیست هزار نفر و مناطق آموزش و پرورش

خروجی و آثار مورد انتظار

خروجی‌های اصلی طرح استقرار نظام مکان‌یابی، تخصیص و ساماندهی فضاهای آموزشی، تربیتی و ورزشی شامل موارد زیر می‌باشد:

برنامه زمانی		اقدامات جهت نیل به هدف	ردیف
تاریخ شروع	مدت		
فروردین ۹۹	۱ ماه	مستند شاخص‌ها و معیارهای مکان‌یابی فضاهای آموزشی	۱
فروردین ۹۹	۴ ماه	سامانه حامی برنامه‌ریزی مکانی به منظور مکان‌یابی فضاهای آموزشی	۲
فروردین ۹۹	۶ ماه	- نقشه مطلوبیت مکانی مدارس موجود - نقشه مکان‌های پیشنهادی ساخت مدارس جدید	۳
خرداد ۹۹	۱۰ ماه	پایگاه داده مکانی جامع و یکپارچه مدارس کشور	۴
خرداد ۹۹	۱۰ ماه	پایگاه داده مکانی جامع	۵
خرداد ۱۳۹۹	۱۰ ماه	پایگاه داده پیش‌بینی جمعیت و میزان تقاضای فضاهای آموزشی مناطق مختلف کشور	۶

براساس مطالعات انجام شده، چرخش‌های تحول‌آفرین پس از استقرار سامانه حامی برنامه‌ریزی مکان‌یابی مدارس عبارتند از:

- از ساخت و سازهای سلیقه‌ای فضاهای آموزشی به ساخت و ساز هدفمند بر اساس تحولات جمعیتی و مطالعات آمایش سرزمین

- از ساخت و سازهای غیرضروری به سامان‌دهی و بهینه‌سازی وضع موجود
- از ساخت مدارس کوچک به احداث فضاهای آموزشی متوسط و بزرگ
- از اتلاف منابع در بعضی از مناطق به هزینه‌کرد بهینه در مناطق نیازمند
- از عدم توجه به مخاطرات محیطی به افزایش ایمنی دانش‌آموزان
- از برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت بر اساس تقاضای امروز به برنامه‌ریزی‌های میان‌مدت و بلندمدت بر اساس تقاضاهای آتی

جدول اعتبارات و زمان‌بندی اجرای طرح

براساس توضیحات ارائه شده جدول زمان‌بندی به صورت زیر ارائه گردیده است:

سال ۱۴۰۰					سال ۱۳۹۹												سال ۹۸	زمان مرحله
۵	۴	۳	۲	۱	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱		
																		تدوین شاخص‌های مکان‌یابی و تخصیص فضاهای آموزشی
																		طراحی و توسعه سامانه حامی برنامه‌ریزی مکان‌یابی فضاهای آموزشی
																		انجام پروژه پایلوت (در یک شهر و یک

<p>این فرایند به صورت مستمر در سال‌های آتی نیز ادامه خواهد داشت.</p>	دهستان (منتخب)
	جمع آوری و بروز رسانی اطلاعات فضاهای آموزشی
	جمع آوری داده های مورد نیاز مکانی
	پیش بینی جمعیت و میزان تقاضای فضاهای آموزشی مناطق مختلف کشور
	عملیاتی نمودن مکان یابی فضاهای آموزشی برای مناطق مختلف کشور

شایان ذکر است منابع و اعتبارات این طرح از اعتبارات سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور تامین می گردد..

عوامل سهیم و موثر در طرح

در طرح استقرار نظام مکان‌یابی و تخصیص فضاهای آموزشی براساس آمایش سرزمین و تحولات جمعیتی عوامل تاثیرگذار بسیاری وجود دارد که در صورت همکاری و تحقق این عوامل روند اجرای پروژه تسریع گردیده و خروجی نهایی طرح بر اساس پیش‌بینی‌های انجام شده تحقق خواهد یافت. مهمترین عوامل، همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور، معاونت‌های وزارت آموزش و پرورش و همکاری وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مختلف متولی تولید داده به منظور در اختیار قرار دادن داده‌های مکانی مورد نیاز است.

پیوند سواد آموزی و زندگی

آموزش‌های مهارتی در مراکز یادگیری محلی نهضت سوادآموزی

بیان مسئله

مخاطبان سوادآموزی افرادی بزرگسال هستند و هر سال حدود ۳۵۰۰۰۰ نفر زن و مرد در برنامه های آموزشی و مهارتی سازمان نهضت سوادآموزی شرکت کرده و خدمات دریافت می کنند. یکی از مسائل و موانع مهم در ارائه خدمات آموزشی، به سوادآموزان، انگیزه آنان برای یادگیری است. این گروه در شرایط سنی بالا و درگیر مسائل زندگی فردی و اجتماعی هستند و انگیزه ای برای یادگیری مباحث نظری و تئوریک ندارند لذا اکثراً از حضور فعال و بانشاط در کلاس های آموزشی بی بهره هستند. سازمان نهضت سوادآموزی بر اساس تجربیات زیسته خود و با استفاده از تجربیات سایر کشورها و مطالعات تطبیقی، اقدام به تأسیس مراکز یادگیری محلی نموده است. مراکز یادگیری محلی درصدد حل مسئله کاهش انگیزه یادگیری و تقویت پیوند سوادآموزی با زندگی سوادآموزان است. در هر یک از این مراکز بین ۵۰ تا ۷۵ نفر سوادآموز حضور پیدا می کنند که بر سوادآموزی پایه، مهارت هایی در موضوع های اجتماعی، حقوق شهروندی، حرفه های خانگی (صنایع دستی) و مهارت اساسی زندگی را آموزش می بینند. سوادآموزان بزرگسالان به دلیل نداشتن مسئولیت های مختلف شغلی، خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی دوست دارند مهارتی بیاموزند که با به کار بستن آن بتوانند حداقل یک مشکل اجتماعی، خانوادگی یا اقتصادی خود را برطرف کنند. یا در رفع نیاز کشور دخیل باشند. اگر این خواسته در برنامه های آموزشی لحاظ نشود، انگیزه و رغبت سوادآموزان برای حضور در برنامه های صرف سوادآموزی کاهش می یابد. لذا سعی می شود با اجرای این طرح در ۱۲۰ مرکز یادگیری محلی در سال جاری و در سراسر کشور، حدود ۶۰۰۰ نفر سوادآموز به این خواسته ی خود نایل گردند و با تقویت انگیزه یادگیری، ضمن کمک به اقتصاد خانواده خود در اشتغالزایی و جهش تولید کشور کمک کنند.

اهمیت و ضرورت

از آنجایی که آموزش از مؤلفه های پیشرفت به شمار می رود، آموزش به طور عام و آموزش بزرگسالان به طور خاص، می تواند نقش مؤثری در پیشرفت و توسعه پایدار کشور داشته باشد. آموزش بزرگسالان یکی از روش ها و برنامه های کم هزینه و سریع برای رسیدن به پیشرفت و توسعه است. آموزش بزرگسالان، در پویایی اقتصادی، کارآفرینی، رونق تولید و پایداری کسب و کارها موثر است و موجب کاهش نابرابری های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شده و بزرگسالان را برای مشارکت در سرنوشت خود و کشور توانمند می سازد. لذا با اجرای این طرح سرمایه های انسانی موجود در مراکز (مدیر مرکز، سوادآموز، مربی مهارتآموزی و آموزش دهنده)، در جهت اشتغال و تولید سازمان دهی شده و موجب تحول در آموزش و کارکرد فعالیت

های سوادآموزی و مراکز یادگیری محلی می شود. علاوه بر آن پیوند بین سواد و کارکردهای آن در زندگی روزمره تقویت شده و انگیزه حضور سوادآموزان در کلاس های سوادآموزی بیشتر می شود و افراد زیادی در گیر آموزش، اشتغال و تولید خواهند شد. همچنین سوادآموزی و توانمند کردن افراد بیسواد در خواندن و نوشتن، منزلت اجتماعی آنان را تغییر داده و ارتباط با آنان با دنیای دانسته ها و گنجینه اطلاعات و معلومات (رسانه های مکتوب، کتب، مجلات، رسانه های مجازی و...) را افزایش می دهد. این توانمندی در مناسبات اجتماعی و خانوادگی (به ویژه تربیت فرزندان و تربیت نسل آینده) تاثیرگذار خواهد بود.

مستندات برنامه

- مصوبه هیئت محترم دولت به شماره ۱۴۵۹۰۱/ت ۵۰۱۱۷ ه مورخ ۹۳/۱۲/۲
- برنامه ریشه کنی بی سوادی در جمهوری اسلامی ایران
- سیاست های سال ۹۹ وزارت متبوع و سازمان
- مفاد سند تحول بنیادین و زیرنظام برنامه درسی

اهداف

هدف کمی:

تاسیس و تقویت مراکز یادگیری محلی دولتی، مشارکتی و غیردولتی داوطلب استانها ۱۲۰ مرکز با جمعیت ۶۰۰۰ نفر سوادآموز و ۶۰۰ نفر آموزش دهنده و حدود ۱۲۰ نفر مربی مهارت آموزی

هدف کیفی:

تقویت کارکردهای مراکز یادگیری محلی با پیوند بین سواد و زندگی و کمک به اشتغالزایی و تولید داخلی و ارتقای مناسبات اجتماعی و فرهنگ عمومی کشور

خروجی و آثار مورد انتظار

- ۱- افزایش جایگاه و کارکردهای ۱۲۰ مرکز یادگیری محلی
- ۲- تجمیع هدف مند سرمایه های خرد و به کار انداختن آنها و منتفع شدن سوادآموزان (۶۰۰۰ نفر) و سرمایه گذاران از سود حاصله
- ۳- کمک به تهیه مواد اولیه، بازار یابی و فروش تولیدات مراکز

- ۴- تقویت انگیزه سوادآموزان برای یادگیری و حضور با رغبت در فعالیت های مراکز
- ۵- کمک به میزان اشتغال شهرستان ، جهش تولید و اقتصاد خانواده ها
- ۶- تقویت اعتماد به نفس سوادآموزان (۶۰۰۰ نفر)
- ۷- به کارگیری ۲۰ نفر مربی مهارت آموزی ۶۰۰ نفر آموزش دهنده

شمولیت برنامه

این برنامه در کلیه استان ها و شهرستان های تابعه به اجرا درمی آید.

دوره های تحصیلی

سوادآموزان همه دوره ها در مراکز یادگیری محلی و علاقه مندان همجوار مراکز

ویژگی ها

۱. مخاطبان آن افراد بزرگسال و مولد جامعه هستند.
۲. نیاز به ایجاد کارگاه یا محل کار خاصی ندارد.
۳. پیوند بین سواد و زندگی برقرار می کند.
۴. موجب ترویج و توسعه صنایع بومی می شود.
۵. مهارت افزایی زنان واز آن طریق کمک به اقتصاد خانواده افزایش یابد.

فرایندها و مراحل اجرایی طرح

- ۱- تشکیل ارکان اجرایی در هر استان با ترکیب: معاون سوادآموزی، معاون اداری پشتیبانی اداره کل، رئیس اداره سوادآموزی شهرستان های مجری، کارشناس واگذاری ها و تعداد ۳ نفر از مدیران مراکز یادگیری محلی
- ۲- انتخاب مراکز برای اجرای این طرح از بین مراکز استان
- ۳- آموزش و آگاه سازی کارشناسان سوادآموزی، مدیران و مربیان شاغل در مراکز مجری در زمینه های ؛ شناسایی ، سازماندهی سوادآموزان علاقه مند و توانا برای آموزش دیگران
- ۴- سامان دهی مربیان برای آموزش مهارت ها و نظارت تخصصی به روند تولید ، بسته بندی و توزیع و انجام امور مالی

- ۵- تهیه دستورالعمل اجرایی با محوریت چگونگی تهیه مواد اولیه ، نحوه مشارکت ذی‌نفعان، نحوه فروش ، نحوه تقسیم سود ، تقسیم زمان کلاس ها برای سوادآموزی ، مهارت آموزی و تولید
- ۶- تشکیل تیم های نظارتی در سطح سازمان و استان ها با وظایف کنترل، هدایت و نظارت بر عملکرد شهرستان ها و ارزشیابی و توسعه تدریجی کمی و کیفی فعالیت های مراکز مجری
- ۷- رایزنی برای جذب سرمایه گذار به منظور تامین مواد اولیه و بازار فروش محصولات و تجهیزات لازم

عوامل سهیم و موثر و سهم و نقش آنان

۱. مدارس کارودانش و هنرستان ها : واگذاری وسایل و تجهیزات مورد نیاز
۲. وزارت بهداشت و درمان: نظارت بر روند فعالیت و امور بهداشتی، در صورت ضرورت اعزام کارشناس مهارت
۳. خیرین: با اهدا کمک نقدی، تجهیزات یا تدریس داوطلبانه مهارت
۴. سرمایه گذاران داوطلب: سرمایه گذاری، تامین مواد اولیه محصول، بازار یابی یا خرید محصول
۵. وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری: نظارت بر تولیدات صنایع دستی، در صورت ضرورت اعزام کارشناس آموزش مهارت
۶. وزارت کار، رفاه و امور اجتماعی: به منظور همکاری در بیمه سوادآموزان، تشکیل تعاونی و صدور گواهی از طریق سازمان فنی و حرفه ای

جدول زمان بندی اجرایی

اقدام کننده	زمان	اقدام
دفتر طرح و برنامه و دفتر برنامه ریزی دوره های سازمان	خرداد ۹۹	برگزاری جلسات هماهنگی با مشارکت کننده ها و در صورت لزوم عقد قرارداد
دفتر طرح و برنامه و دفتر برنامه ریزی دوره های سازمان	خرداد	تهیه دستورالعمل اجرایی و ابلاغ به استان ها
معاون سوادآموزی استان	خرداد	انجام تمهیدات وزمینه سنجی و تشکیل جلسات هماهنگی و توجیه عوامل اجرایی
اداره کل آموزش و پرورش (معاون سوادآموزی استان)	تیرماه	انتخاب محل و تشکیل مرکز برابر شیوه نامه مربوط
آموزش دهنده ها و موسسات	تیرماه و مرداد	جذب فراگیر و ثبت در سامانه سوادآموزی
دفتر برنامه ریز دوره های سازمان	تیر و مرداد	بررسی و صدور مجوز
مدیر، آموزش دهنده و مربی	شهریور	شروع فعالیت آموزشی
ستاد امتحانات ، راهنما مسئول ، مدیر مرکز	خرداد ۱۴۰۰	اتمام آموزشی و ارزشیابی

منابع و اعتبارات مورد نیاز

منابع و اعتبار این طرح از ظرفیت های موجود و محل های زیر قابل تامین خواهد بود.

الف) منابع مالی

۱. اعتبارات دولتی برای هر مرکز یادگیری محلی ۵۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال از محل ردیف ۱۲۸۰۰۰ برنامه سوادآموزی و هر مرکز حدود ۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال برای خرید حداقل یک دستگاه چرخ خیاطی با ملزومات جانبی آن به شرط تامین منابع مورد نیاز توسط مراجع ذی ربط برای این منظور
۲. کمک های خیرین
۳. دریافت وام اشتغالزایی صندوق توسعه روستایی از طریق شورای مالی هر مرکز یادگیری
۴. سرمایه گذاری اندک سوادآموزان ، مربیان و مدیران مراکز یادگیری محلی
۵. سرمایه گذاری موسسات و بخش های غیردولتی

ب) منابع انسانی

- مدیر مرکز یادگیری محلی ۱۲۰ نفر
 - مربی‌های مهارت‌آموزی ۱۲۰ نفر
 - سوادآموز ۶۰۰۰ نفر
 - آموزش دهنده ۶۰۰ نفر
- و سایر علاقه‌مندان محل

پ) تجهیزات مورد نیاز

۱. استفاده از تجهیزات موجود مراکز
۲. استفاده از تجهیزات دست دوم مدارس کارودانش (هنرستان‌های فنی)
۳. استفاده از تجهیزات اهدایی سوادآموزان و دیگران
۴. در صورت تامین اعتبار خرید یک دستگاه چرخ خیاطی ژانومه مدل A ۷۰۰۰ و میز خیاطی با قیچی و متر و سایر ملزومات خیاطی، حداقل برای هر مرکز یک سری (۱۲۰ سری)

شاخص‌های پایش و ارزشیابی

پایش فرایندی توسط

۱. مسئولین سوادآموزی با انجام بازدید حضوری هر ماه یک‌بار
۲. بازدید تیم نظارت ویژه استانی و شهرستانی با ترکیب نیروهای درون سازمانی و نمایندگان مشارکت‌کننده‌ها
۳. بازدید گروه بهبود کیفیت استان و شهرستان مجری

شاخص ارزشیابی

تعداد مراکز مجری نسبت به کل مراکز استان، درصد سوادآموزان تحت پوشش این طرح نسبت به کل سوادآموزان، درصد سوادآموزان قبول شده نسبت به تحت پوشش، درصد اعتبار تخصیصی نسبت به پیش‌بینی، درصد مشارکت هرکدام از دستگاه‌های سهیم در اجرای طرح، درصد سوادآموزان آموزش دیده در موضوع مهارت‌زندگی، درصد سوادآموزان آموزش دیده در مهارت حرفه‌ای (خیاطی، قالی‌بافی، گلدوزی، تولید ماسک و...)، درصد سوادآموزان آموزش دیده در موضوعات اجتماعی

بازمهندسی شبکه ملی رشد

بیان مسئله

تحولات گسترده فناوری به ویژه فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی، باعث تحول در مفاهیم، اهداف، روندها و فرایندهای آموزشی و تربیتی و نیز تغییر جایگاه معلم، کتاب، مدرسه، دانش‌آموز و محتوای رابطه آموزشی شده و خواهد شد. بدین صورت که آموزش از انحصار فضای فیزیکی معین، خارج شده و به هر جا و هر وقت و با انواع ابزارها و روش‌ها تسری پیدا می‌کند. از مهم‌ترین تحولات این عرصه، ورود شرکت‌های خصوصی خارجی و داخلی به عرصه مدیریت آموزش‌های رسمی خواهد بود که این موضوع می‌تواند باعث تضعیف جایگاه حاکمیتی نظام آموزشی شود. در صورت نادیده انگاشتن شرایط جدید و اصرار بر انحصارگری دولت در این حوزه، امکان رشد بخش غیر دولتی داخلی فراهم نمی‌شود و قدرت تنظیم‌گری دولت متصدی آموزش نیز به شدت کاهش می‌یابد. از سوی دیگر، به زودی مرز میان آموزش و سرگرمی کمرنگ‌تر شده و بخش‌های مربوط به سرگرمی، زمان‌های آموزشی دانش‌آموزان را خواهد بلعید و از قدرت آموزش‌های جدی می‌کاهد. در پاسخ به این نیازها، شبکه ملی رشد در سال ۱۳۷۹ راه اندازی شد. این شبکه در دهه گذشته فراز و فرودهای فراوان داشته است. با توجه به تحولات محیطی، این شبکه پاسخگوی نیازهای آموزش و پرورش و دانش‌آموزان نیست و نمی‌تواند به مطالبات دانش‌آموزان برای حضور با نشاط و اثربخش در فضای مجازی و استفاده هوشمندانه از ظرفیت آن پاسخ دهد.

بسته تحولی «بازمهندسی شبکه ملی رشد» برای حل این مسئله و دستیابی به یک پلتفرم جامع و جذاب آموزشی و تربیتی طراحی شده است.

ضرورت و اهمیت

برخی از دلایل اهمیت و ضرورت بازنگری و بازمهندسی شبکه ملی رشد:

۱. تضمین حکمرانی آموزش و پرورش در فضای مجازی و جلوگیری از روند کاهش حاکمیت دولت در حوزه آموزش و پرورش
۲. توسعه و پیاده‌سازی عدالت آموزشی در سراسر کشور
۳. پیاده‌سازی تحول در فرایند یاددهی-یادگیری
۴. تقویت جریان آموزش رسمی و جانمایی صحیح و دقیق برای آموزش غیر رسمی
۵. شخصی‌سازی آموزش مبتنی بر اقتضائات دانش‌آموزان
۶. طراحی آموزشی متناسب با شرایط و نیازهای دانش‌آموزان
۷. زمینه‌سازی برای پشتیبانی و تکمیل آموزش حضوری با آموزش الکترونیک

۸. توجه و تقویت نقش مولد معلمان و مدارس در زمینه تولید و انتشار محتوا در خدمات آموزشی مجازی
۹. استفاده از سرگرمی و بازی در امر آموزش
۱۰. تعیین سخت‌افزار و نرم‌افزارهای مرتبط آموزشی مورد نیاز در مدارس
۱۱. تأمین نیازهای آموزشی معلم و دانش‌آموز در بستر تعاملی خدمات آموزشی در فضای مجازی
۱۲. تنظیم مقررات و تعیین نحوه فعال‌سازی ظرفیت‌های بخش غیر دولتی و مردمی در ارائه خدمات مختلف آموزشی تحت نظارت وزارت آموزش و پرورش

مستندات مرتبط با اسناد تحولی

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

- راهبردهای کلان ۷- بهره‌مندی هوشمندانه از فناوری‌های نوین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی مبتنی بر نظام معیار اسلامی (هدف‌های کلان ۳، ۲، ۱ و ۷)
- راهکار ۱۷- ارتقای کیفیت فرایند تعلیم و تربیت با تکیه بر استفاده هوشمندانه از فناوری‌های نوین (۳، ۲، ۱ و ۷)
- راهکار ۱-۱۷- توسعه ضریب نفوذ شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات (اینترانت) در مدارس با اولویت پر کردن شکاف دیجیتالی بین مناطق آموزشی و ایجاد سازوکار مناسب برای بهره‌برداری بهینه و هوشمندانه توسط مربیان و دانش‌آموزان در چارچوب نظام معیار اسلامی
- راهکار ۲-۱۷- تولید و به‌کارگیری محتوای الکترونیکی متناسب با نیاز دانش‌آموزان و مدارس با مشارکت بخش دولتی و غیردولتی و الکترونیکی کردن محتوای کتاب‌های درسی براساس برنامه درسی ملی (با تأکید بر استفاده از ظرفیت چندرسانه‌ای) تا پایان برنامه پنجم توسعه کشور
- راهکار ۴-۱۷- گسترش بهره‌برداری از ظرفیت آموزش‌های غیرحضوری و مجازی در برنامه‌های آموزشی و تربیتی ویژه معلمان، دانش‌آموزان و خانواده‌های ایرانی در خارج از کشور براساس نظام معیار اسلامی و با رعایت اصول تربیتی از طریق شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات

اهداف کیفی

۱. توسعه و نهادینه کردن عدالت آموزشی و تربیتی در مناطق مختلف کشور

۲. تنوع بخشی به محیط های یادگیری در فرایند تعلیم و تربیت رسمی عمومی
۳. تولید و عملیاتی سازی بسته یادگیری برای تمام دوره ها و رشته های تحصیلی
۴. گسترش بهره برداری از ظرفیت آموزش های غیرحضوری و مجازی در برنامه های آموزشی و تربیتی
۵. استفاده از تولیدات محتوایی معلمان خلاق در بسته های یادگیری
۶. سیاست گذاری، استانداردها سازی و هدایت تولید مواد و رسانه های آموزشی و تربیتی مرتبط با اهداف و وظایف وزارت آموزش و پرورش
۷. حمایت و استفاده ی بهینه از فرصت ها و ظرفیت های بخش های دولتی و غیردولتی در تولید و توزیع مواد و رسانه های آموزشی و تربیتی استاندارد
۸. تسهیل، توسعه و تعمیق آموزش و ایجاد تنوع در مواد و رسانه های آموزشی و تربیتی

اهداف کمی

۱. پوشش ۶۰ درصدی دسترسی معلمان و دانش آموزان در سراسر کشور به محتوا و خدمات ارائه شده در بستر شبکه ملی رشد
۲. الکترونیکی کردن ۷۰ درصد کتب درسی در قالب Epub۲ در بازه زمانی سال ۱۳۹۹
۳. الکترونیکی کردن ۷۰ درصد کتب درسی در قالب Epub۳ در بازه زمانی سال ۱۴۰۰
۴. کاهش ۱۰ درصدی چاپ کتب درسی
۵. تهیه بسته یادگیری برای عناوین دروس مهم و پرکاربرد در یک بازه زمانی سال ۱۳۹۹
۶. تأمین و استفاده حداکثری از تولیدات بخش غیر دولتی در پشتیبانی از بسته یادگیری در همه کتب درسی دوره های تحصیلی چهارگانه در بازه زمانی ۱۴۰۰-۱۳۹۹
۷. رایگان کردن ترافیک اینترنت مورد استفاده معلمان و دانش آموزان در بخش الزامی بسته یادگیری
۸. فراوری و دیجیتال سازی نشریات رشد تولید شده در دهه ۹۰ سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
۹. فراوری و دیجیتال سازی محتوای تولید و گردآوری شده مسابقات فرهنگی هنری دهه ۹۰ معاونت پرورشی و فرهنگی
۱۰. بهره برداری و معرفی محصولات دارای اعتبارنامه ۵ سال گذشته از سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

۱۱. فراوری و بارگذاری فیلم‌های آموزشی سنوات گذشته جشنواره بین‌المللی فیلم رشد؛ حداقل ۲۰۰۰ قطعه
۱۲. دیجیتال‌سازی و بارگذاری محصولات انتشارات مدرسه و انتشارات منادی تربیت روی شبکه ملی رشد؛ حداقل ۲۰۰۰ مورد
۱۳. بهره‌برداری از محتوای تولیدی معلمان در جشنواره تولید محتوای الکترونیکی ادوار گذشته؛ حداقل ۱۰۰۰ مورد

خروجی مورد انتظار

۱. فرایند زیر پیاده‌سازی شود:

- احراز هویت (Authentication)
- ورود هر کاربر به پروفایل و صفحه اختصاصی خود و مشاهده محتوا و خدمات اختصاصی و شخصی شده
- مدیریت توان بخش دولتی، غیر دولتی و بخش غیر دولتی در تأمین محتوا و خدمات کمک درسی، آموزشی و عمومی و پایه و ارائه متمرکز آن به کاربران با ادغام و یکپارچه‌سازی در یک نمای واحد (Integration)
- ذخیره تراکنش‌ها، انتخاب‌ها و مصرف محتوای هر یک از کاربران روی بسترهای مختلف برای دستیابی به کلان داده (BigData) و تهیه اثرانگشت اختصاصی هر کاربر (FingerPrint) یا DNA شخصیتی با استفاده از رویکردهای هوش تجاری (Business Intelligence)
- بکارگیری هوش مصنوعی (AI) و پردازش و تحلیل و پردازش اطلاعات فعالیت‌های کاربران (DataMining)
- تولید گزارش‌های دقیق و تفصیلی از تراکنش‌های دسته‌های کاربران سامانه‌ها (Reporting) با تطبیق، تلفیق، مقایسه، تقاطع‌گیری، پیش‌بینی و ... و مصورسازی (Visualization) گزارش‌های تولیدی
- پیشنهاد مصرف به یکایک کاربران در قالب‌های مختلف بر اساس خصوصیات، ویژگی‌ها، سوابق مصرف، گروه سنی، جنسیت و ... در سامانه‌ها (Recommendation) با مشارکت دسته‌های مختلف کاربران
- اجرایی کردن نظام استاندارد پیشنهاد مصرف در دسته‌های مختلف کاربران
- طراحی مدل امتیازدهی و امتیازگیری دسته‌های کاربران در سامانه‌ها
- استانی کردن همه فرایندهای سامانه در سطوح مختلف

- جمع سپاری در تولید، فراوری، تأمین، بارگذاری محتوا، پاسخ‌دهی به سوالات کاربران، تأیید نظرات و مطالب، نظارت (پیشینی و پسینی) بر محتوای تولید و انتشار یافته در سامانه‌ها (CrowdSourcing)
۲. قالب‌های پرمخاطب و عام محتوا در بسته یادگیری زیر ارائه شود:
 - متن و فایل‌های چندرسانه‌ای شامل Text، Web، Pdf، Pptx و نظائر آن
 - تصویر شامل عکس، داده‌نما، نمودار، گرافیک، نقشه و نظائر آن.
 - صوت شامل تلاوت، قرائت متن، موسیقی، کتاب گویا، پادکست و نظائر آن.
 - ویدئو شامل تولیدی، خارجی دوبله شده، خارجی زیرنویس‌دار، مستند، پویانمایی، ضبطی و...
 - نرم‌افزار موبایلی (نرم‌افزارهای کاربردی و بازی) شامل تعاملی‌ها، بازی‌های آموزشی، واقعیت مجازی و افزوده و....
 - نرم‌افزارهای وبی و ویندوزی شامل exe، فلش‌ها، ابزارهای علمی-آموزشی نظیر نرم‌افزار GeoGebra و
 - ابزارهای کمک آموزشی شامل کره جغرافیایی، اسباب بازی، مولاژ، اسکلت بدن، میکروسکوپ و ...
 ۳. عدالت آموزشی به بهترین نحو از طریق این پلت فرم جامع تأمین شود.
 ۴. زمینه عملیاتی شدن اسناد تحولی در بستری کاملا تعاملی و مبتنی بر فناوری‌های جدید و به صورتی کاملا ملموس و زودبازده فراهم آید.
 ۵. اشراف عمیق و مدیریتی ذی‌نفعان در حوزه وزارتی و ستادی، استان، منطقه و مدرسه نسبت به هر یک از مخاطبان (معلم، دانش‌آموز، مدیر و کادر مدرسه و والدین دانش‌آموزان) در سراسر کشور تأمین شود؛
 ۶. در هماهنگی با سایر معاونت‌های وزارت خانه و با تأمین نیازهای فرهنگی، پرورشی، فوق برنامه و سرگرمی مخاطب "زیست‌بوم اختصاصی دانش‌آموز، معلم و خانواده" ایجاد شود؛
 ۷. همه فعالیت‌های محتوایی و خدماتی کمک درسی، آموزشی و عمومی وزارت خانه در یک پلت‌فرم جامع و به صورت یک پارچه انجام شود؛
 ۸. زمینه لازم برای مشارکت حداکثری بخش غیر دولتی با تأمین اختیارات حاکمیتی برای وزارتخانه تأمین گردد.

شمولیت برنامه

برای انجام مشارکت معاونت‌های تخصصی وزارتخانه در حوزه سیاست‌گذاری و مقررات‌گذاری و بهره‌برداری از گزارش‌های تولیدی شبکه برای اشراف بر فعالیت‌ها و رویدادها در سطح کشور، شورای سیاست‌گذاری شبکه ملی رشد با شرح وظایف معین و ترکیب معاونت‌های وزارتخانه، مسئولان ذی‌ربط از سایر نهادها و ارگان‌ها، کارشناسان فنی و تخصصی تشکیل خواهد شد.

دوره تحصیلی

- ۱- دوره اول ابتدایی
- ۲- دوره دوم ابتدایی
- ۳- دوره اول متوسطه
- ۴- دوره دوم متوسطه

فرایند و مراحل اجرایی

- ۱- طراحی پلت‌فرم اجرای شبکه ملی رشد با مختصات و ویژگی‌های اختصاصی
- ۲- تأمین (توسعه یا خرید) پلت‌فرم اصلی شبکه ملی رشد با مختصات و ویژگی‌های اختصاصی
- ۳- تأمین (توسعه یا خرید) خدمات اصلی مورد نیاز در پلت‌فرم شبکه ملی رشد از قبیل سامانه ارائه ویدئوهای درخواستی، سامانه کتابخانه و کتابخوان الکترونیکی، فروشگاه برنامه‌های کاربردی، فروشگاه ابزار، وسایل و تجهیزات کمک آموزشی و پیام‌رسان
- ۴- سیاست‌گذاری فعالیت ذینفعان
- ۵- مقررات‌گذاری فعالیت ذینفعان
- ۶- راه‌اندازی نهاد تنظیم‌گر
- ۷- راه‌اندازی نهاد تجمیع‌گر محتوا و خدمات از بخش غیر دولتی
- ۸- تنظیم مدل کسب و کار در شبکه
- ۹- فراوری محتوا و خدمات کمک‌درسی، آموزشی و عمومی تولیدی و تأمین‌ی معاونت‌ها، سازمان‌ها و مراکز درون وزارتخانه
- ۱۰- استفاده از محتوا و خدمات کمک‌درسی، آموزشی و عمومی دارای اعتبارنامه در پلت‌فرم

- ۱۱- فراخوان دریافت اعتبارنامه از سوی تولید و تأمین‌کنندگان محتوا و خدمات کمک درسی، آموزشی و عمومی برای بهره‌برداری در شبکه ملی رشد
- ۱۲- راه‌اندازی رویدادهای حل مساله با هدف استفاده از توان کسب و کارهای نوپا در حوزه تعلیم و تربیت و جانمایی محصولات آن‌ها در پلت فرم
- ۱۳- تجمیع تمامی محتوا و خدمات کمک درسی، آموزشی و عمومی ارائه شده در وزارتخانه در سامانه‌های اصلی پلت فرم شبکه ملی رشد
- ۱۴- شخصی و اختصاصی سازی محتوا و خدمات مورد نیاز هر دسته از کاربران بر مبنای اقتضائات خاص هر یک از آن‌ها
- ۱۵- ابلاغ و تبلیغ ثبت نام کاربران در شبکه ملی رشد و استفاده از محتوا و خدمات متنوع شبکه
- ۱۶- ایجاد دسترسی برای کاربران شبکه در سطح مدرسه از تراکنش‌های روی سامانه‌ها
- ۱۷- جمع‌سپاری در تولید، فراوری، تأمین، بارگذاری محتوا، پاسخ‌دهی به سوالات کاربران، تأیید نظرات و مطالب، نظارت (پیشینی و پسینی) بر محتوای تولید و انتشار یافته در سامانه‌ها
- ۱۸- بازی‌وارسازی فعالیت کاربران در شبکه ملی رشد
- ۱۹- پیاده‌سازی نظام شخصی‌سازی شده پیشنهاد مصرف محتوا و خدمات برای کاربران شبکه
- ۲۰- مداخله و مشارکت معاونت‌ها، سازمان‌ها و مراکز وزارتخانه در ساماندهی و بهره‌برداری از ظرفیت‌های عملیاتی شبکه ملی رشد
- ۲۱- تولید گزارش‌های دقیق و تفصیلی از تراکنش‌های دسته‌های کاربران سامانه‌ها با تطبیق، تلفیق، مقایسه، تقاطع‌گیری، پیش‌بینی و ... و مصورسازی گزارش‌های تولید

شاخص‌های پایش و ارزیابی ویژه مدارس

۱. میزان استفاده از اجزای بسته یادگیری در فرایند یاددهی- یادگیری
۲. میزان استفاده از کتب الکترونیکی در مدارس
۳. تعداد معلمان مشارکت‌کننده در تولید محتوای پشتیبان بسته یادگیری

شاخص‌های پایش و ارزیابی ویژه مناطق و استان‌ها

۱. تعداد دانش‌آموزان بهره‌بردار از محتوا و خدمات شبکه ملی رشد
۲. تعداد مدارس مشارکت‌کننده در تولید محتوای پشتیبان بسته یادگیری
۳. تعداد کسب و کارهای نوپای مورد حمایت فعال در تأمین محتوا و خدمات شبکه ملی رشد

عوامل و بازیگران درون سازمانی یاریگر طرح و نقش هر یک

۱. معاونت‌های آموزشی
 - مشارکت در سیاست‌گذاری، تنظیم مقررات و ارزیابی فعالیت در شبکه ملی رشد
 - بهره‌برداری از محتوا و خدمات شبکه ملی رشد
۲. معاونت پرورشی و فرهنگی
 - مشارکت در سیاست‌گذاری، تنظیم مقررات و ارزیابی فعالیت در شبکه ملی رشد
 - بهره‌برداری از محتوا و خدمات شبکه ملی رشد
 - تأمین محتوای پرورشی و فرهنگی شبکه ملی رشد
۳. معاونت تربیت بدنی و سلامت
 - مشارکت در سیاست‌گذاری و تنظیم مقررات فعالیت در شبکه ملی رشد
 - تأمین محتوای تربیت بدنی و سلامت شبکه ملی رشد
 - بهره‌برداری از محتوا و خدمات شبکه ملی رشد
۴. مرکز فناوری اطلاعات
 - تأمین دسترسی به پلت‌فرم مدیریت اطلاعات سامانه‌های اطلاعاتی وزارتخانه
 - تأمین زیرساخت میزبانی شبکه ملی رشد
 - تأمین ترافیک رایگان طبق اصل ۳۰ قانون اساسی برای کاربران شبکه ملی رشد
۵. مدیران کل استانی
 - نظارت بر کیفیت و صحت روند اجرایی‌سازی فرایندهای استانی شبکه ملی رشد
۶. مدیران مناطق

○ نظارت بر کیفیت و صحت روند اجرایی‌سازی فرایندهای استانی شبکه ملی رشد
 ۷. مدیران مدارس

○ بهره‌برداری از محتوا و خدمات شبکه ملی رشد
 ○ هدایت معلمان، دانش‌آموزان و معلمان جهت استفاده از محتوا و خدمات شبکه ملی رشد

۸. معلمان

○ تولید محتوا و بهره‌گیری از محتوا و خدمات شبکه ملی رشد
 ○ هدایت دانش‌آموزان و والدین جهت استفاده از محتوا و خدمات شبکه ملی رشد

عوامل و بازیگران برون سازمانی یاریگر طرح و نقش هر یک

۱. وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات؛ پشتیبانی و تأمین زیرساخت فنی و خدمات میزبانی مورد نیاز شبکه ملی رشد و پشتیبانی از کسب و کارهای نوپا
۲. سازمان صداوسیما؛ تبلیغ شبکه ملی رشد و ساماندهی تبلیغ سایر فعالان موازی و بدون مجوز
۳. معاونت علمی ریاست جمهوری؛ پشتیبانی همه جانبه و شتابدهی کسب و کارهای نوپای مرتبط با شبکه ملی رشد
۴. اپراتورهای تلفن همراه؛ تأمین پهنای باند شبکه و نیز اختصاص ترافیک اینترنت رایگان به کاربران مشخص
۵. کمیته امداد امام خمینی علیه الرحمه: مشارکت در حمایت از خانواده‌های محروم و کمتر برخوردار
۶. بنیاد مستضعفان: مشارکت در حمایت از خانواده‌های محروم و کمتر برخوردار

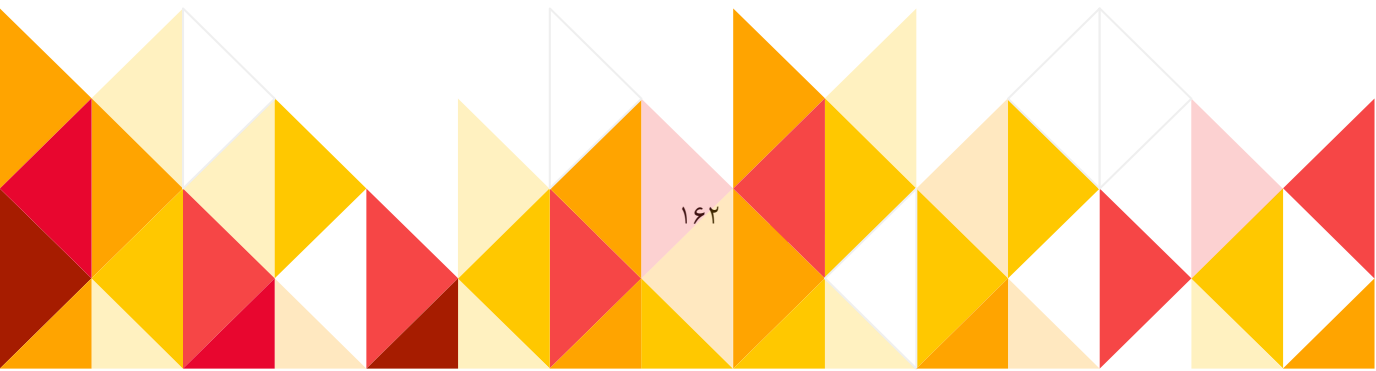
اعتبارات مورد نیاز

بازطراحی شبکه ملی رشد از محل اعتبارات آموزش و پرورش با مشارکت بخش غیر دولتی تأمین خواهد شد. بعلاوه اینکه ظرفیت‌های درآمدزایی بالفعل خواهند شد.

مدرسه کانون تربیتی محله

بیان مسئله

مدرسه واحدی از یک محله محسوب می شود که کارکرد اصلی آن آموزشی، فرهنگی، اجتماعی است. در بسیاری از محلات، مدارس، تافته جدا بافته ای هستند که ارتباطی با سایر اجزای محل ندارند. فضای مدرسه منحصر در خدمت آموزش های رسمی و ارتقای پایه های تحصیلی است. به غیر از خانواده هایی که مجبورند تن به آموزش های فرزندان شان بدهند دیگران در محله، کاری با مدرسه ندارند. در حالی که هم مدرسه ظرفیت هایی دارد که می تواند در خدمت پیشرفت و توسعه محله قرار گیرد و هم هر محله ای دارای امکانات و منابعی هستند که می تواند به ارتقای کیفی و کمی مدارس کمک نمایند. مدرسه زیر ساخت سرمایه انسانی جامعه را فراهم می کند، بنابر این اساس توسعه هر محله به شمار می رود.

توسعه فرهنگی و تربیتی جامعه محلی به کیفیت کار مدارس وابسته است. یکی از نقدهای اساسی نظام آموزش و پرورش، گسست یادگیری های مدرسه با زندگی اجتماعی است به گونه ای که تعامل اثربخش و ارتباط دوسویه بین محله و مدرسه وجود ندارد و هر دو به نیازهای هم، بی توجه یا کم توجه هستند و از ظرفیت هم استفاده نمی کنند. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش برای حل این مسئله بر مفاهیم «مدرسه کانون تربیتی محله» و «مدرسه کانون پیشرفت محله» تاکید دارد و پیوند دوسویه و اثربخش بین نهادها، واحدها و افراد محله با مدرسه را مورد توجه قرار داده است. بسته اجرایی «مدرسه کانون تربیتی محله» درصدد عملیاتی کردن این راهکار تحول آفرین می باشد.

اهمیت و ضرورت

اگرچه تربیت رسمی در مکانی به نام مدرسه جریان دارد اما عوامل متعددی خارج از مدرسه بر فرایند تربیت کودکان و نوجوانان تاثیر گذار هستند که یکی از مهمترین و اولین آن ها، نهاد خانواده است. بخش قابل توجهی از وقت دانش آموز در خانه و با افراد خانواده سپری می شود و شخصیت آن ها در ارتباط با اعضای خانواده شکل می گیرد. خانواده ای که مبرا از نگاه ابزاری به فرزندان است با کودکان و نوجوانان مهربان تر بوده و صلاح آن ها را بهتر شناخته و برای دستیابی آن ها به سعادت تلاش بیشتری دارد و در نتیجه برای به انجام رساندن تعلیم و تربیت سزاوارتر است. از این رو حاشیه نشینی خانواده می تواند آسیب های جدی به کیفیت و کمیت تعلیم و تربیت وارد نماید. (علم الهدی، ۱۳۸۸)، همچنین بخشی از وقت دانش آموزان در جامعه محلی و نهادها و مراکز محلی سپری می شود. خویشاوندان، دوستان، نهادها و سازمان ها، گروه های غیر رسمی، ارزش ها و فرهنگ اجتماعی محله هر کدام به نحوی در فرایند تربیت سهم دارند و نقش ایفا می کنند.

ایده مدرسه محله محور در جهت توسعه حس شهروندی مردم و تقویت سازمان محلات از یک سو و بالا بردن سطح تعامل دانش آموزان با جامعه و توجه آنان به محیط اطراف و برقراری ارتباط چهره به چهره با دیگران از سوی دیگر عمل نموده و به طور کلی رابطه میان طبقات مختلف و تداوم فرهنگ و سنن جامعه کمک می نماید (Curtis به نقل از غروی الخوانساری). پیشینه مدرسه محله در تئوری های غربی تحت عنوان مدارس اجتماعی (community school) و هم چنین در شهر سازی و معماری سنتی ایران به نوعی قابل ردیابی است. نظریه مدارس اجتماعی اولین بار در دهه ۳۰ میلادی در آمریکا، با هدف برآوردن نیازهای آموزشی، فرهنگی و اجتماعی مطرح شد و تقریباً هم زمان با آن در انگلستان مدارس اجتماعی، با اهدافی چون: برآوردن نیازهای کودکان و بزرگسالان در رابطه با یادگیری، گذران اوقات فراغت، برقراری ارتباط با دیگران و... مطرح شد. ایده مدرسه اجتماعی به نحوی در معماری سنتی ایران نیز مطرح بوده است، در محلات سنتی، فضای مدرسه تنها به درس و بحث منحصر نبوده، بلکه اهالی هر شهر و محله در ایام و مناسبت های خاص از آن استفاده می کردند. (غروی الخوانساری ۱۳۸۴ ص ۶۸)

مدارس اجتماعی با عجزین ساختن آموزش، زندگی اجتماعی و مسایل فراغتی، محیط آموزشی را تلطیف نموده و موجبات جذابیت این محیط و تعلق خاطر دانش آموزان به آن را فراهم می آورند. ورزش، تفریح، فعالیت های فرهنگی اجتماعی، گذران اوقات فراغت، فعالیت های فردی و گروهی، شرکت در مراسم اجتماعی و... همه در ایجاد این تعلق خاطر موثر خواهند بود و این آمیختگی آموزش و زندگی موجب نشاط و سرزندگی محیط آموزشی و افزایش تمایل حضور دانش آموزان در این محیط می شود (سمیع آذر ۱۳۷۵ ص ۱۹)

برخی از مطالعات و تحقیقات

در پروژه تحقیقی مدرسه محله: کانون فرهنگی اجتماعی سازمان دهنده محله، نویسنده: مریم غروی الخوانساری محل انتشار: نشریه هنرهای زیبا دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران بهار ۱۳۸۴ شماره ۲۱ صفحه ۶۷-۷۵، نویسنده با شرح سوابق و مزیت‌های مدرسه محله محور سعی کرده تا پتانسیل‌های ویژه مدرسه‌ای در خدمت محله تحت عنوان مدرسه محله و عملکرد چند وجهی آن را مورد بررسی قرار دهد.

مستندات

راهکار ۷ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش: «افزایش نقش مدرسه به عنوان یکی از کانون‌های پیشرفت محلی، به ویژه در ابعاد فرهنگی اجتماعی»
راهکار ۱-۷- فراهم آوردن زمینه‌های لازم برای نقش آفرینی مدرسه به عنوان کانون کسب تجربیات تربیتی محله و جلوه‌ای از جامعه اسلامی و حیات طیبه با تفویض اختیار و مسئولیت به آن و استانداردسازی تمام مولفه‌ها و عوامل درون مدرسه‌ای
راهکار ۲-۷- نهادینه سازی و تقویت همکاری مدرسه با مراکز فرهنگی و علمی محله به ویژه مسجد و کانون‌های مذهبی و حوزه‌های علمیه و مشارکت فعال مدیران، معلمان و دانش‌آموزان در برنامه‌های مرتبط محله و نیز حضور نظام‌مند و اثربخش روحانیون توانمند و مبلغان مذهبی با تجربه در مدرسه

برنامه وزیر آموزش و پرورش

«آشتی ملی بین مدرسه و جامعه باید اتفاق بیفتد، ما به سمت ارتباط‌گیری بیشتر با والدین برای رسیدن به فهم مشترک و در پیش گرفتن اقدامات اصلاحی و شکل‌گیری یک مدرسه بدون دیوار حرکت خواهیم کرد، باید به خانه و مدرسه توجه شود و پیوند این‌ها را باید تقویت کنیم. اگر مدرسه خانه دوم است، خانواده مدرسه اول است. باید دیوار حائل بین مدرسه و خانواده از بین برود.»

هدف‌های کلی

۱. کاهش فاصله بین جامعه و مدرسه و تعامل اثربخش آن‌ها با هم
۲. ارتباط بین یادگیری‌های مدرسه و زندگی اجتماعی
۳. تبدیل مدرسه به کانون پیشرفت محله
۴. افزایش مشارکت عوامل اثربخش بیرونی در امور آموزشی و پرورشی مدارس

هدف‌های عملیاتی و سنجش پذیر

۱. فعالیت‌های فرهنگی و تربیتی محله با محوریت مدرسه برنامه ریزی و اجرا می‌شود بدین منظور گروه‌های همیار برای شناسایی و بررسی ظرفیت‌های محلی و مدرسه و انواع فعالیت‌های مشترک قابل اجرا حداقل ماهی یک جلسه برگزار می‌کنند.
۲. مسئولان محلی و مدرسه حداقل ۴ برنامه در طول سال تحصیلی به مناسبت‌های ملی و مذهبی به طور مشترک برگزار می‌نمایند.
۳. حداقل ماهی یک بار دانش‌آموزان و کادر مدرسه در نماز جماعت نزدیک‌ترین مسجد محله شرکت می‌کنند.
۴. از طریق گروه‌های همیار حداقل ۱۰ نفر از کارآفرینان و افراد شاخص و برگزیده محلی شناسایی و به مدرسه دعوت می‌شوند تا با دانش‌آموزان گفتگو کنند.
۵. دانش‌آموزان دوره اول ابتدایی در کنار سایر فعالیت‌ها، حداقل ماهی یک بار با حضور در موسسات و نهادهای محلی با وظایف و عملکرد آن‌ها آشنا می‌شوند.
۶. دانش‌آموزان دوره دوم ابتدایی در کنار سایر فعالیت‌ها، حداقل ماهی یک بار در فعالیت‌های حفاظت از محیط زیست محله شرکت می‌نمایند.
۷. دانش‌آموزان دوره اول متوسطه در کنار سایر فعالیت‌ها، حداقل ماهی یک بار در فعالیت‌های اجتماعی محله شرکت می‌نمایند.

۸. دانش آموزان دوره دوم متوسطه در کنار سایر فعالیت ها، حداقل ماهی یک بار در فعالیت‌های اقتصادی محله شرکت می‌نمایند.
۹. فضای مدرسه حداقل ماهی یک نوبت به فعالیت‌های فرهنگی و تربیتی محله اختصاص می‌یابد.
۱۰. حداقل ۴ روز در طول سال تحصیلی مسئولین محلی در مدیریت مدرسه مشارکت کرده و برای ارتقای فرایند تعلیم و تربیت مساعدت نمایند.
۱۱. حداقل ماهی یک بار مسائل مختلف محله اعم از نیازها، مزیت‌ها، محدودیت‌های آموزش و پرورش در جلسه مشترک نمایندگان مدرسه و محله مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد.
۱۲. دانش‌آموزان هر یک از پایه‌های تحصیلی حداقل ۲ بار در سال از مکان‌های ویژه و نمادهای هویتی محل بازدید می‌نمایند.
۱۳. دانش‌آموزان و کادر مدرسه حداقل سالی دو بار شخصیت‌های موفق، با ایثارگران و معلمان بازنشسته محله دیدار و گفتگو می‌کنند.
۱۴. حداقل ۴ روز در طول سال کادر آموزشی و اداری مدرسه در مدیریت محله مشارکت می‌نمایند.

تعریف متغیرهای اصلی طرح

محله:

محدوده مکانی که دارای حریم مشخصی است و مدرسه در آن قرار دارد و مطابق آیین‌نامه، دانش‌آموزان همان محدوده می‌توانند در آن مدرسه ثبت‌نام کنند. یک محله دارای قابلیت‌هایی مانند جمعیت ساکن در آن، محیط زیست (زمین، باغ، آب و...) مراکز تولیدی و خدماتی، مراکز علمی و پژوهشی، فرهنگی، هنری، ورزشی و... خیرین، نیروی انسانی متخصص،... هستند.

مدرسه محله:

مدرسه ای است با تمام فعالیت‌های متنوع و خاص خود که در عین اینکه عملکرد آموزشی خود را مستقلاً انجام می‌دهد، قابلیت تعامل با محله در بهره‌وری از امکانات و ظرفیت‌ها را نیز داد و مراکز آموزشی و تربیتی از دوره پیش دبستان تا پایان دوره متوسطه را شامل می‌شود.

مدرسه:

مدرسه عبارت است از «واحد آموزشی و پرورشی که آموزش‌های رسمی را از دوره پیش دبستان تا پایان دوره متوسطه ارائه می‌کند»

خانواده:

والدین دانش آموزانی که در مدرسه ی محله مشغول به تحصیل هستند . خانواده ها جمعیت قابل توجهی را تشکیل می دهند که از صنوف مختلف بوده و از مهارت‌ها و تخصص های متنوعی برخوردار هستند و حلقه واسط بین مدرسه و جامعه محسوب می شوند.

محدوده تعامل

در این محدوده دیوار نامرئی مدرسه و محله برداشته می شود و مدرسه در تعامل با محله از امکانات و قابلیت های هم به صورت مشترک استفاده می کند و با هم افزایی موجب پیشرفت و توسعه فعالیت های آموزشی و تربیتی محل می شود.

خروجی و آثار مورد انتظار

۱. محور قرار گرفتن مدرسه در برنامه های فرهنگی و تربیتی محله
۲. توسعه حس شهروندی، نظارت بهتر و پرورش نهادهای مردمی
۳. ایجاد جو سالم محلی، شور و نشاط و سرزندگی بیشتر محله و تقویت متقابل محله و مدرسه
۴. افزایش جذابیت مدرسه و تقویت تمایل دانش آموزان برای حضور در مدرسه
۵. استفاده بهینه از امکانات محلی و مدرسه و هم افزایی در پیشبرد اهداف تربیتی
۶. کمک مفید و دوجانبه مدرسه و محله به یکدیگر نظیر استفاده محله از نیروی انسانی مدرسه و استفاده مدرسه از تخصص اهالی و کسبه

سطح اجرای برنامه و دوره های تحصیلی

این بسته تحولی طی ۵ سال بر اساس زمانبندی پیش بینی شده در تمام دوره های تحصیلی قابلیت اجرا دارد.

فرایندها و مراحل اجرایی

۱. تشکیل گروه های همیار : مطابق ساحت های شش گانه تربیت مندرج در سند تحول
۲. شش گروه همیار متشکل از والدین دانش آموزان و نمایندگان از موسسات و متخصصین محلی تشکیل می شود.
۳. بررسی زمینه های همکاری : طی جلسات مشترک، ظرفیت های محلی و امکانات مدرسه مورد بررسی و شناسایی قرار می گیرد.

۴. تدوین برنامه : برنامه اجرایی توسط هر گروه تدوین و در قالب تفاهم نامه‌ای بین مدیریت مدرسه و موسسات و مراکز مرتبط محلی تنظیم می‌شود.
۵. اجرای برنامه : مسئولیت اجرای برنامه با نماینده ای از هر گروه و محله (یک نفر از گروه و یک نفر از محله) با نظارت مدیر مدرسه می‌باشد.
۶. ارزیابی از اجرای برنامه : انجمن اولیاومریمان مدرسه میزان پیشرفت اجرای برنامه را ارزیابی و با همکاری مدیریت مدرسه و مسئولین محلی نسبت به رفع مشکلات پیش رو اقدام می‌کنند.

نقش عوامل سهیم و موثر

۱. معاونت‌های آموزش ابتدایی ، آموزش متوسطه ، پرورشی و فرهنگی ، تربیت بدنی و سلامت در تعامل و هم اندیشی با دفتر انجمن اولیاومریمان در مورد گستره فعالیت‌ها ، محورها و موضوعات همکاری خواهند کرد.
۲. شورای آموزش و پرورش استان و شهرستان با نقش تصویبی به عنوان سیاستگذار ، برنامه‌ریز و راهبر همکار و هماهنگی‌های لازم با نهادهای دولتی و غیر دولتی را به عهده دارد.
۳. شورای انجمن اولیاومریمان منطقه به عنوان ناظر و هماهنگ کننده در سطح شهر ، منطقه و ناحیه
۴. مدیر مدرسه ، رئیس انجمن اولیاومریمان مدرسه و نماینده محله به عنوان ناظر و هماهنگ کننده فرایندهای مربوط به تعامل درونی و بیرونی رابطین و بررسی نتایج فعالیت‌ها
۵. انجمن اولیاومریمان (تشکیل کار گروه‌های شش‌گانه بر اساس ساحت‌های تربیتی مندرج در سند تحول بنیادین و شناسایی رابطین از بین والدین بر اساس تمایل ، تخصص و حرفه برای برقراری ارتباط با نهادهای دولتی و غیر دولتی محله)
۶. نهادهای دولتی و غیر دولتی ، بخش خصوصی و بازار ، مساجد و هیات‌ها و ... در راستای مقررات ، هماهنگی‌های بالادستی و از طریق رابطین همکاری خواهند نمود.

زمان بندی ، منابع و اعتبارات مورد نیاز

زمان اجرای طرح پس از تصویب از بهار سال ۱۳۹۹ آغاز خواهد شد. به علت ماهیت داوطلبانه بودن و بهره‌مندی از مشارکت اختیاری طرفین اعتبار مورد نیاز به صورت مشارکتی تامین خواهد شد در سال نخست شاخص ارزیابی از پیشرفت طرح تعداد مدارس تحت پوشش

است اما در سال دوم اجرای طرح و بر اساس نتایج به دست آمده شاخص ها اصلاح یا تغییر یافته و یا شاخص های دیگری اضافه خواهد شد.

زمان بندی اجرای طرح

سال تحصیلی	دوره ابتدایی	دوره متوسطه
۱۳۹۹-۱۴۰۰	۱۰ درصد	۲۰ درصد
۱۴۰۰-۱۴۰۱	۲۰ درصد	۴۰ درصد
۱۴۰۱-۱۴۰۲	۳۰ درصد	۶۰ درصد
۱۴۰۲-۱۴۰۳	۶۰ درصد	۸۰ درصد
۱۴۰۳-۱۴۰۴	۱۰۰ درصد	۱۰۰ درصد

مدرسه پڑھنده

بیان مسئله

مدرسه به منزله کانون اصلی تعلیم و تربیت، خط مقدم آموزش و تربیت است و تقویت، بهسازی و نوسازی عناصر فعال و نیز فرایندهای آموزشی مدرسه، از مهم‌ترین اولویت‌های تحول و توسعه آموزشی می‌باشد. یکی از وظایف اصلی مدرسه در دنیای امروز، آموزش مهارت پرسشگری، حل مسئله و پژوهشگری به دانش‌آموزان است. بدون مهارت پرسشگری و واریسی انتقادی مفاهیم و اندیشه‌ها و بررسی بدون تعصب دیدگاه‌ها و بدون در نظر گرفتن همزمان همه گزینه‌ها و پرورش تفکر انتزاعی، دست یافتن به خمیرمایه تفکر و اندیشه امکان پذیر نیست. با توجه به اقتضانات دنیای امروز، گسترش بیش از پیش فضای مجازی و مواجهه گریزناپذیر فرد با انبوهی از اطلاعات در کسری از زمان که به چالش‌های نظری و عملی منجر خواهد شد، ضرورت دارد که نظام‌های آموزشی به جای آموزش دانش جزئی وابسته به کتاب درسی که تاریخ مصرف محدودی خواهد داشت، به آموزش و یادگیری شایستگی‌ها، دانش‌روندها، قوانین و اصول و آموزش نگرش مثبت، سازنده و اخلاقی روی آورند که از طول عمر بیشتر و ماندگاری و قابلیت تعمیم‌پذیری افزون تری برخوردار است. بررسی شواهد مطالعاتی موجود حاکی از آن است یکی از چالش‌های بزرگ آموزش و پرورش امروز ما، حافظه‌محوری است. حافظه‌محوری به شیوه تدریس و به شیوه ارزشیابی نتیجه مدار که به کنکور ختم می‌شود نیز سرایت کرده است و روحیه پرسشگری و پژوهش‌گری دانش‌آموزان به شدت آسیب دیده است.

نکته قابل تامل این است که حافظه‌محوری در مقابل مهارت محوری قرار می‌گیرد و مانع بروز و پرورش استعدادهای ذاتی دانش‌آموزان می‌شود. یکی از آسیب‌های بزرگ نظام آموزشی، ایجاد تفکر همگرا و رسیدن به پاسخ‌های مشخص و مشترک است. معلمان ما بدنبال تفکر همگرا هستند و اگر مسیری جدا از مسیر تعیین شده و مشترک در تدریس طی شود را ناصحیح می‌دانند. نظام‌های آموزشی توسعه‌یافته، بر تفکر واگرا بنا شده است و بدنبال پاسخ‌های متفاوت ولی صحیح هستند. تفاوت بین تفکر همگرا و واگرا به مرز توسعه یافتگی و نیافتگی آموزش و پرورش و نظام‌های مختلف اجتماعی برمی‌گردد. هدف آموزش و پرورش انباشتن ذهن دانش‌آموزان از معلومات نیست؛ بلکه هدف این است که یادگیرنده به تفکر منطقی دست یافته و برای خود تفکری منطقی و روحی جستجوگر بیابد.

در این راستا یکی از ضروری‌ترین شایستگی‌های قابل آموزش در مدارس، دانش و توانش بهره‌گیری از تفکر و تعقل، پژوهشگری، پرسشگری و کنجکاوی در بررسی و نقد پدیده‌های دنیای پیرامون است. بدیهی است در عصر جدید چنین انگاره‌هایی باید سرلوحه برنامه‌های مدارس قرار گیرد. تحول و توسعه نظام آموزش و پرورش بدون تحول و توسعه مدارس و ارتقاء

مدرسه به سطح سازمان یادگیرنده، خودراهبر، خود تنظیم، سازمان پژوهنده و سازمان فکور میسر نیست.

با عنایت به این مهم مدرسه پژوهنده نقطه تلاقی و حاصل جمع فعالیت‌های پژوهشی معلم، دانش‌آموز، مدیر مدرسه، پژوهشگران حرفه‌ای و کارگزاران فکور است که در آن یادگیری اثربخش در چارچوب رویکرد فرهنگی- تربیتی- پژوهشی حاکمیت دارد و هدف آن تربیت دانش‌آموز دارای تفکر انتقادی، برخوردار از شایستگی‌های پژوهشگری و پرسشگری و دارای شایستگی‌های خودارزشیابی و خودتنظیمی در ساحت‌های تربیت است. این بسته تحولی مبتنی بر سند تحول بنیادین و زیرنظام پژوهش و ارزشیابی درصدد دستیابی به «مدرسه پژوهنده» است.

اهمیت و ضرورت

نوع و سطح فعالیت‌های پژوهشی یکی از شاخص‌های اصلی توسعه و پیشرفت محسوب می‌شود. در واقع پژوهش یکی از محورهای مهمی است که ضامن پیشرفت و توسعه پایدار در هر کشور به شمار می‌آید. اگر پژوهشی نشود، دانش بشری افزایش نخواهد یافت و دچار سکون و رکود خواهد شد. بدون انجام پژوهش، امور آموزشی نیز از پویایی و نشاط لازم برخوردار نخواهد بود. همه آنچه به عنوان پیشرفت علوم در دوره‌های گوناگون تاریخ می‌شناسیم، حاصل تلاش افرادی است که در کار خود رویکردی پژوهشی داشته‌اند و ذهن پرسشگرشان همواره محرکی برای فعالیت‌های پژوهشی آنان بوده است. با نگاهی به نقش نظام آموزش و پرورش به عنوان تربیت‌کننده و آموزش‌دهنده سرمایه‌های انسانی خلاق و پژوهشگر، این سوال کلیدی و مهم را مطرح می‌شود که نظام آموزش و پرورش ما تا چه حد فراگیران را به این سمت سوق می‌دهد؟ در پاسخ می‌توان گفت: پژوهش و نوآوری در جامعه‌ای توسعه پیدا می‌کند که نظام آموزشی و فرهنگی، زمینه و بستر مناسب برای آن را تدارک دیده باشد. بنابراین؛ تحقیق را می‌توان در کنار آموزش یکی از اهداف بسیار مهم آموزش و پرورش دانست که باید مورد توجه قرار گیرد و به نظر می‌رسد که مدارس و معلمان در این میان دارای وظیفه بسیار مهم و حساسی هستند که می‌توانند علاوه بر فعالیت‌های تحقیقاتی روح و انگیزه تحقیق و روش‌های درست پژوهش را در میان دانش‌آموزان نهادینه کنند. متأسفانه هنوز فرهنگ پژوهش در کشور ما نهادینه نشده و باور راستین برای پژوهش در بخش‌های گوناگون آموزشی و فرهنگی تقویت نشده است که بتوان از آن در جهت توسعه و پیشرفت کشور استفاده کرد.

کارشناسان علوم تربیتی معتقدند در صورتی که کودکان مستعد در شرایط مناسب آموزش دیده و فعالانه در جریان یادگیری شرکت داشته باشند در آینده به مبتکران و نوآوران مبدل

خواهند شد که سهم وافری در فرایند پیشرفت و توسعه علمی در ابعاد منطقه‌ای و ملی و بین‌المللی ایفا می‌کنند. در این راستا استقرار و پیاده‌سازی مدارس پژوهنده یکی از ضرورت‌های تحول اساسی در آموزش و پرورش است. چرا که پژوهش و پژوهشگری به عنوان زیرساخت‌های اصلی مدرسه پژوهنده از ارکان اصلی نظام آموزشی بوده و این مهم نه تنها در نظریه‌های تعلیم و تربیتی بلکه در فرایند یاددهی یادگیری مورد تاکید قرار گرفته است.

هدف

ارتقا و تضمین کیفیت فرایند یاددهی و یادگیری از طریق تدوین و اجرای طرح مدرسه پژوهنده

خروجی و آثار مورد انتظار

۱. تربیت دانش‌آموز خلاق، اندیشه‌ورز، دارای روحیه پرسشگری و مهارت جستجوگری و خود ارزیابی که از فرایند و توالی منطقی روش علمی و پژوهشی برای پاسخ به سوالات فردی و اجتماعی و حل مسایل اطراف خود بهره می‌برد.
۲. تربیت دانش‌آموزی که هوشمندانه از فرصت‌ها و امکانات رسمی و غیررسمی (پژوهشسراها، کتابخانه، خانواده و...) و مشارکت همسالان برای خودکارآمدی، پژوهش و ارتقای شایستگی و بهبود قضاوت‌های ارزشی خود و دیگران در ساحت‌های ششگانه تعلیم و تربیت استفاده می‌کند.

شمولیت برنامه

اگرچه طراحی این الگوی تعاملی بین مدرسه و مراکز، موسسات و نهادهای محلی صورت خواهد گرفت و مدرسه خط مقدم پیاده‌سازی این الگو خواهد بود، اما استقرار و تحقق آن منوط به سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و تنظیم و تسهیل قوانین و مقررات مرتبط در حوزه ستاد خواهد بود. علاوه بر این، باور قطعی و واقعی مدیران و کارشناسان از سطح ستاد تا صف بر ضرورت اجرایی نمودن این الگو مساله محوری خواهد بود. بنابراین دامنه شمولیت آن از ستاد تا مدرسه است.

دوره تحصیلی مربوط

توسعه مدرسه پژوهنده و همچنین طراحی و پیاده‌سازی الگوی تعاملی فوق، از جمله طرح‌هایی است که محدود به دوره تحصیلی خاصی نبوده و ثمردهی نهایی آن به گستره آن در چهار دوره تحصیلی مربوط خواهد شد.

عوامل سهیم و موثر

عوامل مختلفی در طراحی و اجرای الگوی یاد شده موثر و از نقش اساسی برخوردار خواهند بود که در یک دسته‌بندی کلی شامل موارد زیر هستند:

۱. عوامل درون‌مدرسه‌ای؛ شامل: مدیر مدرسه و معلمان به عنوان مجریان اصلی و استقرار دهندگان کلیدی الگو هستند؛ چرا که آغاز کار و نتیجه‌گیری از آن، توسط کارکنان مدرسه اتفاق خواهد افتاد. به عبارتی بقیه عوامل در فرایند اجرای الگو نقش اساسی دارند، ولی مدیران و معلمان، نه تنها در فرایند کار بلکه در شروع کردن اجرای الگو و همچنین میزان دستیابی به دستاوردهای موردنظر از نقش اساسی برخوردارند.
۲. عوامل درون سازمانی؛ شامل حوزه ستادی از جمله شورای عالی آموزش و پرورش، معاونت حقوقی، معاونت‌های آموزشی و پرورشی، سازمان نوسازی و تجهیز مدارس، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، و به تبع آن مدیران و کارشناسان استان و منطقه
۳. عوامل برون سازمانی؛ شامل خانواده‌ها و اولیای دانش‌آموزان، نهادها و مراکز علمی، پژوهشی، اقتصادی، فنی و حرفه‌ای و حوزه‌های علمیه که نقش بسیار اساسی در این راستا دارند. همچنین رسانه‌ها خصوصاً رسانه ملی در تحقق و تبیین الگو و ابعاد آن و یا عدم تحقق آن نقش اساسی دارند.

فرایندها و مراحل اجرایی

- انجام بررسی‌ها و مطالعات اولیه
- بررسی وضعیت موجود
- طراحی الگوی مدرسه پژوهنده
- تدوین استانداردها و شاخص‌های پایش و ارزشیابی
- اجرای آزمایشی الگوی طراحی شده
- اصلاح و نهایی‌سازی الگو و استانداردها بر اساس نظرات و بازخوردهای دریافتی
- اجرای سراسری طرح و نظارت بر آن
- اجرایی شدن طرح مدرسه پژوهنده تا پایان سال ۱۳۹۹ با مشارکت طرف‌های ذیربط در همه استان‌های کشور و در هر استان در چهار مدرسه دولتی دوره اول متوسطه (دو مدرسه دخترانه و دو مدرسه پسرانه) جمعاً به تعداد ۱۲۸ مدرسه و کل دانش آموزان، معلمان و مدیران آنها تحت پوشش تدریجی برنامه قرار خواهند گرفت و آموزش‌های لازم به مدیران و معلمان مدارس تحت پوشش ارایه خواهد شد، علاوه بر این زمینه اجرای برنامه در سال ۱۴۰۰ برای ۲۵۶ مدرسه دیگر (۱۲۸ مدرسه دوره دوم ابتدایی و ۱۲۸ مدرسه دوره دوم متوسطه) نیز فراهم خواهد شد.

جدول زمان بندی طرح توسعه مدارس پژوهنده

ردیف	مراحل اجرایی	بهار ۹۹	تابستان ۹۹			زمستان ۹۹
			شهریور ۹۹	مرداد ۹۹	تیر ۹۹	
۱	انجام مطالعات و بررسی‌های لازم و نشست‌های نخبگانی به منظور تدوین مدل مدارس پژوهنده					
۲	تدوین مدل توسعه مدارس پژوهنده در قالب علمی و رعایت پیش نیازهای آن					
۳	اعتباریابی مدل تدوین شده					
۴	اجرای مدل اعتباریابی شده در مدارس مورد نظر					

شاخص‌های پایش و ارزشیابی

۱. میزان حاکمیت فرهنگ پژوهشگری و آموزش مبتنی بر پژوهش در مدرسه
۲. میزان مشارکت کارکنان مدرسه در انجام پروژه تحقیقی از اقدام پژوهی و درس پژوهی در سطح کوچک و پروژه‌های رسمی بزرگ
۳. میزان استفاده از یافته‌های پژوهشی در استمرار توسعه حرفه‌ای برنامه‌ها و بهبود کل فرایند مدرسه
۴. میزان توجه به تربیت عقلانی، خردورزی و اندیشه‌ورزی در مدرسه
۵. میزان حمایت مدیر، همکاری کارکنان و ایجاد محیط مناسب برای پژوهش
۶. میزان تدارک زمینه‌ها و امکانات لازم را برای اجرای آموزش‌های پژوهش محور و ارتقای دانش، بینش و مهارت پژوهشی و خودارزیابی دانش‌آموزان و ابتکارات فردی و گروهی متربیان
۷. میزان بهره‌گیری مدرسه از تعامل اثربخش با مراکز آموزشی و پژوهشی و فرهنگی، خانواده و رسانه برای تقویت و نهادینه‌سازی روحیه پژوهشی دانش‌آموزان
۸. میزان توانمندسازی مربیان، معلمان و کارکنان و حل مسایل آموزشی و تربیتی مدرسه با تولید اطلاعات جدید پژوهشی
۹. میزان استقبال مدرسه از فرصت‌های یادگیری و دریافت آموزش‌های بیشتر
۱۰. میزان استفاده از ظرفیت‌های مراکز و موسسات علمی و پژوهشی خارج از مدرسه از جمله دانشگاه‌ها

پایش و ارزیابی ملی نظام آموزش و پرورش

با رویکرد تضمین کیفیت

بیان مسئله

از آنجا که آموزش و پرورش فعالیتی دیر بازده و زمان بر می باشد و بخش عظیمی از منابع انسانی، مادی، مالی، اطلاعاتی و عمر (فرصت های یادگیری) دانش آموزان و دانشجویان را صرف تحقق اهداف خود می نمایند از حساسیت بالایی برخوردار بوده و در مورد کیفیت اجزاء و عناصر (دروندها، فرایندها و برون دادهای) آن به عنوان یک سیستم اجتماعی هدفمند همواره از طرف تامین کنندگان منابع مالی (دولت مردان و نمایندگان مجلس) کارکنان و مدیران، دانش آموزان، اولیای آنها سئوالاتی مطرح می باشد که برخی از آنها عبارتند از:

۱. تا چه میزان نظام آموزشی کشور به نیازهای فردی و اجتماعی دانش آموزان پاسخ می دهند؟

۲. تا چه میزان توسعه نظام آموزش و پرورش در جهت رشد توانایی های فردی، توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور است؟

۳. مطلوبیت هدف های آموزشی دوره های تحصیلی چه میزان است؟

۴. مطلوبیت طرح و برنامه هایی که باید هدفهای آموزشی را محقق سازند چه میزان است؟

۵. مطلوبیت ساز و کارهای اجرایی هر یک از زیر نظام ها و برنامه های در حال اجراء چه میزان است؟

۶. مطلوبیت برون دادهای واسطه ای (نتایج نیمه نهایی) چه میزان است؟

۷. میزان کارایی و اثر بخشی برنامه ها و فعالیت ها چه میزان است؟

۸. برای ارتقاء اثر بخشی و کارایی نظام تربیت رسمی و عمومی چه باید کرد؟

۹. آیا نظام آموزشی به تحولات فناورانه، جهان گرایی اقتصادی و کارآفرینی و نیازهای بیرونی آن پاسخ می دهند؟

پاسخ به این پرسشها و پرسش های مشابه دیگر مستلزم استفاده از سازوکار پایش و ارزشیابی آموزشی است به همین منظور در سند تحول بنیادین هدف عملیاتی ۱۹ استقرار نظام ارزشیابی و تضمین کیفیت تعلیم و تربیت رسمی و عمومی، در دستور کار قرار گرفته است، تا به سئوالات زیر پاسخ دهند:

۱. چه میزان اهداف کلان سند تحول بنیادین در ارتقای کمی و کیفی شاخص های نظام

آموزش و پرورش موفق بوده است؟

۲. چه میزان هر یک از زیر نظام های شش گانه سند تحول بنیادین در تحقق کمی و کیفی

اهداف کلان آن موفق بوده است؟

۳. چه میزان هریک از زیر نظام های شش گانه سند تحول بنیادین در ارتقای کمی و کیفی شاخص های مرتبط با برنامه ها و فعالیت های خود موفق بوده است؟

ضرورت و اهمیت

ارزشیابی نظام آموزشی زمینه های لازم را برای شفافیت عملکرد، پاسخ‌گویی و اطلاع رسانی در مورد میزان تحقق اهداف و آگاهی از نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها برای اطمینان بخشی (تضمین کیفیت) به ذینفعان و همچنین اصلاح و بهبود عملکرد آموزش و پرورش فراهم می‌نماید به عبارت دیگر ارزشیابی آموزشی آینه‌ای می‌سازد تا سیاستگذاران، تصمیم‌گیرندگان، مدیران، معلمان، دانش‌آموزان و اولیاء آنها تصویر روشنی از وضعیت موجود و چگونگی انجام ماموریت‌های نظام آموزش و پرورش به دست آورند تا با استفاده از این تصویر از نظام آموزشی مراقبت بیشتری به عمل آورده و در راستای پاسخ‌گویی به نیازهای فرد و جامعه، سازوکارهای بهبود و ارتقاء کیفیت آموزش و پرورش را بیش از پیش مهیا نمایند. با وجود اهمیت و ضرورت پایش و ارزشیابی ملی نظام آموزشی، تاکنون در این زمینه طرح همه جانبه و ملی انجام نشده است و اکثر اظهار نظرها و قضاوتها بر اساس تجربیات زیسته و مشاهدات اشخاص صورت می‌پذیرد.

برای پاسخ‌گویی و تامین نیازهای فردی و اجتماعی کودکان و نوجوانان که در دنیای امروز بر اثر تغییر و تحولات علمی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی به وجود می‌آید و دائماً در حال تغییر است آموزش و پرورش باید متحول و کیفیت خود را ارتقاء دهد. لذا برای طراحی و اجرای برنامه‌های توسعه و تحول یک نظام آموزشی نخستین گام تشخیص کژی‌ها و کاستی‌های موجود و علل و عوامل ایجاد آنها می‌باشد. ارزشیابی آموزشی ساز و کار تشخیص نقاط قوت و ضعف و موانع و مشکلات نظام آموزشی را به صورت شفاف در اختیار سیاستگذاران و دست‌اندرکاران برای تصمیم‌گیری و تدوین برنامه بهبود کیفیت قرار می‌دهد. در جمهوری اسلامی ایران با توجه به نیازهای فردی و اجتماعی که بر اثر تغییرات و تحولات علمی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی بوجود آمده است. سند تحول بنیادین تدوین در سال ۱۳۹۰ به تصویب شورای عالی آموزش و پرورش و شورای عالی انقلاب فرهنگی رسیده و جهت اجرای به وزارت آموزش و پرورش ابلاغ شده است.

اکنون پس از گذشت هشت سال از اجرای سند تحول انتظار می‌رود با اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های زیر نظام‌های تربیت معلم و تامین منابع انسانی؛ برنامه درس ملی؛ تامین و تخصیص منابع مالی؛ تامین فضا، تجهیزات و فناوری؛ راهبری و مدیریت؛ پژوهش و ارزشیابی؛ هدف‌های کلان و عملیاتی آن محقق و منجر به بهبود و ارتقای کیفیت دروندادها، فرایندها و بروندادهای

واسطه‌ای و نهایی نظام آموزش و پرورش شده باشد لذا برای تشخیص نتایج این تحولات و همچنین موانع، مشکلات پیش رو پایش و ارزشیابی نظام آموزش و پرورش ضرورت دارد تا با ارائه تصویر روشنی از وضعیت آن به سیاست‌گذاران و کارگزاران نظام آموزشی جهت تدوین برنامه‌های بهبود مستمر کیفیت کمک نماید. لذا ارزشیابی آموزشی در خصوص تعیین نقاط قوت، ضعف، موانع و مشکلات نظام آموزش و پرورش به منظور تصمیم‌گیری آگاهانه در مورد ادامه، اصلاح، بهبود یا توقف برنامه‌ها و فعالیت‌ها از اهمیت حیاتی برخوردار است.

مستندات

۱. راهکار ۱-۱۹: ایجاد سازوکارهای قانونی و ساختار مناسب و ارزشیابی عملکرد نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی
۲. بند ج اقدامات اساسی زیر نظام پژوهش و ارزشیابی نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی: پایش و ارزشیابی مستمر فرایندها و روندها و بند ۱ آن: ارزشیابی بیرونی عملکرد نظام تربیت رسمی و عمومی در حوزه ساحت‌های شش‌گانه و زیر نظام‌های آن زیر نظر شورای عالی آموزش و پرورش که در دوره زمانی سه تا پنج سال اجرا شود.
۳. برنامه ۲ و ۴ هدف عملیاتی ۱۹ و راهکار ۱-۱۹ سند تحول در زیر نظام پژوهش و ارزشیابی:
- الف - برنامه ۲: طراحی نظام و تدوین ملاک‌ها و شاخص‌های ارزشیابی نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی
- ب - برنامه ۴: ارزشیابی مستمر عملکرد نظام آموزشی و پایش کیفیت آن در حوزه زیر نظام‌ها و ساحت‌های شش‌گانه تربیت

اهداف

۱. تحلیل جامع و شفاف از عملکرد زیر نظام‌ها و حوزه‌های مرتبط ستادی و شناسایی نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای نظام آموزشی با مشارکت کارشناسان ستادی و استانی و شرکت‌های دانش‌بنیان و مراکز آموزش عالی
۲. تقویت فرهنگ پاسخگویی در آموزش و پرورش
۳. کمک به خودتنظیمی در زیر نظام‌های سند تحول و حوزه‌های مرتبط با آن‌ها
۴. بهبود مستمر کیفیت عناصر اصلی نظام آموزشی
۵. افزایش اثر بخشی و کارایی نظام آموزشی

۶. اطمینان بخشی به ذی نفعان در خصوص سطح کیفیت عملکرد نظام آموزش و پرورش و جلب مشارکت ایشان

خروجی و آثار مورد انتظار

خروجی نهایی، گزارش های پایش و ارزشیابی نظام آموزش و پرورش بر مبنای الگوی اعتبار سنجی است که نقش یک آینه را برای نظام آموزش و پرورش ایفا می کند تا تصمیم گیرندگان و کارگزاران بتوانند با بازنمایی عملکرد آن تصویری از چگونگی فعالیت ها به دست آورند و با استفاده از اطلاعاتی که این تصویر روشن به آن ها می دهد، تصمیمات لازم را به منظور بهبود و پیشرفت فعالیت ها اتخاذ و زمینه ی ارتقاء بازدهی نظام آموزشی و پیامد های مثبت آن را در تأمین نیاز های فردی و اجتماعی دانش آموزان فراهم آورند و موجبات اطمینان بخشی (تضمین کیفیت) به ذینفعان (جامعه، دولت، مجلس، کارکنان، دانش آموزان و اولیای آن ها) را برای مشارکت و حمایت از برنامه های بهبود کیفیت آموزش و پرورش جلب نماید.

شمولیت برنامه

این بسته تحولی در سطح سازمان ها، معاونت ها، مراکز ستادی و سایر واحدهای مرتبط با زیر نظام های سند تحول و همچنین ادارات کل استان ها اجرا خواهد شد.

فرایندها و مراحل اجرایی

الگوی اعتبارسنجی در دو مرحله ارزیابی درونی و بیرونی انجام و اجرای آن بر پایه های زیر استوار است:

- ✓ تعیین ملاک ها، شاخص ها و استانداردها با کمک متخصصان و خبرگان آموزش و پرورش
- ✓ خودسنجی (ارزیابی درونی) با مشارکت اعضاء (سازمان ها، معاونت ها، مراکز ستادی وزارت آموزش و پرورش)
- ✓ ارزشیابی بیرونی از طریق ارزیابی نحوه ارزیابی درونی و همچنین ارزیابی مجدد برخی از ملاک ها و شاخص های کلیدی سازمان توسط کارشناسان خبره و متخصص

مراحل پایش و ارزشیابی براساس الگوی اعتبار سنجی

۱. تشکیل ستاد پایش و ارزشیابی نظام آموزش و پرورش

۲. برگزاری جلسات همفکری و آشنایی اعضای ستاد با ضرورت، فلسفه و فرایندهای پایش ارزشیابی و الگوی اعتبارسنجی
۳. تشکیل کمیته های علمی، اجرایی ستاد (متشکل از معاونان وزیر، نمایندگان خبره هر حوزه و اساتید دانشگاه ها و...)
۴. تعیین عوامل، ملاک ها، شاخص ها و استانداردها و توافق در خصوص آن ها
۵. طراحی و تدوین ابزارهای گرد آوری داده ها و اطلاعات توسط متخصصان کمیته علمی
۶. گردآوری داده ها توسط کمیته اجرایی ستاد و کمیته های ارزیابی درونی مرتبط با زیر نظام های سند تحولی
۷. استخراج و تحلیل داده ها توسط کمیته علمی و کمیته اجرایی
۸. تدوین گزارش مقدماتی توسط کمیته های ارزیابی درونی سازمان ها ، معاونت ها و مراکز
۹. تدوین گزارش اولیه توسط مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی
۱۰. تشکیل هیئت ارزیابی بیرونی و طراحی فرایند ارزیابی بیرونی توسط متخصصان
۱۱. تعیین ملاک ها، شاخص ها و استانداردها ... (ارزشیابی بیرونی)
۱۲. مقایسه نتایج ارزیابی بیرونی با ارزیابی درونی توسط کمیته علمی
۱۳. تدوین گزارش نهایی توسط مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزش و پرورش

عوامل سهیم و موثر و تعیین سهم و نقش آنها

۱. شورای پایش و ارزشیابی نظام آموزش و پرورش با ریاست وزیر آموزش و پرورش و دبیری رئیس مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی با عضویت دبیر شورای عالی آموزش و پرورش، رؤسای سازمان ها ، معاونت ها و مراکز ستادی و رئیس پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش هر سه ماه یکبار تشکیل تا سیاست های کلی پایش و ارزشیابی نظام آموزشی را تعیین نمایند.
۲. کمیته علمی پایش و ارزشیابی نظام آموزشی، با حضور نمایندگان صاحب نظر سازمان ها و معاونت ها و مراکز، نماینده شورای عالی آموزش و پرورش، رئیس پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش، دعوت از شرکت های دانش بنیان ، دانشگاه ها و مراکز علمی پژوهش غیردولتی هر پانزده روز یکبار تشکیل و در خصوص بازنگری و اصلاح ملاک ها، شاخص ها و تعیین استانداردها، روش ها و ابزارهای گردآوری داده ها و اطلاعات همفکری و اقدام نمایند.

۳. کمیته اجرایی پایش و ارزشیابی نظام آموزش با حضور نمایندگان صاحب نظر سازمان‌ها، معاونت‌ها و مراکز ستادی، شورای عالی آموزش و پرورش و پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش با ریاست مرکز سنجش هر پانزده روز یک‌بار تشکیل و در زمینه چگونگی روند گردآوری داده‌ها و اطلاعات بررسی و اقدام نمایند.

۴. کمیته پایش و ارزشیابی درونی سازمان‌ها، معاونت‌ها، مراکز ستادی و استان‌ها برای گردآوری داده‌ها، اطلاعات و بارگزاری آن‌ها بر روی سامانه پایش و ارزشیابی نظام آموزشی مستقر در مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزش و پرورش تشکیل می‌گردد.

۵. تهیه و تنظیم گزارش‌های مقدماتی پایش و ارزشیابی توسط کمیته ارزشیابی درونی سازمان‌ها، معاونت‌ها و مراکز با همکاری مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی.

۶. تهیه و تنظیم گزارش‌های نهایی توسط مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی و ارسال برای ذی‌نفعان از جمله وزیر و شورای عالی آموزش و پرورش

منابع و اعتبارات مورد نیاز

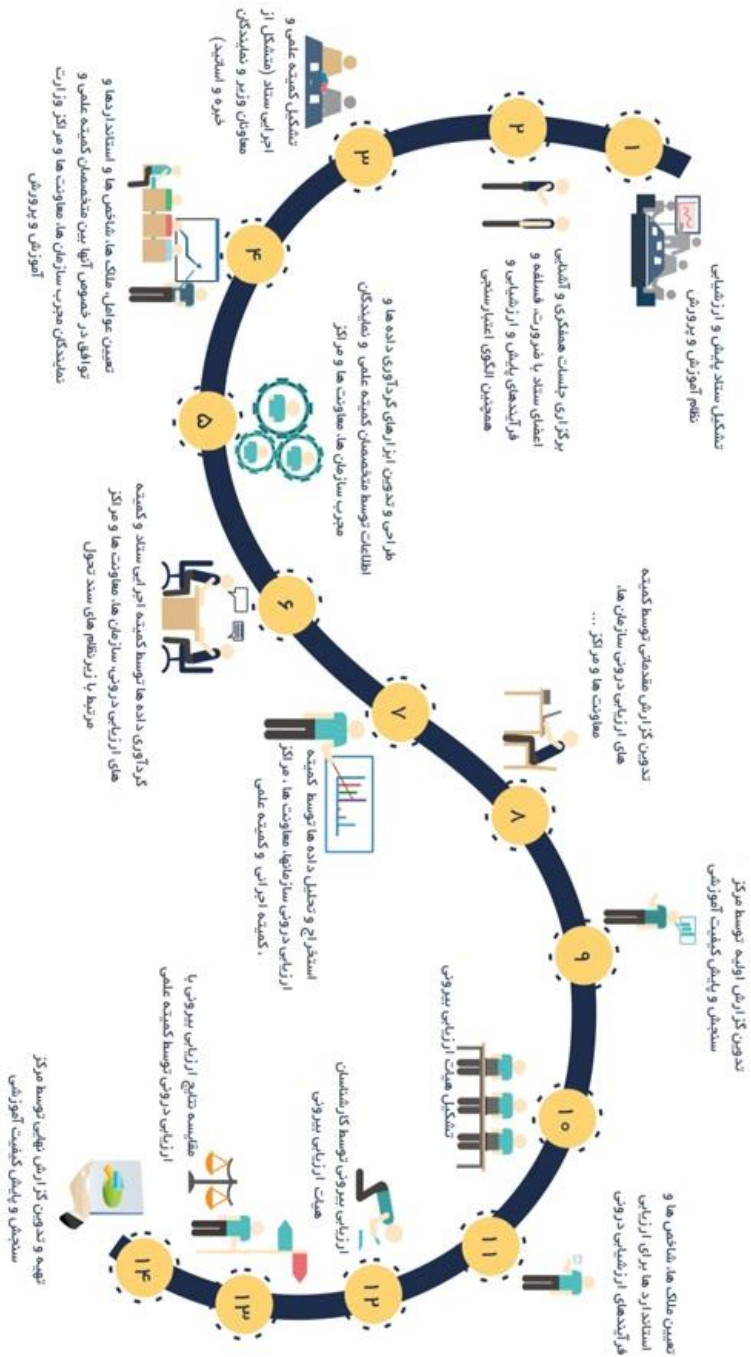
اعتبار مورد نیاز برای پایش و ارزشیابی میزان تحقق اهداف کلان سند تحول بنیادین آموزش و پرورش طبق الگوی اعتبار سنجی و تهیه و تنظیم گزارش‌های مقدماتی و نهایی قابل ارائه به ذی‌نفعان (جامعه، دولت، مجلس، کارکنان، دانش‌آموزان و اولیای آن‌ها ...) در گام اول مبلغ ۳۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال برآورد می‌شود که از محل اعتبارات پژوهشی قابل تأمین است.

فرایند گردآوری و تحلیل داده‌ها

در این بسته تحولی برای تشخیص میزان تحقق ۸ هدف کلان سند تحول بنیادین آموزش و پرورش که در قالب ۲۳ هدف عملیاتی و ۱۳۱ راهکار در برنامه‌ها و فعالیت‌های زیر نظام‌های، برنامه درس ملی، تربیت معلم و تأمین منابع انسانی، تأمین فضا، تجهیزات و فناوری، تأمین و تخصیص منابع مالی، راهبری و مدیریت و پژوهش و ارزشیابی برای ایجاد تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی سازمان‌دهی شده است، از ۱۲۷ شاخص کلیدی نتیجه (kfi) برای پایش و ارزیابی درونی و بیرونی سازمان‌ها، معاونت‌ها و مراکز ستادی وزارت آموزش و پرورش استفاده می‌گردد که پس از تعریف استانداردهای هر شاخص از طریق بررسی اسناد، پرسش‌نامه، چک لیست، فرم‌های گردآوری داده‌ها، آماری، مصاحبه، مشاهده و ... طبق جدول زمانبندی در سال ۱۳۹۹ اطلاعات با همکاری پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش، دانشگاه‌ها و سایر مراکز علمی و پژوهشی گردآوری و تجزیه و تحلیل و گزارش‌های نهایی آن در

سال ۱۴۰۰ به شورای عالی آموزش و پرورش و مراجع عالی سیاست‌گذار و تصمیم‌گیر خواهد رسید.

مراحل پیش و ارزشیابی بر اساس الگوی اعتبار سنجی

رابطه مفهومی فرایند پایش و ارزشیابی نظام آموزش و پرورش بر اساس میزان تحقق اهداف کلان سند تحول در زیر نظام های شش گانه بر مبنای الگوی اعتبار سنجی

نمونه جداول ارزشیابی و پایش کیفیت نظام آموزشی بر مبنای الگوی اعتبار سنجی برای بررسی میزان تحقق اهداف کلان سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

ردیف	روش گروه آوزی	مکان	واحد مسئول	تعداد	تکرار	شاخص ها	معیار	رتبه	نوع	اهداف کلان سند تحول
	گسلی - اطلاعات از طریق پژوهش قابل گروه آوزی	معاونت پژوهش و فرهنگی	۲	۲	۲-۴	فرخ افزایش سطح شناخت از آموزه های دین اسلام و باور به معارف دینی	۲	۲	۱	۱. تربیت انسانی مومن و متخلق به اخلاق اسلامی، پرستگار و فکور، خلاق و کار آفرین، سالم و بانشاط، انتخاب گر و آزاد منش، قانون گرا و نظم پذیر، عدالت خواه و صلح جو، وطن دوست، استقلال طلب و ظلم ستیز، جمع گرا و جهانی اندیش، خودباور و مقتصد، امیدوار و منتظر، دانا و توانا، شجاع و ایثار گر، پاکدامن و باحیا، مسئولیت پذیر و وظیفه شناس (ساینستی های پایه در ساحات های شش گانه تربیت) و آمادهی ورود به انواع تربیت تخصصی و شفلی برای زندگی شایسته فردی، خانوادگی و اجتماعی بر اساس نظام عیار اسلامی
	گسلی - اطلاعات از طریق پژوهش قابل گروه آوزی	معاونت پژوهش و فرهنگی	۲	۲	۲-۴	فرخ ارتقای رفتارهای فردی و اجتماعی مبتنی بر موازین دینی	۲	۲	۲	
	گسلی - اطلاعات از طریق پژوهش قابل گروه آوزی	معاونت پژوهش و فرهنگی	۲	۲	۲-۴	فرخ افزایش پای بندگی به واجبات و پرهیز از محرکات دینی	۲	۲	۲	
	گسلی - اطلاعات از طریق پژوهش قابل گروه آوزی	معاونت پژوهش و فرهنگی	۲	۲	۲-۴	فرخ افزایش التزام به فضائل اخلاقی مانند نظم و وقت شناسی، صداقت و راست گوئی، میانه روی و اعتدال، امانت داری، ایثار و گذشت، رازداری، عفت، حجاب، انضاف	۲	۲	۲	
	گسلی - اطلاعات از طریق پژوهش قابل گروه آوزی	سازمان پژوهش و پرتابگری آموزشی	۲	۱	۱-۱	فرخ افزایش تسلط بر مهارت های بنیادی (خواندن، نوشتن، بیان مفهوم کردن، حساب کردن و حل مسئله)	۱	۱	۱	
	گسلی - اطلاعات از طریق پژوهش قابل گروه آوزی	سازمان پژوهش و پرتابگری آموزشی	۲	۲	۲-۶	فرخ افزایش نشاط و سلامتی و رضایتمندی از زندگی به ویژه در دختران و مناطق محروم	۲	۲	۲	
	گسلی - اطلاعات از طریق پژوهش قابل گروه آوزی	سازمان پژوهش و پرتابگری آموزشی	۲	۱	۱-۵	فرخ افزایش تسلط به زبان های خارجی (عربی و انگلیسی)	۱	۱	۱	
	گسلی - اطلاعات از طریق پژوهش قابل گروه آوزی	معاونت پژوهش و فرهنگی، دفتر آجهن اولیاء و مربیان	۲	۲	۲-۵	فرخ تقویت هویت ملی (ایرانی) و حساسیت نسبت به صیانت از میراث تاریخی، فرهنگی و هنری کشور	۲	۲	۲	

فهرست هدف های کلان و تعریف مفهومی شاخص های مرتبط

۱. تربیت انسانی مومن و متخلق به اخلاق اسلامی ، پرسشگر و فکور ، خلاق و کار آفرین ، سالم و با نشاط ، انتخاب گر و آزاد منش ، قانون گرا و نظم پذیر، عدالت خواه و صلح جو ، وطن دوست، استقلال طلب و ظلم ستیز ، جمع گرا و جهانی اندیش، خودباور و مقتصد، امیدوار و منتظر، دانا و توانا، شجاع و ایثارگر، پاکدامن و باحیا، مسئولیت پذیر و وظیفه شناس (شایستگی های پایه در ساحت های شش گانه تربیت) و آماده ورود به انواع تربیت اختصاصی و شغلی برای زندگی شایسته فردی، خانوادگی و اجتماعی براساس نظام معیار اسلامی

- نرخ افزایش سطح شناخت از آموزه های حقیقی دین اسلام (به ویژه تمیز خرافه ها و قرائت های مغایر با توسعه)
- نرخ افزایش پای بندی به واجبات و پرهیز از محرمات دینی
- نرخ افزایش التزام به فضائلی مانند نظم و وقت شناسی ، صداقت و راست گویی ، میانه روی و اعتدال ، امانت داری ، ایثار و گذشت ، رازداری ، عفت ، حیا و انصاف
- نرخ افزایش تسلط بر مهارت های بنیادی (خواندن، نوشتن، بیان مقصود کردن، حساب کردن و حل مسئله)
- نرخ افزایش سطح تسلط بر زبان های خارجی (عربی و انگلیسی)
- نرخ تقویت هویت ملی (ایرانی) و حساسیت نسبت به صیانت از میراث تاریخی، فرهنگی و هنری کشور
- نرخ ارتقای سطح سلامت فیزیکی (جسمانی)
- نرخ افزایش سطح آگاهی ها و مهارت های شهروندی و ارتباطی
- نرخ تقویت گرایش به کار مفید و مولد و کار آفرینی
- نرخ افزایش توانمندی ها در حوزه های علوم و ریاضیات
- نرخ افزایش تقویت حس زیبا شناسی و توان آفرینش هنری
- نرخ افزایش ارتقای سطح سواد اطلاعاتی
- نرخ تقویت روحیه ی پرسشگری و میل به دانایی (یادگیری مادام العمر)
- نرخ افزایش سطح قابلیت های زیست محیطی
- نرخ افزایش شایستگی های دانش آموزان براساس سنجش های ملی و مقایسه دوره های زمانی با یگدیگر

- نرخ ارتقای جایگاه دانش آموزان ایرانی در سنجش های بین المللی
 - نرخ افزایش نسبت بهره برداری از محیط های دولتی و غیردولتی خارج از مدرسه در اجرای مؤلفه ی تجویزی برنامه درسی
 - نرخ افزایش آشنایی دانش آموختگان با زبان و خط فارسی
 - نرخ افزایش مشارکت نهادهای دولتی و غیردولتی در اجرای مؤلفه های نیمه تجویزی و غیرتجویزی برنامه ی درسی
 - نرخ بهبود نگرش ها نسبت به نقش علوم انسانی (پیمایش های سالانه فرهنگی)
 - نرخ افزایش توجه رسانه ملی و سایر رسانه ها به علوم انسانی
 - نرخ افزایش تعداد مدارس ویژه ی پرورش استعداد های برتر در علوم انسانی
۲. ارتقای نقش نظام تربیت رسمی و عمومی در رشد و تعالی کشور و اعتلای فرهنگ عمومی و زمینه سازی برای تکوین تمدن اسلامی - ایرانی با تاکید بر تعمیق معرفت و بصیرت دینی و سیاسی ، التزام به ارزش های اخلاقی ، وفاداری نسبت به نظام جمهوری اسلامی ایران ، اعتقاد به اصل ولایت فقیه و مردم سالاری دینی ، تحکیم وحدت ملی ، تقویت روحیه علمی ، رعایت حقوق و مسئولیت های شهروندی ، ارتقای آداب و مهارت های زندگی ، بهداشتی و زیست محیطی
- نرخ عضویت در اتحادیه ها ، احزاب و تشکل های اجتماعی ، فرهنگی و سیاسی
 - نرخ افزایش تعداد روزنامه ها، سایت ها و شبکه اجتماعی که توسط فرهنگیان مدیریت می شود.
 - درصد تغییرات در رتبه منزلت و مرجعیت معلمان در سطح ملی در مقایسه با سایر حرفه ها
 - درصد تغییرات در میزان مشارکت معلمان و دانش آموزان واجد شرایط در عرصه ی انتخابات (مانند مجلس، ریاست جمهوری و شوراهای اسلامی شهر و روستا)
 - نرخ مشارکت در فعالیت های عام المنفعه و جهادی
 - درصد تغییرات در تعداد آثار علمی منتشر شده توسط فرهنگیان (آمارگیری سالانه وزارت آموزش و پرورش)
 - نرخ افزایش تعداد نهادهای مدنی، متولی در سطوح ملی تا محلی

- نرخ افزایش مشارکت مدارس در برنامه های گوناگون توسعه ی محلی (مخاطبان بزرگسال)، در سطح ملی و منطقه ای و آموزش های معطوف به افزایش سطح آگاهی مدیران در این زمینه
 - نرخ افزایش آگاهی های تربیتی والدین براساس سنجش های ملی دوره ای
 - نرخ افزایش سطح آمادگی کودکان برای ورود به مدرسه
 - کاهش میزان استفاده از سایت ها و شبکه های مغایر با ارزش های دینی و فرهنگی
 - نرخ افزایش بهره برداری از سایت ها و شبکه های هماهنگ با ارزش های دینی و فرهنگی
 - نرخ افزایش ساعات اختصاص یافته به تبیین نقش مدرسه ، رسانه ها و خانواده در تأمین پیش نیازهای ورود کودک به مدرسه
 - درصد افزایش دوره های مهارت آموزی متناسب در ترویج و تعمیق سواد رسانه ای در میان والدین و زمینه سازی برای بهره برداری مناسب از محیط نوظهور یادگیری (تربیتی)
 - درصد رشد تعداد مراسم فرهنگی اجتماعی برگزار شده در مدارس (آمارگیری سالانه ی وزارت آموزش و پرورش)
 - درصد رشد میزان مشارکت فعال والدین وسایر مردم در مراسم فرهنگی اجتماعی (پژوهش های پی گیرانه ی سالانه وزارت آموزش و پرورش)
۳. گسترش و تأمین همه جانبه عدالت تربیتی
- نرخ پوشش تحصیلی (واقعی) جمعیت ۶ تا ۱۸ ساله ۸۷ بر حسب جنسیت، شهر و روستا ، دوره ی تحصیلی و منطقه آموزشی
 - میزان نقد معطوف به عملکرد کیفی آموزش و پرورش در رسانه های مختلف
 - نرخ قبولی، معدل، نرخ ماندگاری، نرخ گذر و... در مقایسه با کل جمعیت دانش آموزی
 - درصد تغییرات در ضریب نفوذ اینترنت در مدارس
 - درصد افزایش توسعه کمی آموزش های غیرحضوری
 - درصد افزایش توسعه ی کیفی با استفاده از راهبرد یادگیری ترکیبی ۸۸
 - درصد تغییرات در تعداد دانش آموزی تحت پوشش بیمه دانش آموزی در مدارس

- درصد تغییرات در تعداد کودکان استثنایی تحت پوشش آموزش فراگیر در مدارس
 - نرخ تجهیز مدارس به امکانات فیزیکی و انسانی مورد نیاز (در چارچوب طرح اجرائی مربوطه)
 - درصد تغییرات در تعداد کودکان تیزهوش تحت پوشش آموزش فراگیر در مدارس
۴. برقراری نظام اثربخش و کارآمد مدیریت منابع انسانی
- میانگین سطح تحصیلات نیروی انسانی (با تکیه بر معلم)
 - رتبه درآمد سالانه معلمان در رتبه بندی درآمد سالانه کارکنان دولت
 - نسبت میانگین حقوق ماهیانه کارکنان آموزش و پرورش به سرانه درآمد ملی
 - تغییرات میانگین حقوق و مزایای ماهانه کارکنان آموزش و پرورش به قیمت های جاری و ثابت
 - نرخ افزایش میزان بهره‌مندی کارکنان آموزش و پرورش از تسهیلات و خدمات رفاهی و تفریحی
 - نرخ افزایش میزان رضایت شغلی نیروی انسانی
 - میانگین ساعات آموزش های ضمن خدمت سالانه ی نیروی انسانی (با تکیه بر معلم)
 - نرخ افزایش میزان استفاده معلمان از فناوری اطلاعات، ابزارها و روش های متناسب، در فرایند یاددهی و یادگیری
۵. افزایش مشارکت همه جانبه در نظام تربیت رسمی و عمومی
- نرخ میزان مشارکت بخش خصوصی در ساخت و ساز مدارس
 - نرخ افزایش مشارکت بخش غیردولتی در تولید مواد و منابع یادگیری و چاپ و توزیع کتاب های درسی
 - درصد تغییرات در تعداد مدارس هیئت امنایی و دانش آموزان تحت پوشش آن ها، برحسب دوره های تحصیلی و منطقه
۶. بهسازی و تحول در زیر ساخت های کالبدی، مالی و فناوری
- سرانه فضای آموزشی از هر نوع
 - ضریب بهره برداری از کلاس های درس
 - نسبت مدارس دو نوبته به کل مدارس

- نسبت مدارس مقاوم در برابر حوادث غیرمترقبه به کل مدارس
 - نسبت مدارس برخوردار از استاندارد فضای آموزشی به کل مدارس
 - سرانه ی زیر بنای اردوگاه های فرهنگی – تربیتی و فضاهای ورزشی
 - نسبت مدارس دارای امکانات و وسائل ورزشی استاندارد به کل مدارس
 - درصد مدارس دارای آزمایشگاه، کارگاه و کتابخانه مستقل
 - نسبت مدارس دارای نمازخانه به کل مدارس
 - نرخ افزایش میزان تناسب وسایل کارگاهی و آزمایشگاهی مدارس با محتوای آموزشی
 - درصد تغییرات در نسبت بودجه ای که تحت پوشش نظام پته آموزشی توزیع می شود به کل بودجه جاری (آموزشی)
 - سهم بودجه آموزش و پرورش از بودجه ی عمومی به تفکیک جاری و عمرانی
 - سهم هزینه های آموزش و پرورش از کل تولید ناخالص داخلی (G.D.P)
 - نسبت درآمدهای حاصل از منابع غیر دولتی به کل اعتبارات دولتی آموزش و پرورش
 - نسبت هزینه های مربوط به امور ستادی و اداری به کل هزینه های آموزش و پرورش
 - هزینه سرانه دوره های تحصیلی نسبت به هزینه سرانه دوره ابتدایی
 - سهم اعتبارات غیر پرسنلی از کل اعتبارات آموزش و پرورش
 - سهم اعتبارات جاری آموزش و پرورش عمومی از کل بودجه جاری آموزش و پرورش
 - سهم اعتبارات فعالیت های پژوهشی از کل بودجه آموزش و پرورش
 - نسبت مدارس تصدی دولت به کل مدارس
 - نسبت درآمدهای حاصل از منابع غیر دولتی به کل اعتبارات دولتی آموزش و پرورش
 - نسبت مشارکت منابع مالی محلی در اداره امور مدرسه
 - نسبت افزایش تنوع فرصت های تربیتی برای گروه های مختلف متناسب با نیاز های فردی و نیازهای جامعه محلی
۷. ارتقای بهره وری و افزایش کارایی و اثربخشی در نظام تربیت رسمی و عمومی
- نرخ اصلاح نسبت مشاور – دانش آموز برابر با استانداردهای جهانی
 - درصد دانش آموزان استفاده کننده از خدمات مشاوره ای و روان شناختی

- نرخ توسعه مراکز تخصصی غیردولتی برابر با استانداردهای جهانی
- نرخ افزایش برنامه های آموزشی برای معلمان
- نسبت دانش آموزان به کل کارکنان آموزشی
- نسبت دانش آموزان به کلاس درس
- میانگین طول تحصیل دانش آموختگان (فارغ التحصیلان)
- درصد گذر دانش آموزان به آموزش عالی
- نسبت دانش آموزان به کل کارکنان ستادی
- نسبت کارکنان واجد شرایط علمی و حرفه ای به کل کارکنان
- نسبت کارکنان آموزشی به کل کارکنان
- میانگین سنوات خدمتی کارکنان
- ضریب بهره برداری از کلاس های درس
- ضریب اشتغال ظاهری و واقعی کارکنان آموزشی
- نرخ استقرار نظام مدیریت هوشمند برحسب طیف عملیات اجرایی و تامین نیازهای اطلاعاتی تصمیم گیرندگان در آموزش و پرورش
- نرخ موفقیت مدیران در ایجاد زمینه ی بروز خلاقیت و نوآوری در کارکنان
- نسبت کارشناسان ستادی واجد صلاحیت های تخصصی به تعداد کل کارکنان ستادی
- نسبت معلمان مازاد به کل معلمان کشور
- نسبت ساعات موظف آموزش معلمان شاغل و حق التدریس به کل ساعات آموزش مورد نیاز در نظام آموزش کشور
- نرخ افزایش سهم آموزش های ضمن خدمت ناظر به اقتصاد آموزش و پرورش به کل آموزش ها
- نسبت جذب منابع مالی غیردولتی به منابع مالی دولتی
- درصد مناطق آموزشی تحت پوشش دانشکده های علوم تربیتی و روان شناسی کشور
- درصد افزایش نسبت دانشگاه های داری مراکز R&D آموزشی (آموزش مدرسه ای)
- درصد کاهش نسبت نیروهای شاغل در ستاد به کل شاغلین آموزش و پرورش

- درصد تغییرات در نسبت مربیانی که آزمون ملی سنجش صلاحیت حرفه ای را با موفقیت گذرانده اند به تعداد کل مربیان برحسب دوره های تحصیلی و منطقه

- نرخ افزایش نقش ارزش یابی فرایند محور برحسب پایه های تحصیلی
- نرخ افزایش قراردادهای پژوهشی تنظیم شده میان آموزش و پرورش و مراکز علمی و پژوهشی

- نرخ افزایش تعداد مراکز پژوهشی وابسته به آموزش و پرورش
- نرخ افزایش استقرار روش های فعال یادگیری متکی به فاوا در محیط مدرسه
- درصد تغییرات در تعداد مربیان و متربیانی که به شبکه دسترسی دارند بر حسب نوع دوره و منطقه

- نرخ افزایش برنامه های آموزشی ضمن خدمت تولید شده توسط معلمان
- نرخ افزایش برنامه های آموزشی تولید شده توسط معلمان
- نرخ افزایش دانش آموزان تحت پوشش آموزش های مجازی
- نرخ افزایش دانش آموزان تحت پوشش آموزش های داوطلبانه پاره وقت
- درصد تغییرات در تعداد آموزشگاه های دارای تشخص ، برحسب سطوح تحصیلی و منطقه

۸. کسب موقعیت نخست تربیتی در منطقه و جهان اسلام و ارتقای فزاینده جایگاه تربیتی ایران در سطح جهانی

- نرخ افزایش علاقه مندی دانش آموزان به مطالعه و کتاب خوانی
- نسبت کارکنان پژوهنده به کل کارکنان آموزش و پرورش
- درصد اختراعات و ابتکارات ثبت شده دانش آموزان و کارکنان آموزش و پرورش

- نرخ افزایش تولید آثار علمی ترویجی و علمی-پژوهشی توسط نیروی انسانی شاغل در آموزش و پرورش

- نسبت کل دانش آموزان به تعداد پژوهش سراهای دانش آموزی و کانون های فرهنگی - تربیتی

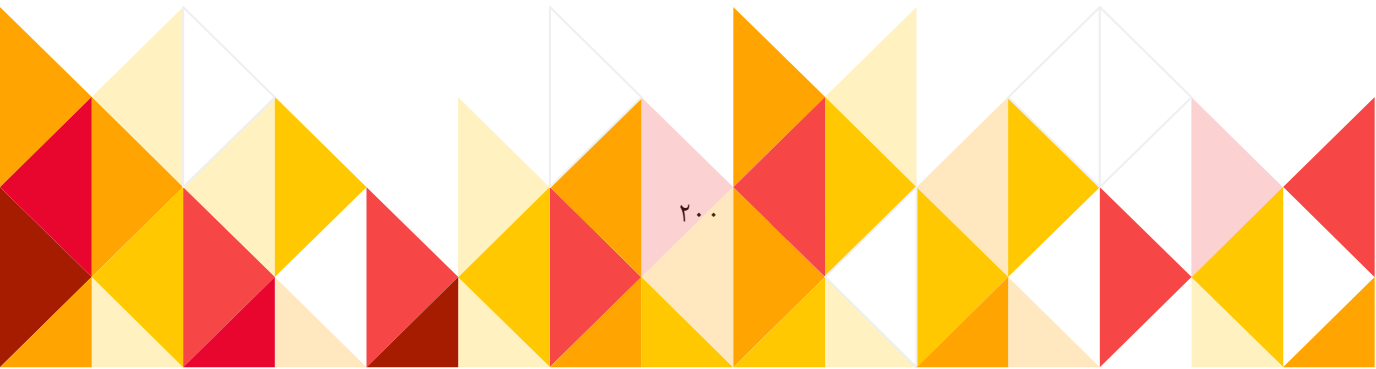
- سهم اعتبارات فعالیت های پژوهشی از کل بودجه آموزش و پرورش

نرخ افزایش میزان مقالات علمی منتشر شده درباره مسائل آموزش و پرورش ایران به کل مقالات منتشر شده

مسکن معلمان

زمینه‌ساز افزایش اثربخشی و
ارتقای کیفیت فعالیت‌های آموزشی و تربیتی

بیان مسئله

یکی از مهم‌ترین مسائلی که امروزه بخش عمده‌ای از دغدغه‌های فکری مردم را به خود اختصاص داده، «تلاش جهت افزایش میزان رفاه و معیشت است». علی‌رغم تلاش‌هایی که توسط عموم مردم و همچنین دولت‌ها صورت می‌گیرد؛ بعضاً آثار و نتایج آن، ملموس و مورد پسند مردم نیست و آن‌ها همواره از این بابت، شرایط دشواری را تحمل می‌کنند. جامعه فرهنگیان نیز با بیش از ۲ میلیون نفر شاغل و بازنشسته از این امر مستثنی نبوده و همچنان تلاش برای بهبود وضعیت رفاهی و معیشتی آن‌ها از مهم‌ترین اولویت‌های وزارت آموزش و پرورش بوده است. اگر خواهان حل مشکلات و تحول در آموزش و پرورش و به تبع آن تحول در جامعه ایران اسلامی هستیم نیازمند برخورداری از معلمان توانمند، دارای صلاحیت‌های حرفه‌ای و تخصصی و با انگیزه بالا و کافی می‌باشیم که یکی از عوامل مؤثر در این مجموعه، حل مشکلات معیشتی معلمان است. از منظر سند تحول بنیادین، معلم اصلی‌ترین مؤلفه تعلیم و تربیت و یکی از عناصر مهم و موثر در اصلاحات و تحولات جامعه است لذا باید معلمان را دریابیم تا جامعه به درستی در همه ابعاد نجات یابد.

علی‌رغم تصویب قانون تأمین مسکن فرهنگیان در سال ۱۳۶۸ و حمایت‌های دولت و مجلس شورای اسلامی برای بهبود وضعیت مسکن فرهنگیان به نظر می‌رسد، هنوز موانع پیش‌روی مسکن معلمان به طور کامل مرتفع نشده است؛ اگرچه از محل قانون مذکور حدود ۸۵ هزار قطعه زمین و ۱۲۵۰۰ واحد مسکونی به فرهنگیان تحویل شده لکن این میزان واگذاری پاسخگوی نیاز جامعه فرهنگیان فاقد مسکن نبوده ضمن اینکه فعالیت ۴۶۰ تعاونی مسکن فرهنگیان نیز تنها توانسته تأمین‌کننده ۱۰ تا ۱۵ درصد مسکن مورد نیاز فرهنگیان باشد. در نتیجه هنوز تأمین مسکن معلمان به عنوان یک مسئله مهم، پیش‌روی وزارت آموزش و پرورش قرار داد. لذا وزارت آموزش و پرورش با رویکرد جدید به مقوله مسکن فرهنگیان تلاش دارد از تمام ظرفیت و پتانسیل درون و برون‌سازمانی و نهادهای متولی بخش مسکن، دستیابی فرهنگیان فاقد مسکن به سرپناه مناسب را تسهیل و تسریع نماید و این بسته تحولی برای حل این مسئله در پاسخ به این نیاز تدوین شده است.

اهمیت و ضرورت

تعداد قابل توجهی از فرهنگیان شاغل و بازنشسته (حدود ۲۰٪ جامعه فرهنگیان) علی‌رغم حمایت‌های دولت و مجلس شورای اسلامی همچنان از نعمت مسکن یا سرپناه مناسب محروم می‌باشند؛ ضمن این‌که وضعیت مسکن آنان در مقایسه با کارکنان سایر دستگاه‌های اجرایی به لحاظ دریافتی کمتر و پس‌انداز آنان برای خرید مسکن چندان مطلوب نیست به نحوی که بدون حمایت‌های ثانویه و کمک بانکیها خرید مسکن برای برخی همکاران دشوار خواهد بود. لذا

ضرورت ایجاد می کند برای تغییر شرایط موجود و تحول در بخش مسکن معلمان با توجه به این نکته که تشدید این روند منجر به کاهش انگیزه شغلی معلمان و در نهایت افت تحصیلی دانش آموزان خواهد شد.

مستندات برنامه (قانونی، پژوهشی، راهکارها و برنامه های زیرنظام)

- ❖ قانون تأمین مسکن فرهنگیان مصوب ۶۸/۲/۱۳ مجلس شورای اسلامی
- ❖ راهکار ۱۲/۳ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
- ❖ برنامه مقام عالی وزارت با عنوان حل مسکن معلمان که در جلسه اخذ رأی اعتماد به مجلس شورای اسلامی ارائه گردید.
- ❖ تفاهم نامه همکاری مشترک مورخ ۹۸/۹/۲ با وزارت راه و شهرسازی

اهداف

تأمین ۱۷۰ هزار واحد مسکونی مورد نیاز فرهنگیان فاقد مسکن بر اساس مفاد تفاهم نامه مورخ ۹۸/۹/۲ با وزارت راه و شهرسازی طی مدت سه سال (تا سال ۱۴۰۱ هجری شمسی)

خروجی و آثار مورد انتظار

- در صورت مهیا بودن تمامی شرایط و همکاری بخش های متولی، بانکها و همچنین ایفای به موقع تعهدات متقاضیان مسکن به لحاظ مالی موارد زیر محقق خواهد شد:
- کاهش آمار فرهنگیان فاقد مسکن
 - رفع دغدغه و آلام فرهنگیان ناشی از پی آمدهای اجاره نشینی
 - ایجاد رضایتمندی و افزایش انگیزه شغلی بین فرهنگیان
 - فراهم آمدن زمینه ارتقای کیفیت فرایند تعلیم و تربیت

شمولیت برنامه (ستاد، استان، منطقه، مدرسه)

در کلان شهرها، مراکز استان ها و شهرهای پرجمعیت، متقاضی واقعی مسکن بیشتر از سایر مناطق و شهرهای کم جمعیت است. در شهرهای زیر ۲۵ هزار نفر جمعیت و مناطق روستایی مشکل کمتر وجود دارد. شمولیت برنامه با توجه به طیف وسیع جامعه هدف در کلیه مناطق و نواحی آموزشی کشور اعم از (ستاد، استان، منطقه و مدرسه) و در تمام دوره های تحصیلی موضوعیت دارد که باید در برنامه مورد توجه قرار گیرد.

دوره تحصیلی مربوط

گرچه اتخاذ تدابیر برای حل مشکل مسکن معلمان محدود به دوره تحصیلی خاصی نمی باشد و همانطور که گفته شد در تمامی دوره ها و مراکز آموزشی و اداری فراوانی افراد فاقد مسکن به تناسب مشهود است آنچه اولویت برخورداری از مسکن را تعیین می کند شاخص هایی چون سابقه خدمت، عائله تحت تکفل، درآمد کمتر، محرومیت محل خدمت و... می باشد که تأثیرگذار خواهد بود.

فرایندها و مراحل اجرایی

۱. تنظیم و مبادله تفاهم نامه در تاریخ ۱۳۹۸/۰۹/۰۲
۲. تدوین و ارسال بخشنامه در تاریخ ۱۳۹۸/۰۹/۰۵ به ادارات کل آموزش و پرورش استان ها
۳. ارسال شیوه نامه نحوه ثبت نام متقاضیان مسکن
۴. ثبت نام مسکن فرهنگیان در سامانه profile.medu.ir (maskan.medu.ir) لغایت پایان دیماه ۱۳۹۸
۵. توجه به گروه های هدف (زنان سرپرست خانوار؛ کارکنان بالای ۲۰ سال سابقه خدمت؛ زوج فرهنگی و بازنشستگان) در فرآیند ثبت نام
۶. ارسال فهرست متقاضیان مسکن به وزارت راه و شهرسازی جهت پالایش و استعلام سابقه مالکیت در بهمن ماه ۱۳۹۸
۷. تحویل زمین از وزارت راه و شهرسازی از تاریخ ۱۳۹۹/۰۳/۱۰ تا پایان سال ۱۳۹۹
۸. تهیه و تدوین شیوه نامه نحوه انتخاب سازنده و پیمانکار و چگونگی عملیات ساخت واحدهای مسکونی در خردادماه ۱۳۹۹
۹. انتخاب پیمانکار براساس ضوابط راه و شهرسازی در قالب تشریفات قانون حداکثر تا اواخر خردادماه ۱۳۹۹
۱۰. معرفی افراد به بانک عامل جهت افتتاح حساب و معرفی به پروژه مسکونی براساس امتیاز مکتسبه جهت واریز وجه
۱۱. نظارت مستمر برفرایند ساخت با همکاری وزارت راه و شهرسازی و شرکت عمران شهرهای جدید

عوامل سهم و موثر و تعیین سهم و نقش آنان

عوامل موثر که بیشترین سهم و نقش را به لحاظ وظیفه ذاتی و مأموریت دستگاهی برای

تهیه مسکن دارند عبارتند از:

- ❖ وزارت راه و شهرسازی ← ۱۵٪
- ❖ بنیاد مسکن انقلاب اسلامی ← ۱۰٪
- ❖ سازمان ملی زمین و مسکن ← ۲۰٪
- ❖ شرکت عمران شهرهای جدید ← ۳۰٪
- ❖ شرکت بازآفرینی شهری ایران ← ۵٪
- ❖ انبوه سازان مسکن ← ۵٪
- ❖ بخش خصوصی و تعاونی ← ۵٪
- ❖ موسسات بانکی برای پشتیبانی مالی و تقویت قدرت نقدینگی متقاضیان مسکن در قالب تسهیلات بانکی به میزان ۱۰٪

جدول زمان بندی

مدت اجرای تفاهم نامه ۳ سال از سال ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۱ می باشد که جدول زمان بندی آن به

شرح زیر می باشد:

ردیف	سال	پیش بینی تعداد واحد احداثی
۱	۱۳۹۹ (فار اول)	شروع عملیات ساخت حداقل ۱۴۵۶۴ واحد مسکونی در ۱۱ استان و ۳۲ شهر پس از اخذ مجوزها و پروانه ساختمانی و البته در صورت همکاری متولیان امر مسکن و شناسایی اراضی در سایر استان ها تا پایان سال ۱۳۹۹ حداکثر به تعداد ۲۰ هزار واحد مسکونی با همکاری نهادهای متولی. تبصره: از شروع عملیات احداث تا تکمیل واحدهای مسکونی حداقل ۱۸ ماه و حداکثر ۲۴ ماه زمان لازم است.
۲	۱۴۰۰ (فار دوم)	در صورت همکاری وزارت راه و شهرسازی مبنی بر تسریع در تغییر کاربری اراضی مازاد آموزش و پرورش پیش بینی می شود مقدمات اجرای حداقل ۳۵ هزار واحد مسکونی فراهم گردد.
۳	۱۴۰۱ (فار سوم)	با توجه به سال پایانی تفاهم نامه انتظار این است که با تلاش کارگروههای استانی و تعامل ادارات کل راه و شهرسازی شرکت عمران شهرهای جدید، سازمان ملی زمین و مسکن و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی با متقاضیان فرهنگی در کلیه شهرها و استان ها ، باقیمانده تعهدات تفاهم نامه (۱۰۰ هزار واحد مسکونی) تحویل گردد. تبصره: در صورتی که اهداف کمی تفاهم نامه طی مدت ۳ سال محقق نگردد، با توافق طرفین امکان تمدید مهلت تفاهم نامه مهیا خواهد بود.

منابع و اعتبارات مورد نیاز

- ❖ عدم وابستگی به بودجه و اعتبارات آموزش و پرورش
- ❖ منابع طرح از محل آورده متقاضیان تا ۷۰ درصد به شیوه تدریجی و اقساطی از زمان شروع عملیات تا تکمیل واحد و تسهیلات بانکی تا ۳۰ درصد پیش بینی گردیده. (برای هر واحد مسکونی تا سقف ۱۰۰ میلیون تومان از منابع داخلی بانکها)

شاخص‌های پایش و ارزشیابی

گزارش آماری تفاهم نامه تامین ۱۷۰ هزار واحد مسکونی

ردیف	نام استان	تعداد متقاضیان فرهنگی	متقاضیان واجد شرایط دارای فرم (ج) سبز		میزان اراضی و املاک مازاد معرفی شده (آموزش و پرورش) متر مربع	میزان اراضی و املاک دولتی اختصاص یافته (وزارت راه و شهرسازی)	تعداد واحدهای مسکونی مهر فاقد متقاضی استان
			تعداد	درصد			
۱	آذربایجان شرقی	۱۰,۶۲۹	۲۰,۷۱۱	۲۸,۸۹۰	۰	۱۰۰۰	۰
۲	آذربایجان غربی	۱۴,۹۴۲	۴,۷۵۶	۳۱,۸۳۰	۲۴۵,۰۲۵	.	۰
۳	اردبیل	۴,۱۸۰	۱,۳۴۷	۳۲,۲۲۰	.	.	۰
۴	اصفهان	۱۶,۸۰۴	۴,۵۷۸	۲۷,۲۴۰	۰	۳۰۰۰	۴,۵۲۴
۵	البرز	۷,۲۸۰	۱,۱۲۱	۱۵,۴۰۰	۰	.	۰
۶	ایلام	۴,۵۱۸	۱,۴۱۲	۳۱,۳۵۰	۰	.	۰
۷	بوشهر	۴,۱۶۲	۱,۱۷۴	۲۸,۲۱۰	۰	۸۲۸	۴۹۸
۸	تهران	۳۰,۲۵۳	۳,۵۶۸	۱۱,۷۷۹	۰	۵۰۰	۰
۹	چهارمحال و بختیاری	۶,۱۸۴	۲,۰۹۵	۳۳,۸۸۰	۷,۵۳۶	.	۳۲
۱۰	خراسان جنوبی	۵,۰۰۶	۲۲۹	۴,۵۷۰	۰	.	۰
۱۱	خراسان رضوی	۲۹,۶۳۹	۲,۱۹۸	۷,۴۲۰	۱۴۳,۲۱۸	۲۵۰۰	۴,۶۷۲
۱۲	خراسان شمالی	۲,۲۹۷	۱۳۴	۵,۸۳۰	۰	.	۷۰۴
۱۳	خوزستان	۲۱,۰۰۸	۶,۸۹۳	۳۲,۸۱۰	۱۳,۲۰۴	۱۸۴۰	۱۰,۹۴۸
۱۴	زنجان	۴,۵۶۹	۵۴۰	۱۱,۸۲۰	۲,۸۴۷	.	۰
۱۵	سمنان	۲,۰۱۲	۳۶۸	۱۸,۳۲۹	۰	۲۰۰۰	۲۰۸
۱۶	سیستان و بلوچستان	۱۹,۹۴۸	۵,۲۷۴	۲۶,۴۴۰	۵,۳۲۳	.	۰
۱۷	فارس	۲۶,۲۴۹	۵,۵۰۹	۲۰,۹۹۰	۱,۸۵۰,۱۶۷	۱۱۲۰	۷۸۰
۱۸	قزوین	۵,۲۵۴	۱,۱۳۹	۲۱,۶۸۰	۱۳۲,۱۹۸	.	۸۶۴
۱۹	قم	۳,۸۸۵	۳۲۸	۸,۴۴۰	۱,۱۱۶	.	۰
۲۰	کردستان	۱۰,۵۱۰	۳,۵۰۵	۲۳,۳۵۰	۱۵,۰۲۵	.	۰
۲۱	کرمان	۱۳,۵۳۱	۴,۵۸۱	۳۳,۸۶۰	.	.	۷۱۸
۲۲	کرمانشاه	۱۱,۸۱۰	۳,۳۳۹	۲۷,۴۳۰	۵,۶۸۳	.	۰
۲۳	کهگیلویه و بویراحمد	۵,۸۴۳	۲,۰۶۹	۳۵,۴۱۰	۷۴,۷۶۷	.	۰
۲۵	گلستان	۵,۷۶۴	۱,۸۶۱	۳۲,۳۲۹	۱۰,۹۰۲	.	۵۲۰
۲۶	گیلان	۵,۱۹۴	۱,۶۴۲	۳۱,۶۱۰	۲۱۰,۳۴۱	.	۱,۰۰۸
۲۷	لرستان	۱۵,۷۰۹	۵,۱۹۵	۳۳,۰۷۰	۱۵۳,۴۳۹	.	۴۰۲
۲۸	مازندران	۴,۱۱۰	۱,۱۷۵	۲۸,۵۹۰	۴۰۲,۷۲۷	.	۶۴
۲۹	مرکزی	۶,۷۲۶	۴۶۴	۶,۹۰۰	.	۱۰۰۰	۰
۳۰	هرمزگان	۱۶,۱۰۰	۴,۱۰۱	۲۵,۴۷۰	.	.	۰
۳۱	همدان	۶,۲۰۹	۱,۶۸۳	۲۷,۱۱۰	۶۱,۵۵۰	.	۰
۳۲	یزد	۲,۷۷۴	۷۳۵	۲۶,۵۰۰	.	.	۰
	جمع کل	۳۲۳,۰۹۹	۷۵,۹۸۴	۲۳,۰۰۰	۳,۳۳۵,۰۶۸	۱۳,۷۸۸	۲۵,۹۴۲

طرح آستی با آموزش (آبا)

افزایش نرخ پوشش تحصیلی دانش آموزان بازمانده از تحصیل

بیان مسئله

یکی از مسائل آموزش و پرورش کشور ما، موضوع کودکان و نوجوانان بازمانده یا تارک تحصیل و به عبارتی پایین بودن نرخ پوشش تحصیلی در برخی از مناطق است. براساس اعلام مرکز آمار و فناوری اطلاعات وزارت آموزش و پرورش در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ نرخ پوشش تحصیلی دانش آموزان به ویژه در روستاهای کم جمعیت و حاشیه ی شهرها، پایین است. به طوری که نرخ پوشش به طور کلی در دوره ی متوسطه اول ۹۳/۷۴ و در دوره متوسطه دوم ۸۱/۳۵ است و با وجود تلاش های صورت پذیرفته تا کنون، هنوز نرخ پوشش به صد در صد نرسیده است. این وضعیت در مورد دختران به ویژه در مناطق روستایی و کمتر توسعه یافته در دوره متوسطه دوم بسیار ناگوارتر است. به نحوی که این نرخ پوشش در پسران ۸۲/۶۶ و در دختران ۸۰/۰۱ است.

بر مبنای این آمار، تعداد بازماندگان از تحصیل در دوره متوسطه ۷۸۶۹۵۵ نفر بوده که از این تعداد، ۲۰۸۶۱۹ نفر مربوط به دوره متوسطه اول و ۵۷۸۳۳۶ نفر مربوط به دوره متوسطه دوم بوده است. همچنین گذر تحصیلی از دوره ی ابتدایی به متوسطه ی اول پایین است و این نرخ از دوره ی متوسطه ی اول به متوسطه ی دوم بسیار کاهش می یابد. به این ترتیب تحت پوشش قرار دادن این تعداد بازمانده از تحصیل، موضوع و مساله بسیار مهمی است که نظام آموزش و پرورش باید در این زمینه تلاش جدی بنماید. با عنایت به این که فراهم آوردن امکان مناسب آموزش برای همه دانش آموزان با توجه به شرایط و امکانات متفاوت آن ها بسیار دشوار و در عین حال هزینه بر می باشد، از این رو، لازم است با کارگیری روش های متنوع و منابع متناسب آن ها، امکان آموزش و پرورش را برای آن ها فراهم ساخت. مدارس آموزش از راه دور به دلیل انعطاف در جذب دانش آموزان و به سبب تنوع در روش ها و انعطاف در زمان و مکان قادر است که فرصت های مناسب را برای این کودکان و نوجوانان بازمانده از تحصیل فراهم نماید.

اهمیت و ضرورت

مقام معظم رهبری فرمودند: در محیط آموزش و پرورش باید کاری بشود که حتی یک استعداد، از میان این میلیون ها نوجوان و جوان ایرانی هدر نرود. با توجه به تاکید معظم له و اسناد فرادستی از جمله سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، مهم ترین دلایل و ضرورت اجرای این طرح بدین شرح است:

- افزایش نرخ پوشش تحصیلی و کاهش آمار دانش آموزان بازمانده از تحصیل

- تغییر در روش های آموزشی و استفاده از آموزش های مبتنی بر فناوری های نوین با انعطاف در زمان و مکان
 - امکان ارائه رشته های تحصیلی برای ادامه تحصیل دانش آموزان متناسب با استعداد آن ها و نیاز های هر منطقه
 - کمک به جبران بخشی از کمبود نیروی انسانی آموزش و پرورش در دوره متوسطه
 - جلوگیری از مهاجرت روستائیان به شهرها به واسطه ادامه تحصیل فرزندانشان
- با توجه به ظرفیت های آموزش از راه دور و امکان بهره گیری از خدمات نوین آموزشی و به منظور افزایش نرخ پوشش تحصیلی دانش آموزان دوره اول و دوم متوسطه طرح آشتی با آموزش (آبا) پس از تدوین ابتدا در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ در یک منطقه و به تدریج در ۶ منطقه جنوب استان سیستان و بلوچستان با حمایت خیرین و با همکاری بنیاد توسعه فناوری و موسسان ۱۶ مدرسه آموزش از راه دور در قالب ۵۲ کلاس اجرا شده است و مطالعات لازم برای توسعه طرح در ۱۰ شهرستان و منطقه شمال استان و سایر مناطق هدف در استان های کشور نیز صورت گرفته است که پس از تمهید مقدمات دانش آموزان این مناطق نیز مشمول خدمات آموزشی، تربیتی خواهند شد.

مستندات طرح مبتنی بر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

- ✓ راهبرد کلان ۷ سند تحول (بهره مندی هوشمندانه از فناوری های نوین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی مبتنی بر نظام معیار اسلامی)
- ✓ هدف عملیاتی ۵ سند تحول (تامین و بسط عدالت در برخورداری از فرصتهای تعلیم و تربیت با کیفیت مناسب با توجه به تفاوتها و ویژگی های دختران و پسران و مناطق مختلف کشور)
- ✓ هدف عملیاتی ۶ سند تحول (تنوع بخشی به محیط های یادگیری در فرآیند تعلیم و تربیت رسمی عمومی)
- ✓ هدف عملیاتی ۹ سند تحول (جلب مشارکت ارکان سهیم و موثر و بخش عمومی و غیردولتی در تعلیم و تربیت رسمی عمومی)
- ✓ راهکار ۳-۵ سند تحول بنیادین (توانمند سازی دانش آموزان ساکن در مناطق محروم ، روستاها، حاشیه شهرها، عشایر کوچ نشین و همچنین مناطق دو زبانه با نیازهای ویژه ، با تاکید بر ایجاد فرصت های آموزشی متنوع و با کیفیت)

- ✓ راهکار ۴-۵ سند تحول (اولویت بخشی به تامین و تخصیص منابع ، تربیت نیروی انسانی کارآمد ، تدوین برنامه رشد ، توانمند سازی و مهارت آموزی ، ادامه تحصیل و حمایت مادی و معنوی دانش آموزان مناطق محروم و مرزی)
- ✓ برنامه وزیر محترم آموزش و پرورش (تأمین و بسط عدالت در بهره مندی از فرصت ها و امکانات تعلیم و تربیت با کیفیت به ویژه در مناطق محروم و مرزی، روستاها، حاشیه شهرها و مناطق عشایری در راستای تأکیدات سند تحول بنیادین ضروری است.

ویژگی های اصلی

۱. انعطاف در روش
۲. انعطاف در زمان
۳. انعطاف در مکان
۴. دانش آموز محور و انطباق با شرایط متفاوت دانش آموزان
۵. ارتقا کیفیت خدمات آموزشی
۶. بهره گیری از خدمات نوین آموزشی از جمله آموزش الکترونیکی
۷. جلب حمایت های خیرین، موسسات، نهادها و ارگان ها در فعالیت های آموزش و پرورش با استفاده از ظرفیت قانون شوراها و آموزش و پرورش مصوب ۱۳۷۲ مجلس شورای اسلامی

اهداف

اهداف کلی:

۱. ایجاد فرصت های برابر آموزشی برای دانش آموزان لازم التعلیم و بازمانده از تحصیل دوره اول و دوم متوسطه مناطق هدف
۲. افزایش نرخ پوشش تحصیلی دانش آموزان دوره ی اول و دوم متوسطه به ویژه دختران
۳. ارتقای نرخ گذر تحصیلی در مناطق روستایی با استفاده از فن آوری های نوین آموزشی با مشارکت جوانان تحصیل کرده و مسئولین و نهادهای بومی و حمایت خیرین نیک اندیش
۴. ارتقا کیفیت آموزشی دانش آموزان مشمول طرح با استفاده از منابع و روش های آموزشی متنوع و با کیفیت

اهداف جزئی:

- جذب حداقل ۱۰ الی ۱۵ درصد دانش آموز بازمانده از تحصیل دوره اول و دوم متوسطه
- افزایش ۲ درصدی نرخ پوشش تحصیلی دانش آموزان متوسطه اول و ۳ درصدی متوسطه دوم
- ایجاد اشتغال برای حداقل ۳۰۰ نفر از فارغ التحصیلان دانشگاهی روستاهای استان
- افزایش دو برابری رشته های تحصیلی دانش آموزان متوسطه دوم روستایی
- جذب حداقل ۳۰۰ میلیارد ریال کمک‌های خیرین جهت تامین تجهیزات کلاس‌های آموزشی و سایر نیازمندی‌ها

راهبرد اجرایی

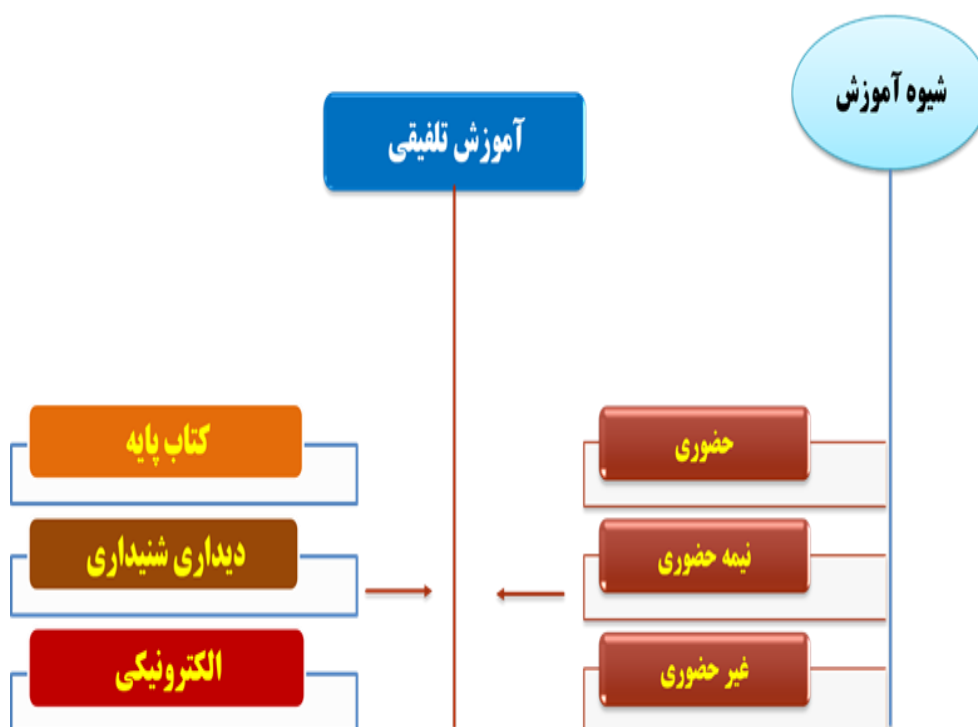
به استناد تبصره ذیل ماده ۲ قانون تاسیس و اداره مدارس و مراکز غیر دولتی مصوب ۱۴ آذر ۱۳۹۵ مدارس آموزش از راه دور از سه ظرفیت آموزش های نیمه حضوری، حضوری، و غیر حضوری برای آموزش می توانند استفاده نمایند و با توجه به شرایط دانش آموزان در مناطق مختلف از سه روش کتاب پایه، دیداری شنیداری و آموزش الکترونیکی در ارائه آموزش های مربوطه به ارائه خدمات می پردازند، براساس مطالعات صورت گرفته در اجرای طرح از راهبرد یادگیری الکترونیکی متناسب با شرایط مناطق با استفاده از روش های متنوع با به کارگیری فناوری و بسته های آموزشی که به صورت تلفیقی پیش بینی شده است، دانش آموزان به دو روش کلاسهای گروهی در یک کلاس اقماری با مدیریت مدرسه مجری با هدایت و راهبری مشاور در طول هفته مطابق برنامه درسی از بسته های آفلاین بهره مند و یک روز در هفته به شیوه کلاس آنلاین و یا با حضور دبیر تخصصی داوطلب به تحصیل می پردازند و در صورت پایین بودن آمار دانش آموزان در هر روستا آموزش به شیوه انفرادی با هدایت مشاور. مدرسه بر اساس آیین نامه های آموزشی مصوب شورای عالی آموزش و پرورش به صورت نیمسال واحدی (دو نیمسال و یک دوره ی تابستانی) به ادامه تحصیل می پردازند.

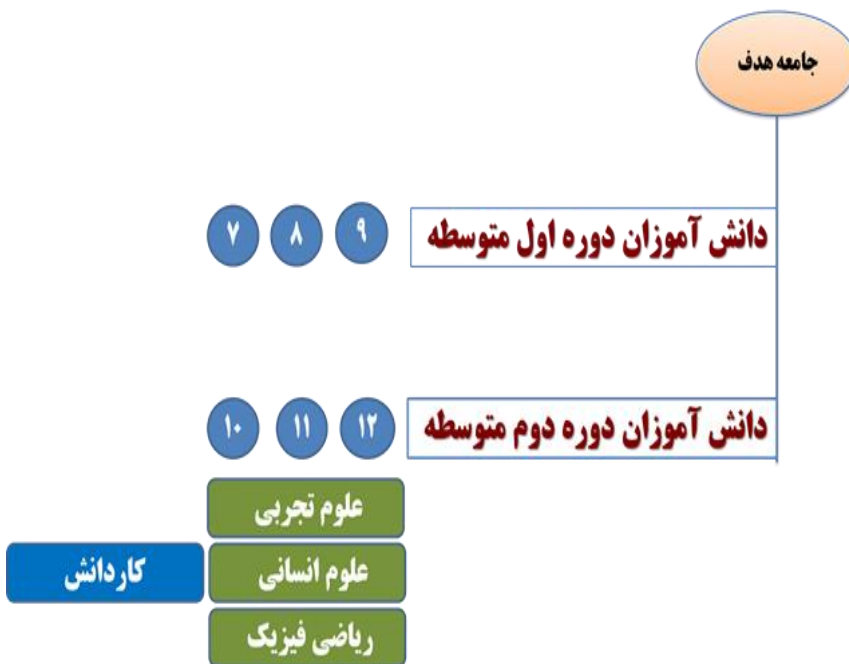
بر اساس بررسی های میدانی به عمل آمده بیشترین آمار بازماندگان مناطق هدف در استان سیستان و بلوچستان از نظر جنسیت دختران و از نظر دوره تحصیلی متوسطه دوم و از نظر سکونت در روستاها شناسایی و مهمترین دلایل بازماندگی ابتدا مشکلات اقتصادی و سپس مسائل فرهنگی و در نهایت عدم امکان ارائه خدمات آموزشی مناسب با توجه به توزیع آماری و محدودیت های تامین منابع انسانی تشخیص داده شد. از طرف دیگر با توجه به جمیع موانع ذکر شده روش های تجربه شده قبلی پاسخگوی نیاز این گروه از دانش آموزان نبوده و لذا با پشتوانه مقررات مدارس آموزش از راه دور طرح آشتی با آموزش طراحی و ابتدا در یکی از

روستاهای شهرستان قصر قند به نام روستای تلنگ مورد آزمایش قرار گرفت و با استقبال گرم دانش آموزان مواجه شد به گونه ای که بدون اطلاع رسانی ۹۴ نفر جذب و شوق توسعه طرح در سایر مناطق افزایش یافت ، سپس با همراهی جمعیت خیریه امام علی در پنج نقطه منطقه لاشار کلاس های اقماری با محوریت دو مدرسه آموزش از راه دور تشکیل و در نهایت با سامان دهی ۱۶ مدرسه ۵۲ کلاس در شش منطقه جنوب استان با همت خیرین عملیات جذب دانش آموزان بازمانده از تحصیل رونق یافت این طرح به دلیل انعطاف در روش و زمان و مکان آموزش شوق تحصیل را حتی در بزرگسالان افزایش داده، تا کنون بیش از ۸۶۶ نفر از دانش آموزان در چرخه آموزش وارد شده و با حمایت خیرین این طرح قابلیت جذب تمامی دانش آموزان بازمانده را دارا می باشد.

جامعه هدف و شمولیت

افزایش پوشش تحصیلی دانش آموزان بازمانده از تحصیل دوره اول و دوم متوسطه به شیوه آموزش الکترونیکی در مناطق کمتر توسعه یافته ، روستایی و مرزی

خروجی های مورد انتظار

۱. جذب حداقل ۱۰ الی ۱۵ درصد دانش آموزان بازمانده از تحصیل مناطق هدف با مشارکت فارغ التحصیلان بومی منطقه
۲. رشد و توسعه دو برابری رشته های تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه روستایی در مناطق هدف
۳. کیفیت بخشی فعالیت های آموزشی و پرورشی مدارس و یادگیری بازماندگان از تحصیل با تولید حداقل ۵۰ عنوان محتوای جدید آموزشی و جلب مشارکت حداقل ۳۰۰ مشاور
۴. توسعه آموزش های الکترونیکی در مدارس آموزش از راه دور مجری طرح با استفاده از فن آوری های نوین به ویژه در مناطق کمتر توسعه یافته و روستایی با مشارکت حداقل ۳۰۰ مدرسه مجری
۵. توسعه مشارکت خیرین و موسسات خیریه و نهادهای محلی در فعالیت های آموزش و پرورش با جذب ۳۰۰ میلیارد ریال، کمک های خیرین جهت تامین تجهیزات کلاس های آموزشی و سایر نیازمندی ها

عوامل سهیم و موثر و نقش آن‌ها

الف – درون سازمانی

۱. شورای عالی آموزش پرورش: همکاری در زمینه تصویب مقررات مورد نیاز با توجه به گسترش طرح
۲. مرکز هماهنگی و دفتر وزارتی: همکاری در زمینه ارتباطات برون سازمانی و درون سازمانی
۳. معاون آموزش متوسطه: همکاری در زمینه اجرای طرح در مناطق و شهرستان‌ها
۴. معاون فرهنگی و پرورشی: همکاری در زمینه تدوین چهارچوب فعالیت های پرورشی
۵. سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش: همکاری در زمینه تولید محتواهای الکترونیکی و کتب خودآموز
۶. مرکز فناوری اطلاعات: همکاری در زمینه طراحی و اجرای سامانه های و تامین سخت افزارهای مورد نیاز
۷. مرکز روابط عمومی: همکاری در زمینه تهیه و تدوین بسته فرهنگی و رسانه ای و اطلاع رسانی اجرای طرح
۸. معاونت تربیت بدنی و سلامت: همکاری در زمینه تدوین چهارچوب فعالیت های تندرستی و سلامت دانش آموزان
۹. دفتر امور شوراهای و مناطق آزاد تجاری: ابلاغ طرح به شوراهای آموزش و پرورش و طراحی مکانیزم ارزیابی اجرای آن در مناطق و استان‌ها
۱۰. اداره کل آموزش و پرورش استان: اجرای دقیق طرح و تهیه و تدوین گزارش‌های مستمر جهت ارزیابی آن

ب – برون سازمانی

۱. وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات: همکاری در زمینه مهیا سازی زیرساخت های اینترنت در مناطق هدف دسترسی رایگان دانش آموزان
۲. استناداران، فرمانداران، بخشداران، دهیاران و اعضای شوراهای آموزش و پرورش: همکاری در زمینه تصویب و اجرای مطلوب طرح
۳. صدا و سیما: همکاری در زمینه تولید و پخش محتواهای آموزشی و همچنین اطلاع رسانی
۴. وزارت ارشاد اسلامی: همکاری رسانه های گروهی در زمینه اطلاع رسانی و فرهنگ سازی

۵. وزارت کار و امور اجتماعی : همکاری در زمینه توسعه رشته های فنی حرفه ای و کاردانش در مناطق هدف
۶. موسسات خیریه و خیرین و نهادهای فرهنگی اجتماعی : همکاری در زمینه جذب خیرین و حمایت از اجرای طرح
۷. دانشگاهها و موسسات آموزشی فرهنگی : همکاری در زمینه انجام مطالعات میدانی و پژوهش های لازم
۸. شوراهای اسلامی شهر روستا : همکاری در زمینه جذب دانش آموزان و مهیاسازی فضا و امکانات اجرای طرح
۹. موسسات و شرکت های ارائه دهنده خدمات آموزش الکترونیکی و فناوری : همکاری در زمینه تولید محتوا و سامانه های مورد نیاز

مراحل اجرا

۱. تصویب طرح در مراجع ذیصلاح و تشکیل ستاد مرکزی در سازمان
۲. تدوین شیوه نامه اجرایی طرح و ابلاغ به شوراهای آموزش و پرورش استان ها و مناطق و شهرستان ها
۳. بررسی موضوع در شورای آموزش و پرورش استان و اتخاذ تصمیم در خصوص نحوه اجرا و پشتیبانی و تعیین مناطق هدف و مدارس آموزش از راه دور مجری
۴. ابلاغ طرح به شوراهای آموزش و پرورش مناطق و شهرستان ها به منظور اجرای آن در مناطق و روستاهای مورد نیاز
۵. پیش بینی و تدوین مکانیزم نظارت بر مناطق و مدارس و فرایند انجام فعالیت ها در چارچوب شیوه نامه
۶. اجرای طرح در مناطق هدف
۷. تهیه گزارش مراحل اجرایی طرح و اقدامات مناطق و اتخاذ تدابیر لازم
۸. بررسی گزارش اجرای طرح در شورای آموزش و پرورش منطقه / استان
۹. ارائه گزارش اجرای طرح به سازمان و در نهایت به شورای عالی آموزش و پرورش

تذکر: ثبت نام برای دانش آموزان لازم التعلیم در این طرح در مدرسه آموزش از راه دور مجری، رایگان می باشد.

شاخص های ارزیابی

ردیف	شاخص	سنجه
۱	تعداد دانش آموزان بازمانده از تحصیل جذب شده در دوره اول متوسطه	تعداد
۲	تعداد دانش آموزان بازمانده از تحصیل جذب شده در دوره دوم متوسطه	تعداد
۳	افزایش تعداد دانش آموزان شاخه ی کار دانش دوره دوم متوسطه	تعداد
۴	افزایش تعداد دانش آموزان در رشته های تحصیلی درون شاخه ای متوسطه نظری	تعداد
۵	افزایش نرخ پوشش تحصیلی واقعی دانش آموزان دختر در دوره اول متوسطه در سطح منطقه / استان	درصد
۶	افزایش نرخ پوشش تحصیلی واقعی دانش آموزان دختر در دوره دوم متوسطه در سطح منطقه / استان	درصد
۷	افزایش نرخ گذر دانش آموزان از دوره ابتدایی به دوره اول متوسطه در سطح منطقه / استان	درصد
۸	افزایش نرخ گذر دانش آموزان از دوره اول متوسطه به دوره دوم متوسطه در سطح منطقه / استان	درصد

شبکه مدارس صلح و دوستی جهان اسلام

(آیسکو)

شبکه مدارس صلح و دوستی جهان اسلام

بیان مسئله

سازمان آیسسکو به عنوان بزرگترین سازمان علمی، آموزشی و فرهنگی در قلمرو جهان اسلام در کشورهایی که عمدتاً دارای اشتراکات دینی و فرهنگی هستند، فعالیت می نماید؛ این سازمان دارای ظرفیت بسزایی است تا با ایجاد همگرایی بیشتر بین کشورها در حوزه های سه گانه علمی، آموزشی و فرهنگی شبکه های مختلف ارتباطی ایجاد نموده و با هم افزایی بیشتری فعالیت مشترک داشته باشند. در این میان، برای مدارس به عنوان مهم ترین رکن آموزش رسمی در کشورها که «تأمین کننده نیازهای فردی و اجتماعی و محیط اخلاقی، علمی، امن، سالم، با نشاط، مهرورز و برخوردار از هویت جمعی» (سند تحول بنیادین) هستند، این امکان فراهم است تا در مدار ارتباطی ساختاریافته ای شبکه های قوی ارتباطی با همتایان خود در سایر کشورهای اسلامی ایجاد نمایند. این مهم به مقتضای عصر کنونی زمینه ای را فراهم می سازد تا برنامه های آموزش رسمی و غیر رسمی نظام های آموزشی در نهاد مدرسه به شیوه ای مترقی و تعالی گرا به اشتراک گذاشته شده و تجربیات انباشته غنی تری را ایجاد نمایند. متأسفانه علی رغم ضرورت هم افزایی این مدارس کشورهای مذکور و علی رغم ظرفیت سازمان آیسسکو برای ایجاد شبکه ارتباطی بین مدارس تاکنون هدف محقق نشده و به صورت یک مسئله باقیمانده است.

در همین راستا و با توجه به خلاء و نیاز موجود در گستره کشورهای اسلامی در این زمینه، طرح «مدارس صلح و دوستی وابسته به آیسسکو» به ابتکار کمیسیون ملی جمهوری اسلامی ایران به منظور برقراری ارتباط سازنده بین مدارس داخل کشور با یکدیگر و با سایر مدارس کشورهای اسلامی عضو سازمان تهیه و به سازمان مرکزی آیسسکو در مراکش پیشنهاد شد. در نهایت سازمان مذکور پس از بررسی های لازم، موافقت خود را با اجرای این طرح با عنوان: **"Establishment of ISESCO Associated School for Peace and Friendship"** اعلام کرد و به کمیسیون ملی آیسسکو در جمهوری اسلامی ایران جهت اجرا ابلاغ نمود.

اهمیت و ضرورت

- لزوم تقویت دیپلماسی آموزشی و ارتقاء تبادل تجارب آموزشی، علمی و فرهنگی در سطح جهان اسلام
- ضرورت تقویت هویت مشترک اسلامی بین دانش آموزان جهان اسلام
- ضرورت ایجاد همبستگی و همکاری بیشتر بین نوجوانان و جوانان کشورهای اسلامی در جهت شکل دهی به ایده امت واحده اسلامی

- ایجاد بستر مناسب برای افزایش مفاهمه، صلح و دوستی بین دانش آموزان جهان اسلام
- ضرورت مواجهه مثبت و کنش فعال با تحولات روز جهانی
- اهمیت برجسته نمودن نقش پیشگامی جمهوری اسلامی ایران در جهان اسلام

مستندات

برنامه شماره ۴ زیرنظام راهبری و مدیریت از راهکار ۴-۱۹ سند تحول بنیادین (طراحی و استقرار برنامه تقویت روابط بین‌المللی آموزش و پرورش، دیپلماسی آموزشی، با اولویت جهان اسلام)

اهداف کیفی

۱. ترویج ارزش‌های اسلامی با تمرکز بر تقویت ابعاد انسانی، عبادی و معنوی، جسمانی و زیستی، اجتماعی و سیاسی، حرفه‌ای، هنری، علمی و فناوری و اخلاقی دانش آموزان جهان اسلام
۲. تسهیل جابجایی اطلاعات و تجارب و برقراری امکان گفتگوی فرهنگی بین مدارس کشورهای اسلامی به منظور نهادینه کردن مفاهیم دوستی در ذهن و باور دانش آموزان
۳. تقویت اشتراکات اسلامی و ارتقاء ابعاد مثبت هویت یابی اسلامی در دانش آموزان و کسب شایستگی‌های لازم برای مشارکت مؤثر در حیات اجتماعی با حفظ وحدت و تفاهم ملی، تعامل فرهنگی و تفاهم اسلامی
۴. تقویت حس هویت دینی، خودباوری و احساس ارزشمندی در دانش آموزان با معرفی ظرفیت‌های علمی، آموزشی و فرهنگی سایر همتایان هم‌کیش و ایجاد زمینه بروز و ظهور جنبه‌های بارز و ارزشمند فکری و رفتاری
۵. آگاهی بخشی به دانش آموزان در خصوص واقعیات و تغییرات روز دنیا به منظور جلوگیری از نهادینه سازی نگرش‌های متعصبانه و افراطی
۶. ارتقاء فعالیت‌های پژوهشی دانش‌آموزان، با هدف تربیت آنان به مثابه افرادی با دیدگاه نقادانه، پرسشگر و مسئولیت‌پذیر از طریق ایجاد فضای آموزشی و پژوهشی دانش‌آموزمحور و افزایش روحیه همکاری میان آنان

اهداف کمی

در سال اول و فاز یکم تاسیس ۲۰۰ مدرسه در سه دوره تحصیلی در داخل ایران که هر ساله به همین تعداد افزایش است و در سال‌های بعد در سطح جهان اسلام (کشورهای مسلمان عضو آیسسکو" نیز توسعه و اجرا می‌گردد.

خروجی آثار مورد انتظار

در قالب این شبکه ارتباطی، مدارس عضو این طرح:

- به فرصت‌های خوب و گوناگونی از ابتکارات و مطالعات، فراتر از کلاس و مدرسه خود دست می‌یابند.
- با روش‌ها و رویکردهای جدید در زمینه آموزش کیفی آشنا می‌شوند.
- با همکاری و همفکری یکدیگر، دانش، تجربه و آگاهی خود را افزایش می‌دهند.
- در این مسیر به تقویت صلح و دوستی و درک متقابل در جهان اسلام کمک می‌کنند.

شمولیت و دوره تحصیلی

برنامه در دو قسمت ملی و فراملی در دوره‌های مختلف تحصیلی اجرا می‌شود.

فرایند اجرای طرح تحولی

الف) اجرا در سطح ملی

- انتخاب ۶ مدرسه واجد شرایط از هر استان (از دوره‌های تحصیلی ابتدایی، متوسطه اول و دوم هر دوره تحصیلی ۲ مدرسه)
- انتخاب ۱۰ مدرسه واجد شرایط به عنوان منتخبین مدارس خارج از کشور و مدارس بین‌الملل
- برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه مدت تخصصی برای تسهیل‌گران هر استان
- انتخاب حداقل ۶ طرح به شرط پذیرش توسط ۵ مدرسه از ۵ استان کشور
- تصویب و ابلاغ طرح‌ها و فراهم آوردن زمینه اجرای آن‌ها
- ارزیابی و آسیب‌شناسی طرح‌های انجام شده

ب) اجرا در سطح جهان اسلام (کشورهای مسلمان عضو آیسسکو)

- ارائه طرح پیشنهادی، فرایند انجام و نتایج ارزیابی های به عمل آمده به صورت یک بسته و دستورالعمل مدون به سازمان آیسسکو پس از انجام یک دوره موفقیت آمیز در سطح ملی
- ابلاغ به سایر کشورهای عضو پس از تصویب توسط سازمان آیسسکو
- ایجاد پیوندهای شبکه ای بین مدارسی که توسط کشورها معرفی می شوند با محوریت کمیسیون ملی ج.ا.ا و نظارت سازمان آیسسکو
- لازم است هر کشور ابتدا یک دوره را به صورت آزمایشی در سطح ملی انجام دهد و سپس به شبکه مدارس در سطح جهان اسلام بپیوندند.
- طرح های قابل قبول و دارای نشان برتر ملی کشورها که دارای ویژگی های بین المللی هستند برای اجرا به مدارس جهان اسلام که عضو این شبکه هستند پیشنهاد خواهند شد. این طرح ها هر سه دوره تحصیلی را فرا می گیرد.

عوامل سهیم و موثر و نقش آنان

جلب مشارکت دستگاه‌های اجرایی و مردمی در قالب شورای آموزش و پرورش هر شهرستان و استان پیش بینی شده و قابلیت اجرایی دارد:

- ❖ با توجه به این‌که دانش آموزان و مدارس فعال در این طرح، به تدریج حضور و تاثیرگذاری بین المللی (در سطح جهان اسلام) خواهند داشت، به دلیل جذابیت و اهمیت موضوع و همچنین انگیزه قوی برای حضور در اینگونه فعالیت‌ها برای خانواده‌ها و مدارس، این طرح به میزان قابل توجهی می‌تواند حمایت مادی و معنوی سایر دستگاه‌های اجرایی و همچنین خانواده‌ها و افراد و موسسات توانمند از نظر اقتصادی را جلب نماید.
- ❖ تعدادی قابل توجهی از مدارس تمایل دارند در فعالیتهایی که جنبه بین المللی دارد، حضور یابند و ابتکارات خود را به نمایش بگذارند و به این ترتیب به سمت بین المللی شدن حرکت کرده و اعتبار آموزشی خود را در داخل کشور افزایش دهند. با این نگاه، مشارکت و سرمایه‌گذاری در اینگونه مدارس، از طرف خانواده‌ها و دیگر شرکای آموزشی افزایش می‌یابد.

جدول زمان بندی

ردیف	فعالیت	بازه زمانی
۱	اخذ مجوز برای صدور بخشنامه	بهمن ۱۳۹۸
۲	صدور بخشنامه و اطلاع رسانی	اواخر بهمن ۱۳۹۸
۳	دریافت اسامی و مشخصات مدارس داوطلب	اواخر اسفند ۱۳۹۸
۴	انتخاب مدارس عضو	اوایل اردیبهشت ۱۳۹۹
۵	برگزاری دوره‌های توجیهی	اوایل تیر ۱۳۹۹
۶	برگزاری دوره‌های توانمندسازی تکمیلی	اوایل مرداد ۱۳۹۹
۷	دریافت و تصویب پروژه‌های پیشنهادی	اواسط مرداد ۱۳۹۹
۸	ابلاغ شبکه‌ها و پروژه‌ها و تعیین بازه زمانی انجام فعالیت	اواخر مرداد و اوایل شهریور ۱۳۹۹
۹	اجرای فعالیت‌ها	اوایل مهر تا پایان آذر ۱۳۹۹
۱۰	ارزیابی و آسیب شناسی پروژه‌ها	دی ۱۳۹۹
۱۱	ارسال مستندات اجرای برنامه به سازمان آیسسکو و ارائه بازخورد به مراجع ذی‌ربط	بهمن ۱۳۹۹

منابع و اعتبارات مورد نیاز

۱. اعتبار اختصاص یافته توسط آیسسکو به مبلغ ۲۵۰۰۰ دلار (از محل کسر بدهی حق عضویت جمهوری اسلامی ایران به آیسسکو)
۲. هزینه های ستادی طرح از محل بودجه کمیسیون ملی آیسسکو در جمهوری اسلامی ایران تخصیص و تأمین خواهد شد.
۳. هزینه های اجرا در سطوح صف برعهده مدارس داوطلب عضویت در این طرح می باشد. (بارعایت ماده ۱۱ قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش در خصوص تصویب میزان ونحوه انجام هزینه)
۴. پس از انجام ارزیابی های لازم و در صورت موافقت سازمان مرکزی برای مدارس پیشگام عضو شبکه اعتبارات تشویقی لحاظ خواهد شد.

شاخص های پایش و ارزشیابی

شاخص های کمی

۱. تعداد برنامه های اجرا شده در هر واحد آموزشی در بازده های زمانی شش ماهه (دوبار در طول سال تحصیلی)
۲. درصد دانش آموزان مشارکت کننده در هر طرح، از تعداد کل دانش آموزان هر واحد آموزشی
۳. تعداد برنامه های اجرا شده در هر واحد آموزشی که قابل ارائه به مدارس دیگر در سایر کشورهای اسلاست.

شاخص های کیفی

۱. کیفیت برنامه های اجرا شده و میزان انطباق آن ها با اهداف طرح
 ۲. قابلیت اجرایی برنامه ها در سایر کشورهای اسلامی عضو آیسسکو
 ۳. بررسی میزان تاثیرگذاری برنامه های اجرا شده در مخاطبان، از طریق توزیع پرسشنامه و سایر ابزار سنجش
- این شاخص ها پس از طی دوره یک ساله، مورد بازنگری قرار گرفته و در صورت لزوم تکمیل خواهد شد.

طرح تابان

تجربه های آموزشی برتر و خلاقانه مدیران و معلمان

بیان مسئله

رشد و پرورش شخصیت، بینش، نگرش و رفتار دانش‌آموزان به عنوان سگان‌داران جامعه فردا در مدرسه شکل می‌گیرد و مدیران و معلمان در مدارس، طی این فرایند حساس، با تجربه‌ها و دستاوردهای متنوع و متفاوتی روبرو می‌گردند. آنان برای اجرای اثربخش برنامه‌های درسی و تربیتی و گذری موفق و موثر از بحران‌ها و چالش‌ها به یافتن راهکارها و راهبردهایی دست می‌یابند و برای ایفای رسالت حرفه‌ای خود در عرصه تعلیم و تربیت به نوآوری و خلق موفقیت‌ها و فرصت‌ها می‌پردازند. این تجارب سودمند و اثرگذار می‌تواند مهم‌ترین راهنمای عملی و اجرایی واقع‌بینانه برای همه مدارس در سراسر کشور باشد تا بتوانند با استفاده از تجربه‌های دیگران، ضمن طراحی و اجرای موفق‌تر فعالیت‌های آموزشی و پرورشی خود به الگوهای منطقی و قابل اجرا جهت برون‌رفت از موانع و کاستی‌ها دست یابند. از سوی دیگر تحول کلان و چرخش‌های مهم زیرساختی در نظام تعلیم و تربیت، مستلزم ارائه راهکارها و راهبردهای عملی و اجرایی است، تا از طریق آن‌ها مدیران، معلمان و نیروی انسانی شاغل در مدارس قادر به اجرای صحیح و اثرگذار آن‌ها در راستای تحقق اهداف و انتظارات سند تحول بنیادین باشند. زیرا رویکرد صرفاً نظری و تئوریک، حتی در مطلوب‌ترین و کامل‌ترین منابع، قادر نیست به میزان برنامه‌ها و طرح‌های واقع‌بینانه و آزموده شده عملکردی، راهگشا و تسهیل‌کننده باشد.

علاوه بر آن ایجاد امکان‌شناسایی و تقدیر از نیروی انسانی مولد، خوش‌فکر و خلاق آموزش و پرورش، موجبات راهنمایی، هدایت و شکوفاشدن انگیزه‌های پویایی سایر افراد شاغل نیز که به دلیل وسعت کشور و گستردگی فعالیت آموزش و پرورش مسلماً امکان آموزش و هدایت هماهنگ آن‌ها به سهولت میسر نمی‌گردد، فراهم شود. لذا این بسته تحولی درصدد پاسخ به سئوالات زیر است:

۱. با توجه به گستردگی مدارس در سطح کشور و تنوع فعالیت‌های آموزشی و تربیتی، چگونه می‌توان تجربیات برتر و طرح‌های خلاقانه و نوآورانه را شناسایی و مستندسازی کرد؟
۲. با استفاده از یافته‌های «مدیریت دانش» چگونه می‌توان تجربیات و طرح‌های شناسایی شده را اشاعه داد و با تمام همکاران به اشتراک گذاشت؟

اهمیت و ضرورت

مدرسه تربیت محور، به عنوان کانون اصلی تحول در نظام تعلیم و تربیت نیازمند فرهنگ سازمانی تحول‌گرا و مشارکت هرچه پیش‌تر در اجرای برنامه‌های تحولی است. لازمه تحول آفرینی ایجاد انگیزه است و اصل زیرساختی در به وجود آمدن انگیزه، واقع‌بینی می‌باشد. هرگز

نمی‌توان انتظار داشت که طرح‌ها، برنامه‌ها یا رهنمودهای فعالیتی و راهکارهای اجرایی بدون توجه به واقعیت‌ها و الزامات اجرایی و صرفاً با اتکاء بر دانش نظری، از قابلیت عملیاتی شدن در عرصه میدانی و واقعی به نتایج دلخواه برسند، زیرا اجرای حقیقی اهداف، مستلزم آزمودن در میدان عمل است.

جامعه مخاطب نظام آموزش و پرورش، عناصر انسانی با تأثیرپذیری بسیار بالا هستند. نمی‌توان کودکان و نوجوانان را در قامت دانش آموز در معرض آزمون‌ها و آزمودنی‌های مقطعی و گاه خطا قرارداد زیرا اثرگذاری بر آنها می‌تواند هم در کوتاه مدت به نتایج نامطلوب برسد و هم در درازمدت به پیامدهای منفی منتهی گردد. لذا ضرورت استفاده از تجربیات دیگران و سیاست‌ها و راهبردهای آزموده شده بیش از هر چیز مشهود و محسوس خواهد بود.

از سوی دیگر، چندگونگی و تنوع ساختار، بافت و موقعیت‌های متفاوت و مختلف مدارس در سراسر کشور امکان ارائه یک چارچوب یکسان و الگوی معین برای همه مدارس را ناممکن می‌سازد در حالی که وجود مدارس شرایط همسان در رده‌ها و لایه‌های مختلف می‌تواند فرصت و امکان انطباق شاخص‌های سیاستگذاری شده را در موقعیت‌های مشابه فراهم آورد.

بهترین گزینه برای پاسخ‌گویی به این مسئله: تجارب و دستاوردهای موفق به‌اجرا آمده در شرایط همسان و استفاده مؤثر از آنهاست تا از این طریق تجربه‌ها، دستاوردها و راهکارهای عملی، خلاق و نوآورانه در مواجهه و برون‌رفت از چالش‌ها و بحران‌ها و همچنین اجرای مؤثر و موفق طرح‌ها و برنامه‌ها در بین مدارس، به اشتراک گذاشته شود. علاوه بر آن ایجاد رقابت سالم و سازنده در بین مدیران و معلمان برای مستندسازی تجربیات خود و به اشتراک‌گذاری آن‌ها می‌تواند زمینه دستیابی به «سازمان یادگیرنده» را فراهم آورد و با هم‌افزایی و مشارکت تجربیات طرح و برنامه‌ها، امکان تحقق اهداف آموزشی و تربیتی را میسر سازد.

مستندات برنامه

هدف عملیاتی ۲۳ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

اهداف

۱. شناسایی و اشاعه خلاقیت‌ها، نوآوری‌ها و تجربیات آموزشی و تربیتی
۲. تبادل و ارائه تجارب موفق مدارس در عرصه‌های مختلف و ساحت‌های شش‌گانه تعلیم و تربیت
۳. خلق راهکارها و راهبردهای نوین از طریق هم‌اندیشی و هم‌افزایی
۴. ایجاد رقابت سالم و سازنده و مستندسازی و به اشتراک‌گذاری تجربیات و طرح‌های نوآورانه

۵. تقویت و نهادینه سازی روحیه مشورت طلبی، مهارت گفتگوی خلاق و پیش برنده، پرسشگری و تفکر نقاد
۶. دستیابی به نقشه تحول آفرینی و پویایی با توزیع جغرافیایی و منابع انسانی و شناسایی مناطق و عوامل انسانی خلاق، اندیشمند و مولد، همچنین مناطق و عوامل انسانی نیازمند پشتیبانی، حمایت و ارتقابخشی
۷. ارتقا بازده فعالیت های آموزشی و پرورشی در سطوح کلان، به ویژه در ارتباط با مدارس و مناطق کمتر برخوردار

خروجی و آثار موردانتظار

بهبودی فعالیت های مدارس، از طریق تعامل، تبادل دانش، تجربه، دستاورد و الگوهای نوین و به کارگیری هم اندیشی و هم افزایی به صورت فراگیر و عادلانه

شمولیت برنامه

از مدرسه تا استان و کشور (مدرسه مبداء تولید محصول فرهنگی، استان و کشور میدان عرضه، تعامل و تبادل محصول فرهنگی) این بسته تحولی شامل تمام مدارس در تمام دوره های تحصیلی و در اقصی نقاط جغرافیایی کشور می باشد.

دوره های تحصیلی

تمامی دوره های تحصیلی (از پیش دبستان تا پایان متوسطه دوم)

ویژگی ها و فرایندها

۱. نبود محدودیت (رده سنی، سطح تحصیلات، جنسیت و...) در تولید و عرضه محصول فرهنگی
۲. آزادی و اختیار در انتخاب قالب و ساختار محصول فرهنگی به صورت کلامی، تصویری، تولیدات کاغذی pdf، مستندسازی، گزارش تصویری و صوتی جهت ارائه محصول فرهنگی
۳. گستردگی و تنوع محصولات فرهنگی: تجارب موفق، دستاوردهای نوین و تحول آفرین، الگوهای برتر آموزشی، درس پژوهی، محورهای اقدام پژوهی، فضا سازی و استفاده بهینه از سازه ها و عناصر ساختاری مدرسه

مراحل اجرایی

۱. راه اندازی پایگاه «تابان» (شبکه تجربه های آموزشی برتر و اجرایی نوین) در پرتال مرکز اطلاع رسانی و روابط عمومی
۲. تعریف و تبیین شاخص های محصولات فرهنگی در هر حوزه
۳. اطلاع رسانی و اعلان فراخوان به مدارس
۴. طراحی و تبیین نظام نظارت و کنترل کیفی نمونه های دریافت شده
۵. ارزشیابی و پایش اطلاعات دریافتی و استخراج کمی و کیفی نمونه ها
۶. ایجاد و توسعه فرایند تعاملی در پایگاه

عوامل سهیم و موثر

مدیران، معلمان و کلیه عوامل مداخله گر در جریان تعلیم و تربیت مدرسه

جدول زمان بندی

ردیف	موضوع	زمان
۱	تشکیل ستاد راهبردی و انجام مسئولیت های سیاست گذاری	نیمه اول تیر ۱۳۹۹
۲	تشکیل ستاد اجرایی و انجام فرایند های اجرایی	نیمه دوم تیر ۱۳۹۹
۳	ابلاغ شیوه نامه به ستاد راهبردی (استان / شهرستان / ناحیه / منطقه)	نیمه اول مرداد ۱۳۹۹
۴	تشکیل ستادهای استانی و منطقه	نیمه دوم مرداد ۱۳۹۹
۵	ارائه دستورالعمل و برگزاری جلسات اطلاع رسانی و راهبردی به مدارس	نیمه دوم مرداد ۱۳۹۹
۶	آغاز فعالیت	نیمه اول شهریور ۱۳۹۹
۷	نظارت، سنجش، پایش، استخراج اطلاعات، طبقه بندی، ارائه گزارش، تحلیل و تفسیر دادهها	از ابتدای شهریور ۱۳۹۹

شاخص های پایش و ارزشیابی

۱. میزان انطباق محصول فرهنگی با اهداف و انتظارات حوزه
۲. تناسب ساختار و قالب با تقاضا و ذائقه جامعه مخاطب (کلامی، تصویری، شنیداری، نوشتاری و خواندنی، فیلم و گزارش، علمی، عملکردی و...)
۳. کیفیت و کمیت محصولات فرهنگی تولیدشده
۴. میزان استقبال مخاطبان و مجریان (مدیران و معلمان مدارس)

توسعه مدارس هیئت امنایی

زمینه‌ساز رشد مشارکت‌های مردمی و ارتقای کیفیت تعلیم و تربیت مدارس دولتی

بیان مسئله

مدرسه رکن اساسی نظام آموزش و پرورش است که اهداف تعلیم و تربیت در آن محقق می‌شود و سرنوشت آینده‌سازان جامعه در آن رقم می‌خورد. موفقیت مدرسه و ارائه خدمات آموزشی و تربیتی با کیفیت، به عوامل متعددی وابسته است که از آن جمله می‌توان به «شیوه مدیریت مدرسه» اشاره کرد. مدیر توانمند و برخوردار از شایستگی‌ها و صلاحیت‌های حرفه‌ای و تخصصی، می‌تواند با بهره‌مندی از شیوه مدیریت مشارکتی و با نگاه سیستمی، تمام عناصر و عوامل مؤثر در فرایند تعلیم و تربیت را هماهنگ و هم‌افزا نموده و از مساعدت آنها برای تحقق اهداف مدرسه بهره‌مند شود. متأسفانه مدارس دولتی، علیرغم تلاش خستگی‌ناپذیر مدیران و معلمان آنها، با مشکلات متعدد اجرایی، آموزشی، تربیتی، مالی، اداری و حقوقی دست و پنجه نرم می‌کند که به کیفیت فعالیت‌های آموزشی و پرورشی آنها آسیب زده است. تحقیقات نشان می‌دهد با تغییر در شیوه مدیریت مدارس و افزایش اختیارات مدیران و واگذاری حق تصمیم‌گیری و مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی مدرسه با رویکرد کاهش تمرکز می‌توان بخشی از این مشکلات را مرتفع کرده و زمینه ارتقا کیفیت فعالیت‌های آموزشی و تربیتی را فراهم آورد.

مصوبه اداره مدارس به شیوه هیئت امنایی، در پاسخ به این نیاز و برای حل این مسئله طراحی شده است. هم‌اکنون ۱۴۲۸ مدرسه ابتدائی (معادل ۲,۵۲ درصد) و ۱۱۵۱ باب مدرسه متوسطه اول (معادل ۵,۰۶ درصد) و ۸۰۴ باب دبیرستان متوسطه دوم (معادل ۳,۲۸ درصد) و در مجموع ۳,۳۸۳ باب مدرسه (معادل ۳,۶۲ درصد) مدارس دوره‌های مختلف تحصیلی، تعداد ۱,۰۷۹,۱۳۰ نفر دانش‌آموزان (معادل ۹,۰۷ درصد) به صورت هیئت امنایی اداره می‌شوند که پژوهش‌های انجام شده درباره عملکرد آنها، نشان از موفقیت این مدارس در تحقق اهداف خود دارد. بسته تحولی «توسعه مدارس هیئت امنایی» درصدد است با افزایش حداقل ۵ درصد و به یاری گرفتن جمعی از صاحب‌نظران و کارشناسان تعلیم و تربیت، خیرین نیک‌اندیش و متعهدین محلی، پدران و مادران علاقمند و واجد شرایط و با واگذاری اختیار برنامه‌ریزی آموزشی و تربیتی، توانمندسازی منابع انسانی درون مدرسه، تأمین امکانات و تجهیزات مورد نیاز مدرسه... زمینه ارتقای فرایند مدیریت مدرسه و در نتیجه ارتقای کیفیت تعلیم و تربیت را بیش از پیش فراهم آورد.

ضرورت و اهمیت

آموزش و پرورش در سال‌های اخیر با هدف اجرای سیاست‌های مدرسه محوری و تنوع بخشی به محیط‌های یادگیری و ارتقای کیفیت برنامه‌های آموزشی و پرورشی مدارس و

همچنین استفاده بهینه از مشارکت‌های مردمی، به استناد قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش، تلاش نموده است شیوه‌های نوینی از مدیریت در مدارس را مورد توجه قرار دهد. در این راستا در سال ۱۳۸۳ شورای عالی آموزش و پرورش آیین‌نامه توسعه مشارکت‌های مردمی به شیوه هیئت امنایی در مدارس را در جلسه ۷۰۶ مورخه ۱۳۸۳/۳/۱۹ خود تصویب نمود که بر اساس آن اداره مدارس دولتی به عهده هیئت امنایی متشکل از جمعی از اولیا دانش‌آموزان و معتمدین محلی و کادر اجرایی و آموزشی مدرسه قرار می‌گیرد. این مدارس در سال ۱۳۸۴ شکل اجرایی یافته و آیین‌نامه آن در سالهای ۱۳۸۸ و ۱۳۹۸ مورد اصلاح و بازنگری قرار گرفته و با امضای روسای جمهور وقت ابلاغ گردیده است.

مدیریت مدرسه با مشارکت عوامل سهیم و موثر (اولیا دانش‌آموزان، معتمدان محلی، صاحبان اصناف و حرف و ...)، از مهم‌ترین ویژگی‌های اداره مدارس دولتی به شیوه هیئت امنایی می‌باشد. مدارس هیئت امنایی با بهره‌گیری از ظرفیت‌های محله، نهادها و خیرین، امکان تبدیل مدرسه به عنوان کانون یادگیری محله را فراهم کرده و شرایطی را برای ارائه خدمات آموزشی و پرورشی بیشتر و کیفی‌تر به دانش‌آموزان را مهیا می‌نمایند. به همین سبب در سال‌های اخیر شاهد استقبال اولیای دانش‌آموزان برای ثبت نام فرزندانشان در این مدارس در استان‌ها و شهرستان‌ها بوده ایم.

علاوه بر آن، بر اساس اصل ۳۰ قانون اساسی، دولت موظف است وسائل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم سازد. یافته‌های پژوهشی و شواهد عینی دو گزاره متفاوت را گزارش می‌کنند: از یک سو تعداد قابل توجهی از مدارس دولتی از کمبود منابع، امکانات و تجهیزات رنج می‌برند و آمادگی ارائه خدمات آموزشی و تربیتی با کیفیت را ندارند و از سوی دیگر، تعداد قابل توجهی از افراد نیکوکار و پدران و مادران آمادگی دارند برای ارتقای تعلیم و تربیت فرزندان خود، هزینه کنند تا آنان در محیط مناسب‌تر، امن‌تر، مجهزتر و برخوردار از نیروی انسانی توانمند، تربیت شوند.

مصوبه اداره مدارس به شیوه هیئت امنایی به منظور حل این مسئله تدوین و تصویب شده است تا با حفظ دولتی بودن مدرسه و با جذب مشارکت همه جانبه نیکوکاران، صاحب‌نظران و اولیای دانش‌آموزان، زمینه ارتقای کیفیت آن را فراهم آورد.

مستندات برنامه

۱. سیاست‌های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش ابلاغی مقام معظم رهبری (مواد

۶ و ۸)

۲. سند تحول بنیادین (راهکارهای ۳-۴، ۴-۴، ۱-۹، ۲-۹، ۳-۹، ۴-۹، ۱-۱۳ و ۷-۲۰)

۳. نقشه جامع علمی کشور (راهبرد کلان ۶)
۴. قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش (ماده ۱۱)
۵. زیر نظام‌های سند تحول (راهکارهای ۳-۱۹، ۷-۲۰، ۴-۴، ۱-۹، ۲-۱۳ از زیرنظام راهبری و مدیریت و راهکار ۲-۹ از زیرنظام فضا، تجهیزات و فناوری)
۶. آیین نامه توسعه مشارکت‌های مردمی به شیوه هیئت امنایی در مدارس (مصوب جلسه ۹۶۵ شورای عالی آموزش و پرورش)
۷. سیاست‌ها و برنامه‌های مقام عالی وزارت (گسترش عدالت آموزشی و طراحی و اجرای فعالیت‌های مکمل و فوق برنامه جهت غنی‌سازی اوقات فراقت دانش‌آموزان دوره‌های مختلف تحصیلی)

اهداف کیفی:

۱. گسترش عدالت آموزشی و ارتقای کیفیت تعلیم و تربیت در مدارس دولتی
۲. ارتقای فرایند مدیریت مدرسه با تقویت مشارکت عوامل سهیم و موثر در اداره مدرسه
۳. ارایه الگوی مناسب مدرسه داری مبتنی بر سیاست مدرسه محوری
۴. تقویت استقلال نظام مدیریتی، مالی و اجرایی مدارس
۵. ترغیب خیرین (حقیقی و حقوقی) به مشارکت در اداره مدرسه

اهداف کمی:

۱. افزایش و توسعه کمی این مدارس به میزان حداقل ۵ درصد مدارس دولتی کشور
۲. کاهش ۲۰ درصدی وابستگی مالی این مدارس به بودجه‌های دولتی
۳. رشد ۲ درصدی سالانه هنرستانهای فنی و حرفه‌ای با مدیریت به شیوه هیئت امنایی

خروجی و آثار مورد انتظار

۱. تسهیل در اجرایی کردن سیاست‌های راهبردی وزارت آموزش و پرورش از جمله توسعه مشارکت مردمی در نظام تعلیم و تربیت، حرکت در مسیر کاهش تمرکز امور ...
۲. ارتقا سطح مهارت‌های علمی، فرهنگی، ورزشی و... دانش‌آموزان در مدارس هیئت امنایی
۳. حرکت در مسیر برقراری عدالت آموزشی در مدارس کشور
۴. ایجاد زمینه‌های مناسب برای تقویت مالی و استقلال مدیریتی مدارس.

شمولیت برنامه

مدارس دولتی سراسر کشور در تمامی دوره‌های تحصیلی

فرایند اجرایی برنامه

۱. تشکیل کمیته کیفیت بخشی مدارس هیئت امنایی در سطح ستاد و استان
۲. تدوین شاخص‌های سطح بندی مدارس و ابلاغ به استانها
۳. سطح بندی مدارس هیئت امنایی موجود و حذف مدارس فاقد شرایط و ضوابط اداره به شیوه هیئت امنایی و راه‌اندازی مدارس جدید قبل از سال تحصیلی
۴. شناسایی مدارس مستعد و واجد شرایط و ضوابط اداره به شیوه هیئت امنایی
۵. اعلام برش استانی در خصوص توسعه مدارس هیئت امنایی
۶. آموزش مدیران، کادر اجرایی، دبیران و اعضای هیأت امنای مدارس
۷. ایجاد سازوکار مناسب برای ارتباط هیأت امنای مدرسه و شوراهای درون مدرسه ای (شورای دبیران، شورای مالی، انجمن اولیا و مربیان، شورای دانش آموزی) جهت ارتقای فعالیت‌های آموزشی و پرورشی مدرسه
۸. ایجاد سازوکار مناسب برای ارتباط هیئت امنایی مدرسه با نهادهای محلی و سازمان های مردم نهاد
۹. ایجاد سازوکار مناسب و برنامه‌ریزی برای حمایت مدارس هیئت امنایی از مدارس دولتی همجوار یا مدارس سایر مناطق.

عوامل سهیم و موثر

مدیران کل، روسای ادارات آموزش و پرورش، کارشناسان شوراها، کمیته‌های کیفیت بخشی و نظارت بر مدارس هیئت امنایی استان، شهرستان و مناطق کل کشور و مدیران و اعضای هیأت امنای مدارس هیئت امنایی

جدول زمان بندی

ردیف	عنوان برنامه	زمان اجرا
۱	تشکیل کمیته کیفیت بخشی مدارس هیئت امنایی در سطح ستاد و استان	فروردین ۱۳۹۹
۲	تدوین شاخص‌های سطح بندی مدارس و ابلاغ به استانها	اردیبهشت ۱۳۹۹
۳	سطح بندی مدارس هیئت امنایی موجود و حذف مدارس فاقد شرایط و ضوابط اداره به شیوه هیئت امنایی	تابستان ۱۳۹۹
۴	شناسایی مدارس مستعد و واجد شرایط و ضوابط اداره به شیوه هیئت امنایی	تابستان ۱۳۹۹
۵	اعلام برش استانی در خصوص تأسیس و توسعه مدارس هیئت امنایی	بهار ۱۳۹۹
۶	برنامه ریزی آموزش کادر اجرایی، دبیران و اعضای هیأت امنای مدارس	پاییز و زمستان ۱۳۹۹
۷	ایجاد سازوکار مناسب برای ارتباط هیأت امنای مدرسه و شوراهای درون مدرسه ای (شورای دبیران، شورای مالی، انجمن اولیا و مربیان، شورای دانش آموزی) جهت ارتقای فعالیت‌های آموزشی و پرورشی مدرسه	پاییز و زمستان ۱۳۹۹
۸	ایجاد سازوکار مناسب برای ارتباط هیأت امنای مدرسه با نهادهای محلی و سازمانهای مردم نهاد	پاییز و زمستان ۱۳۹۹
۹	ایجاد سازوکار مناسب و برنامه ریزی برای حمایت مدارس هیئت امنایی از مدارس دولتی همجوار یا مدارس سایر مناطق.	در طول سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰

منابع و اعتبارات مورد نیاز

- اعتبارات اختصاصی وزارت آموزش و پرورش
- درآمد اختصاصی مدارس هیئت امنایی از محل اجرای کلاس های فوق برنامه
- کمک های مردمی داوطلبانه و خیرین

شاخص های پایش و ارزیابی

۱. میزان رشد پذیرش دانش آموزان مدارس هیئت امنایی
۲. میزان رشد و موفقیت دانش آموزان مدارس در فعالیت های آموزشی
۳. میزان موفقیت دانش آموزان این مدارس در مسابقات علمی ، فرهنگی ، ورزشی و جشنواره ها
۴. میزان رشد منابع مالی مدارس از قبل اجرای بند ۲ و ۴ ماده ۱۱ قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش
۵. میزان حمایت مدارس هیئت امنایی از مدارس همجوار یا سایر مدارس

تربیت معلم چند ساحتی و چند مهارتی

در تراز سند تحول بنیادین

بیان مسئله

تغییر دیدگاه نسبت به امر تربیت و جایگاه معلم در فرایند تعلیم و تربیت، باعث شده است تا معلم از نقش سنتی خود به عنوان انتقال دهنده دانش و معلومات و حتی راهبر فرایند یاددهی و یادگیری خارج شده و به عامل مؤثر و جهت دهنده جریان تربیت و تسهیل گر فرایند تعلیم و تربیت تبدیل شود. بر اساس مفاد سند تحول بنیادین، تربیت، جریان خطی و یک سویه نیست که از سوی معلم به جانب دانش آموزان سرازیر شود، بلکه امری است که در ساحت های مختلف و در کلیت و تمامیت ابعاد وجودی متربی جریان می یابد و شکل می گیرد. این پیچیدگی و چند ساحتی بودن امر تعلیم و تربیت، لزوم بهره‌مندی از مربیان که به ساحت‌های وجودی انسان آگاه بوده و شایستگی و توانایی ارائه امر پیچیده و ذو مراتب تربیت را داشته‌باشند، اجتناب ناپذیر می‌کند.

از سوی دیگر برنامه درسی مراکز تربیت معلم و فرایند جذب و تربیت معلمان بر اساس موضوعات درسی (دیسپلین) تدوین شده و نگاه جزءنگر و تجزیه‌گرا به انسان و فرایند یادگیری او دارد، در صورتی که بر اساس نظام آفرینش و اندیشه فطرت‌گرای توحیدی، ذهن و وجود یادگیرندگان یکپارچه و واحد است. بنابراین چگونه می‌توان سیستم یکپارچه یادگیری ذهنی دانش آموزان را با برنامه های درسی مبتنی بر نظام رشته ای و موضوعی جدا از هم، تقویت کرده و توسعه داد؟ چگونه می‌توان معلمی را تربیت کرد که وظیفه تربیت یکپارچه و چند ساحتی دانش آموزان را برعهده بگیرد و با توانمندی ها و شایستگی ها خود زمینه رشد و شکوفایی استعداد های دانش آموزان را در تمام ساحت های وجودی فراهم آورد؟ این بسته تحولی درصدد است با بازنگری در برنامه های درسی و فرایند تربیت معلم، زمینه دستیابی و برخورداری از معلم چندساحتی و چند مهارتی را میسور سازد.

اهمیت و ضرورت

۱. در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، تحت عنوان «تربیت در ساحت‌های چندگانه» مورد توجه قرار گرفته است. به عبارتی در تربیت دانش آموزان باید به تمامی ساحت های وجودی و تربیتی او توجه کرد تا شخصیت و هویتی یکپارچه در وی شکل گیرد و زمینه های دستیابی به مراتبی از حیات طیبه فراهم آید.

۲. برای تحقق تربیت چندساحتی، نیاز به معلم‌هایی است که خود به صورت چندساحتی مورد تربیت و آموزش قرار گرفته تا با کسب صلاحیت‌های حرفه‌ای و تخصصی و شایستگی‌ها لازم بتوانند تربیتی چندساحتی را رقم بزنند. مهارت های تخصصی در حوزه‌های مختلف تربیت

و یادگیری، باید در شبکه‌های به هم تنیده، سازمان یابند و با ویژگی‌ها و نیازهای مخاطبین سازگار باشند.

۳. تحقیقات نشان می‌دهد نمی‌توان دانش را از طریق حافظه جاودانه کرد؛ چرا که نظام‌های رشته‌ای بیش از پیش رشد و گسترش می‌یابند و علوم مجزا و بخش‌بخش می‌شوند. این امر سبب می‌شود یادگیرنده به صورت تک بعدی رشد یابد، به سوی جزم‌اندیشی سوق داده شود و از واقعیات زندگی فاصله بگیرد و از خلاقیت، تفکر انتقادی و بسیاری مهارت‌های فرایندی لازم برای آموزش مادام‌العمر به دور باشد. تحقق چنین اموری تا حدی از طریق رویکرد تلفیقی میسر خواهد شد؛ چون در این رویکرد، آموزش بر محور مسائل و واقعیات‌های زندگی فردی و اجتماعی تنظیم می‌شود (یوسف‌زاده چوسری و استوار، ۱۳۸۲). رشد و پیشرفت در علوم که به انقسام موضوعی و روشی در علوم منجر شده است، باعث می‌شود که دانش سازمان-یافته به شیوه سنتی یا علوم متعارف نتوانند به خوبی بر واقعیات منطبق شوند و الگو و آینه‌ای گویا و شناسنده از آن باشند. بنابراین، برنامه‌ریزان و طراحان آموزشی با در نظر گرفتن این موضوع باید به تلفیق رشته‌ها و معارف بشری دست بزنند تا یافته‌های جدیدی را در عرصه علم و فناوری کسب کنند و برای یک سلسله مسائل جدید، پاسخ‌هایی در خور بیابند (پیغامی، ۱۳۸۷)

۴. برنامه چندساحتی از طریق تلفیق برنامه درسی، یک نیاز رو به توسعه است که عمدتاً به دلیل کاستی‌ها و معایب برنامه‌های درسی متداول، یعنی برنامه‌های درسی رشته محور و موضوعی مطرح شده است. انفجار دانش و اطلاعات، گسیختگی و پراکندگی بخش‌های گوناگون برنامه درسی موضوع محور و رشته‌ای، عدم ارتباط آن با واقعیات زندگی شخصی و اجتماعی یادگیرندگان و نتایج و پیامدهای ناگوار برنامه‌های درسی موجود، موجب توجه هر چه بیشتر صاحب‌نظران به مقوله تلفیق برنامه‌های درسی و تربیت معلم شده است.

۵. هرچند با تصویب طراحی کلان تربیت معلم (مصوبه شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - ۱۳۹۵) در نگاه به تربیت معلم چندمهارتی چرخشی ایجاد شده و در بخشی تحت عنوان «دروس تربیتی-موضوعی (PCK)» به این موضوع توجه شده است؛ اما آن چه مد نظر سند تحول بنیادین است، چیزی فرای این دسته از دروس است. برنامه‌های درسی رویکردهای آماده‌سازی دانشجو معلمان برای هویت‌سازی معلم چندساحتی و چندمهارتی، فاصله زیادی دارد.

۶. براساس جدول برنامه‌های درسی موجود، هم‌اکنون در دوره ابتدایی حداکثر ۱۱ عنوان درس وجود دارد که معمولاً توسط یک معلم (آموزگار) تدریس می‌شود که این امر به ویژه در دوره اول ابتدایی (۹-۶ سال) توجه پذیراست. اما در دوره متوسطه ۱۲ تا ۱۶ عنوان درس

وجود دارد که معمولاً حداقل ۸ تا ۱۰ معلم (دبیر) آنها را تدریس می‌کند. گذر از تک‌معلمی به چندین معلمی، بدون رعایت شیب ملایم، معمولاً باعث آسیب دیدگی عاطفی و روحی دانش آموز و تعامل اثربخش و دوست داشتنی معلم و دانش آموز می‌شود.

۷. از منظر سامان دهی نیروی انسانی و معلمان در مدارس و نیز از منظر اقتصاد آموزش و پرورش تربیت معلم چند ساحتی و چند مهارتی، توجیه پذیر بوده و ضرورت و اهمیت دارد. بر این اساس، این طرح در نظر دارد رویکرد چندمهارتی و چندساحتی را با نوسازی برنامه‌های درسی تربیت معلم آغاز و طی چند سال آتی به سرانجام برساند.

مستندات برنامه (قانونی، پژوهشی، و برنامه‌های زیر نظام‌ها)

مهم‌ترین مستندات انجام طرح عبارتند از:

۱. هدف عملیاتی ۱۱ سند تحول بنیادین مبنی بر بازمهندسی سیاست‌ها و بازتنظیم اصول حاکم بر برنامه درسی تربیت معلم با تأکید بر کارورزی و انطباق سطح شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان در سطح ملی و جهانی با مقتضیات الگوی برنامه درسی در نظام تعلیم و تربیت و طراحی سیاست‌های مناسب برای ارتقای شیوه‌های جذب، تربیت و نگهداشت معلمان در آموزش و پرورش

۲. بند ۳۰ گزاره‌های ارزشی سند تحول بنیادین مبنی بر تلفیقی بودن نظام یاددهی-یادگیری به وضوح تاکید شده است: جامعیت، یکپارچگی و توجه متوازن به ساحت‌های تعلیم و تربیت
۳. راهکار ۲-۶ زیرنظام برنامه درسی سند تحول بنیادین مبنی بر تولید برنامه درسی تلفیقی (یکپارچه) و مسئله محور با استفاده از ظرفیت خارج از مدرسه

اهداف

اهداف کیفی:

۱. توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای دانشجومعلم‌ان از طریق توسعه همه‌جانبه و اثرات تلفیقی برنامه‌های تربیت معلم
۲. کاهش هزینه‌های آموزش و پرورش در تربیت معلم از طریق تربیت مهارت‌های متعدد معلمان و پوشش پایه‌های تحصیلی
۳. سهولت در برنامه‌ریزی تربیت نیروی انسانی مورد نیاز وزارت آموزش و پرورش

اهداف کمی:

- پوشش سالانه ۲۰ درصد برنامه‌ها در زمینه تلفیقی و چندمهارتی شدن (ظرف ۵ سال)

خروجی و آثار مورد انتظار

انتظار می‌رود پس از انجام طرح تربیت معلم چندساحتی و چندمهارتی:

۱. معلمان چندمهارتی با توانایی تدریس در گروه رشته‌های مختلف تربیت شوند و از این طریق نیازمندی‌های آموزش و پرورش به حداقل برسد.
۲. تلاش‌های تربیت معلم و وزارت آموزش و پرورش، در زمینه تربیت در ساحت‌های چندگانه در دستیابی به اهداف موفق بوده و این از طریق سنجش‌های ملی تعیین گردد.
۳. کارنامه نهایی دانشجومعلم در پایان دوره تربیت معلم، نشان دهنده رشد و توسعه در ساحت‌های متعدد تربیتی و تسلط بر مهارت‌های مورد نیاز باشد.

شمولیت برنامه و گستره اجرا

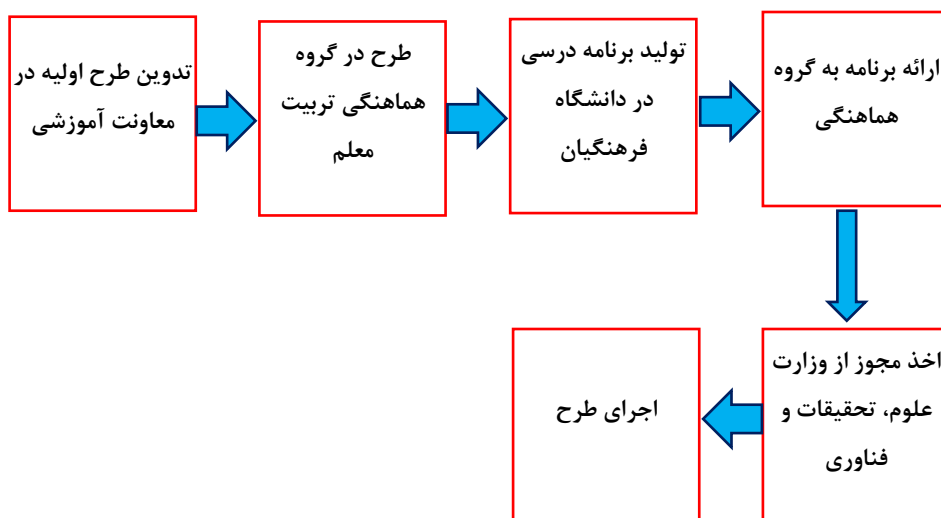
برای اجرای این برنامه، باید گروه‌های مختلف رشته‌های تحصیلی را درگیر این موضوع کرد که آن‌ها در جدول زیر گروه‌بندی شده‌اند:

ردیف	گروه	رشته‌های تحصیلی
۱	علوم پایه	آموزش ریاضی، فیزیک، شیمی، زیست‌شناسی
۲	آموزگاری	آموزش ابتدایی، هنر، تربیت بدنی
۳	مطالعات اجتماعی	آموزش تاریخ، جغرافیا، علوم اجتماعی
۴	مطالعات دینی	آموزش زبان عربی، الهیات
۵	روان‌شناسی و مشاوره	راهنمایی و مشاوره، آموزش کودکان استثنایی، مربی امور تربیتی
۶	زبان‌ها	آموزش زبان فارسی، و زبان انگلیسی

فرایندها و مراحل اجرایی

فرایند اجرای این طرح در قالب نمودار ۱ ارائه شده است:

عوامل سهمیم و موثر و تعیین نقش آنان

براساس روند و فرایند ترسیم شده در نمودار ۱، سهم عوامل سهمیم در قالب جدول ۲ ارائه شده است:

نهاد سهیم	نقش
گروه هماهنگی تربیت معلم	موافقت با کلیت طرح
دانشگاه فرهنگیان	تهیه برنامه درسی
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	تصویب برنامه درسی

جدول زمان بندی

بر اساس پیش بینی انجام شده، جدول زمانی این طرح در قالب جدول ۳ نمایش داده شده است.

فعالیت	سه ماهه اول ۹۹	سه ماهه دوم ۹۹	سه ماهه سوم ۹۹	سه ماهه چهارم ۹۹
طرح در گروه هماهنگی تربیت معلم				
تدوین برنامه در دانشگاه فرهنگیان				
تصویب در گروه هماهنگی تربیت معلم				
اخذ مجوز از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری				
اجرا				

منابع و اعتبارات مورد نیاز

این طرح در قالب اعتبارات سالیانه دانشگاه فرهنگیان قابل انجام است. هزینه اجرای طرح برای ۲۰ درصد برنامه‌ها در هر سال برابر یک میلیارد و دویست میلیون ریال می‌باشد

شاخص‌های پایش و ارزیابی

به منظور ارزیابی طرح، می‌توان پس از اجرای طرح از طرق زیر نسبت به مفید بودن طرح

اقدام کرد:

۱. کارنامه فرهنگی و تربیتی دانشجومعلم‌ان در انتهای دوره
۲. نتایج آزمون اصلاح
۳. سنجش‌های ملی دانش‌آموزان در زمینه تحقق ساحت‌های تربیتی
۴. مقایسه شایستگی‌های کسب شده بین دانشجویان تربیت شده به صورت تلفیقی و تک‌رشته‌ای

تربیت و توانمندسازی مدیران

ویژه هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش

بیان مسئله

«تربیت معلم» در ایران بیش از صد سال سابقه دارد که در مراکز علمی آموزشی و مهارتی، معلمان دارای صلاحیت‌های حرفه‌ای و تخصصی تربیت و تأمین می‌شده‌اند. تربیت دبیر فنی و حرفه‌ای نیز در دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی به عنوان تنها مرکز تأمین نیرو سابقه‌ای حدود ۴۰ سال دارد. اما متأسفانه برای «تربیت مدیر در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش، به صورت نظام‌مند و تخصصی، هیچ اقدام موثر و قاعده‌مند در آموزش و پرورش صورت نگرفته است. تعداد قابل توجهی از مدیران هنرستان‌ها علی‌رغم تخصصی بودن آن، بدون کسب دانش تخصصی مدیریت و تنها بر اساس ذوق و تجربه زیسته خود مدیریت کرده‌اند با عنایت به اهمیت نقش مدیران در فرایند تعلیم و تربیت و با توجه به اینکه یکی از عوامل مؤثر در کارکرد و موفقیت هر سازمان، توان راهبری و صلاحیت حرفه‌ای مدیر سازمان می‌باشد، این بسته تحولی در صدد تربیت مدیر ویژه هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و دبیرستان‌های کار دانش است. مدیرانی که با رعایت اصول عمومی مدیریت و پیاده‌سازی مختصات حوزه عملکردی فنی و حرفه‌ای با حداقل هزینه، زمینه کیفیت بخشی به مهارت‌های مورد نیاز هنرجویان را فراهم نمایند و توانایی به روز رسانی توانایی‌ها و مهارت‌های مورد نیاز را با رعایت صرفه و صلاح دستگاه داشته باشند و به عبارت دیگر تربیت مدیرانی که بر اساس دانش فنی و تخصصی مدیریت تصمیم‌گیری کرده و از تصمیم‌گیری‌های مبتنی بر سلیقه و توأم با سعی و خطا که می‌تواند خسارت‌های جبران ناپذیری ایجاد نماید و موجب بی‌انگیزگی محیط آموزشی شود، خودداری نمایند.

این برنامه به دو شکل آموزش‌های رسمی و غیر رسمی قابل اجرا خواهد بود و شرایط لازم برای پویایی و تحرک و به روزرسانی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای متناسب با نیاز مهارتی جامعه را می‌تواند تضمین کند که حاصل آن هدایت تحصیلی دانش‌آموزان در دوره متوسطه دوم و حرکت به سوی هنرستان‌ها و مراکز کار دانش خواهد بود.

اهمیت و ضرورت

هم اکنون ۷۱۰۰ هنرستان و دبیرستان کار دانش با تعداد ۹۴۵/۰۰۰ نفر هنرجو در ۲۰۱ رشته مهارتی در سراسر کشور فعال هستند که حدود ۴۰ درصد مدیران آنها با رشته‌های غیرمرتبط و براساس تجربه شخصی، نه براساس فرایند علمی و تخصصی این مسئولیت خطیر را بردوش گرفته‌اند. مدیریت در هنرستان، یک فعالیت حرفه‌ای و پیچیده است و مدیران آن باید از صلاحیت‌ها و شایستگی‌های بالا برخوردار باشند. برخی از این توانمندی‌ها عبارتند از:

۱. آشنایی با فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

۲. آشنایی با سبک ها و تئوری های مدیریت به ویژه مدیریت آموزشی و توانایی به کارگیری اثربخش آن ها در سازمان

۳. توانایی شناخت و برقراری ارتباط اثربخش با جوانان و دانش آموزان دوره متوسطه

۴. آشنایی با اقتضانات بازار و اشتغال و مهارت فنی و ادراکی برای مواجهه فعال با آن

این نوع توانمندی ها و مهارت ها آموختنی و کسب کردنی است و مدیران هنرستان ها باید دوره های آموزشی لازم را گذرانده و گواهینامه صلاحیت حرفه ای مدیریت کسب نمایند. دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی درصدد است برای اولین بار با پذیرش حداقل ۵۰ دانشجوی رسمی در دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته و نیز برگزاری دوره های ضمن خدمت برای حدود ۱۰۰۰ نفر از مدیران، معاونان و مسئولین ستادی وزارت متبوع به نیاز آموزش و پرورش پاسخ دهد و برنامه های درسی آن، براساس مفاهیم سند تحول بنیادین و برنامه درسی ملی و اقتضانات بازار کار و شرایط کسب و کار تنظیم و اجرا نماید. انتظار می رود فارغ التحصیلان این رشته علاوه بر آشنایی با دانش و مهارت های عمومی مدیریت از شایستگی های تخصصی و حرفه ای در حوزه آموزش های فنی و حرفه ای بهره مند شوند.

مستندات برنامه

۱. سند تحول بنیادین وزارت آموزش و پرورش (راهکارهای ۱-۱، ۶-۸، ۶-۱۱-۱۶)
۲. زیرنظام برنامه درسی ملی و الزامات حوزه های تربیت و یادگیری
۳. زیرنظام مدیریت و راهبری و اقتضانات توجه به تعلیم و تربیت تمام ساحتی
۴. متن برنامه وزیر (یکی از اولویت های من در اجرای سند تحول توجه به توسعه کیفی و کمی هنرستان هاست که بار سنگین آموزش مهارت ها را به عهده دارند.)

اهداف

دانشگاه در نظر دارد بهبود کیفیت مدیریت در هنرستان‌های کشور و نیز در سطوح مدیریت میانی حوزه ستادی و ادارات کل آموزش و پرورش در یک برنامه میان مدت ۵ ساله از طریق اجرای دقیق و موثر این برنامه و متناسب با نیازها به تربیت حداقل ۵۰۰ نفر از طریق ارائه آموزش‌های رسمی در مقطع کارشناسی ارشد اقدام نماید. البته دانشگاه درصدد است از طریق ارائه دوره‌های مدیریت آموزشگاهی غیررسمی (دوره مقدماتی و پیشرفته) که منتهی به مدرک کارشناسی ارشد نمی‌گردد ولی امتیازات آن قابل احتساب در مسیر دوره‌های ضمن خدمت برای مدیران هنرستان‌ها و مراکز کار دانش و یا افرادی با سابقه مناسب به منظور احراز شرایط مدیریت در تلاش هستند، زمینه لازم برای توانمندسازی نیروی انسانی مرتبط با مدیریت آموزشگاهی را نیز فراهم نماید. در برگزاری دوره‌های توانمندسازی امکان برگزاری دوره‌ها در یک برنامه میان مدت ۵ ساله تا ۱۰۰۰۰ نفر نیز امکان برگزاری دوره‌ها فراهم است.

کیفیت بخشی نظام‌مند با توجه به اصول مدیریتی مرتبط با حوزه فنی و حرفه‌ای در راستای کیفیت بخشی به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و متناسب با نیازهای جامعه از اهداف کیفی این برنامه می‌باشد که در صورت حمایت ستادی وزارت متبوع، با پذیرش دانشجو با شرایط اعلام شده و برگزاری دوره برای مخاطبان موثر در نظام مدیریتی هنرستان‌ها می‌تواند قابل دسترس باشد. علاوه بر کیفیت بخشی به ارائه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای این بسته می‌تواند موجب انگیزه بیشتر دانش‌آموزان برای ورود به نظام متوسطه فنی و حرفه‌ای شود که در راستای اسناد بالادست و برنامه‌های اجرایی کشور می‌باشد و در موضوع هدایت تحصیلی می‌تواند ایفای نقش کند.

هدف کیفی دیگری که از اجرای این بسته اجرایی تحولی متصور است، کاهش هزینه در اجرای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با توجه به اصول مدیریت نظام‌مند و یک‌پارچه می‌باشد که در توسعه این شاخه و تاثیر مستقیم در اهداف کیفی نقش آفرین خواهد بود.

خروجی و آثار مورد انتظار

بهبود مدیریت در هنرستان‌ها، زمینه ساز توسعه مهارت و صلاحیت حرفه‌ای در کشور است که مدیران متخصص و آگاه می‌توانند با استفاده از ظرفیت دانش مدیریت در علوم انسانی، سازمان‌ها را در جهت بهبود فعالیت‌ها هدایت کنند. فارغ‌التحصیلان این رشته می‌توانند با توانایی علمی و مهارت‌های به دست آمده به عنوان محقق کارآمد مدرسی توانمند و مدیری حاذق در عرصه‌های آموزشی و پژوهشی به فعالیت بپردازند.

شمولیت برنامه

این برنامه مدیران هنرستان و مرکز کار دانش (مدرسه)، معاونین و هنرآموزانی که به لحاظ سابقه و سن و سایر شرایط می‌توانند کاندیدای احراز پست مدیریت باشند و نیز مدیران و کارشناسان ذی‌ربط ستادی را دربرمی‌گیرد.

دوره تحصیلی مربوط

دوره کارشناسی ارشد و دوره‌های مقدماتی و پیشرفته آموزش ضمن خدمت فرهنگیان

تعداد و نوع واحدهای درسی

تعداد کل واحدهای دوره کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی در هنرستان‌ها؛ ۴۰ واحد درسی (۸ واحد جبرانی و ۳۲ واحد دروس اصلی، تخصصی و اختیاری رشته) به صورت تئوری و عملی است که در ۴ محور بر اساس جدول زیر ارائه شود:

ردیف	محور دروس	تعداد واحد نظری	تعداد واحد عملی	توضیحات
۱	جبرانی	۸	۰	
۲	اصلی (تخصصی)	۱۸	۴	
۳	پایان نامه	۴	۰	
۴	اختیاری	۶	۰	
جمع کل		۳۶	۴	

عوامل سهم و موثر و تعیین سهم و نقش آنها

الف: برون بخشی:

مدیریت برنامه ریزی و منابع انسانی وزارت آموزش و پرورش، هنرستانها

ب: درون بخشی:

معاونت های دانشگاه، دانشکده های علوم انسانی و دانشکده های فنی دانشگاه

جدول زمان بندی

ردیف	عنوان	واحد عملیاتی	بازه زمانی اجرا
۱	ارسال برنامه درسی نهایی به وزارت علوم به منظور تصویب در شورای برنامه ریزی درسی	دبیرخانه گروه هماهنگی تربیت معلم / دانشگاه	تا ۱۳۹۹/۰۳/۱۵
۲	تصویب در شورای برنامه ریزی وزارت عتف	مدیریت برنامه ریزی وزارت علوم / دانشگاه	تا ۱۳۹۹/۰۴/۱۵
۳	اخذ مجوز پذیرش دانشجو از دفتر گسترش وزارت عتف	دفتر گسترش وزارت علوم / دانشگاه	تا ۱۳۹۹/۰۴/۳۱
۴	هماهنگی با سازمان سنجش آموزش کشور به منظور درج ظرفیت پذیرش در دفترچه شماره ۲ آزمون کارشناسی ارشد سال ۱۳۹۹	سازمان سنجش آموزش کشور / دانشگاه	تا ۱۳۹۹/۰۴/۱۵
۵	ثبت نام از دانشجویان و شروع رسمی دوره آموزشی در مقطع کارشناسی ارشد	دانشگاه	از ۱۳۹۹/۰۷/۰۱
۶	تدوین دو دوره آموزشی غیر رسمی که هر یک از آنها ۱۵۰ ساعت باشد.	مدیریت منابع انسانی وزارت متبوع / دانشگاه	تا ۱۳۹۹/۰۳/۱۵
۷	تولید محتوای الکترونیکی تعاملی برای هر یک از دوره ها	دانشگاه	تا ۱۳۹۹/۰۵/۱۵
۸	اخذ مجوز اجرای دوره ضمن خدمت الکترونیکی از طریق LTMS از مدیریت منابع انسانی وزارت متبوع	مدیریت منابع انسانی وزارت متبوع / دانشگاه	تا ۱۳۹۹/۰۵/۳۱
۹	ثبت نام از متقاضیان واجد شرایط	مدیریت منابع انسانی وزارت متبوع / دانشگاه	تا ۱۳۹۹/۰۶/۳۱
۱۰	اجرای دوره الکترونیکی از طریق سامانه LMS دانشگاه	دانشگاه	از ۱۳۹۹/۰۷/۰۱

- دوره کارشناسی ارشد مدیریت آموزشگاهی در هنرستان‌ها به صورت ناپیوسته ارائه می‌شود.
 - طول دوره کارشناسی ارشد رشته مدیریت آموزشگاهی در هنرستان‌ها حداکثر ۵ نیمسال می‌باشد.
 - فراگیرانی که ملزم به گذراندن دروس جبرانی می‌باشند، یک نیمسال به طول دوره آنان اضافه خواهد شد.
- در مورد برگزاری دوره‌های ضمن خدمت نیز دو دوره مقدماتی و پیشرفته و هر یک به مدت ۱۵۰ ساعت (در ۴ ماه) از طریق LTMS وزارت آموزش و پرورش و از طریق دسترسی به سامانه آموزش الکترونیکی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی خواهد بود و عملاً محدودیت تعداد نفرات وجود ندارد و به طور هم‌زمان و بدون نیاز به حضور در مراکز استانی و به صورت فراگیر و در راستای تحقق شعار عدالت آموزشی قابل اجرا می‌باشد.

شرایط ورود به دوره

هنرآموزان هنرستان‌ها با حداقل ۵ سال سابقه آموزشی و یا ۳ سال سابقه معاونت در هنرستان‌ها یا مدیریت میانی در ستاد، مناطق و ادارات کل و یا وزارت آموزش و پرورش و حداقل ۲۸ سال سن و حداکثر ۴۲ سال سن می‌توانند پس از موفقیت در آزمون سازمان سنجش و تایید سوابق و رزومه کاری و تجارب و اثبات علاقه‌مندی در مصاحبه چند برابر ظرفیت، در این رشته به تحصیل بپردازند.

در مورد دوره‌های آموزشی ضمن خدمت فرهنگیان نیز با شناسایی افرادی که در پست‌های مدیریتی و یا ستادی مرتبط هستند و یا کسانی که شرایط اولیه دارند و در صدد تصدی در سمت‌های مذکور هستند و با توجه به سیاست‌ها و امتیازاتی که در مدیریت منابع انسانی وزارت متبوع تدوین و محاسبه می‌گردند، از طریق LTMS وزارت امکان دسترسی به محتوای دوره‌ها که به صورت تعاملی ارائه خواهد شد را پیدا خواهند کرد.

منابع و اعتبارات مورد نیاز

سال تحصیلی	۱۳۹۹-۱۴۰۰
اعتبار مورد نیاز	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ (ده میلیارد ریال)

شاخص های پایش و ارزشیابی برنامه

- تعداد دانشجویان پذیرفته شده و مشغول به تحصیل
- تعداد فارغ التحصیلان این رشته
- نفرساعت دوره های ضمن خدمت برگزار شده
- ارزیابی ارتقا کیفیت مدیریت در هنرستان های کشور
- تعداد فارغ التحصیلان جذب شده به مدیریت هنرستان ها

نقش و توانایی، مشاغل قابل احراز و دروس مرتبط

ردیف	حرفه-شغل قابل احراز	نقش و توانایی	دروس مرتبط
۱	سطوح مدیریت هنرستان فنی حرفه ای	<ul style="list-style-type: none"> - پیاده سازی ابعاد سند تحول مرتبط با مدیریت هنرستان های فنی حرفه ای - سامان دهی نیروی انسانی - طراحی و اجرای دوره های ضمن خدمت - بهره گیری از ظرفیت های دیجیتال در توسعه منابع انسانی - برخورداری از مهارت های بین فردی - برخورداری از ظرفیت خودگردانی، پاسخ گویی، و تقسیم کار - تسلط به بهره برداری از منابع و بهینه سازی مصارف - نظامت هنرستان های فنی حرفه ای با آشنایی کامل با برنامه ریزی آموزشی و سامان دهی آموزش - آشنایی کامل با نرخ ها و استانداردهای مرتبط با آموزش های فنی حرفه ای - افزایش کارایی و اثربخشی در آموزش های فنی حرفه ای 	<ul style="list-style-type: none"> - تعلیم و تربیت اسلامی - باز آفرینی در توانمند سازی منابع انسانی در هنرستان ها (Reinventing H.R. Management) - تضمین کیفیت در آموزش های فنی و حرفه ای - خلاقیت، نوآوری و کار آفرینی - ارتقا بنگاه های تجاری کوچک و متوسط SME (مراکز رشد و شتاب دهنده) - مباحث ویژه (هیدرولیک و نیوماتیک-مکاترونیک- ۶T مقدماتی) - مدیریت هنرستان های فنی حرفه ای (خوداتکابی، خودگردانی و مشارکتی) - ایمنی و بهداشت در فضاهای آموزشی هنرستان ها - کار آفرینی با رویکرد (Technopreneurship) و (Field Base Project) - تجاری سازی محصولات - بنگاه های تجاری کوچک و متوسط
۲	کارشناس فنی حرفه ای	<ul style="list-style-type: none"> - شناخت مهارت های نرم (Generic Skills) مورد نیاز بازار کار - طراحی برنامه های کار آفرینی - طراحی و سازمان دهی کمپ های کار آفرینی - تسلط به بهره برداری از منابع خارجی - سامان دهی نیروی انسانی - شناخت و بهره برداری از فضاها و تجهیزات آموزش های فنی حرفه ای - آشنایی کامل با نرخ ها و استانداردهای مرتبط با آموزش های فنی حرفه ای 	<ul style="list-style-type: none"> - ارتقا بنگاه های تجاری کوچک و متوسط SME (مراکز رشد و شتاب دهنده) - مباحث ویژه (هیدرولیک و نیوماتیک-مکاترونیک- ۶T مقدماتی) - زبان تخصصی - برنامه ریزی آموزشی در هنرستان ها - کار آفرینی با رویکرد (Technopreneurship) و (Field Base Project) - تجاری سازی محصولات - بنگاه های تجاری کوچک و متوسط

ارزیابی، پالایش و تنقیح قوانین و مقررات

در تطبیق با مفاد سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

بیان مسئله

فعالیت های آموزشی و تربیتی در بستر قوانین و مقررات جریان می یابند و قوانین و مقررات برای تحقق اهداف و ماموریت ها و مبتنی بر مبانی نظری و ارزش های حاکم در جامعه تدوین و تصویب می شوند. بازنگری اهداف و انجام ماموریت های جدید، نیازمند بازنگری در قوانین و مقررات خواهد بود، زیرا با قوانین و مقررات مبتنی بر اهداف و ماموریت های منسوخه نمی توان برنامه های تحولی را عملیاتی کرد.

ارزیابی قوانین و مقررات موضوعه و انطباق آن ها با اسناد بالادستی در حوزه تعلیم و تربیت، از اقدامات اساسی و راهبردی وزارت و از ضرورت های عرصه سیاستگذاری حقوقی محسوب می شود که علاوه بر ایجاد زمینه های شفافیت، سلامت، ثبات و امنیت حقوقی، موجبات روزآمدی و توسعه حقوقی و ارتقای کارآمدی نظام تعلیم و تربیت را فراهم می آورد. وزارت آموزش و پرورش به عنوان مجری مفاد اسناد یاد شده برای نیل به اهداف مندرج در آن اسناد با محدودیت ها و موانع حقوقی در قالب قوانین و مقررات حاکم بر دستگاه های دولتی مواجه است. از سوی دیگر در اجرای بند (ج) بخش دوم فصل هشتم سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، این وزارت موظف است به منظور تحقق اهداف و برنامه های سند ملی آموزش و پرورش در افق چشم انداز، نسبت به اصلاح قوانین و مقررات اقدام نماید. قوانین و مقررات مربوط به وزارت آموزش و پرورش را در یک نگاه کلی می توان به دو دسته تقسیم کرد:

الف- قوانین و مقررات خاص حوزه آموزش و پرورش و نظام تعلیم و تربیت

ب- قوانین و مقررات عام ناظر بر دستگاههای اجرایی که شامل وزارت آموزش و پرورش نیز می شود.

برقراری وضعیت مطلوب در حوزه قوانین و مقررات مربوط به وزارت آموزش و پرورش و معطوف به اجرای سند تحول بنیادین آن، مستلزم تعریف و اجرای پروژه کامل و جامعی است که طی آن:

۱. ابتدا بایستی کلیه قوانین و مقررات مربوط به وزارتخانه و حوزه تعلیم و تربیت گردآوری شود به نحوی که کلیه احکام و ضوابط لازم الاجرائی که از سوی مراجع ذیصلاح تحت عناوین مختلف (قانون، مقرر، مصوبه، آئین نامه، دستور العمل، بخشنامه و ...) تصویب شده، تدوین گردد.
۲. سپس ارتباط میان این احکام بر اساس سلسله مراتب قوانین و مقررات و اصول و قواعد تنقیحی مشخص شود.

۳. مجموعه کامل و منقح شده قوانین و مقررات معتبر و لازم الاجرای وزارت استخراج و جمع آوری گردد.

۴. نسبت به ارزیابی و پالایش قوانین و مقررات با تطبیق بر اسناد بالادستی (از جمله سیاست های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش کشور و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش) به صورت تدریجی و حداقل یکصد عنوان قانون یا مقرر در طول هر سال اقدام شود.

۵. در نهایت بر اساس نیازهای واقعی نظام تعلیم و تربیت مبتنی بر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، اقتضائات و مطلوبیت های حوزه آموزش و پرورش و نیز اصول و سیاست های مورد نظر، پیشنهاد اصلاح قوانین و مقررات در قالب لایحه به دولت و یا به عنوان طرح از طریق نمایندگان مجلس شورای اسلامی ارائه و در فرایند تصویب قرار گیرد.

شایان ذکر است سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به عنوان یکی از اسناد بالادستی آموزش و پرورش بوده و اجرای آن مکرراً مورد تاکید مقام معظم رهبری (مدظله العالی) قرار گرفته است و در این سند برای وزارت آموزش و پرورش به عنوان مجری اصلی این سند، تکالیفی پیش بینی شده است از جمله این که براساس بند (ج) بخش دوم از فصل هشتم سند وزارت آموزش و پرورش موظف است با تربیت، به کارگیری و ساماندهی نیروهای توانمند و واجد شرایط، تامین و بسیج امکانات و منابع، تدوین برنامه های اجرایی کوتاه مدت و میان مدت در سطح ملی و استانی، اصلاح قوانین و مقررات و جلب مشارکت و همکاری سایر دستگاه ها و نهادها اقدامات لازم برای تحقق مفاد سند را معمول دارد و از آنجایی که وفق متن پایانی سند مذکور از تاریخ ابلاغ سند کلیه مصوبات و سیاست های قبلی در موارد مغایرت با آن منسوخ و بلا اثر می باشد و در سایر موارد باید براساس آن مورد بازنگری و اصلاح قرار گیرند و با امعان نظر به بند (الف) ماده (۶۳) قانون برنامه ششم توسعه که دولت را مکلف نموده است تا برای ایجاد تحول در نظام تعلیم و تربیت سند تحول بنیادین آموزش و پرورش را اجرا نماید به نحوی که کلیه اقدامات وزارت آموزش و پرورش براساس این سند انجام شود و اقدامی مغایر با قانون و سند صورت نگیرد؛ لذا ارزیابی و پالایش قوانین و مقررات موضوعه در تطبیق با مفاد سیاست های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش کشور و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به عنوان طرح تحولی به شرح مذکور و موارد ذیل در دستور کار معاونت حقوقی و امور مجلس (دفتر حقوقی، املاک و حمایت قضایی) قرار گرفته است.

اهداف

اصلی ترین هدف طرح تحولی ارزیابی و پالایش قوانین و مقررات موضوعه در تطبیق با مفاد سیاست های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش کشور و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش عبارت از بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات مغایر با سند تحول بنیادین آموزش و پرورش می باشد که برای نیل به این هدف بدیهی است که اهداف جزئی تری نیز به دست خواهد آمد که شامل ارزیابی و تطبیق قوانین و مقررات، مصوبات و سیاست های قبلی با سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، احصاء قوانین و مقررات، مصوبات و سیاست ها مغایر و موافق با سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و پرورشو بطور کلی کمک به تحقق اهداف و اجرای کامل سند تحولی باشد.

مستندات حقوقی

بند (الف) ماده (۶۳) قانون برنامه ششم توسعه، بند(ج) بخش دوم فصل هشتم و متن پایانی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به عنوان مستندات مربوط به انجام طرح می باشد.

خروجی مورد انتظار

احصا و تهیه فهرست احکام مغایر با سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و پیشنهاد بازنگری و اصلاح آن ها به تعداد حداقل یکصد عنوان قانونی به عنوان نتیجه اصلی انجام طرح مذکور می باشد.

منابع و اعتبار مورد نیاز

برای انجام طرح مبلغ ۴۵۰۰ میلیون ریال از اعتبارات ستادی (اعتبارات پژوهشی) برای برون سپاری کار مورد نیاز است؛ ضمن آنکه استفاده از تخصص و تجربه نیروی انسانی شامل کارشناسان دفتر حقوقی، املاک و حمایت قضایی و کارشناسان مربوط حوزه معاونت برنامه ریزی و توسعه منابع و دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش و سایر حوزه های ذیربط ضروری است و نیروهای ستادی نامبرده منابع انسانی مورد نیاز برای انجام طرح را تشکیل می دهند.

عوامل سهیم و موثر

دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش، همه معاونت های زیر مجموعه وزارت بویژه معاونت برنامه ریزی و توسعه منابع که در حیطه فعالیت خود با قوانین و مقررات متعددی مواجه هستند، به عنوان واحدهای همکار نقش موثری در انجام طرح خواهند داشت؛ همچنین با توجه به لزوم برون سپاری موضوع طرح، شرکت یا موسسه واجد شرایط که طرف قرارداد این وزارت قرار گیرد، در انجام کار نقش مهمی را ایفا خواهد نمود.

زمان بندی

با توجه به این که طرح تحولی ارزیابی و پالایش قوانین و مقررات موضوعه در تطبیق با مفاد سیاست های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش کشور و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش دارای گستره وسیع بوده و حجم بالایی از قوانین و مقررات مرتبط با حوزه آموزش و پرورش را در بر می گیرد؛ لذا پیش بینی می شود انجام طرح طی دو سال به نتیجه برسد؛ لذا سال های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ برای تکمیل فرایند انجام کار به عنوان زمان بندی اجرای کار اعلام می گردد.

فرایند و مراحل اجرای کار

در سه مرحله:

- ارزیابی و تطبیق قوانین و مقررات ، مصوبات و سیاست های قبلی با سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
- احصاء قوانین و مقررات، مصوبات و سیاست ها مغایر و موافق با سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
- پالایش، تنقیح، بازنگری و پیشنهاد اصلاح قوانین و مقررات و مصوبات مغایر با سند تحول بنیادین آموزش و پرورش از طریق دولت و مجلس شورای اسلامی

شاخص ها

تعداد حداقل یکصد عنوان از قوانین و مقررات در هر سال مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت و در نهایت عنداللزوم پیشنهاد بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات مغایر با سند تحول بنیادین آموزش و پرورش ارائه خواهد شد.

شبکه آموزشی دانش آموزان (شاد)

بستر آموزش مجازی دانش آموزان و یاریگر معلمان در عرصه تعلیم و تربیت

بیان مسئله

پیشرفت روزافزون رایانه‌ها و ابزارهای دیجیتال در دو دهه گذشته، تاثیرگذاری فراوانی بر زندگی بشر در تمامی کشورهای دنیا داشته است. ابزارهای هوشمند، منجر به تغییر مناسبات و اقتضائات زندگی جوامع و حتی نیازها و خواسته‌های آن‌ها در تمامی ساحت‌ها و شئون شده‌اند. از جمله موضوعات تاثیر پذیرفته از این امر، تعلیم و تربیت دانش آموزان در کشورهاست. امروزه، مفهوم آموزش الکترونیک (E-Learning) یکی از اجزاء لاینفک نظام‌های آموزشی دنیاست و دولت‌ها در سراسر جهان، در حال استفاده از این خدمت برای کیفیت‌افزایی و همچنین بهبود وضعیت عدالت آموزشی هستند.

پیشبرد آموزش الکترونیک همواره در چشم انداز وزارت آموزش و پرورش ایران نیز مورد توجه و تاکید قرار گرفته است و استفاده بهینه از آموزشگاه‌های مجازی به عنوان آموزش مکمل، -ضروری و مورد توافق همگان است. با این حال تاکنون، برنامه رسمی و فراگیری در خصوص راه اندازی برنامه آموزش الکترونیک در سطح وزارتخانه صورت نگرفته است. دلیل این امر را می‌توان در دشوار بودن ارائه مدلی جامع، فراگیر، کم آسیب، کم هزینه، بهره‌ور، تحول آفرین و مورد پذیرش برای تمامی ذی‌نفعان دانست.

اهمیت و ضرورت

با انتشار ویروس کرونا، ایران نیز مانند جامعه جهانی با محدودیت‌ها و مخاطرات زیادی در حوزه آموزش و پرورش مواجه شد. در این زمان، وزارت آموزش و پرورش در راستای جلوگیری از ایجاد وقفه در فرایند آموزش، با هدف پوشش نیازهای آموزشی دانش آموزان به روش‌های گوناگونی روی آورد. لکن هیچ‌یک از این شیوه‌ها، انتظارات را برآورده نکرد و جایگزین مناسبی برای محیط کلاس نبود. تعاملی نبودن آموزش‌های تلویزیونی، محدودیت فرصت این نوع آموزش با توجه به وجود بیش از ۲۵۰ عنوان درس - پایه مختلف، عدم نظارت پذیری آموزش‌های متفرقه ارائه شده در فضای مجازی و همچنین عدم امکان حصول اطمینان از فراگیری این شیوه‌ها در سراسر کشور، از جمله مسائلی بودند که ضرورت ایجاد محیطی اختصاصی، جامع و فراگیر - برای پیشبرد و نظارت بر امر آموزش توسط این وزارتخانه - را یادآور شدند.

وزارت آموزش و پرورش به دنبال راهکاری بود که همزمان امنیت، اختصاصی بودن، تعاملی بودن و کم هزینه بودن را در بر داشته باشد و در عین حال، در سریع ترین زمان ممکن بتواند به دانش آموزان خدمت رسانی کند. به این ترتیب، با بررسی الگوها و مقایسه راهکارهای مختلف و همچنین با در نظر گرفتن الزامات فنی، امنیتی و زیرساختی، شبکه آموزشی دانش آموز موسوم به «شاد» در روز ولادت امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف (۹۹/۰۱/۲۱)

راه‌اندازی شد. خوشبختانه سرعت فراگیری طرح در میان مخاطبان بسیار بالا بود؛ به طوری که در کمتر از دو هفته، بیش از ۱۲ میلیون از کاربران در اپلیکیشن شاد عضو شده و آغاز به فعالیت کردند.

گرچه شرایط اضطراری متعاقب کرونا، آموزش و پرورش را به ایجاد شبکه شاد وادار کرده و از دستاوردهای فوری و کوتاه‌مدت آن بهره‌مند نمود، اما این شبکه، حتی بعد از پایان فراگیری این ویروس نیز می‌تواند به عنوان ابزار سیاست‌گذاری و نظارت مورد استفاده وزارتخانه قرار گیرد. شاد می‌تواند به عنوان دستیار معلم در تکمیل و ارتقای کیفیت آموزش به کار گرفته شود و حتی در صورت بازگشت مجدد ویروس یا بروز بسیاری از بحران‌های غیرقابل پیش‌بینی، امکان استمرار امر آموزش را فراهم سازد.

مستندات برنامه

۱. سیاست‌های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش کشور:
 - ۴-۷- تجهیز مدارس به فناوری اطلاعاتی و ارتباطی و فراهم آوردن زمینه استفاده بهینه از آموزش‌های مرتبط با فناوری‌های نو در مدارس.
 - ۱۳- استقرار نظام جامع رصد، نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت در نظام آموزش و پرورش.
۲. احکام برنامه پنج ساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران:
 - گسترش بهره‌برداری از ظرفیت آموزش‌های غیرحضوری و مجازی در برنامه‌های آموزشی و تربیتی (سند تفصیلی برنامه‌ی ششم - ص ۲۴۷، ردیف ۱ راهبردها، سیاست‌ها و اقدام‌های اساسی قسمت سیاست)
 - توسعه آموزش از راه دور (سند تفصیلی برنامه‌ی ششم - ص ۲۴۷، ردیف ۱ راهبردها، سیاست‌ها و اقدام‌های اساسی قسمت اقدام اساسی)
۳. اساسنامه موسسه آموزش از راه دور مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی:
 - آموزش‌های غیر حضوری و نیمه حضوری که بر اساس برنامه‌های مصوب وزارت آموزش و پرورش برای آموزش تمام یا بخشی از موضوعات درسی دوره آموزش راهنمایی، دوره متوسطه تحصیلی و دوره پیش‌دانشگاهی با تأکید بر فراگیری دروس از طریق دیداری یا شنیداری و کاهش ساعات حضوری در کلاس‌های درسی بر حسب موضوع دروس انجام می‌پذیرد.
۴. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش:

- راهبرد کلان ۷- بهره مندی هوشمندانه از فناوری های نوین در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی مبتنی بر نظام معیار اسلامی
- زیرنظام ۳ راهکار ۲-۵- ایجاد سازوکارهای مناسب جهت ارتقای روش های جایگزین از جمله شبانه روزی ها، روستا مرکزی و آموزش از راه دور
- هدف عملیاتی ۶- تنوع بخشی به محیط های یادگیری در فرآیند تعلیم و تربیت رسمی عمومی
- هدف عملیاتی ۱۷- ارتقای کیفیت فرایند تعلیم و تربیت با تکیه بر استفاده هوشمندانه از فناوری های نوین.
- راهکار ۱-۱۷- توسعه ضریب نفوذ شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات (اینترنت) در مدارس با اولویت پرکردن شکاف دیجیتالی بین مناطق آموزشی و ایجاد ساز و کار مناسب برای بهره برداری بهینه و هوشمندانه توسط مربیان و دانش آموزان در چارچوب نظام معیار اسلامی.
- راهکار ۲- ۱۷- تولید و به کارگیری محتوای الکترونیکی متناسب با نیاز دانش آموزان و مدارس با مشارکت بخش دولتی و غیردولتی و الکترونیکی کردن محتوای کتاب های درسی براساس برنامه درسی ملی (با تاکید بر استفاده از ظرفیت چندرسانه ای) تا پایان برنامه پنجم توسعه کشور.
- راهکار ۳- ۱۷- اصلاح و به روزآوری روش های تعلیم و تربیت با تأکید بر روش های فعال، گروهی، خلاق با توجه به نقش الگویی معلمان.
- راهکار ۴- ۱۷- گسترش بهره برداری از ظرفیت آموزشهای غیرحضور و مجازی در برنامه های آموزشی و تربیتی ویژه معلمان، دانش آموزان و خانواده های ایرانی در خارج از کشور بر اساس نظام معیار اسلامی و با رعایت اصول تربیتی از طریق شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات.
- هدف عملیاتی ۱۹- استقرار نظام ارزشیابی و تضمین کیفیت در تعلیم و تربیت رسمی عمومی

اهداف

اهداف کیفی:

- برخورداری وزارت آموزش و پرورش از زیرساخت و بستر ارائه خدمات آموزش الکترونیک به دانش آموزان و معلمان
- امکان پذیری جایگزینی برخی از کلاس های حضوری به طور کامل در فضای مجازی

- امکان‌پذیری افزایش کیفیت کلاس‌های آموزشی و گسترش عدالت آموزشی با استفاده از بستر آموزش مجازی
- آمادگی تمامی کادر آموزشی برای انتقال کلاس‌ها به بستر آموزش مجازی در مواقع بروز بحران‌ها

اهداف کمی:

- اتصال بیش از ۹۰ درصد دانش‌آموزان به شبکه آموزشی دانش‌آموز (شاد)
- استفاده فعال بیش از ۶۰ درصد دانش‌آموزان از شاد
- حمایت و مکمل بودن آموزش مجازی برای بیش از ۳۵ درصد برنامه آموزشی رسمی
- افزایش کیفیت بیش از ۶۰ درصد کلاس‌های درسی با استفاده از سامانه شاد

خروجی‌ها و نتایج مورد انتظار

انتظار می‌رود راه‌اندازی سامانه شاد در دو عرصه مدیریتی و آموزشی در وزارت آموزش و پرورش تحولاتی ایجاد نماید:

تحولات حوزه مدیریت

- فراهم شدن زمینه ارتقای عدالت و کیفیت آموزشی از طریق ارائه محتوای عمومی
- مدیریت نقاط کلیدی و گلوگاه‌های نظام آموزشی و سوق دادن سیستم به سمت خودتنظیم‌گری (مانند نظارت دقیق بر معلمان و سنجش توانمندی‌ها)
- امکان ارتباط مستقیم، سریع و کم‌هزینه با تمامی سطوح نظام تعلیم و تربیت (مدیران، معلمان، والدین و دانش‌آموزان) در فضای اختصاصی آموزشی (جمعیتی بالغ بر ۴۰ میلیون نفر)
- امکان تعامل دو سویه شامل انتقال سیاست‌ها و اخذ تجربیات و طرح‌های تحولی کادر آموزشی و معلمان با ستاد بدون تشریفات اداری و افزایش رضایت کارکنان
- فراهم آمدن زمینه ارزیابی‌های الکترونیکی برخط و متقن از تمامی اجزای نظام آموزش و پرورش از جمله سنجش سواد و مهارت مناطق/مدارس/افراد و سیر پیشرفت آن‌ها
- تجمیع داده‌ها در پایگاه‌های داده وزارت آموزش و پرورش و امکان تحلیل آن‌ها با ابزارهای داده‌کاوی برای اهداف مختلف مدیریتی و سیاست‌گذاری

- دستاوردهای تمدنی مانند امکان ارائه خدمات به افرادی که تمایل به اخذ مدرک تحصیلی از ایران دارند (از جمله ایرانیان خارج از کشور و کشورهای فارسی زبان و کشورهای همسایه)
- صرفه‌جویی، کاهش هزینه‌ها و ارتقای بهره‌وری نظام آموزشی

تحولات حوزه آموزش

- تشکیل گروه‌های مختلف مانند گروه والدین یا معلمان با اهداف مختلف از جمله به اشتراک‌گذاری تجربیات و محتوا
- جلب مشارکت فعالان خانواده به عنوان یکی از ارکان اصلی تعلیم و تربیت
- ایجاد برنامه‌های مؤثر مهارت‌افزایی با راه‌اندازی صفحه شخصی محصولات مهارتی هر دانش‌آموز
- برنامه‌ریزی برای تحقق اهداف نهایی آموزش با هدایت اوقات فراغت دانش‌آموزان و ایجاد مهارت‌های تعامل، همکاری و حل مسئله در آن‌ها با استفاده از امکانات شاد
- برگزاری جشنواره و مسابقه‌های متنوع مانند محتوای برتر آموزشی یا کتابخوانی

شمولیت برنامه

با توجه به تاثیرگذاری فراگیر این برنامه بر تمامی اجزاء فرایند تعلیم و تربیتی و همچنین تاثیرپذیری از آن، تاثیرگذاری برنامه را می‌توان در تمامی سطوح آموزش و پرورش، اعم از ستاد، استان، مناطق، مدارس، کادر آموزشی، دانش‌آموزان و اولیاء در نظر گرفت. به علاوه عده ای از پژوهشگران و همچنین شرکت‌های خصوصی متولی در امور آموزش‌های مجازی نیز ممکن است در دایره خدمت‌رسانان و دریافت‌کنندگان خدمات این برنامه قرار گیرند.

دوره تحصیلی مربوط

مخاطب برنامه، تمامی پایه‌ها و مقاطع تحصیلی در داخل و خارج از کشور هستند. همچنین برنامه در آینده، مدارس بزرگسالان را نیز شامل خواهد شد.

فرایندها و مراحل اجرایی

فرایندهای اجرایی طرح در مجموع به شرح زیر است:

مرحله اول: راه اندازی سامانه شاد با قابلیت‌های یک پیام رسان اختصاصی و جذب حداکثری مخاطبان در عین پایداری و ثبات (با فوریت جهت ارائه خدمت در بحران شیوع کرونا)

مرحله دوم: شکل‌گیری ساختار مدیریتی طرح در ستاد وزارتخانه و استان‌ها و پایش و رصد دائمی اجرای صحیح طرح

مرحله سوم: توسعه خدمات و قابلیت‌ها و برنامه‌ریزی برای افزایش رضایت کاربران

مرحله چهارم: افزایش کمیت و کیفیت خدمات مجازی نظام آموزش و پرورش در تمامی سطوح با استفاده از بستر سامانه شاد و سایر بسترهای الکترونیکی وزارتخانه

عوامل سهیم و موثر در اجرای طرح

تیم مدیریتی این پروژه، مستقیماً زیرمجموعه وزیر آموزش و پرورش فعالیت می‌کند. این طرح به صورت مشارکتی و با مساعدت دست اندرکاران مختلف به شرح زیر انجام خواهد شد:

- اپراتور همراه اول (توسعه دهنده و پشتیبان اپلیکیشن شاد)
- شرکت آبیگینه پرداز شرق (سامانه سناد)
- مرکز هماهنگی حوزه وزارتی
- معاونت آموزش ابتدایی
- معاونت آموزش متوسطه
- معاونت پرورشی و فرهنگی
- معاونت تربیت بدنی و سلامت
- معاونت حقوقی و امور مجلس
- معاونت برنامه ریزی و توسعه منابع
- مرکز برنامه ریزی و فناوری اطلاعات
- سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
- سازمان آموزش و پرورش استثنائی
- سازمان مدارس غیردولتی و مشارکت‌های مردمی
- سازمان نهضت سوادآموزی
- سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس
- کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
- مرکز مدارس خارج از کشور
- مرکز اطلاع‌رسانی و روابط عمومی
- مرکز ملی پرورش استعدادهای درخشان و دانش پژوهان جوان

- مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی
- اداره برنامه ریزی انجمن های مدارس، آموزش خانواده و مشاوره اولیا

جدول زمان بندی (یکسال اول)

ردیف	عنوان	شروع	پایان
۱	افتتاح طرح و جذب کاربران	۹۹/۰۱/۲۱	۹۹/۰۲/۱۰
۲	توسعه امکانات درون نرم افزار و تشکیل ساختار مدیریتی و اجرایی طرح	۹۹/۰۲/۱۰	۹۹/۰۳/۳۱
۳	افزودن امکانات برنامه براساس زیرساخت آن و برنامه های اوقات فراغت	۹۹/۰۴/۰۱	۹۹/۰۵/۳۱
۴	آمادگی برای شروع سال تحصیلی جدید و توسعه امکانات درون نرم افزار	۹۹/۰۶/۰۱	۹۹/۰۶/۱۵
۵	افزایش گستردگی مخاطبان، جلب رضایت آن ها و پایش مستمر اجرای مطلوب طرح - توسعه دائمی امکانات طرح	۹۹/۰۶/۱۶	۹۹/۱۲/۲۹

منابع و اعتبارات مورد نیاز

نظر به اینکه حق استفاده از طرح و توسعه و پشتیبانی آن به صورت رایگان از سوی شرکت همراه اول در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار گرفته، به جز هزینه های غیرمترقبه و هزینه های مربوط به توسعه و تغییرات کلان طرح، عمده هزینه های طرح مربوط به حق الزحمه همکاران و مشاوران طرح و تجهیزات مورد نیاز آن ها و همچنین قرارداد شرکت توسعه دهنده سامانه سناده خواهد بود. به علاوه افزایش پوشش دهی دانش آموزان در طرح، ممکن است منوط به پشتیبانی وزارتخانه برای تهیه وسایل الکترونیک مورد نیاز تعدادی از آن ها باشد. با توجه به اهمیت و گستردگی مخاطبان طرح، لازم است اعتبار مورد نیاز طرح به صورت سالانه به عنوان بخشی از بودجه وزارت آموزش و پرورش محاسبه و لحاظ شود.

پایش و مستندسازی

تیم مدیریت پروژه طرح، شامل تعدادی از فارغ التحصیلان برترین دانشگاه های کشور و دارای تجربه در امور مدیریتی و سیاستگذاری هستند. تمامی مراحل پایش و مستندسازی

طرح، با مدیریت این تیم و واسپاری به مسئولان داخل و خارج وزارتخانه صورت خواهد گرفت. داشبوردهای مدیریتی آمار و اطلاعات، توزیع پرسشنامه الکترونیک، مصاحبه میدانی، بازخوردگیری مستقیم از مخاطبان (از طریق سامانه شاد و مرکز تماس تلفنی) و داده کاوی و تحلیل کلان-داده، از جمله روش های ارزیابی است که در خصوص پایش پیشبرد طرح مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

مستندسازی طرح نیز از پیش از افتتاح طرح تاکنون در تمامی مراحل انجام گرفته و چارچوب های روشنی برای مستندسازی و ثبت وقایع مرتبط با طرح در نظر گرفته شده است. با توجه به تاثیرگذاری فراگیر طرح بر نظام آموزش و پرورش در کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدت، قاعدتا روش ها و ابزارهای فراوانی برای پایش و سنجش اثرگذاری طرح مورد نیاز است. با این حال ارزیابی طرح در حالت کلی مطابق برنامه زیر صورت خواهد پذیرفت:

الف) کوتاه مدت

- میانگین تعداد تراکنش های شبکه در ثانیه در یک روز
- تعداد مدارس متصل و استفاده کننده از شبکه شاد به تفکیک منطقه/استان
- میانگین تعداد فعالیت های مدارس (ارائه دروس، آزمون، تکالیف درسی، رویدادهای فرهنگی، تربیتی...) در روز به تفکیک مدرسه/منطقه/استان
- نسبت تعداد معلم فعال در شبکه به کل معلمان به تفکیک مدرسه/منطقه/استان
- تعداد طرح درس ارائه شده معلم/مدرسه/منطقه/استان در سال تحصیلی به تفکیک
- تعداد آزمون های رسمی انجام پذیرفته معلم/مدرسه/منطقه/استان در سال تحصیلی

ب) میان مدت

- پایش مستمر آمار و ارقام
- تحلیل کلان داده
- ارزیابی سیاست و اقتصادسنجی با هدف پایش بینی آثار سیاست ها در بلندمدت و بازخوردگیری جهت ارتقاء سیاست ها
- داده کاوی براساس نمونه تصادفی
- بررسی گزارش اعتراضات و شکایات پرتکرار جهت رفع مشکلات میان مدت و بهبود اتخاذ سیاست های آتی

ج) بلندمدت

- پایش مستمر آمار و ارقام
- تحلیل کلان داده و کشف الگوهای پنهان در داده‌ها جهت شناسایی رفتار مخاطب و حمایت از برنامه‌ریزی‌های بلندمدت فرهنگی و تربیتی نظام آموزش و پرورش
- ارزیابی سیاست و اقتصادسنجی با هدف سنجش آثار سیاست‌ها و حمایت از سیاست‌های بلندمدت نظام آموزش و پرورش و همچنین انتقال تجربه به سایر کشورها
- داده کاوی براساس نمونه تصادفی
- بررسی گزارش اعتراضات و شکایات پرتکرار جهت رفع مشکلات میان مدت و بهبود اتخاذ سیاست‌های آتی

